Myndigheten för delaktighet

Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2025

Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken

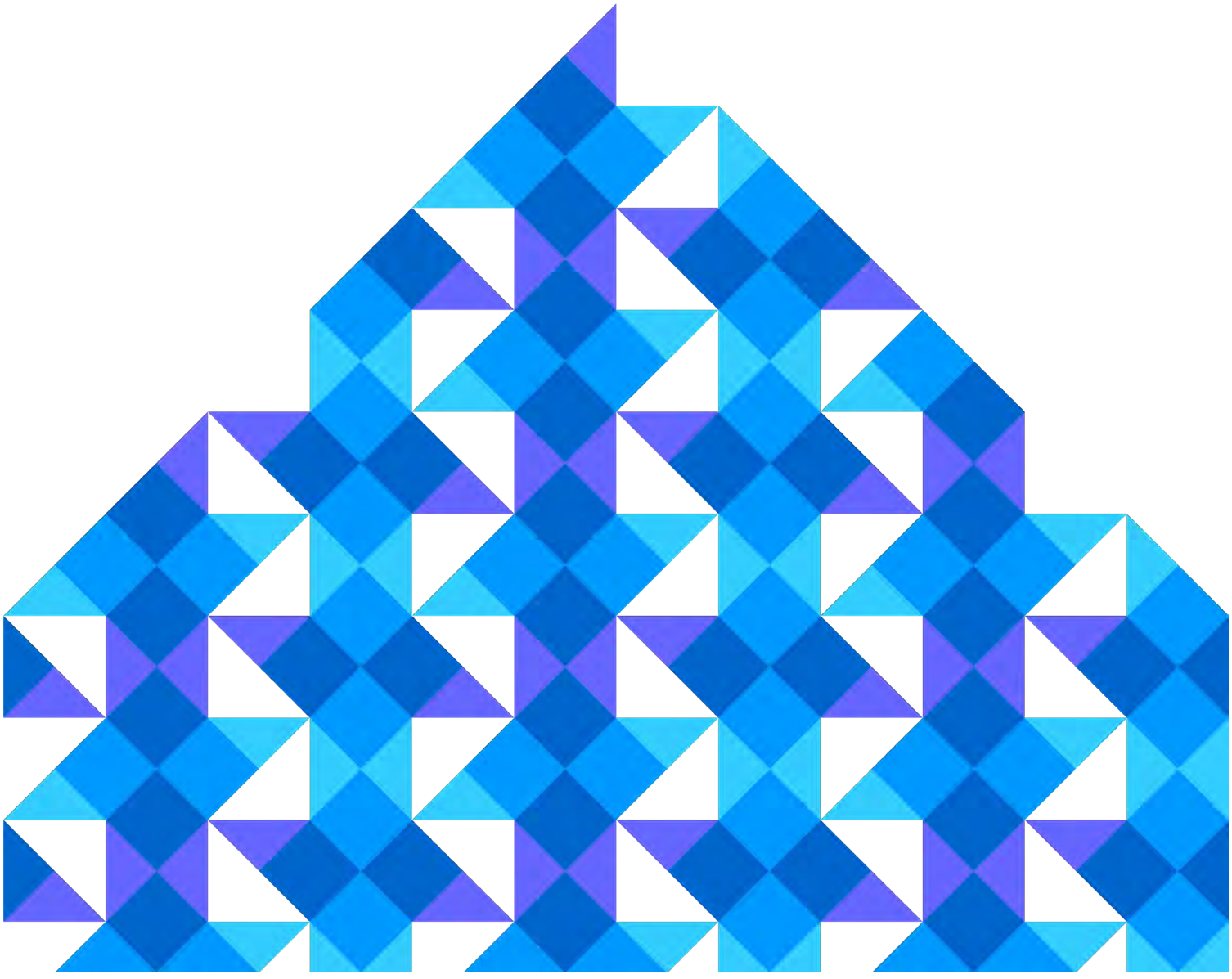

Myndigheten för delaktighet arbetar med att främja, guida och stödja samhällets aktörer att genomföra sina uppdrag utifrån hela befolkningens behov och förutsättningar.

Myndigheten för delaktighet, 2026
Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2025

Nummer 2026:11
ISBN: 978-91-990306-2-3

Publikationen finns att ladda ner från myndighetens webbplats www.mfd.se.
Alternativa format kan beställas från Myndigheten för delaktighet.

E-post: info@mfd.se
Telefon: 08-600 84 00

Förord

Varje år följer Myndigheten för delaktighet, MFD, upp hur arbetet med funktionshinderspolitiken utvecklas i Sverige. Uppföljningen ger en samlad bild av levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning och hur offentliga aktörer arbetar för att nå målet om jämlika levnadsvillkor och full delaktighet.

Vi är nu halvvägs in i strategiperioden för 2021–2031. Årets rapport ger ett viktigt underlag för att förstå nuläget och vilka behov som finns framöver.

Uppföljningen för 2025 visar att arbetet behöver intensifieras. Det görs viktiga insatser inom många delar av samhället och det finns en stark vilja att driva arbetet framåt. Men utvecklingen går för långsamt och det finns fortfarande stora skillnader i levnadsvillkor mellan personer med och utan funktionsnedsättning.

Ojämlikheten märks inom flera områden och hinder i en del av livet påverkar ofta andra delar. Otillräckligt stöd i skolan gör det svårare att studera vidare, få arbete och egen inkomst. När vårdbehov inte tillgodoses ökar risken för ohälsa, utsatthet och ensamhet. Uppföljningen visar också att personer med funktionsnedsättning oftare utsätts för våld och övergrepp. Det finns också stora brister i hur målgruppen inkluderas i arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Sammantaget visar uppföljningen att samhället behöver bli bättre på att förebygga risker, skydda särskilt utsatta och ta hänsyn till människors olika behov och förutsättningar.

Samtidigt ser vi att det finns kunskap, vilja och flera positiva initiativ att bygga vidare på bland kommuner, regioner och myndigheter. Men inom flera områden får lagstiftning inte fullt genomslag, och tillämpningen är inte alltid likvärdig. För att rättigheter ska bli verklighet krävs ett mer aktivt och systematiskt arbete. Det är särskilt angeläget att i styrningen av verksamheterna se till att de lagar och regler som gäller också förverkligas.

Funktionshinderperspektivet behöver finnas med i styrning, ledning och uppföljning på alla nivåer. Universell utformning behöver användas tidigt och konsekvent. Kunskapen om funktionsnedsättning, tillgänglighet och diskriminering behöver stärkas – liksom förmågan att omsätta denna kunskap i praktiken. Det är också avgörande att personer med funktionsnedsättning involveras i planering, genomförande och uppföljning av beslut.

Det är dags för ett perspektivskifte. Genom att undanröja hinder kan vi skapa nya möjligheter och forma ett mer jämlikt, inkluderande och hållbart samhälle.

MFD hoppas att årets uppföljning ska bidra till ett sådant skifte – och till ett mer målmedvetet och samordnat arbete för att nå målen i funktionshinderspolitiken och uppfylla Sveriges åtaganden enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Anders Kessling
Generaldirektör

Stockholm mars 2026

Innehåll

1. Inledning 7
1.1. Styrning och organisering av funktionshinderspolitiken 8
1.2. Lagstiftning utgör infrastrukturen för funktionshinderspolitiken 10
2. Rapportens genomförande 12
2.1. MFD:s uppföljning av funktionshinderspolitiken 12
2.2. Indikatorer och nyckeltal 15
2.3. Datakällor 15
2.4. FN-rekommendationer 16
2.5. Begrepp 16
2.6. Disposition 19
3. Samlad analys och bedömning av levnadsvillkorens utveckling 2025 20
3.1. Fortsatt sämre levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning 21
4. Utvecklingen inom de prioriterade samhällsområdena 37
4.1. Arbete och försörjning 37
4.2. Utbildning och livslångt lärande 56
4.3. Transport 80
4.4. Byggd miljö och samhällsplanering 96
4.5. Digitalisering 107
4.6. Offentlig upphandling 126
4.7. Hälsa, folkhälsa och social välfärd 134
4.8. Kultur och fritid 155
4.9. Demokratisk delaktighet 176
4.10. Rättsväsende 185
4.11. Konsumentpolitik 194
4.12. Krisberedskap 207
5. Samlad analys och bedömning av offentliga aktörers arbete under 2025 226
5.1. Behov av ett fortsatt aktivt och systematiskt utvecklingsarbete hos samtliga aktörer 226
5.2. De strategiska myndigheterna behöver fortsätta att utveckla en systematisk och strategisk styrning 229
5.3. Kommuner och regioner har ett fortsatt stort behov av stöd i sitt arbete med funktionshinderspolitiken 232
6. MFD:s stöd till de offentliga aktörerna 235

6.1. Flera nya kunskapsstöd och utbildningar har tagits fram 235
6.2. MFD:s stöd inom ramen för den nationella strategin 235
7. Offentliga aktörers arbete utifrån funktionshinderspolitikens fyra inriktningar 238
7.1. Arbetet med universell utformning 238
7.2. Arbetet med att åtgärda befintliga brister i tillgänglighet 241
7.3. Arbetet med individuella stöd och lösningar 243
7.4. Arbetet för att motverka och förebygga diskriminering 246
8. De strategiska myndigheternas arbete med den nationella strategin 249
8.1. De strategiska myndigheternas interna arbete 249
8.2. De strategiska myndigheternas externa arbete 255
8.3. Skillnader i arbetet med samråd och andra former av aktiv involvering bland strategiska myndigheter 258
8.4. De strategiska myndigheternas arbete med FN-rekommendationerna präglas av variationer 261
8.5. Viss integrering av centrala perspektiv och bidrag till Agenda 2030 i funktionshindersarbetet 263
8.6. Myndigheternas bedömning av resultat och effekter 2025 268
8.7. Myndigheternas prioriteringar inför kommande år 270
9. Kommuners och regioners arbete med funktionshinderspolitiken 271
9.1. Kommuner och regioner är centrala aktörer i genomförandet av funktionshinderspolitiken 271
9.2. MFD:s uppdrag att stödja kommuner och regioner 272
9.3. Stöd till alla kommuner och regioner 273
9.4. MFD:s arbete med att stödja modellkommunerna 276
9.5. Samarbete med SKR för ett gemensamt stöd 281
9.6. Vidareutvecklad uppföljning av verksamhet och resultat 283
Referenslista 286
Tabellbilaga: Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2025 303
1. Arbete och försörjning 304
2. Utbildning och livslångt lärande 309
3. Transport 312
4. Byggd miljö och samhällsplanering 314
5. Digitalisering 318
6. Offentlig upphandling 320
7. Hälsa, folkhälsa och social välfärd 321

8. Kultur och fritid....328
9. Demokratisk delaktighet....330
10. Rättsväsende....333
11. Konsumentpolitik....336
12. Krisberedskap....337
13. Indikatorer för uppföljning av offentliga aktörers arbete med funktionshinderpolitiken....341

1. Inledning

Riksdagen har beslutat att det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till en ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet beaktas. Arbetet för att uppnå målet ska riktas in mot att

- använda principen om universell utformning
- identifiera och åtgärda hinder för tillgänglighet
- utveckla individuella stöd och lösningar för individens självständighet
- förebygga och motverka diskriminering.[1, 2]

År 2021 beslutade regeringen om en strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken som löper till 2031. Beslutet innebär att 29 myndigheter tillsammans med Folkbildningsrådet har i uppdrag att följa upp funktionshinderspolitiken utifrån det nationella målet.[3, 4] I samband med att strategin beslutades fick MFD i uppdrag att stödja myndigheterna i deras genomförande av strategiuppdraget.[5] MFD ska årligen lämna en samlad rapport till regeringen som följer upp utvecklingen inom funktionshinderspolitiken och beskriver hur levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning utvecklar sig.

Denna rapport innehåller Myndigheten för delaktighets (MFD) samlade rapportering av funktionshinderspolitikens utveckling under 2025. Det är den femte årliga uppföljningsrapporten inom ramen för strategin för systematisk uppföljning av funktionshinderpolitiken 2021–2031.

---

[1] Proposition 2016/17:188. *Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken*. Socialdepartementet.

[2] Betänkande 2017/18: SoU5. *Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken*. Socialdepartementet.

[3] Socialdepartementet (2021). *Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031*. Regeringsbeslut (2021-09-23), diarienummer: S2019/02213 och S2021/06595.

[4] Arbetsmarknadsdepartementet (2022). *Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige*. Regeringsbeslut (2022-12-22), diarienummer: A2022/01642.

[5] Socialdepartementet (2021). *Uppdrag att ge stöd vid uppföljning av funktionshinderspolitiken*. Regeringsbeslut (2021-09-23), diarienummer: S2021/06596.

1.1. Styrning och organisering av funktionshinderspolitiken

Regeringen styr och samordnar arbetet med funktionshinderspolitiken i enlighet med riksdagens mål och inriktning. Utgångspunkten för funktionshinderspolitiken är att varje sektor i samhället har ansvar för att funktionshinderspolitiken genomförs. Regeringen ansvarar även för att Sverige lever upp till sina åtaganden i relation till FN-konventionen, vilken också är utgångspunkt för det nationella målet. Regeringen redovisar årligen i budgetpropositionen till riksdagen hur resultatet av funktionshinderspolitiken utvecklas.

Enligt den svenska förvaltningsmodellen delegerar regeringen och respektive departement en större del av det operativa genomförandet till sina statliga myndigheter. Detta sker genom instruktionsbundna uppdrag eller särskilda regeringsuppdrag.

Samtliga offentliga aktörer och sektorer har ett ansvar för att integrera funktionshindersfrågorna

Funktionshinderspolitiken är tvärsektoriell och bygger på ansvars- och finansieringsprincipen vilken slogs fast i propositionen ”Från patient till medborgare”.[6] I korthet innebär detta att samtliga offentliga aktörer och sektorer i samhället har ett ansvar för att integrera funktionshindersfrågor i sitt arbete, att löpande anpassa otillgängliga förutsättningar och miljöer, samt att arbeta förebyggande. Tjänster, organisation och lösningar ska utgå från medborgarnas olika förutsättningar och behov. Målet är att bygga lösningar på rätt sätt från början, snarare än att hantera utmaningar i efterhand.[7]

Varje sektor i samhället ansvarar därmed för att skapa tillgänglighet och inkludering för personer med funktionsnedsättning inom sitt område. Detta ska vara en synlig och prioriterad fråga och kräver ett aktivt och kontinuerligt arbete. Ansvars- och finansieringsprincipen innebär att kostnaderna för att skapa tillgänglighet och anpassningar ska finansieras inom ramen för befintliga resurser.[8]

[6] Från patient till medborgare, prop. 1999/2000:79.

[7] Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken, prop. 2016/17:188.

[8] Från patient till medborgare, prop. 1999/2000:79.

Utpekade strategiska myndigheter på nationell nivå

De tolv prioriterade samhällsområden och de strategiska myndigheter som pekas ut i den nationella strategin för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken framgår av listan nedan.

- **Arbete och försörjning**
  Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Försäkringskassan och Svenska ESF-rådet.
- **Utbildning och livslångt lärande**
  Myndigheten för yrkeshögskolan, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Statens skolinspektion, Statens skolverk och Universitetskanslersämbetet.
- **Transport**
  Trafikverket och Transportstyrelsen.
- **Byggd miljö och samhällsplanering**
  Boverket
- **Digitalisering**
  Myndigheten för digital förvaltning och Post- och telestyrelsen.
- **Offentlig upphandling**
  Upphandlingsmyndigheten.
- **Hälsa, folkhälsa och social välfärd**
  Folkhälsomyndigheten, Försäkringskassan, Inspektionen för vård och omsorg och Socialstyrelsen.
- **Kultur och fritid**
  Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Riksantikvarieämbetet och Statens kulturråd.
- **Demokratisk delaktighet**
  Myndigheten för tillgängliga medier och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.
- **Rättsväsende**
  Brottsoffermyndigheten, Domstolsverket, Kriminalvården, Migrationsverket och Polismyndigheten.
- **Konsumentpolitik**
  Konsumentverket.
- **Krisberedskap**
  Myndigheten för civilt försvar.

Vissa av de strategiska myndigheterna har även ett sektorsansvar inskrivet i sin instruktion.[9]

[9] Sektorsansvaret innebär att myndigheterna ska vara samlande, stödjande och pådrivande inom sin sektor. Myndigheter med ett särskilt sektorsansvar för funktionshinderpolitiken är Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Boverket,

1.2. Lagstiftning utgör infrastrukturen för funktionshinderspolitiken

Grundlagarna slår fast de grundläggande fri- och rättigheter som gäller för var och en i Sverige. Regeringsformen utgår från de mänskliga rättigheterna och från principen om lika behandling och förbjuder all form av diskriminering. Dessa grundläggande fri- och rättigheter ställer krav på samtliga offentliga aktörer att kunna möta varje individs varierande förutsättningar.

Den statliga värdegrunden som alla statliga myndigheter och deras anställda ska vägledas av summerar de principer som grundlagarna ger uttryck för i form av sex grundläggande principer för statlig förvaltning.[10] Dessa understryker bland annat skyldigheten att på ett transparent och tillgängligt sätt möta individers varierande förutsättningar.

I Sverige finns ingen särskild övergripande lagstiftning som reglerar rättigheter för personer med funktionsnedsättningar. Rättigheter och skyldigheter för gruppen är integrerade i nationell lagstiftning på olika områden. Viss lagstiftning har dock en särskild och genomgripande betydelse för att förebygga diskriminering av personer med funktionsnedsättning och tydliggöra såväl rättigheter som skyldigheter som är kopplade till målgruppen.

En grundpelare för genomförandet av funktionshinderspolitiken är det skydd mot diskriminering och den skyldighet att förebygga diskriminering som finns i diskrimineringslagen. Diskrimineringsförbudet omfattar alla samhällsaktörer och träffar såväl organisationers inre som deras yttre verksamhet. Lagen fastställer att diskriminering och trakasserier är förbjudna och att det ska finnas aktiva åtgärder för att motverka diskriminering. Lagen omfattar sju diskrimineringsgrunder: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Det finns också ett särskilt förbud mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet.

Enligt förvaltningslagen (2017:900) ska myndigheter agera inom lagens ramar samt vara sakliga och opartiska. Åtgärder mot enskilda får endast vidtas om de är nödvändiga och proportionerliga och kan antas leda till det avsedda resultatet. Myndigheter ska underlätta kontakterna med allmänheten, vara tillgängliga och ge anpassat stöd så att enskilda kan tillvarata sina intressen utan onödigt dröjsmål. Myndigheter ska informera om hur kontakt kan tas och säkerställa tillgänglighet i enlighet med tryckfrihetsförordningen. Myndigheter ska dessutom samverka med

---

Försäkringskassan, Post- och telestyrelsen, Riksantikvarieämbetet, Socialstyrelsen, Statens kulturråd och Statens skolverk. Även Konsumentverket har ett särskilt ansvar inskrivet i sin instruktion.

[10] Den statliga värdegrundens sex principer är demokrati, legalitet, objektivitet, fri åsiktsbildning, respekt och effektivitet och service.

andra myndigheter och i rimlig utsträckning inhämta upplysningar eller yttranden från dem för att bistå den enskilde.

För att särskilt förtydliga statliga myndigheters tillämpning av det offentligas ansvar i relation till personer med funktionsnedsättning har riksdagen fastställt en särskild förordning. Förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken gäller samtliga myndigheter under regeringen och ska säkerställa att de statliga myndigheterna verkar för att deras lokaler, verksamhet och information är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Av förordningen framgår också att FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska vara vägledande i detta arbete.

2. Rapportens genomförande

2.1. MFD:s uppföljning av funktionshinderspolitiken

Myndigheten för delaktighet, MFD, ska främja ett systematiskt och effektivt genomförande av funktionshinderspolitiken i samhället, med utgångspunkt i det nationella målet för funktionshinderspolitiken och dess inriktningar. Det sker genom att samordna, följa upp, samla in och analysera insatser inom funktionshinderspolitiken från statliga myndigheter, kommuner, regioner och andra aktörer. Myndigheten ska även samla in och sammanställa kunskap om utvecklingen av levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning. I myndighetens löpande uppdrag ingår dessutom att följa relevant forskning om funktionshinder och vid behov initiera utveckling av ny kunskap.

Resultaten från myndighetens samlade uppföljning syftar till att synliggöra och visa på utvecklingen i relation till det funktionshinderspolitiska målet. Resultaten är ett viktigt underlag för regeringen, de ligger även till grund för att MFD ska kunna identifiera och prioritera bland frågor som kräver en fördjupad kunskapsinhämtning och är en grund för att identifiera områden som MFD behöver fortsätta utveckla stöd inom, både självständigt och i samarbete med andra. MFD:s samlade årliga uppföljning består av två huvuddelar: levnadsvillkorens utveckling och de offentliga aktörernas arbete.

Figur 1. Beskrivning av MFD:s samlade uppföljning av funktionshinderspolitiken

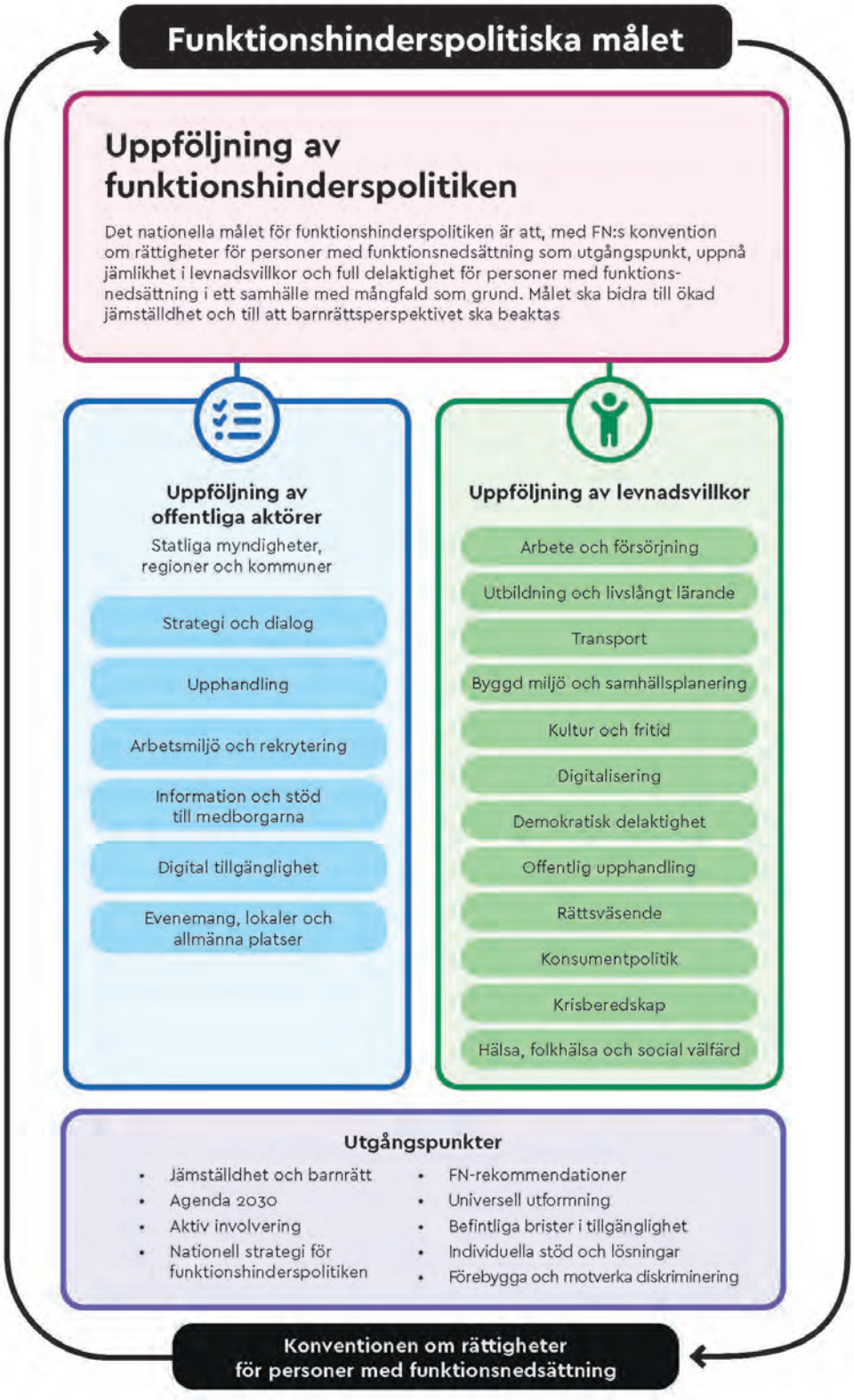

Uppföljningen av levnadsvillkor utgår från de prioriterade samhällsområdena

För att följa utvecklingen av levnadsvillkoren inom de olika samhällsområdena använder sig MFD av underlag från nationell officiell statistik, enkätundersökningar, kvalitativa undersökningar och andra kunskapskällor. MFD följer utvecklingen av levnadsvillkoren utifrån olika aspekter såsom kön, ålder, jämställdhets- och barnrättsperspektiv. MFD försöker även belysa utvecklingen utifrån andra faktorer såsom bakgrund och socioekonomi.

Erfarenheter hos personer med funktionsnedsättning och deras företrädande organisationer

En viktig del i MFD:s underlag är även de dialoger och samråd MFD löpande har med funktionshindersrörelsen, liksom de rapporter och studier funktionshindersförbunden tar fram inom sina olika intresseområden. MFD samlar också in underlag från enskilda personer med funktionsnedsättning, bland annat genom undersökningspanelen Rivkraft. Resultaten från panelen används regelmässigt i MFD:s uppföljning och kunskapsunderlag för att levandegöra och komplettera andra mer kvantitativa underlag.

De strategiska myndigheternas återrapportering

MFD sammanställer och analyserar de strategiska myndigheternas och Folkbildningsrådets återrapportering av sina respektive samhällsområden, och vilka åtgärder de har vidtagit i arbetet med att genomföra funktionshinderspolitiken. Fram till 2025 redovisade strategimyndigheterna årligen resultaten av sitt arbete i sina årsredovisningar. Under 2025 beslutade regeringen att förtydliga och utveckla rutiner och uppdrag för de strategiska myndigheternas redovisning. Myndigheterna ska i stället för återrapportering i sina årsredovisningar nu redovisa direkt till MFD senast den 1 februari varje år.[11]

Uppföljning av offentliga aktörers arbete med funktionshinderspolitiken

MFD genomför i sitt uppföljningsarbete dessutom en enkät till statliga myndigheter, kommuner och regioner för att följa upp deras arbete med genomförandet av funktionshinderspolitiken i relation till det nationella funktionshinderspolitiska målet och dess inriktningar. De frågor som ställs i enkäten rör hur de offentliga aktörerna övergripande arbetar med funktionshindersfrågor inom sina verksamheter, bland annat med information och stöd till medborgarna, upphandling, arbetsmiljö, och digital tillgänglighet.

---

[11] Regeringen (2025). *Ändring av uppdrag att följa upp funktionshinderspolitiken 2021–2031 utifrån det nationella målet för funktionshinderspolitiken* S2025/01367.

2.2. Indikatorer och nyckeltal

MFD har utarbetat ett indikatorssystem som myndigheten följer och redovisar i denna rapport. Syftet med indikatorssystemet är att systematisera och förstärka uppföljningen. Indikatorssystemet omfattar dels hur levnadsvillkoren utvecklas för personer med funktionsnedsättning inom de tolv samhällsområdena som strategin pekar ut, och dels hur offentliga aktörer arbetar för att bidra till att uppfylla det nationella målet och dess fyra inriktningar. Indikatorerna utgörs främst av officiell statistik med funktionsnedsättning som variabel, men även av statistik eller nyckeltal inom viktiga områden som exempelvis beskriver färdtjänst, krisberedskap för särskilt sårbara grupper, eller brukarundersökningar. Indikatorerna och nyckeltalen följer även offentliga aktörers övergripande arbete med olika funktionshindersfrågor. Indikatorerna och nyckeltalen redovisas löpande i rapporten och finns dessutom samlade i rapportens tabellbilaga.

2.3. Datakällor

Här följer en närmare beskrivning av ett urval datakällor som används inom flera av rapportens undersökta områden.

MFD:s undersökningspanel Rivkraft

MFD har en undersökningspanel som heter *Rivkraft,* som består av personer med egen funktionsnedsättning. De cirka 2500 personer som ingår i panelen får varje år fyra enkäter med frågor inom olika samhällsområden. Panelen bedrivs i syfte att regelbundet samla in målgruppens egna erfarenheter av hur levnadsvillkoren utvecklas. I enkäterna kan de svarande dela med sig av sina upplevelser om hinder och delaktighet, bland annat genom fritextsvar. Undersökningspanelen är självrekryterad och paneldeltagarna väljer vilka enkäter och frågor de svarar på. Eftersom deltagarna inte väljs ut slumpmässigt går det inte att säga att resultaten representerar alla personer med funktionsnedsättning. Däremot ger svaren djupare, mer kvalitativa insikter som kan komplettera information från andra undersökningar. En strävan är att frågorna i enkäterna systematiskt ska täcka de tolv områden som ingår i den funktionshinderpolitiska strategin.

Undersökningarna av levnadsförhållanden, ULF

En viktig grund i uppföljningen är den statistik som Statistiska centralbyrån, SCB, årligen tar fram i undersökningarna av levnadsförhållanden, ULF, som belyser levnadsförhållanden för Sveriges befolkning inom ett flertal samhällsområden.

MFD utgår från SCB:s så kallade definition 2 av redovisningsgruppen personer med funktionsnedsättning och övriga i befolkningen baserat på ULF. Redovisningsgruppen personer med funktionsnedsättning består av de personer som har svarat att de har ”stora svårigheter” eller ”kan inte alls” på minst en av frågorna om de har svårigheter att se, höra, gå/gå i trappor, komma ihåg/koncentrera sig, ta hand om sig själv eller kommunicera och/eller som har

svarat ja på frågan *Har du någon funktionsnedsättning? Det kan till exempel vara en fysisk, psykisk, kognitiv, intellektuell eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning."*

De figurer i rapporten som innehåller SCB:s statistik beskriver åldersgruppen 16 år och äldre, om inget annat nämns.

Barn-ULF

En annan viktig källa är SCB:s statistik som beskriver levnadsförhållanden för barn i åldrarna 12–18 år i Sverige. Barnen får svara på frågor om exempelvis ekonomi, fritid, hushållssysslor, hälsa, relationer med föräldrar, skolan samt trygghet. Från och med 2023 genomförs Barn-ULF som en fristående undersökning med eget urval vart tredje år.

MFD:s enkät till offentliga aktörer

MFD riktar i sitt uppföljningsarbete en enkät till statliga myndigheter, kommuner och regioner för att följa upp deras arbete med genomförandet av funktionshinderspolitiken i relation till det nationella funktionshinderspolitiska målet. Enkäten skickas ut en gång per år, och aktörerna blir också ombedda att belysa hur de inkluderar jämställdhet och barnrätt i sitt arbete med funktionshinderspolitiken. Det finns vissa metodologiska utmaningar att jämföra resultaten från år till år eftersom svarsunderlaget/respondenter varierar och enkäten bygger på självskattning. Resultaten ger samtidigt en bild av hur kommuner, regioner och statliga myndigheter arbetar med de funktionshinderpolitiska frågorna i sin verksamhet.

2.4. FN-rekommendationer

I rapportens kapitel 4 beskrivs ett urval av de rekommendationer som FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning lämnade till Sverige i samband med den senaste dialogen mellan Sverige och FN i mars 2024.[12] Urvalet är gjort utifrån de tematiska kopplingar rekommendationerna har till de tolv samhällsområden som pekas ut i den nationella strategin.

2.5. Begrepp

Här följer några förklaringar till ofta förekommande begrepp i rapporten.

[12] Kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning (2024). *Sammanfattande kommentarer avseende Sveriges kombinerade andra och tredje periodiska rapport.* Svensk översättning av Myndigheten för delaktighet. Artikelnummer 2024:17.

Funktionsnedsättning och funktionshinder

Funktionsnedsättning beskrivs i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar, vilka i samspel med olika hinder kan motverka ett fullt och verkligt deltagande i samhället på lika villkor som andra.

Enligt Socialstyrelsens termbank definieras funktionsnedsättning som en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. En funktionsnedsättning kan uppstå till följd av sjukdom eller annat tillstånd eller till följd av en medfödd eller förvärvad skada och kan vara av bestående eller övergående natur.[13] Funktionshinder är en begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen. Exempel är svårigheter att klara sig själv i det dagliga livet och bristande delaktighet i arbetslivet, i sociala relationer, i fritids- och kulturaktiviteter, i utbildning och i demokratiska processer. Hindren handlar framför allt om bristande tillgänglighet i omgivningen.

SoL och LSS

Den nya reformerade socialtjänstlagen, SoL, (2025:400) trädde i kraft den 1 juli 2025. Syftet är att socialtjänsten ska bli mer förebyggande, tillgänglig, jämställd och kunskapsbaserad. SoL är en målinriktad ramlag. Det innebär att så länge kommunerna når de gemensamma målen i SoL så har de stor frihet att ordna verksamheten efter sina egna förutsättningar och behov. I portalparagrafen anges de övergripande målen och grundläggande värderingarna för samhällets socialtjänst. Lagen ska tillförsäkra enskilda goda levnadsvillkor. För att tydliggöra kommunernas ansvar för barn- och kvinnofrid skärptes lagen 2007 genom en ändring av 5 kap. 11 §.

År 1994 trädde lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS i kraft. Lagen har bidragit till ett utökat kommunalt ansvar för tre grupper av personer med specifika funktionsnedsättningar, så kallade personkretsar (1 § LSS):

• Personkrets 1: personer med intellektuell funktionsnedsättning, autism1 eller autismliknande tillstånd

• Personkrets 2: personer med betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning efter en hjärnskada i vuxen ålder, vilken har orsakats av yttre våld eller kroppslig sjukdom.

• Personkrets 3: personer som har andra stora varaktiga fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar som uppenbart inte beror på normalt åldrande och som gör

[13] Socialstyrelsens termbank.

att personen har stora svårigheter att på egen hand klara daglig livsföring, till exempel att klä på sig, laga mat, förflytta sig eller kommunicera med omgivningen. LSS ska tillförsäkra enskilda goda levnadsvillkor som underlättar för ett gott och självständigt liv, och det är tydligt angivet vilka personer som kan få olika typer av insatser. Det innebär att kommunerna har ett mer begränsat handlingsutrymme i jämförelse med socialtjänstlagen. LSS ger rätt till sammanlagt tio olika insatser, där kommunen ansvarar för nio av dem och hälso- och sjukvården ansvarar för den tionde: ansvar för råd och stöd i form av rehabiliterande insatser samt via habiliteringen.

Diskriminering

Diskrimineringslagen (2008:567) är en lag som ska motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter. Lagen finns för att skydda människor från att missgynnas eller behandlas sämre än andra på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Diskrimineringsombudsmannen, DO, är den myndighet som ansvarar för tillsyn över diskrimineringslagen. DO ska motverka diskriminering och verka för lika rättigheter och möjligheter i samhället. Myndigheten granskar att lagen följs, utreder anmälningar om diskriminering och kan företräda enskilda i domstol. DO arbetar också med kunskap, vägledning och tillsyn för att arbetsgivare, utbildningsanordnare och andra aktörer ska arbeta förebyggande mot diskriminering.

Det finns sex olika diskrimineringsformer.

Direkt diskriminering, som innebär att någon missgynnas och missgynnandet har ett direkt samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Indirekt diskriminering, som innebär att någon missgynnas genom regler eller villkor som framstår som neutrala men som i praktiken särskilt missgynnar eller påverkar personer eller en grupp negativt.

Bristande tillgänglighet innebär att en person med funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte vidtar skäliga åtgärder för tillgänglighet.

Trakasserier och sexuella trakasserier innebär ett beteende som kränker någons värdighet och som har samband med en diskrimineringsgrund, eller som är av sexuell natur.

Instruktioner att diskriminera innebär att någon ger en order eller instruktion till en annan person att diskriminera någon.

2.6. Disposition

Rapporten är indelad i 9 kapitel.

Kapitel 1 beskriver bakgrunden till MFD:s uppdrag att följa upp den nationella funktionshinderspolitiken. Kapitlet innehåller också en beskrivning av styrning och organisering av funktionshinderspolitiken.

Kapitel 2 beskriver MFD:s uppföljning, rapportens genomförande, ett urval datakällor och återkommande begrepp.

Kapitel 3 innehåller MFD:s samlade analys och bedömning av hur levnadsförhållandena har utvecklats under 2025.

Kapitel 4 beskriver resultaten inom de tolv utpekade samhällsområdena, med fokus på de indikatorer som MFD följer och rapporterar.

Kapitel 5 innehåller MFD:s samlade analys och bedömning av de offentliga aktörernas arbete under 2025.

Kapitel 6 beskriver det stöd MFD erbjuder offentliga aktörer.

Kapitel 7 presenterar resultaten av de offentliga aktörernas arbete med det nationella målets fyra inriktningar.

Kapitel 8 redogör för de strategiska myndigheternas återrapporteringar inom ramen för genomförandet av den nationella strategin för funktionshinderspolitiken.

Kapitel 9 redovisar MFD:s regeringsuppdrag att stödja kommuner och regioner i genomförandet av funktionshinderspolitiken, hur uppdraget har organiserats och genomförts.

Rapportens tabellbilaga innehåller samtliga indikatorer och nyckeltal som ingår i MFD:s uppföljning av levnadsvillkorens utveckling och funktionshinderspolitikens genomförande.

3. Samlad analys och bedömning av levnadsvillkorens utveckling 2025

I detta kapitel gör MFD en samlad analys och bedömning av levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning. En detaljerad redogörelse för utvecklingen inom vart och ett av de tolv samhällsområden som MFD följer finns i kapitel 4.

Likt tidigare år visar uppföljningen på stora skillnader i levnadsvillkor mellan personer med funktionsnedsättning och personer utan funktionsnedsättning. Det har inte skett några avgörande förbättringar av levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning sedan föregående uppföljning. Uppföljningen visar även på fortsatt stora könsskillnader och ojämställdhet mellan flickor och pojkar, kvinnor och män. De jämställdhetsproblem som finns i befolkningen totalt sett tenderar att fördjupas bland personer med funktionsnedsättning, och ojämställdheten är ofta synlig redan i ung ålder.

De flesta av de indikatorer som MFD följer i denna rapport har 2021 eller 2022 som basår. Tillgång till data finns fram till 2024, eller i några fall 2025. Det gör att tidsperioden för de flesta indikatorer bara är två eller tre år, vilket är för kort tid för att förvänta sig synliga förändringar. För några av indikatorerna finns det ändå vissa skillnader mellan de redovisade åren. Ibland, där data för minst tre år redovisas, kan det se ut som början till en trend eller att en viss förändring har skett. Med något enstaka undantag är dessa skillnader mellan åren emellertid inte statistiskt säkerställda. Det är alltså för tidigt att konstatera en förflyttning i rätt riktning.

Sverige har mycket kvar att göra innan samhället blir fullt tillgängligt och inkluderande för personer med funktionsnedsättning. Generellt finns det en skillnad mellan vad lagar och förordningar anger ska gälla och hur det ser ut i verkligheten. Det finns därför skäl att inom respektive område analysera varför det finns ett problem i genomförandet av de regleringar och mål som har formulerats. I det arbetet bör ingå att utgå från de analyser och rekommendationer som FN har lämnat i relation till FN-konventionen om personer med funktionsnedsättning. För att uppnå jämlika levnadsvillkor och full delaktighet behöver samhällets aktörer förstärka arbetet med universell utformning, åtgärda bristande tillgänglighet, förbättra individuella stödinsatser och motverka diskriminering på ett mer effektivt sätt.

3.1. Fortsatt sämre levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

Nedan redogör MFD för ett antal av de undersökta områden som rapporten omfattar.

Sämre ekonomiska förutsättningar för personer med funktionsnedsättning

Uppföljningen visar att det fortsatt är ekonomiskt svåra förutsättningar för en stor andel personer med funktionsnedsättning. Flera av de indikatorer som mäter personers ekonomiska förutsättningar kvarstår på samma nivåer som i tidigare uppföljning, och visar stora skillnader mellan personer med och utan funktionsnedsättning. Det är dubbelt så stor andel bland personer med funktionsnedsättning som har svårt att få ekonomin att gå ihop och lever i risk för fattigdom. Några nya trender som syns i statistiken är att det mellan åren 2022 och 2024 även finns en statistiskt säkerställd ökning av män med funktionsnedsättning som har det svårt eller mycket svårt att få ekonomin att gå ihop.

Så mycket som en fjärdedel av alla personer med funktionsnedsättning har så låg ekonomisk standard att de lever i risk för fattigdom. Det är motsvarande resultat som föregående år. Låg ekonomisk standard är ett mått som innebär att hushållets inkomst är lägre än 60 procent av medianvärdet för riket. Bland övriga personer i befolkningen finns samtidigt en marginell, men statistiskt säkerställd förbättring under samma period, vilket indikerar att samhällets insatser inte minskar den ekonomiska utsattheten för personer med funktionsnedsättning i samma takt som för övriga befolkningen.

Kvinnor med funktionsnedsättning har en lägre disponibel inkomst

Den ekonomiska standarden ökade totalt sett bland hushållen under 2024, men det finns fortfarande stora skillnader i disponibel inkomst mellan personer med funktionsnedsättning och den övriga befolkningen. Det är kvinnor med funktionsnedsättning som har den allra lägsta medianinkomsten. Personer med funktionsnedsättning och svensk bakgrund har generellt högre disponibel inkomst än de med utländsk bakgrund och funktionsnedsättning.

Lägre sysselsättning och högre arbetslöshet bland personer med funktionsnedsättning jämfört med övrig befolkning

Av den totala beräknade andelen personer med funktionsnedsättning i hela befolkningen var det ungefär varannan person som hade ett arbete under 2024. Det finns inga skillnader i sysselsättning mellan kvinnor och män bland personer med funktionsnedsättning. Däremot är sysselsättningen högre bland män än kvinnor i övriga befolkningen och i befolkningen totalt.

Mellan 2022 och 2024 syns en tendens att andelen bland sysselsatta kvinnor med funktionsnedsättning och kvinnor med nedsatt arbetsförmåga har ökat, samtidigt som andelen sysselsatta bland män med funktionsnedsättning och män med nedsatt arbetsförmåga minskar, men dessa förändringar är inte statistiskt säkerställda.

Arbetslösheten har ökat något mellan 2023 och 2024 i den totala befolkningen 16–65 år. Det är en dubbelt så stor andel bland personer med funktionsnedsättning som står utan ett arbete, 18 procent, jämfört med 8 procent i den övriga befolkningen. Tendensen är att andelen arbetslösa bland personer med funktionsnedsättning har ökat men utvecklingen är inte statistiskt säkerställd. Mellan kvinnor och män finns ingen statistiskt säkerställd skillnad i andel arbetslösa, vare sig för personer med funktionsnedsättning eller i övriga befolkningen.

Förutom att det är färre personer med funktionsnedsättning som har ett jobb är det även färre som arbetar heltid. Andelen kvinnor i befolkningen som arbetar heltid är generellt lägre jämfört med männen, men könsskillnaden blir särskilt tydlig när man jämför kvinnor och män med funktionsnedsättning, där betydligt färre kvinnor arbetar heltid.

De särskilda insatser Arbetsförmedlingen förfogar över för att stödja personer med nedsatt arbetsförmåga att komma ut på arbetsmarknaden, eller behålla ett arbete, har konstant minskat sedan 2021. Kvinnor tar fortsatt del av särskilda insatser i mindre utsträckning än män. Var tionde person som är inskriven på Arbetsförmedlingen har fått vänta i tre år för att få sin funktionsnedsättning identifierad. Ibland identifieras inte personernas funktionsnedsättningar alls. Uppföljningen visar på en försämring över tid, både vad gäller arbetet med att identifiera funktionsnedsättningar och tillgången till stöd. Personer som är äldre än 25 år och personer födda utanför Sverige, samt personer som har en funktionsnedsättning som innebär nedsatt eller begränsad rörelseförmåga, får vänta längre på att få sina funktionsnedsättningar identifierade än övriga.

Att skapa inkluderande arbetsplatser är ett ansvar för alla arbetsgivare. Ny kunskapssammanställning visar att viktiga komponenter för att göra arbetsmiljöer mer inkluderande för personer med funktionsnedsättning är arbetsgivare som erbjuder flexibilitet, anpassningar och stöd, och sätter individens behov i centrum. Dessutom krävs ett aktivt och positivt ledarskap som tar ansvar för en arbetsplatskultur som stärker inkludering och ger medarbetaren respekt och erkännande.

MFD kan konstatera att flera av de kritiska synpunkter FN-kommittén för personer med funktionsnedsättning har lämnat till Sverige, dvs alltför hög arbetslöshet bland personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden, hinder i form av diskriminering och arbetsplatser som inte är tillräckligt tillgängliga, fortfarande råder på den svenska arbetsmarknaden.

Det uppdrag Arbetsförmedlingen har fått för att korta tiden det i genomsnitt tar för att identifiera och registrera funktionsnedsättningar som medför nedsatt arbetsförmåga i sina processer, är här av avgörande betydelse och behöver fortsatt vara av hög prioritet och leda till konkreta resultat.

Det är positivt att centrala aktörer som Arbetsmiljöverket lyfter fram forskning och studier som tydligt visar hur och på vilka sätt arbetsmiljöer på arbetsplatser kan bli än mer tillgängliga och inkluderande för personer med funktionsnedsättning. Dessa resultat behöver både spridas och implementeras brett på den svenska arbetsmarknaden.

Sämre möjligheter i skola och utbildning i jämförelse med befolkningen i övrigt

Även när det gäller utbildning och livslångt lärande kvarstår stora skillnader mellan personer som har en funktionsnedsättning och övriga befolkningen. Andelen som har eftergymnasiala studier som högsta utbildningsnivå är 15 procentenheter lägre bland personer med funktionsnedsättning. Det är också vanligare i denna grupp att ha hoppat av gymnasiala eller eftergymnasiala studier. Samtidigt rapporteras det om att elever inte får tillräckligt stöd i skolan. Såväl rektorer som elever och föräldrar upplever att resurser och kompetens ofta saknas. Detta försvårar möjligheten att tillgodose de behov av stöd som finns och att skapa tillgängliga lärmiljöer.

Elever med funktionsnedsättning känner sig generellt mindre trygga i sin skolmiljö, jämfört med sina jämnåriga. Flickor med funktionsnedsättning är de som rapporterar de sämsta skolupplevelserna. Det handlar både om att de har sämre arbetsro, att de inte får tillräckligt stöd från lärare, trivs sämre, och är mer utsatta för mobbning. Vidare är det vanligt med hög frånvaro hos elever med funktionsnedsättning, vilket till stor del kan bero på att skolan inte kan ge en trygg psykosocial miljö som inkluderar alla elever.

Dessa olika faktorer försämrar i sin tur möjligheterna till högre utbildning och att ta sig ut i arbetslivet. Det påverkar även hälsa och framtidstro. I värsta fall kan ett långvarigt utanförskap, utanför både studier och arbete grundläggas.

De brister i tillgänglighet, stöd och kunskap som framkommer har inte bara betydelse för elevernas möjligheter till jämlika utbildningsmöjligheter. De står också i kontrast till innehållet i CRPD och de rekommendationer som FN gjorde 2024. FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning rekommenderade bland annat Sverige att garantera fortbildning om inkluderande utbildning för lärare och övrig skolpersonal, och att öka tillgänglighet och förekomst av skäliga anpassningar i skolans olika miljöer.

MFD vill understryka vikten av att utgå från FN:s rekommendationer för att åstadkomma en mer inkluderande skola och utbildning. De brister på kunskap, adekvata anpassningar och tillgängliga lärmiljöer som framkommer i uppföljningen visar att såväl elevers rättigheter som huvudmännens ansvar behöver stärkas, bland annat genom en tydligare nationell styrning.

För att kunna skapa och upprätthålla ett ändamålsenligt och individanpassat stöd i skolan är det också viktigt att det finns ett funktionshinderperspektiv i uppföljningen av skola och utbildning. Inte minst lyftes ett sådant behov fram i betänkandet Uppföljning för utveckling - – ett hållbart system för samlad kunskap om villkoren för barn och elever med funktionsnedsättning i förskola och skola (SOU 2023:95). [14] En förbättrad uppföljning enligt förslagen i det betänkandet är avgörande för att kunna utforma bättre insatser för barn och elever med funktionsnedsättning, att få fram mer systematiskt insamlade data över tid och bättre ta del av elevers och vårdnadshavares egna erfarenheter. Årets uppföljning visar på positiva initiativ när det gäller sådan uppföljning. Det gäller Skolverkets förslag om en registerbaserad uppföljning och Universitetskanslersämbetets särskilda rapport om studenter med funktionsnedsättning baserat på data från undersökningen studentspegeln.

[14] SOU 2023:95. *Uppföljning för utveckling– ett hållbart system för samlad kunskap om villkoren för barn och elever med funktionsnedsättning i förskola och skola.* Utbildningsdepartementet.

En viktig del i en förbättrad uppföljning är det självskattningsmått för att definiera elever med funktionsnedsättning som SCB och SPSM kommer att utarbeta. Ett sådant mått bör kunna användas i fler undersökningar som riktas till elever och vårdnadshavare inom skolan. Först när elever med funktionsnedsättning på ett adekvat sätt kan urskiljas i svarsunderlagen blir det möjligt att ta del av erfarenheter från den målgruppen.

Det finns också behov av att utveckla statistiken i övergången från gymnasieskola till högskola, och etableringen på arbetsmarknaden efter avslutade studier.

Ojämlik hälsa och bristande tillgång till vård

En god hälsa är avgörande för en persons hela livssituation. Hälsotillståndet kan påverka möjligheter till utbildning, arbete och försörjning, samtidigt som hinder och diskriminering inom olika samhällsområden kan påverka hälsan. Denna ömsesidiga påverkan ställer krav på samordning mellan samhällets aktörer.

I uppföljningen framgår att skillnaderna i hälsa är fortsatt stora och att personer med funktionsnedsättning i betydligt mindre utsträckning bedömer sin hälsa som bra jämfört med övriga befolkningen. Kvinnor med funktionsnedsättning bedömer i lägre utsträckning att deras hälsa är bra, jämfört med män med funktionsnedsättning. Andelen personer med funktionsnedsättning som har övervägt att ta sitt liv har ökat och detta är vanligast i yngre åldrar och bland män med funktionsnedsättning. Samtidigt är suicidförsök vanligare bland kvinnor med funktionsnedsättning än hos män, och vanligast bland unga vuxna i åldrarna 16–29 år.

Det framgår också att många personer med funktionsnedsättning inte får sina behov av vård och tandvård tillgodosedda. Trots att dagens sjukvårdssystem, policyer och lagar ska omfatta samtliga i befolkningen verkar det som att bristande inkludering och tillgänglighet leder till vård av sämre kvalité och sämre utfall för personer med funktionsnedsättning. Ett exempel på detta är att personer med LSS-insatser löper två gånger så hög risk att dö vid hjärtinfarkt jämfört med övriga befolkningen. Ett annat exempel är obesitas, där överdödligheten hos personer med insatser enligt LSS och SOL är 30 till 60 procent högre än hos övriga befolkningen.

Personer med funktionsnedsättning i alla åldrar rapporterar psykiska besvär, suicidtankar och ensamhet i större utsträckning än andra i befolkningen. Så mycket som en tredjedel uppger att de inte är nöjda med sitt liv, medan det hos övriga befolkningen är var tionde person.

Ojämlikheten i hälsa och social välfärd är avsevärd och den kvarstår. Personer med funktionsnedsättning har fortfarande betydligt sämre förutsättningar för god hälsa än övriga befolkningen och många rapporterar att de inte får sina vårdbehov tillgodosedda. Hälso- och sjukvården behöver därför säkerställa att personer med funktionsnedsättning får vård på lika villkor, och att vården är tillgänglig och anpassad till individens behov. En bättre samordning mellan berörda samhällsaktörer är avgörande för att detta ska bli möjligt.

Hälso- och sjukvårdens aktörer behöver också systematiskt involvera personer med funktionsnedsättning i planering, genomförande och uppföljning. FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning betonar detta i sina rekommendationer till Sverige. Detta är avgörande för att säkerställa en jämlik och tillgänglig hälso- och sjukvård och för att bryta den långvariga ojämlikheten i hälsoutfall mellan personer med funktionsnedsättning och övriga befolkningen.

Ojämlika villkor hindrar aktiv fritid och kan bidra till ökad ohälsa

Tillgången till en aktiv och meningsfull fritid är något som kan påverka hälsan positivt, exempelvis genom regelbunden fysisk aktivitet och social gemenskap. Uppföljningen visar dock att personer med funktionsnedsättning deltar i både motionsverksamhet och fritidsaktiviteter utanför hemmet i lägre grad än befolkningen i övrigt. Skillnaden i andel är stor: runt 20 procentenheter. Ett liknande mönster syns bland barn. Det är färre barn med funktionsnedsättning som tränar minst en gång i veckan jämför med övriga barn.

Orsakerna till det lägre deltagandet kan vara flera. Det kan handla om både otillgängliga miljöer och utbud, såväl socialt som fysiskt, svårigheter att transportera sig till aktiviteter, men även ekonomiska förutsättningar att kunna delta. Andelen personer med funktionsnedsättning som inte har råd att delta i en fritidsaktivitet är dubbelt så stor som bland befolkningen i övrigt. Familjens ekonomi kan även påverka barns möjligheter till fritidsaktiviteter, bland annat då familjer med barn med funktionsnedsättning kan ha extra kostnader för fritidshjälpmedel.

Ytterligare orsaker till lägre deltagande kan vara brister i tillgången till individuella stöd och lösningar. Föregående års uppföljning synliggjorde flera utmaningar med exempelvis ledsagarservice, färdtjänst och fritidshjälpmedel, kopplat till möjligheten att ha en meningsfull fritid. Under det senaste året har flera funktionshinderförbund lyft fram att personer med funktionsnedsättning blir allt mer isolerade och inte får tillgång till de stöd de behöver. Ett exempel är LSS-boende som sällan får ledsagare eller kontaktperson, vilket påverkar möjligheterna att träna, utöva fritidsintressen eller delta i sociala aktiviteter. Även forskning

visar att insatser som just ledsagarservice och kontaktperson ofta beläggs med begränsningar, som att bara få utöva sitt fritidsintresse en gång i veckan.

Möjligheter till en aktiv fritid varierar för barn med funktionsnedsättning

Barn med funktionsnedsättning är en heterogen grupp med varierande möjligheter till en aktiv fritid, och dataunderlagen pekar åt lite olika håll. Färre barn med funktionsnedsättning tränar minst en gång i veckan jämfört med övriga barn. Samtidigt är andelen skolbarn i ordinarie grundskola som tränar minst fyra gånger i veckan ungefär densamma bland barn med funktionsnedsättning och övriga barn. Uppföljningen visar också att det finns barn och unga med intellektuell funktionsnedsättning som har en meningsfull fritid med fysisk aktivitet, samtidigt som andra står utan någon aktivitet, trots att de vill ha en.

Barns möjlighet till en aktiv fritid påverkas även av andra faktorer som exempelvis familjens ekonomi och föräldrarnas utbildningsnivå. Det är färre barn med funktionsnedsättning som idrottar i en förening eller klubb jämfört med övriga barn, och bland barn med funktionsnedsättning i familjer med låg ekonomisk standard är andelen ännu lägre. Likt tidigare år visar uppföljningen att barn med högutbildade föräldrar är överrepresenterade på kulturskolans kurser. Även barn som bor i områdestyper med goda eller mycket goda socioekonomiska förutsättningar är överrepresenterade på kulturskolans kurser, jämfört med barn och unga som bor i områdestyper med socioekonomiska utmaningar som i stället är underrepresenterade.

MFD konstaterar att kunskap om målgruppen, tillgänglighet och individuella stöd och lösningar är avgörande komponenter för att öka möjligheten för personer med funktionsnedsättning att ha en aktiv fritid.

Det är samtidigt allvarligt att försämringar och lokala begränsningar i olika individuella stöd försvårar eller till och med omöjliggör för att personer med funktionsnedsättning att delta i motionsverksamhet, fritidssysselsättning eller sociala aktiviteter. Att inte få möjlighet till en aktiv fritid ökar risken för isolering och utanförskap. I förlängningen leder det också till sämre levnadsvillkor för individen, i form av sämre fysisk, psykisk och social hälsa, och högre samhällskostnader för vård och omsorg.

FN-kommittén har rekommenderat Sverige att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till kostnadsfri personlig assistans för att kunna idrotta och att delta i kulturella och sociala verksamheter.

Otrygghet och utsatthet för våld och övergrepp

Årets uppföljning visar att personer med funktionsnedsättning, precis som i tidigare uppföljning, har en genomgående lägre upplevd trygghet än övriga befolkningen. Otryggheten tar sig bland annat uttryck i att personer med

funktionsnedsättning i högre grad avstår från att gå ut på kvällen jämfört med övrig befolkning. Otryggheten är störst bland kvinnor. Mer än var tredje kvinna avstår från att gå ut på kvällen på grund av oro.

Den högre oron speglar en högre faktisk utsatthet. Personer med funktionsnedsättning utsätts oftare för hot och olika former av våld, både som barn och unga, såväl som vuxna. Flickor och kvinnor med funktionsnedsättning är de som allra mest utsätts för våld.

Även sexuellt våld är ett område där personer med funktionsnedsättning drabbas i högre grad än andra, och konsekvenserna är omfattande. Sexuella övergrepp innebär en allvarlig kränkning av integritet och självbestämmande och kan leda till långvarig psykisk och fysisk ohälsa. Unga med funktionsnedsättning uppger dubbelt så ofta som andra unga att de har erfarenhet av sexuellt våld eller sexuellt utnyttjande. Utsattheten omfattar även den digitala miljön, där barn med neuropsykiatriska diagnoser löper större risk än andra barn att utsättas för digitalt sexuellt våld. Det handlar om spridning av nakenbilder utan samtycke, oönskade sexuella bilder och sexuella kontakter från vuxna. Flickor är mest utsatta, men även pojkar med neuropsykiatriska diagnoser ligger på en avsevärt högre nivå än pojkar i övriga befolkningen.

MFD ser med stor oro på det faktum att känslan av otrygghet och faktisk våldsutsatthet hos personer med funktionsnedsättning är ett återkommande mönster, där även tydliga könsskillnader kan noteras. Detta är även en bärande del av FN-kommitténs kommentarer inom området rättsväsende. Kommittén har uttryckt oro över förekomsten av olika former av utnyttjande, våld och övergrepp mot barn och vuxna med funktionsnedsättning, särskilt mot kvinnor och flickor med funktionsnedsättning.

Den högre utsattheten kan konstateras i olika åldrar såväl som i olika miljöer vilket tyder på systematiska brister i samhällets skydd. Det krävs därför breda insatser från samhällets sida för att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva utan rädsla för våld och övergrepp och känna samma trygghet som övriga befolkningen. Det fortsatta våldsförebyggande och trygghetsskapande arbetet behöver ha hög prioritet.

Utmaningar vid hedersrelaterat våld mot personer med funktionsnedsättning

En specifik utmaning som MFD har arbetat för att belysa, och där mer arbete krävs för att öka kunskapen och rättssäkerheten, är hedersrelaterat våld och förtryck mot personer med funktionsnedsättning. Personer med funktionsnedsättning är särskilt sårbara i hederskontexter. Utsattheten förstärks

när beroendeställning, kommunikationssvårigheter och begränsat handlingsutrymme kombineras med kollektiv kontroll och starka normer kring familjens heder.

Trots en stärkt lagstiftning, där hedersmotiv utgör en straffskärpande omständighet och där tvångs - och barnäktenskap är kriminaliserade, kvarstår betydande utmaningar i rättsväsendets arbete. Ett av flera problem som MFD har kunnat konstatera är att flickor och kvinnor i hederskontext sällan slår larm om utsatthet. Om den utsatta personen dessutom har svårt att kommunicera minskar möjligheten att söka hjälp, vilket innebär att en del av våldet förblir dolt och aldrig når rättsväsendet.

För att stärka arbetet mot hedersrelaterat våld mot personer med funktionsnedsättning ser MFD bland annat behov av fortsatta satsningar på regionala kunskapscentrum, regionala utbildningssatsningar med ett intersektionellt perspektiv, och en nationell vägledning som kan ge mer likvärdiga bedömningar vid handläggning av enskilda ärenden.

MFD ser också behov av bättre kunskapsimplementering inom socialtjänsten och ökad tillgång till vetenskapligt utvärderade metoder för yrkesverksamma som möter målgruppen. Sist men inte minst är det viktigt att fortsätta synliggöra och samla erfarenheter från personer med funktionsnedsättning och erfarenheter av att leva i en hederskontext.

Ökad risk att dras in i kriminalitet för sårbara personer med funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättning löper en förhöjd risk att utnyttjas av kriminella nätverk, särskilt när de befinner sig i beroendeställning eller saknar fungerande stöd. Det finns indikationer på att personer med insatser enligt LSS är särskilt sårbara, vilket aktualiserar frågor om hur väl skyddet inom välfärdssystemet fungerar.

En kunskapssammanställning som MFD publicerade under 2025 visar att barn och unga med funktionsnedsättning har en ökad risk för våld, kriminalitet och kontakt med rättsväsendet, samtidigt som de ofta har sämre tillgång till stöd och skydd. För barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, som adhd och autism, är risken särskilt hög.

Det finns ett stort engagemang från många samhällsaktörer och flera initiativ har potential att leda till framsteg inom det våldsförebyggande arbetet. Samtidigt finns det utmaningar och hinder i arbetet, exempelvis i form av bristande kunskap, bristande fokus på föräldraansvar, och insatser som inte är tillräckligt utformade efter målgruppens behov.

Det är särskilt allvarligt att personer som ska skyddas genom samhällets välfärdssystem, exempelvis personer med funktionsnedsättning inom LSS, löper en förhöjd risk att utnyttjas av kriminella nätverk. Det brottsförebyggande arbetet för barn, unga och föräldrar med funktionsnedsättning behöver därför intensifieras och utvecklas. Fler åtgärder och insatser behövs för att alla föräldrar ska kunna ta sitt föräldraansvar. Det behövs även fortsatta satsningar på bred kunskapsutveckling inom området.

Hinder och otillgänglighet i samtliga samhällsfunktioner som arbetar med dessa frågor behöver åtgärdas. Detta ligger även i linje med de rekommendationer som FN-kommittén för personer med funktionsnedsättning har lämnat till Sverige.

Personer med funktionsnedsättning behöver inkluderas i satsningar på krisberedskap och civilt försvar

Personer med funktionsnedsättning löper högre risk än övrig befolkning att fara illa vid kriser. Utsattheten är ofta en konsekvens av att de samhällsaktörer som har ansvar för planering och hantering av kriser och krig, inte i tillräcklig utsträckning beaktar särskilda behov som kan uppstå för personer med funktionsnedsättning och andra sårbara samhällsgrupper.

Årets uppföljning visar att det är vanligt att offentliga aktörer inte integrerar ett funktionshindersperspektiv i arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Det är även vanligt att offentliga aktörer saknar rutiner för att säkerställa att de kan nå alla invånare med funktionsnedsättning vid kris eller krig.

En ytterligare utmaning är att kommunerna tenderar att tänka på särskilt sårbara grupper, som personer med insatser enligt LSS eller SoL, när de ska inkludera ett funktionshindersperspektiv i krisberedskapsplaneringen. Därmed riskerar kommunerna att missa behov som kan uppstå hos personer med funktionsnedsättning som bor i eget boende utan särskilda insatser. Om elnätet är utslaget och hjälpmedel har slutat att fungera kan personer som klarar sig bra i vardagen ha behov av hjälp att exempelvis ta sig till ett skyddsrum. Socialstyrelsen har konstaterat att kunskapen är låg om hur krisberedskapen ser ut för personer med funktionsnedsättning som bor i ordinärt boende men med stöd, till exempel personlig assistans enligt LSS eller boendestöd enligt SoL. Även dessa personer har många gånger ett omfattande stöd, vilket gör dem sårbara i händelse av kris.

Samtidigt är andelen kommuner som har krisberedskap för särskilt sårbara grupper fortsatt låg. Det gäller för såväl kontinuitetsplaner som evakueringsplaner. Därtill är det mindre än hälften av kommunerna som ställer krav på krisberedskap vid upphandling av tjänster för särskilt sårbara grupper. En positiv trend syns dock: det är fler kommuner än tidigare som uppger att de

integrerar ett funktionshindersperspektiv i arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Det finns en överhängande risk att det finns grupper vars behov under en kris inte kommer att kunna tillgodoses av nuvarande krisberedskap. För att uppnå jämlika levnadsvillkor är det särskilt viktigt att pågående och planerade satsningar inom krisberedskap och civilt försvar omfattar även personer med funktionsnedsättning, och att principen om universell utformning finns med från början.

Kommuner, regioner och myndigheter behöver tillämpa ett funktionshinderperspektiv i sitt arbete med krisberedskap i syfte att öka sin kunskap och identifiera behov och lösningar. Det är även viktigt att ansvariga aktörer inhämtar kunskap från personer med funktionsnedsättning själva.

FN-kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning har rekommenderat Sverige att utveckla en heltäckande strategi som är grundad på mänskliga rättigheter och har ett inkluderande perspektiv på personer med funktionsnedsättning, för att kunna hantera alla risksituationer och humanitära katastrofer som kan inträffa och för att säkerställa att krisberedskapen samordnas på nationell, regional och kommunal nivå.

Universell utformning behöver användas mer

Universell utformning är en viktig och grundläggande princip för att kunna säkerställa jämlika levnadsförhållanden och full delaktighet i samhället. Principen handlar om att från början planera och utforma produkter, tjänster och miljöer så att de är tillgängliga och användbara för alla, oavsett funktionsförmåga.

Årets uppföljning visar att det på vissa håll går i rätt riktning, och att det finns verksamheter i samhället som har god tillgänglighet, men också att det finns områden där universell utformning fortfarande inte är en självklarhet.

Forskning om jämlika och inkluderande livsmiljöer visar att universell utformning måste in tidigt och användas genom hela processen, och att man behöver prata med användare under alla processens delar. Att inte utgå från principen om universell utformning och tänka in alla användares behov tidigt i processen kan bli kostsamt och innebär en ineffektiv användning av samhällets resurser. Avgörande är också att både privata och offentliga aktörer har kunskap om universell utformning. Inte minst måste offentliga aktörer ha god kompetens att ställa rätt krav i beställningar och upphandlingar.

Upphandling behöver bli mer strategiskt inriktad på både universell utformning och sociala krav

Värdet av de inköp som omfattas av upphandlingslagarna i Sverige uppskattas för närvarande till mer än 1000 miljarder kronor, eller en sjättedel av landets BNP. Det ger en bild av vilket kraftfullt verktyg upphandlingsprocessen är för att förändra samhället i en mer tillgänglig riktning. Inom upphandlingsområdet finns tydliga lagkrav vad gäller tillgänglighet för varor och tjänster, men mellan lagkraven och den faktiska tillämpningen tycks det finnas ett stort glapp.

Om universell utformning av produkter och tjänster, liksom krav på tillgänglighet och användbarhet, inte finns med från början riskerar offentligt finansierade produkter och tjänster att bli otillgängliga. Detta drabbar särskilt personer med funktionsnedsättning. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv blir det väsentligt dyrare att åtgärda sådana brister i efterhand.

Det framgår att alltför få kommuner, regioner och myndigheter ställer tillgänglighetskrav i de upphandlingar där detta bör ske, och endast i låg omfattning följer upp om upphandlade produkter och tjänster uppfyller ställda tillgänglighetskrav. Många offentliga aktörer tycker dessutom att det är svårt att kontrollera om de krav som har ställts på tillgänglighet har blivit uppfyllda, och har varken rutiner eller arbetssätt för att kontrollera att produkter eller tjänster som de upphandlar är tillgängliga för olika målgrupper.

Brist på universell utformning hindrar personer med funktionsnedsättning att ta del av tjänster och digital utveckling

Likt tidigare år är tillgängligheten till grundläggande betaltjänster inte tillfredställande för personer med funktionsnedsättning. Såväl länsstyrelserna som andra aktörer vittnar om att personer med funktionsnedsättning ofta behöver hjälp att betala digitalt, att personer som inte har Bank-ID utestängs och att betaltjänster inte möjliggör stöd på distans.

Även inom hälso- och sjukvård finns digitala tjänster som inte lever upp till principen om universell utformning. Personer med funktionsnedsättning upplever i större utsträckning än andra att vårdens e-tjänster försvårar tidsbokning. En stor del av de anmälningar som tillsynsmyndigheten DIGG tar emot handlar om just digitala vårdtjänster och om bristande tillgänglighet till digital offentlig service. Ett annat område där anmälningarna har blivit vanligare är skola och utbildning, där brister i digitala lärplattformar lyfts fram.

Även om digitaliseringsområdet många gånger brister i tillämpningen av universell utformning finns det även viss positiv utveckling. Offentliga aktörers externa webbsidor har i allt högre grad blivit tillgängliga sedan lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service trädde i kraft. Här har tillsynen troligtvis haft en positiv effekt. Samtidigt ställer lagen om tillgänglighet till digital offentlig service inte krav på att offentliga aktörers interna digitala system ska

vara tillgängliga. Uppföljningen visar även att en klar minoritet av de offentliga aktörerna har interna digitala system, exempelvis ärendehanteringssystem, som är tillgängligt utformade.

Inom digitaliseringsområdet utvecklas produkter och tjänster som i sig kan öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Samtidigt är det viktigt att all utveckling kommer personer med funktionsnedsättning till del. Positivt är att förutsättningarna för mer universellt utformade digitala miljöer har stärkts under året, i och med att lagen (2023:254) om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet trätt i kraft. Detta är viktigt eftersom uppföljningen visar att det i dagsläget finns allvarliga brister på webbsidor och appar hos privata aktörer som är verksamma inom bland annat e-handel, försäkringsbransch, digitala hälsotjänster och transportområdet. Bristerna handlar om såväl struktur och presentation av innehåll som tekniska problem, som kompabilitet med hjälpmedelsprogram. Även bland konsumentprodukter finns brister vad gäller tillgänglighet och användbarhet för alla. Det är till exempel vanligt att förpackningar för livsmedel och medicinprodukter inte har en universell design. Därmed är de svåra eller omöjliga att öppna för personer med nedsatt styrka eller rörlighet i händerna.

Inom vissa områden finns ingen samlad bild av hur väl fysiska miljöer, produkter eller verksamheter uppfyller principen om universell utformning. Exempel på ett sådant område är beståndet av flerfamiljshus och landets förskolor och skolor. Det saknas uppföljning på nationell nivå av den samlade tillgängligheten i kommunala eller enskilda skolverksamheter. Det finns heller ingen kommunövergripande bild av utvecklingen av universell utformning i flerfamiljshus.

Det finns lagstiftning om tillgänglighet på plats inom ett flertal samhällsområden, men ansvariga aktörer uppfyller ofta inte de krav som ställs. Detta är även något FN-kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning har haft synpunkter på.

Utvecklad uppföljning och tillsyn av tillgänglighetskrav inom olika samhällsområden behöver ske på både lokal och nationell nivå. I de fall aktörer inte uppfyller lagkrav bör tillsynen kunna innebära kännbara konsekvenser och sanktioner.

Viktigt med åtgärder för att undanröja bristande tillgänglighet

Att åtgärda bristande tillgänglighet är avgörande för att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i samhället på lika villkor. Uppföljningen visar dock att bristande tillgänglighet kvarstår på många områden. Ett sådant område är skola och utbildning, där det rapporteras om brister i såväl fysisk miljö som pedagogiska verksamheter. Det framkommer även att studenter med

funktionsnedsättningar upplever brister i både fysiska och digitala miljöer på högskola och universitet. Ett annat exempel är bristande fysisk och kognitiv tillgänglighet i möteslokaler, som lyfts fram av MUCF som ett av flera potentiella hinder för demokratisk delaktighet. Hinder för delaktighet och tillgång till information finns också i och med brister i bibliotekens lokaler och verksamheter. I MFD:s undersökningspanel upplever en majoritet av de svarande kommunernas bibliotek som tillgängliga. Andra svarande upplever dock brister i tillgängligheten, exempelvis brister i den fysiska miljön, brister i verksamhet, och brister i hörsel- och ljudmiljö.[15]

Brister i tillgängligheten påverkar även möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att ha jämlika förutsättningar att ta del av samhällets utbud av kultur- och fritidsaktiviteter. Det nyligen införda fritidskortet är ett exempel på en rörelse i rätt riktning, då kommuner som bedriver kulturskola kan söka bidrag för kapacitetsstärkande insatser i kulturskolan, bland annat för att anpassa lokaler för barn med funktionsnedsättning eller särskilda behov.

Att interna digitala verktyg hos offentliga aktörer ofta inte är fullt tillgängliga försvårar inkluderingen på arbetsmarknaden av personer med vissa funktionsnedsättningar. Det finns även brister i fysisk miljö, på både arbetsplatser och i andra verksamheter, som försämrar möjligheten till delaktighet.

Individuella stöd för individens självständighet

För att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva självständiga liv och vara delaktiga i samhället är det viktigt att det finns individuella stöd och lösningar som utgår från individens behov. Det kan handla om anpassningar, hjälpmedel, personligt stöd eller särskilda pedagogiska insatser inom arbete, utbildning eller andra samhällsområden.

Uppföljningen visar att det finns brister i tillgång, handläggning och likvärdighet när det kommer till individuella stöd. Exempelvis visar uppföljningen att:

- betydande förseningar i Arbetsförmedlingens identifiering av funktionsnedsättningar medför att stödinsatser fördröjs eller uteblir,
- många personer nekas färdtjänst, och många som är beviljade och nyttjar färdtjänst rapporterar svårigheter och förbättringsbehov,
- det är boendekommunen, snarare än en likvärdig tillämpning av lagstiftningen, som avgör vilket stöd den enskilde får inom SoL och LSS,
- många kommuner belägger insatser med begränsningar.

[15] Myndigheten för delaktighet (2024). Undersökningspanelen Rivkraft, enkätundersökning nummer 47.

Tidigare uppföljning har visat på minskningar inom vissa LSS-insatser. Den minskningen har avstannat och vissa stöd, som daglig verksamhet och boendestöd, ökar. Samtidigt är tillgången till LSS-insatser fortsatt ojämn över landet, vilket även tidigare har uppmärksammats av flera aktörer.

Under året har Justitieombudsmannen, JO, konstaterat att antalet klagomål som gäller LSS har ökat med 100 procent under perioden 2015–2024. Klagomålen till JO rör oftast personlig assistans. Två problemområden är långsam handläggning och beslut som endast gäller korta perioder. Att det saknas rättsmedel för att driva rättighetsfrågor som exempelvis hjälpmedel och tolktjänst har lyfts av flera aktörer, så som forskare, funktionshindersrörelsen och Institutet för mänskliga rättigheter.

Inom skolan är det många elever som har behov av individuellt stöd, och det finns en efterfrågan på mer stöd från både elever och personal. MFD följer med intresse ett antal pågående statliga utredningar som analyserar hur skolans stödinsatser kan bli tydligare, snabbare och mer flexibla så att elever med behov av stöd får de insatser som de behöver i tid. Förhoppningen är att elever ska få bättre individuellt stöd i skolan. Det ska ge elever större möjlighet att nå målen och känna trygghet i lärmiljön. Samtidigt ska lärare få bättre möjligheter att hjälpa elever genom tydligare regelverk och bättre stödstrukturer.

Individuella stöd och lösningar är en grundläggande del av funktionshinderspolitikens genomförande. I FN-konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning fastslås bland annat att personer med funktionsnedsättning har samma rättigheter som andra att leva självständigt, delta i samhällslivet och röra sig i samhället. För att det ska kunna ske behöver Sverige underlätta individers personliga rörlighet och tillhandahålla exempelvis hjälpmedel, assistans och personlig service. Detta är även viktiga åtgärder för att förhindra ensamhet och isolering, och i förlängningen sämre folkhälsa.

MFD kan konstatera att en fortsatt utveckling där olika former av individuella stöd och lösningar begränsas, eller inte sätts in i tid, riskerar att leda till att färre personer med funktionsnedsättning kan utbilda sig, arbeta, leva självständigt och bidra till samhällsutvecklingen.

Förebygga och motverka diskriminering

För att motverka och förebygga diskriminering behöver samhällets aktörer säkerställa att personer med funktionsnedsättning kan ta del av sina rättigheter på lika villkor som andra. Detta kan uppnås genom universell utformning och genom att åtgärda befintliga brister i tillgänglighet och att tillgodose individuella stöd och

lösningar. Det behövs även en god kunskap om bristande tillgänglighet som en form av diskriminering och funktionsnedsättning som diskrimineringsgrund.

Uppföljningen visar att diskriminering mot personer med funktionsnedsättning fortfarande är ett omfattande problem och att någon förbättring inte kan noteras jämfört med tidigare uppföljningar. Snarare finns det indikationer på att diskrimineringen, eller åtminstone anmälningsfrekvensen, ökar inom vissa områden som till exempel bostadsområdet och konsumentområdet, där antalet anmälningar under 2024 var högre än på nästan tio år. Även inom utbildningsområdet är anmälningar om diskriminering vanliga och har ökat stadigt de senaste tio åren, sedan bristande tillgänglighet blev en form av diskriminering.

Likt tidigare uppföljningar pekar resultaten på att diskrimineringen på arbetsmarknaden är hög. Enligt statistik från SCB har var tredje person med funktionsnedsättning blivit diskriminerad på arbetsmarknaden under 2024. Det sker exempelvis i samband med rekryteringsprocessen eller när det kommer till fördelning av arbetsuppgifter. Det finns tydliga skillnader mellan män och kvinnor när det kommer till upplevelser av diskriminering på arbetsmarknaden hos personer med funktionsnedsättning. Fler män än kvinnor upplever exempelvis att de har blivit diskriminerade vid tillsättning av jobb, men kvinnor upplever i större utsträckning än män att de har blivit utsatta för mobbning, kränkningar eller trakasserier från chefer eller kollegor.

Icke-diskriminering är en av FN-konventionens allmänna principer och genomsyrar hela konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. MFD kan därför konstatera att det är mycket allvarligt att personer med funktionsnedsättning möter diskriminering inom ett flertal samhällsområden. Diskrimineringen kan uppstå som en följd av att samhällets aktörer inte arbetar aktivt med frågor som rör tillgänglighet och inkludering, men även som en följd av bristande kunskap. Ansvaret att bemöta problematiken delas av en mängd aktörer på flera samhällsnivåer, och här behöver ett fortsatt kunskaps- och implementeringsarbete ske.

4. Utvecklingen inom de prioriterade samhällsområdena

4.1. Arbete och försörjning

Arbetsmarknadspolitiken syftar till att alla människor som kan ska ha möjlighet att delta i arbetslivet. En trygg förankring på arbetsmarknaden och möjlighet till egen försörjning är viktigt för individens delaktighet och oberoende i samhället. Alla har också rätt till en god arbetsmiljö som bidrar till inkludering och förebygger ohälsa och diskriminering. Socialförsäkringen ska ge ekonomisk trygghet vid nedsatt arbetsförmåga eller vid långvarig sjukdom. Inom samhällsområdet Arbete och försörjning är Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket och Försäkringskassan strategiska myndigheter.

Rättigheter enligt FN-konventionen

I artikel 27 i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning förtydligas att personer med funktionsnedsättning, på jämlika villkor med andra, har rätt till ett fritt valt arbete i en arbetsmiljö som är inkluderande och tillgänglig.

FN-kommittén kritiserar situationen på arbetsmarknaden

FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning har efter dialog med Sverige i mars 2024 lämnat rekommendationer avseende arbetsmarknaden. Kommittén pekar särskilt ut den höga arbetslösheten bland kvinnor, ungdomar, liksom personer som tillhör nationella minoriteter, är migranter, och har funktionsnedsättning. De lyfter också fram den diskriminering och de hinder som personer med funktionsnedsättning uppger att de möter på arbetsmarknaden, och att det finns stora skillnader mellan regioner och kommuner i fråga om vilka stöd de tillhandahåller. Kommittén anser att det bland annat är viktigt att:

- öka antalet anställningar för personer med funktionsnedsättning på den öppna arbetsmarknaden
- säkerställa att arbetsplatser blir tillgängliga och att skälig anpassning sker
- tillgängliggöra fler yrkesutbildningar för att underlätta inträde på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning
- se till att övergången från yrkesutbildning och högre utbildning till den öppna arbetsmarknaden fungerar smidigt.

Personer med funktionsnedsättning är inte en enhetlig grupp, vilket innebär att förankringen på arbetsmarknaden och möjligheten att kunna arbeta heltid eller deltid varierar, bland annat beroende på förutsättningarna i olika miljöer och

vilken typ och grad av funktionsnedsättning en person har. Sedan tidigare uppföljning är det känt att personer med funktionsnedsättning på gruppnivå har en svagare förankring på arbetsmarknaden, sämre ekonomi, oftare saknar kontantmarginal och lever i högre risk för fattigdom. Personer med funktionsnedsättning upplever oftare diskriminering, fördomar och hinder på arbetsmarknaden, jämfört med den övriga befolkningen.[16]

För personer med flera och omfattande funktionsnedsättningar som har små eller inga möjligheter att arbeta på den öppna arbetsmarknaden är sjuk- och aktivitetsersättning den huvudsakliga inkomstkällan. Kompensationen i socialförsäkringens olika stöd har urholkats över tid eftersom ersättningarna inte har räknats upp i takt med den generella pris- och löneutvecklingen.[17] [18] Funktionshindersrörelsen beskriver en ökande fattigdom bland medlemmar som är beroende av sjuk- och aktivitetsersättning.[19]

Likaså beskriver Socialstyrelsen i sin lägesrapport 2025 att den ekonomiska situationen för personer med funktionsnedsättning är bekymmersam.[20] De lyfter fram att behovet av ett långvarigt ekonomiskt bistånd har ökat, främst för personer med insatser enligt SoL, vilket tyder på att flera av dessa personer befinner sig i relativ fattigdom. Myndigheten beskriver att höga kostnader för boende, avgifter för hjälpmedel och kostnader för insatser påverkar den ekonomiska situationen, och att detta även bör ses i ljuset av inflationen och att priser och avgifter generellt har ökat. Den ekonomiska situationen för den enskilde påverkas också av skillnader mellan vilka insatser och tjänster kommunerna räknar in i den lagstadgade maxtaxan för äldre- och funktionshinderomsorgen[21]. Maxtaxan är tänkt att skydda individen mot höga avgifter så att det finns tillräckliga medel kvar för andra behov. När en kommun väljer att lägga olika avgifter utanför maxtaxan så måste den enskilde alltid betala för dessa, oavsett inkomst.[22]

---

[16] Myndigheten för delaktighet (2025). *Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024.*

[17] Inspektionen för socialförsäkringen (2022). *Utvecklingen av socialförsäkringsförmånen under de senaste 30 åren.* Rapport 2022:2.

[18] Myndigheten för delaktighet (2025). *Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024.*

[19] Myndigheten för delaktighet (2025). *Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024.*

[20] Socialstyrelsen (2025). *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning Lägesrapport 2025.*

[21] Av bestämmelserna i SoL framgår hur hög avgiften som mest får vara; det beloppet kallas maxtaxa. Insatser som inkluderas i maxtaxan är hemtjänst, dagverksamhet, bostad i särskilt boende enligt SoL och kommunal hälso- och sjukvård.

[22] Socialstyrelsen. Stora skillnader i kommunernas avgifter för äldreomsorg - Socialstyrelsen https://www.socialstyrelsen.se/om-socialstyrelsen/pressrum/press/stora-skillnader-i-kommunernas-avgifter-for-aldreomsorg/ (Hämtad 2026-02-09).

Fortsatta ekonomiska svårigheter för personer med funktionsnedsättning

I Statistiska Centralbyråns, SCB, statistik om levnadsvillkoren[23] för personer med funktionsnedsättning ingår frågor om ekonomi och arbetsmarknad.[24] Resultaten visar tydliga skillnader mellan personer med och utan funktionsnedsättning. Bland personer med funktionsnedsättning är det knappt 18 procent som svarar att de har svårt att få ekonomin att gå ihop under 2024, jämfört med knappt 8 i den övriga befolkningen. Fördelningen mellan kvinnor och män med funktionsnedsättning är 16 procent, respektive 20 procent.[25] Mellan åren 2022 och 2024 finns en statistiskt säkerställd ökning av män med funktionsnedsättning som har det svårt eller mycket svårt att få ekonomin att gå ihop. I den övriga befolkningen är det något fler kvinnor än män som har ekonomiska svårigheter, 8 procent respektive 7 procent år 2024.[26]

Personer med utländsk bakgrund och funktionsnedsättning är de som i störst utsträckning har det svårt att få ekonomin att gå ihop, motsvarande 37 procent. Det kan jämföras med 11 procent bland personer med svensk bakgrund och funktionsnedsättning. I SCB:s statistik framgår också att personer med svårigheter att klä sig, tvätta sig, eller att kommunicera, har svårare att få ekonomin att gå ihop, jämfört med personer med andra typer av funktionsnedsättningar.[27]

Dubbelt så stor risk för fattigdom

Låg ekonomisk standard är ett mått som innebär att hushållets inkomst är lägre än 60 procent av medianvärdet för riket.[28] Det är 25 procent bland personer med funktionsnedsättning som har låg ekonomisk standard, och därmed lever i risk för fattigdom. Motsvarande andel i övriga befolkningen är 12 procent. En större andel män än kvinnor med funktionsnedsättning beräknas ha låg ekonomisk standard, men på grund av felmarginalerna är denna skillnad inte statistiskt säkerställd.[29] Bland personer i den övriga befolkningen finns samtidigt en marginell, men statistiskt säkerställd förbättring från föregående år.

---

[23] Statistiska centralbyrån (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.

[24] I Statistiska centralbyråns intervjuundersökning ingår inte personer som bor på särskilt anpassade boenden.

[25] Statistiska centralbyrån (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.

[26] Statistiska centralbyrån (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.

[27] Statistiska centralbyrån (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.

[28] Låg ekonomisk standard beskriver andel med disponibel inkomst per konsumtionsenhet som understiger 60 procent av medianinkomsten för befolkningen.

[29] Statistiska centralbyrån (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.

Det är mer än dubbelt så stor andel bland personer med funktionsnedsättning som har det svårt att få ekonomin att gå ihop, jämfört med övrig befolkning.

En fjärdedel av alla personer med funktionsnedsättning har låg ekonomisk standard och lever därmed i risk för fattigdom.

Figur 2. Andel personer som lever i risk för fattigdom, personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga befolkningen. Fördelat på kön. 2023–2024.

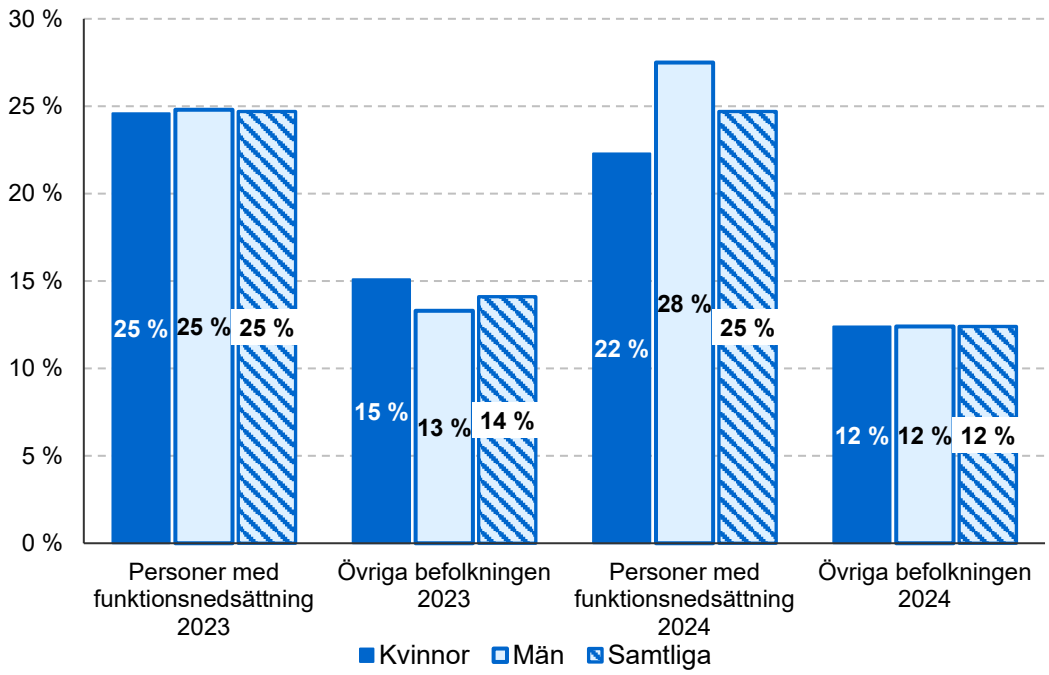

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Kvinnor med funktionsnedsättning har en lägre disponibel inkomst

Under 2024 ökade den ekonomiska standarden bland hushållen totalt sett, det vill säga den disponibla inkomsten, med hänsyn tagen till hushållets storlek och sammansättning. Medianinkomsten efter skatt har ökat sedan föregående år för både personer med funktionsnedsättning och övriga befolkningen, oavsett ålder och kön. I SCB:s statistik framgår samtidigt att personer med funktionsnedsättning generellt sett har en lägre disponibel inkomst än den övriga befolkningen. Bland personer med funktionsnedsättning har medianinkomsten ökat från 237 000 kronor år 2023, till 248 000 kronor år 2024. Hos den övriga

befolkningen har medianinkomsten ökat från 306 000 till 331 000 kronor under samma period.[30]

Kvinnor med funktionsnedsättning hade en lägre medianinkomst än män med funktionsnedsättning, 239 000 kr jämfört med 255 000 kr år 2024. Skillnaderna i disponibel inkomst mellan kvinnor och män med funktionsnedsättning är lägre i ålderskategorin 30–64 år, jämfört med åldersgrupperna under 30 år och över 65 år. Generellt sett har de med funktionsnedsättning i åldern 30–64 år även en högre disponibel inkomst än övriga åldersgrupper med funktionsnedsättning. Likaså har personer med svensk bakgrund och funktionsnedsättning en högre disponibel inkomst än de med utländsk bakgrund och funktionsnedsättning.[31]

Kvinnor har generellt sett en lägre disponibel inkomst än män. Denna ekonomiska skillnad förstärks ytterligare bland kvinnor med funktionsnedsättning.

Personer med funktionsnedsättning har ett lägre deltagande i arbetskraften och det är färre som har en sysselsättning

Bland personer med funktionsnedsättning i åldern 16–65 år är det totalt 65 procent som ingår i arbetskraften. Motsvarande andel i den övriga befolkningen är 88 procent. Att ingå i arbetskraften innebär att en person antingen har ett arbete, eller aktivt söker ett arbete. De personer som inte ingår i arbetskraften är bland annat studenter, pensionärer och personer som är långvarigt sjukskrivna.[32]

Under 2024 var det totalt 77 procent av befolkningen i åldern 16–65 som hade en anställning, vilket motsvarar omkring 5 miljoner personer. Av dessa hade cirka 414 000 personer en funktionsnedsättning.[33] Av den totala beräknade andelen personer med funktionsnedsättning i hela befolkningen, 778 00 personer, var det alltså ungefär varannan person, 53 procent, som hade ett arbete.

Bland personer med funktionsnedsättning som har nedsatt arbetsförmåga[34] är andelen sysselsatta ännu lägre, 46 procent. Bland personer med funktionsnedsättning utan nedsatt arbetsförmåga är sysselsättningsgraden 75 procent, vilket ligger i linje med den övriga befolkningen som har en

---

[30] Statistiska centralbyrån (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.

[31] Statistiska centralbyrån (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.

[32] Statistiska centralbyrån (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.

[33] Statistiska centralbyrån (2025). *Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2024*.

[34] Personerna i Statistiska centralbyråns undersökning får själva bedöma om de har delvis nedsatt, eller mycket nedsatt arbetsförmåga.

sysselsättningsgrad runt 80 procent.[35] Det finns inga skillnader i sysselsättningsgrad mellan kvinnor och män bland personer med funktionsnedsättning, oavsett om deras arbetsförmåga är påverkad. Däremot är sysselsättningen högre bland män än kvinnor i övriga befolkningen och i befolkningen totalt.[36]

Mellan 2022 och 2024 syns en tendens att andelen bland sysselsatta kvinnor med funktionsnedsättning och kvinnor med nedsatt arbetsförmåga har ökat, samtidigt som andelen sysselsatta bland män med funktionsnedsättning och män med nedsatt arbetsförmåga minskar. Dessa förändringar är inte statistiskt säkerställda.[37]

Mer än dubbelt så hög arbetslöshet bland personer med funktionsnedsättning

SCB beskriver att arbetslösheten har ökat något mellan 2023 och 2024 i den totala befolkningen (16–65 år) bland både kvinnor och män. Som mest ökade andelen arbetslösa inom gruppen 15–24 år.[38] Arbetslösheten är generellt högre för personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga befolkningen. Under 2024 var totalt 18 procent av personer med funktionsnedsättning utan arbete, medan motsvarande siffra för övriga befolkningen var 8 procent. Tendensen är att andelen arbetslösa har ökat mellan åren 2023–2024, både för personer med funktionsnedsättning utan nedsatt arbetsförmåga och personer med funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga, men utvecklingen är inte statistiskt säkerställd.

Det finns ingen statistiskt säkerställd skillnad i andel arbetslösa mellan kvinnor och män, vare sig för personer med funktionsnedsättning eller i övriga befolkningen.[39]

---

[35] Statistiska centralbyrån (2025). *Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2024*.

[36] Ibid.

[37] Ibid.

[38] Ibid.

[39] Ibid.

Figur 3. Andel arbetslösa i arbetskraften, personer med funktionsnedsättning och personer med nedsatt arbetsförmåga jämfört med övriga i befolkningen. Fördelat på kön. 2023–2024.

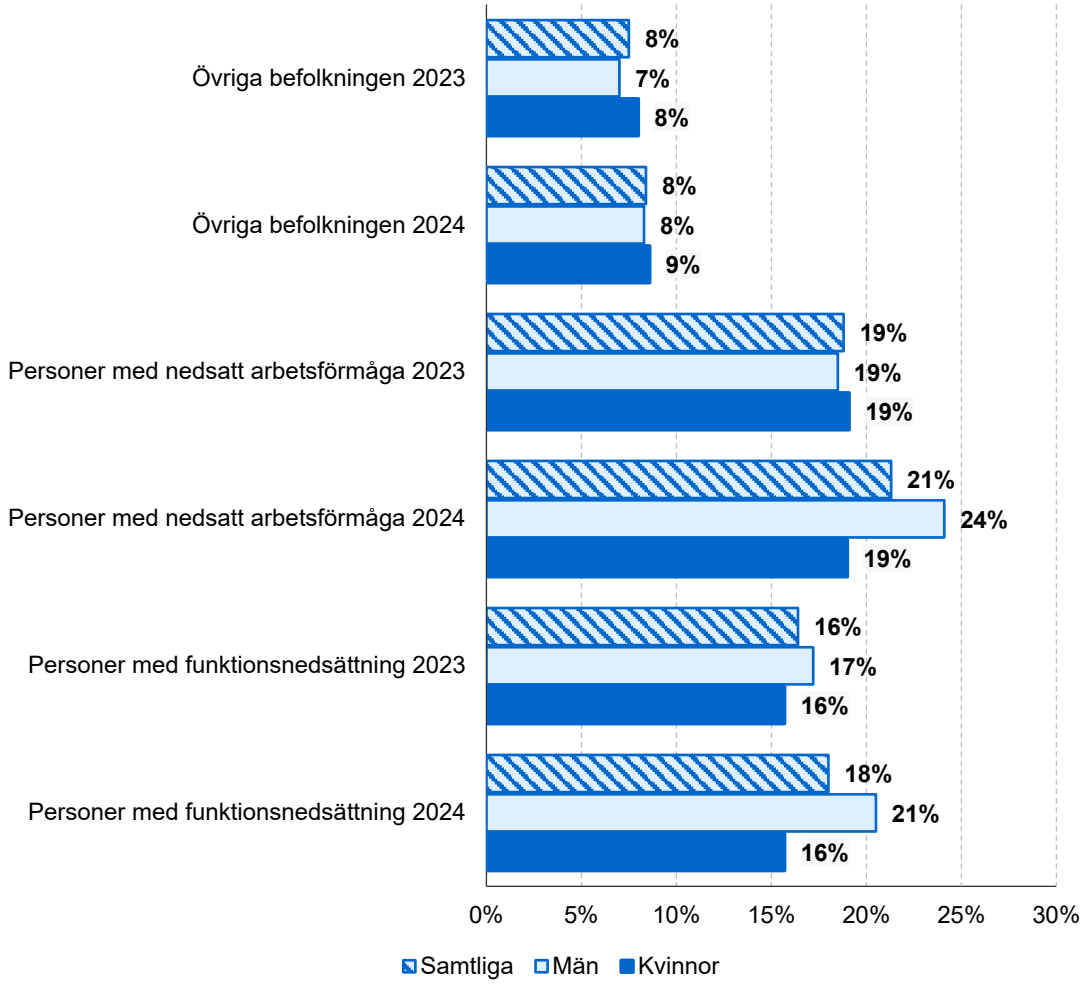

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Arbetslösheten är dubbelt så hög för personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga befolkningen.

Färre arbetar heltid

Förutom att det är färre personer med funktionsnedsättning som har ett jobb är det även färre som arbetar heltid. Bland personer med funktionsnedsättning är det totalt 62 procent som arbetar heltid, medan motsvarande andel i den övriga befolkningen är 83 procent.[40]

Bland personer med funktionsnedsättning och nedsatt arbetsförmåga är det 55 procent som arbetar heltid, jämfört med 74 procent bland personer med funktionsnedsättning utan nedsatt arbetsförmåga.[41] Andelen med nedsatt arbetsförmåga är något högre bland kvinnor än män, och bland äldre personer. Andelen är även högre bland de med endast förgymnasial eller gymnasial utbildning, och inrikes födda personer.[42]

Kvinnor arbetar i större utsträckning än männen deltid, vilket gäller både för personer med funktionsnedsättning, personer med nedsatt arbetsförmåga och övriga befolkningen. Bland kvinnor med funktionsnedsättning totalt sett är det 52 procent som arbetar heltid, jämfört med 75 procent bland männen. I övriga befolkningen är andelen kvinnor som arbetar heltid 77 procent och andelen män 88 procent.[43]

Personer med nedsatt arbetsförmåga arbetar i större utsträckning deltid.

Bland kvinnor med funktionsnedsättning arbetar 52 procent heltid, jämfört med 75 procent bland män med funktionsnedsättning.

Särskilda insatser och individanpassat stöd kan hjälpa personer med funktionsnedsättning att komma ut på arbetsmarknaden

Arbetsförmedlingen har i uppdrag att erbjuda särskilda insatser till personer som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och som har behov av stöd för att få eller behålla ett arbete. Syftet är att kompensera för nedsättningen i arbetsförmåga och stärka möjligheten att få eller behålla ett arbete. Insatserna utgörs av individuella stöd på arbetsplatsen och omfattar bidrag till hjälpmedel på arbetsplatsen, bidrag till litteratur och tolk för personer med syn-

40 Statistiska centralbyrån (2025). *Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2024.*

41 Ibid.

42 Ibid.

43 Ibid.

eller hörselnedsättning, bidrag för personligt biträde, särskild stödperson för introduktion och uppföljning (SIUS), bidrag till uppstartskostnader vid start av näringsverksamhet, lönebidrag, och skyddat arbete.

Antalet beviljade särskilda insatser för personer med nedsatt arbetsförmåga har konstant minskat sedan 2021. Det totala genomsnittliga antalet beviljade insatser under 2025 är 61 073 per månad. Kvinnor tar fortsatt del av särskilda insatser i mindre utsträckning än män, och fördelningen ligger stadigt på ungefär 40 procent jämfört med 60 procent.[44]

Figur 4. Antal personer med särskilda insatser från Arbetsförmedlingen, genomsnitt per månad. Fördelat på kön. År 2021–2025.

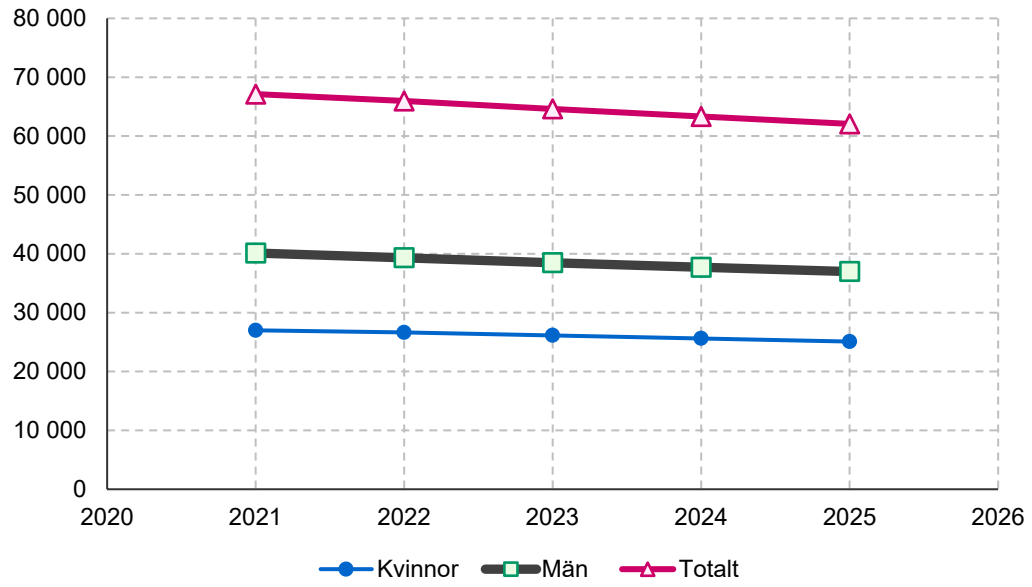

Källa: Arbetsförmedlingen, Månadsstatistik över särskilda insatser för personer med nedsatt arbetsförmåga.

Effektivitetsbrister i beviljandet av stöd

I en rapport från Riksrevisionen från 2025 konstateras effektivitetsbrister i Arbetsförmedlingens arbete med att bevilja särskilda stödinsatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. År 2023 var den genomsnittliga väntetiden 523 dagar. Var tionde person som är inskriven på Arbetsförmedlingen har fått vänta i tre år för att få sin funktionsnedsättning identifierad. Ibland identifieras inte personernas funktionsnedsättningar alls. Granskningen visar även på en försämring över tid, både vad gäller arbetet med att identifiera funktionsnedsättningar och tillgången till stöd. Det finns likaså stora

[44] Arbetsförmedlingens månadsstatistik, Särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. (Mailuppgift från Arbetsförmedlingens statistikenhet 2026-02-05)

skillnader mellan olika grupper. Personer som är äldre än 25 år och personer födda utanför Sverige, samt personer som har en funktionsnedsättning som innebär nedsatt eller begränsad rörelseförmåga, får vänta längre på att få sina funktionsnedsättningar identifierade än övriga grupper.[45]

Bara hälften av de personer som fått en funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga identifierad hos Arbetsförmedlingen har beviljats varaktiga insatser eller aktiviteter.

I de fall en identifiering görs resulterar det inte heller alltid i att rätt stödinsatser sätts in. Riksrevisionen påpekar att de särskilda insatserna som ska kompensera för nedsättningen i arbetsförmåga bara används i begränsad utsträckning, och avsatta medel nyttjas därmed inte fullt ut.[46]

Arbetsförmedlingen har fram till 2026 i uppdrag att väsentligt korta den tid det i genomsnitt tar att identifiera och registrera funktionsnedsättningar som medför nedsatt arbetsförmåga i sina processer. I Arbetsförmedlingens delrapportering av uppdraget för 2025 konstateras att det tar längre tid att identifiera funktionsnedsättning bland utrikes födda.[47] Samtidigt har Arbetsförmedlingen lyckats kortat tiden för identifiering av en funktionsnedsättning och uppger att mediantiden till en registrerad funktionsnedsättning har minskat med 30 procent sedan 2022. Myndigheten konstaterar att de åtgärder den hittills har vidtagit har gett positiva resultat. Bland annat har Arbetsförmedlingen digitaliserat en enhetlig nationell process för identifiering, kartläggning, bedömning och beslut när det gäller de särskilda insatserna för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Samtidigt ser myndigheten fortsatta behov av förbättringar, till exempel i processen för medicinska underlag, där nya rutiner kan underlätta för bedömning och registrering av funktionsnedsättning. Arbetsförmedlingen pekar även ut att samverkan med skola, hälso-och sjukvård, Försäkringskassan och kommuner spelar en viktig roll i det fortsatta arbetet.[48]

---

[45] Riksrevisionen (2025). *Arbetsförmedlingens stöd till personer med funktionsnedsättning.*

[46] Ibid.

[47] Arbetsförmedlingen (2024). *Identifiering och bedömning av arbetssökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Återrapport år 2024.* Af-2024/0070 9698.

[48] Arbetsförmedlingen (2025). *Identifiering och bedömning av arbetssökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Delrapport.* Återrapport enligt regleringsbrev 2025.

Kvinnor diagnosticeras med funktionsnedsättning senare i livet än män

Forskning visar att kvinnor ofta diagnostiseras med en funktionsnedsättning senare i livet än män, vilket gör att de sällan får de insatser som krävs för att komma ut på arbetsmarknaden. Kvinnor är även i större utsträckning underdiagnostiserade än män, samtidigt som statistiken visar att fler kvinnor än män är sjukskrivna för psykisk ohälsa. I forskning konstateras att olika former av arbetsrehabilitering är en viktig del i att fler kvinnor ska kunna komma ut på arbetsmarknaden.[49]

I en rapport från SCB från 2025 framkommer att bland personer med funktionsnedsättning och nedsatt arbetsförmåga som saknar sysselsättning[50] upplever två tredjedelar att de skulle vara hjälpta av stöd- eller anpassningsåtgärder för att kunna utföra ett arbete. Detta gäller framförallt unga med funktionsnedsättning. De stöd som de flesta anger skulle kunna bidra till att de kan utföra ett arbete är ett anpassat arbetstempo, respektive anpassad arbetstid och arbetsuppgifter. Majoriteten av ej sysselsatta personer med funktionsnedsättning har tidigare arbetslivserfarenheter. Av ej sysselsatta personer som har en funktionsnedsättning har 77 procent av kvinnorna och knappt 60 procent av männen arbetat någon gång tidigare. Bland de som har arbetat tidigare är det en lägre andel som tror att stöd- eller anpassningsåtgärder skulle hjälpa dem att utföra ett arbete. Detta gäller framförallt den grupp som även bedömer sin hälsa som dålig eller mycket dålig.[51]

---

[49] Uppsala universitet (2024) *Forskning om funktionshinder pågår.* Nr 4/2024.

[50] Denna grupp avser personer som är ej i arbetskraften liksom personer som är i arbetskraften men är arbetslösa.

[51] Statistiska centralbyrån (2025). *Analys om ej sysselsatta personer med funktionsnedsättning 2023.*

Figur 5. Andel ej sysselsatta personer med funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga som tror att de kan utföra ett arbete om de får stöd. Fördelat på typ av stödåtgärd och hälsotillstånd. År 2023.

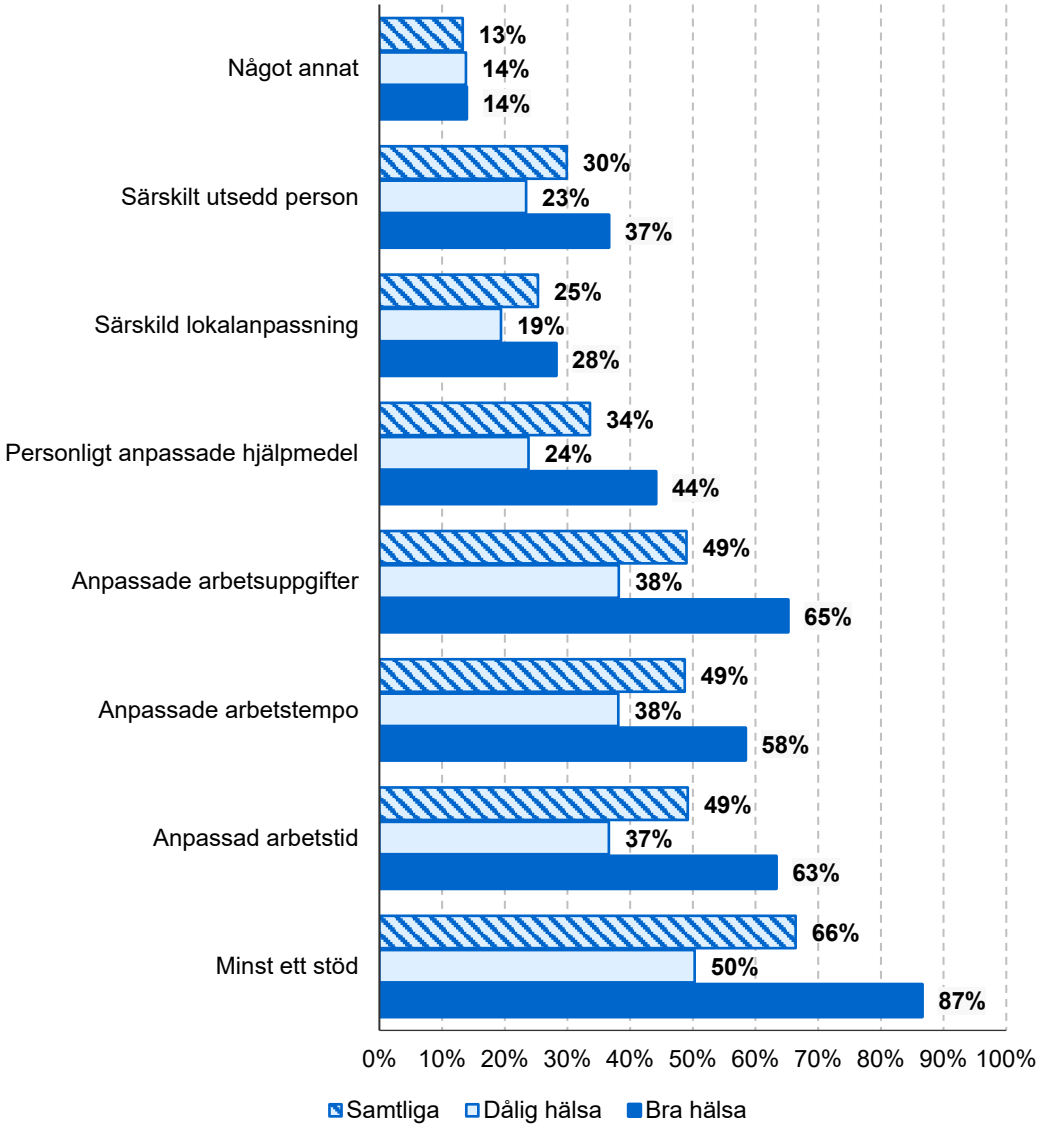

Källa: SCB, Analys om ej sysselsatta personer med funktionsnedsättning.

Många unga med funktionsnedsättning varken arbetar eller studerar

SCB:s statistik visar att under 2024 uppskattades den totala andelen unga mellan 16 och 24 år som varken hade ett arbete eller studerade till 16 procent bland personer med funktionsnedsättning. Bland övriga unga var denna andel 7 procent. I åldersgruppen 16–29 år med funktionsnedsättning var andelen 20 procent, och motsvarande andel i den övriga befolkningen var drygt 8 procent.[52]

Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd, Forte, tog under 2024 fram en kunskapsöversikt om insatser för unga med psykisk ohälsa och funktionsnedsättning, som varken arbetar eller studerar. I översikten framgick att de då cirka 130 000 unga i Sverige i åldern 16–29 år, som varken var sysselsatta i arbete eller studier, hade varit i denna situation under flera år.[53] Bland både killar och tjejer var det vanligt att ha psykisk ohälsa, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar eller upprepade skolmisslyckanden bakom sig.

I Fortes kunskapsöversikt[54] framgår samtidigt att det finns flera lovande insatser för att tillgodose unga personers behov av stöd och främja deras sysselsättning. Gemensamt för sådana insatser är att de förenar relationellt och praktiskt arbete utifrån en personcentrerad ansats. Det innebär att både ge ett gott bemötande och att erbjuda aktiviteter och olika former av stöd utifrån individernas specifika behov. Många unga behöver kontinuerligt och långsiktigt stöd både inför och när de väl är i arbete eller studier, och de behöver även stöd inom andra områden i livet.

En rapport från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, om killar i åldern 16–29 år som varken arbetade eller studerade under 2023, visar att en stor andel, 58 procent, hade varit i samma situation året innan. Det var en större andel inrikes födda killar som varken arbetade eller studerade jämfört med de utrikes födda. Av killar i åldern 19–29 år som var utan både arbete och studier år 2023 hade ungefär en tredjedel, 31 procent, varit i samma situation i minst fyra år.

---

[52] Statistiska centralbyrån (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden 2024.

[53] Forte (2024). ”*Vi vill alla samma sak, men gör saker på olika sätt” Kunskapsöversikt om insatser för unga med psykisk ohälsa och funktionsnedsättning som varken arbetar eller studerar.*

[54] Forte (2024). ”*Vi vill alla samma sak, men gör saker på olika sätt” Kunskapsöversikt om insatser för unga med psykisk ohälsa och funktionsnedsättning som varken arbetar eller studerar.*

Andelen var högre bland killar än bland tjejer, och högre bland inrikes födda killar jämfört med utrikes födda killar.[55]

Att ha en svag koppling till arbetsmarknaden påverkar både måendet och framtidstron. I MUCF:s rapport *Så tycker unga 2025 Arbete och utbildning*, framgår att unga som varit arbetslösa upprepade gånger, eller som varit långtidsarbetslösa, är mindre nöjda med sina liv. Det är också en mindre andel som ser ljust och optimistiskt på framtiden och som upplever att de kan påverka sin framtid. [56]

Ökning av diskrimineringsanmälningar inom arbetslivet

Personer med funktionsnedsättning löper fortsatt högre risk att utsättas för diskriminering i arbetslivet. I Diskrimineringsombudsmannens, DO, årliga statistik över anmälningar om diskriminering framgår att andelen diskrimineringsanmälningar inom arbetslivet med koppling till funktionsnedsättning har ökat under 2024. Det var totalt 452 anmälningar om diskriminering som har samband med funktionsnedsättning, vilket är 34 procent av det totala antalet anmälningar inom arbetslivsområdet. 2023 var andelen 30 procent. Anmälningarna handlar till exempel om diskriminering i samband med arbetsgivarens ledning och fördelning av arbetet, arbetsgivarens utrednings- och åtgärdsskyldighet i samband med trakasserier på arbetsplatsen, om uppsägning, eller om diskriminering i samband med rekrytering. [57]

Diskriminering är vanligt förekommande

I SCB:s rapport Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2024 konstateras att diskrimineringen på arbetsmarknaden är hög. Var tredje person, 33 procent, bland personer med funktionsnedsättning har blivit diskriminerade på arbetsmarknaden. Undersökningen omfattar fyra typer av diskriminering eller kränkande särbehandling i arbetslivet:

- Att ha sökt men inte fått ett jobb trots tillräckliga meriter
- Att ha blivit förbigången vid ansökan till en högre tjänst
- Att ha blivit uppsagd eller avskedad

---

[55] Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2025). *Pojkar och unga män i utanförskap – ett samhällsansvar Särskild analys om pojkar och unga män som varken arbetar eller studerar*.

[56] Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor(2025). *Så tycker unga 2025 Arbete och utbildning.* Ängelholm

[57] Diskrimineringsombudsmannen (2025). *Statistik över anmälningar som inkom till Diskrimineringsombudsmannen 2015–2024*.

- Att ha utsatts för mobbning, kränkningar eller trakasserier från chefer eller kollegor.

Den vanligaste formen av diskriminering är att ha sökt men inte fått ett jobb, trots tillräckliga meriter. Det är 16 procent som har upplevt den här formen av diskriminering. Därefter följer att ha blivit uppsagd eller avskedad, eller att ha blivit utsatt för mobbning, kränkningar eller trakasserier från chefer eller kollegor, 13 procent vardera. Fler män än kvinnor med funktionsnedsättning upplever att de har blivit diskriminerade vid tillsättning av jobb. Kvinnor upplever oftare än män att de är utsatta för mobbning, kränkningar eller trakasserier från chefer eller kollegor. Likaså är det fler kvinnor som upplever att de blivit uppsagda eller avskedade på grund av sin funktionsnedsättning.[58] Det framgår också att det är dubbelt så vanligt att personer med funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga är utsatta för någon form av diskriminering, jämfört med andra personer med funktionsnedsättning.[59]

Figur 6. Andel personer med funktionsnedsättning som utsatts för diskriminering. Fördelat på kön och typ av diskriminering. År 2024.

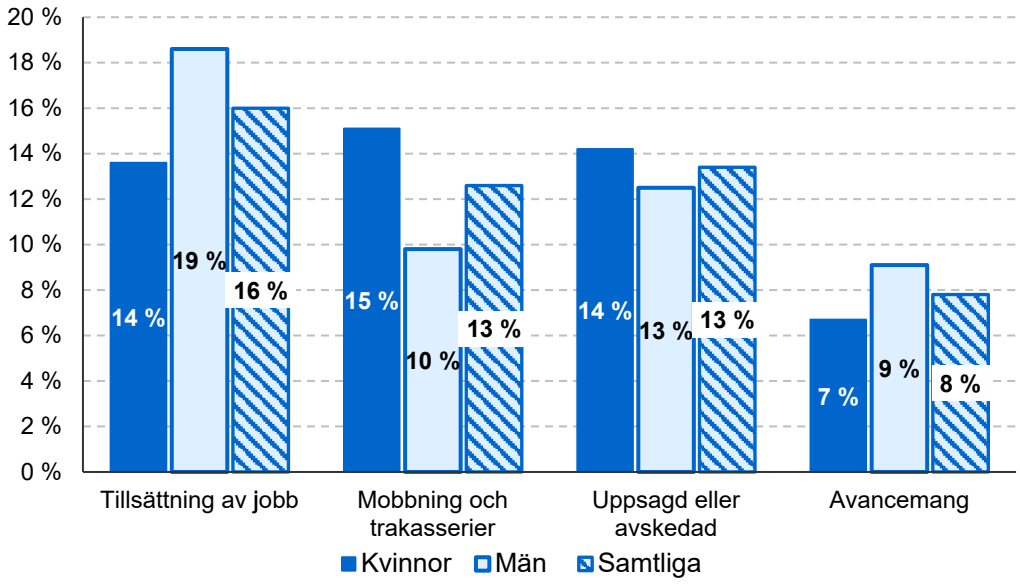

Källa: SCB, Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning (SAPF).

[58] Statistiska centralbyrån (2025). *Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2024*.

[59] Statistiska centralbyrån (2025). *Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2024.*

Vad behövs för att skapa en inkluderande arbetsmiljö?

I en kunskapsöversikt framtagen av Myndigheten för arbetsmiljökunskap år 2025 har ett antal viktiga faktorer för en främjande och inkluderande arbetsmiljö för personer med funktionsnedsättning identifierats. Dessa är att erbjuda flexibilitet, anpassningar och stöd, och att sätta individens behov i centrum. Dessutom krävs ett aktivt och positivt ledarskap som tar ansvar för en arbetsplatskultur som stärker inkludering och ger medarbetaren respekt och erkännande.[60]

Dessa slutsatser överensstämmer väl med de uppgifter om olika hinder som funktionshindersorganisationer och personer med erfarenhet av egen funktionsnedsättning beskriver på arbetslivsområdet. Exempelvis gjorde Riksförbundet Attention en medlemsundersökning om situationen på arbetsmarknaden under 2025.[61] I undersökningen framgår att många personer med NPF-diagnoser har tuffa arbetssituationer och riskerar sjukskrivning på grund av bristande stöd och förståelse på sin arbetsplats. De situationer som de flesta i undersökningen upplever som utmanande är en rörig och ostrukturerad arbetsmiljö, otydlig styrning och ledarskap, och en påfrestande fysisk arbetsmiljö. Oroande var också att en stor del av de svarande i undersökningen hade berättat om sin funktionsnedsättning för sin arbetsgivare och bett om stöd. Många upplevde att arbetsgivaren hade uppskattat att få informationen. Men endast en mindre del upplevde att arbetsgivaren hade varit angelägen om att arbeta förebyggande och ge stöd innan eventuella problem skulle uppstå.[62]

Personer i MFD:s undersökningspanel Rivkraft fick i en enkät svara på frågor om vad som skulle kunna bli bättre i deras arbetsmiljö.[63] Paneldeltagarna lyfte bland annat fram behov av bättre fysisk och kognitiv arbetsmiljö och att kunna få utrustning som var tillgänglig för dem. Andra viktiga faktorer var minskad stress, bättre kommunikation och ökad förståelse för individuella behov och funktionsnedsättningar på arbetsplatsen. Flera nämnde också behovet av socialt stöd, kollegial samvaro och möjlighet till utveckling och variation i

---

[60] Myndigheten för arbetsmiljökunskap (2025). *Funktionsnedsättning och arbetsmiljö. Kunskapssammanställning 2025:1*

[61] Riksförbundet Attention (2025). Arbetsmarknadsenkät 2024.

[62] Riksförbundet Attention (2025). Arbetsmarknadsenkät 2024.

[63] Myndigheten för delaktighet (2024). Undersökningspanelen Rivkraft, enkätundersökning nummer 46. Frågan ställdes enbart till de i panelen som arbetar som anställd, egenföretagare eller i daglig verksamhet, som svarat att det finns något i arbetsmiljön som de tycker kan bli bättre.

arbetsuppgifterna. Här följer ett citat från en av deltagarna i undersökningspanelen om vad som skulle kunna bli bättre i hens arbetsmiljö:

> På en del av min arbetsplats är den fysiska arbetsmiljön katastrof. (K-märkt hus, otillgängligt för mig som rörelsehindrad. Förbjudet att renovera.). Den administrativa/organisatoriska arbetsmiljön passar mig med NPF-drag dåligt. Det är ofta rörigt och oklart var jag hittar rätt svar på frågor. Den sociala arbetsmiljön varierar från fall till fall. Vissa personer har förståelse för mina kognitiva nedsättningar och beter sig vänligt. Vissa personer förstår mig inte, är otydliga och blir nedlåtande när jag ber om tydlighet. Det förväntas en förmåga att läsa mellan raderna och tänka samma tankar som den på ett sätt som jag inte har kapacitet till.

Arbete och försörjning: utveckling inom området

- **Sysselsättningsgrad (indikator):** Personer med funktionsnedsättning är sysselsatta på arbetsmarknaden i betydligt lägre grad än övriga befolkningen, 53 jämfört med 80 procent. Bland personer med funktionsnedsättning och nedsatt arbetsförmåga är andelen 46 procent. En marginell ökning har skett sedan 2022, men den är inte statistiskt säkerställd.

- **Diskriminering eller kränkande särbehandling (indikator):** Nästan var tredje person med funktionsnedsättning har upplevt diskriminering på arbetsmarknaden. Andelen är oförändrad. Personer med funktionsnedsättning och nedsatt arbetsförmåga är mer utsatta för diskriminering än personer utan nedsatt arbetsförmåga.

- **Andel sysselsatta som arbetar heltid (nyckeltal):** Personer med funktionsnedsättning arbetar i högre grad deltid jämfört med andra. Bland personer med nedsatt arbetsförmåga som har sysselsättning arbetar 55 procent heltid. Kvinnor arbetar i lägre grad heltid.

Andel i och utanför arbetskraften (nyckeltal): Personer med funktionsnedsättning ingår i lägre utsträckning i arbetskraften än övrig befolkning. Nivån är oförändrad sedan 2023.

- **Särskilda insatser vid nedsatt arbetsförmåga (nyckeltal):** Antalet beviljade särskilda insatser har fortsatt minska. Kvinnor tar i lägre grad del av särskilda insatser jämfört med män.

- **Anmälningar om diskriminering i arbetslivet (nyckeltal):** Antalet anmälningar till Diskrimineringsombudsmannen inom samhällsområdet arbetsliv har ökat sedan 2021. År 2024 gjordes 140 anmälningar om bristande tillgänglighet och totalt 447 anmälningar som rör grunden funktionsnedsättning.

- **Disponibel inkomst (indikator):** Personer med funktionsnedsättning har en lägre disponibel inkomst än övriga befolkningen. Den disponibla inkomsten har ökat något sedan 2022 för båda grupperna. Kvinnor med funktionsnedsättning har en lägre disponibel inkomst än män i samma grupp.

- **Svårt eller mycket svårt att få ekonomin att gå ihop (indikator):** Det är en mer än dubbelt så stor andel av personer med funktionsnedsättning som upplever att de har svårt att få ekonomin att gå ihop, jämfört med övriga befolkningen. Mellan

2022 och 2024 har andelen män med funktionsnedsättning som har svårt att få ekonomin att gå ihop ökat.

- **Lever i risk för fattigdom (indikator):** Personer med funktionsnedsättning löper dubbelt så hög risk att leva i fattigdom som övriga befolkningen. För personer med funktionsnedsättning har ingen förändring skett mellan 2022 och 2024, medan en marginell förbättring skett för övriga befolkningen.

För detaljerad information se tabellbilaga avsnitt 1, Arbete och försörjning.

4.2. Utbildning och livslångt lärande

En fungerande skolgång och utbildning är avgörande för en individs förutsättningar i livet. En god utbildning förbättrar möjligheterna till sysselsättning, ekonomisk självständighet, demokratisk delaktighet och en god hälsa. I samhällsområdet Utbildning och livslångt lärande ingår de strategiska myndigheterna Myndigheten för yrkeshögskolan, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Statens skolinspektion, Statens skolverk, och Universitetskanslersämbetet. Dessutom har Folkbildningsrådet ett särskilt uppdrag inom området.

Rättigheter enligt FN-konventionen

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning slår i artikel 24 fast att rätten till utbildning ska förverkligas utan diskriminering och på lika villkor. Där förtydligas också att denna rättighet gäller i hela utbildningssystemet, det vill säga på alla nivåer och under hela livet.

FN:s rekommendationer för att stärka tillgängligheten inom utbildning och livslångt lärande

FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning har efter dialog med Sverige i mars 2024 lämnat en rad rekommendationer för hur tillgänglighet och delaktighet kan stärkas. Ett antal rekommendationer handlar om samhällsområdet Utbildning och livslångt lärande och beskriver bland annat att Sverige bör

- se till att elever med funktionsnedsättning kan gå i reguljära skolor genom att förbättra tillgänglighet och ordna lämpliga transporter, särskilt i avlägsna områden
- se till att elever med funktionsnedsättning får tillgång till kompensatoriska hjälpmedel och läromedel i tillgängliga format, samt att det finns tillräckligt många lärare som kan svenskt teckenspråk
- garantera fortbildning om inkluderande utbildning, inklusive teckenspråk, för lärare och övrig personal
- skapa ett system för att följa upp och motverka all diskriminering av barn med funktionsnedsättning och deras familjer
- avsätta mer resurser till skälig anpassning och program för särskilt stöd inom högre utbildning, inklusive yrkeshögskolor, för studerande med alla typer av funktionsnedsättning
- införa en klagomålsmekanism för att utreda diskriminering vid yrkesrehabilitering och arbete.

Tidigare rapporter och uppföljningar har visat på utmaningar inom området utbildning och livslångt lärande. Exempelvis har det rapporterats att lärmiljöer

och pedagogik inte alltid utformas för att inkludera elever med funktionsnedsättning. Barn och elever med funktionsnedsättning ges inte samma möjligheter till utbildning och livslångt lärande som barn och elever utan funktionsnedsättning. Personer med funktionsnedsättning har lägre utbildningsnivå jämfört med övriga befolkningen, och antalet anmälningar till Diskrimineringsombudsmannen, DO, om diskriminering av elever och studenter med funktionsnedsättning ökar stadigt. Vidare har funktionshindersförbunden lyft fram att Sverige bör ha FN:s konvention för personer med funktionsnedsättning, tillsammans med den kritik som Sverige fått vid FN:s granskningar, som utgångspunkt när det gäller både elevers behov och rättigheter och huvudmännens ansvar. Det har framhållits att staten behöver se över de strukturer som styr skolan och förbättra förutsättningarna att tillgodose den enskilda individens behov.[64] [65]

Fortsatt lägre utbildningsnivå

Personer med funktionsnedsättning har fortsatt en lägre utbildningsnivå jämfört med övrig befolkning. Sett till personer som är 30 år och äldre visar SCB:s undersökning om levnadsförhållanden, ULF, för 2024 att 29 procent bland personer med funktionsnedsättning har eftergymnasiala studier som högsta utbildning, medan 44 procent i befolkningen i övrigt har denna utbildningsnivå.

När det gäller grundskola som högsta avslutade utbildning är det 22 procent bland personer med funktionsnedsättning som har grundskola som högsta utbildning, medan samma andel för befolkningen i övrigt är 13 procent. När det gäller gymnasium som högsta avslutade utbildning är andelarna 46 procent bland personer med funktionsnedsättning och 41 procent för övriga.[66]

Kvinnor har generellt en högre utbildningsnivå än män. Denna skillnad är lika stor bland personer som har funktionsnedsättning som bland personer som inte har det. Bland personer med funktionsnedsättning är det 24 procent av männen respektive 33 procent av kvinnorna som har eftergymnasial utbildning.[67]

I figur 7 redovisas utbildningsnivån för personer med funktionsnedsättning jämfört med personer utan funktionsnedsättning åren 2023–2024. Data visas för tre olika utbildningsnivåer och uppdelat på män respektive kvinnor.

---

[64] Myndigheten för delaktighet (2025). *Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024.* Stockholm.

[65] Myndigheten för delaktighet (2025). När delaktighet blir verklighet – Förslag till nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken 2026–2031. Rapport 2025:24. Stockholm.

[66] Statistiska centralbyrån (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.

[67] Ibid.

Figur 7. Skillnader i utbildningsnivå, andel personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga i befolkningen. År 2023–2024

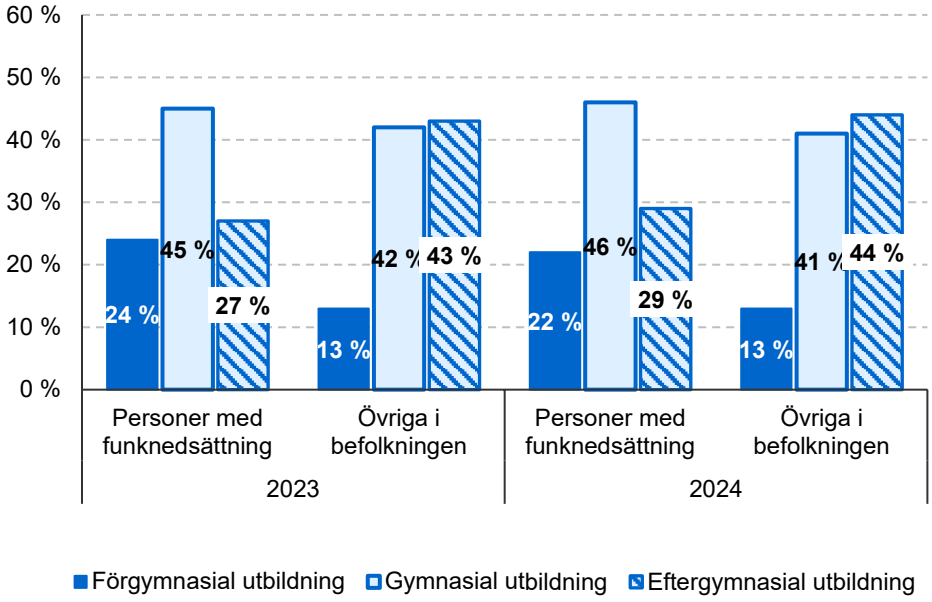

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

För ett par av kategorierna syns samtidigt en viss positiv trend mellan 2022–2024, men inga av skillnaderna mellan åren är statistiskt säkerställda. Därför är det för tidigt att fastslå eventuella förändringar (se tabellbilagan avsnitt 2, Utbildning och livslångt lärande).

Många avbryter sina studier

SCB:s statistik visar också på skillnader när det gäller hur många som inte fullföljt en utbildning på gymnasial eller eftergymnasial nivå. Enligt ULF 2024 hade knappt 11 procent av svarande med funktionsnedsättning i åldern 20–38 år påbörjat men inte avslutat gymnasiet, medan knappt 4 procent av svarande utan funktionsnedsättning i samma åldersgrupp gjort det. För män med funktionsnedsättning i denna åldersgrupp var det nästan 14 procent som påbörjat men ej avslutat gymnasieutbildningen. Samma andel för kvinnor med funktionsnedsättning var knappt 7 procent.[68]

[68] Avser personer vars högsta avslutade utbildning är grundskola och som någon gång mellan höstterminen 1995 och höstterminen 2023 (för gymnasieskola samt folkhögskola) respektive vårterminen 2023 (för komvux) varit registrerade för studier på gymnasienivå på gymnasieskola, komvux eller folkhögskola (uppgift om registrering på folkhögskola finns från och med 1998). Det inkluderar inte personer som har studier som huvudsaklig sysselsättning vid svarstillfället.

För avhopp från eftergymnasiala studier redovisas data för personer i åldern 30–64 år. Här är det 6 procent bland personer med funktionsnedsättning och knappt 5 procent bland övriga som påbörjat men inte avslutat studierna. Här är skillnaderna mellan män och kvinnor med funktionsnedsättning mindre, men det är tvärtom kvinnor som i något högre utsträckning har hoppat av utbildningen.

Personer med funktionsnedsättning avbryter utbildning oftare än andra, särskilt i gymnasiet. Där avbryter nästan 14 procent av männen och knappt 7 procent av kvinnorna, medan kvinnor i eftergymnasiala studier i något högre grad än män avbryter utbildningen.[69]

En utsatt situation i skolan

Den senaste undersökningen om barns levnadsförhållanden, Barn-ULF, som genomfördes 2023, visar tydliga skillnader mellan elever som har funktionsnedsättning eller långvarig sjukdom och elever som inte har det. Skillnaderna syns på områden som arbetsro, stöd från lärare, frånvaro samt trivsel och psykosocial situation.[70]

När det gäller arbetet i klassrummet så anser 66 procent av eleverna med funktionsnedsättning att de alltid eller för det mesta har arbetsro på lektionerna, medan 73 procent bland de utan funktionsnedsättning anser det. Det är också mindre vanligt bland barn med funktionsnedsättning att de alltid eller för det mesta får hjälp av lärarna med skolarbetet, 79 procent av de med funktionsnedsättning uppger det jämfört med 83 procent bland övriga barn.

Svarande med funktionsnedsättning uppger oftare att andra elever behandlar dem illa i skolan. Det är 35 procent som uppger detta, 37 procent av flickorna och 33 procent av pojkarna, vilket framgår av figur 8. Motsvarande andelar för barn utan funktionsnedsättning är 23 procent.

[69] Statistiska centralbyrån (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF). År 2024.

[70] Statistiska centralbyrån (2024). *Ny design för Undersökningarna av barns levnadsförhållanden 2023. Metodförändringar, statistiska resultat m.m.*

Figur 8. Andel barn 12–18 år som uppger att det finns elever som behandlar dem illa, barn med funktionsnedsättning eller långvarig sjukdom jämfört med övriga barn. Fördelat på kön. År 2023.

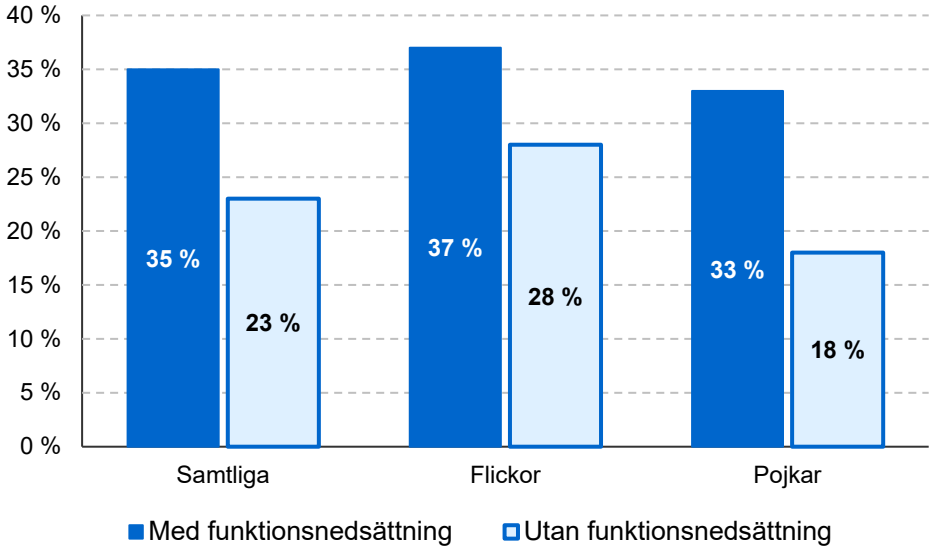

Källa: SCB, Undersökningarna av barns levnadsförhållanden (Barn-ULF).

Det är samtidigt mindre vanligt bland elever med funktionsnedsättning att ha minst en nära vän i klassen – 83 procent mot 91 procent bland övriga. Svarande med funktionsnedsättning känner sig dessutom i lägre grad trygga – såväl på lektionerna som på rasterna och på väg till och från skolan.

Dessa förhållanden har negativ inverkan på hur elever med funktionsnedsättning trivs i skolan och hur deras närvaro ser ut. Bland deltagarna i Barn-ULF uppger bara 40 procent av de med funktionsnedsättning att de trivs mycket bra i sin klass, medan 49 procent bland de utan funktionsnedsättning uppger det. Samtidigt är det en nästan dubbelt så stor andel bland de med funktionsnedsättning som uppger att de skolkar minst en gång i månaden, 15 procent mot 8 procent bland övriga.

När svarande med respektive utan funktionsnedsättning i Barn-ULF delas upp i undergrupper utifrån kön blir skillnaderna mellan olika grupper ännu tydligare. Exempelvis uppger bara 33 procent bland flickor med funktionsnedsättning att de trivs i sin klass, medan hela 58 procent bland pojkar utan funktionsnedsättning uppger det. På samma sätt är det flickor med funktionsnedsättning som i lägst grad anser att de har arbetsro i klassrummet och får hjälp av lärarna, medan pojkar utan funktionsnedsättning är de som i högst grad anser det.

Elever med NPF får inte tillräckligt stöd

En rapport från Skolverket[71] visar att många elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, NPF, eller liknande utmaningar inte får det stöd de har rätt till i grundskolan. Rapporten bygger på två enkätundersökningar bland huvudmän och rektorer för grundskolor i hela landet. Resultaten visar att det finns ett engagemang hos både huvudmän och rektorer att arbeta för en tillgänglig lärmiljö för elever med NPF eller liknande utmaningar, men att resurser, kompetens och rutiner inte alltid räcker till. Resultaten visar också att längre eller upprepad frånvaro är vanligare bland elever med NPF.

Enligt rapporten upplever två av tre rektorer att de saknar tillräckliga resurser för att möta stödbehoven hos den aktuella målgruppen. Över hälften av de svarande ser också ett stort behov av mer kompetensutveckling för lärare och övrig personal som medverkar i undervisningen. Flera lyfter utmaningar med att omsätta teoretisk kunskap om NPF till praktisk nytta i undervisningen. Enkätsvaren visar vidare på brister vad gäller anpassningar i den fysiska lärmiljön, men att det inte alltid finns resurser eller kunskap att åtgärda dessa.

Skolverket skriver att huvudmän och rektorer behöver säkerställa att elever med NPF ges rätt förutsättningar att lyckas i skolan. Brist på resurser får inte vara en anledning till att elever inte får det stöd de har rätt till. Det är därmed centralt att huvudmännen säkerställer att skolorna ges de resurser de behöver. Skolorna behöver också tidigt uppmärksamma och möta elevers behov av stöd. Det är därför viktigt att skolan har utbildade lärare och kompetent personal som får förutsättningar att möta elevernas behov.[72]

Vårdnadshavares röster bekräftar utmaningar och brister

Även rapporter från funktionshindersförbunden Attention och Autism Sverige som publicerats under 2025 visar att elever med funktionsnedsättning upplever ett sämre stöd, mer otrygghet och en tuffare social situation i skolan.[73] [74] Dessa två rapporter bygger på enkäter till vårdnadshavare om deras barns situation. I fråga om trivsel uppger exempelvis 42 procent av de svarande i Attentions enkät och 30 procent i Autism Sveriges enkät att deras barn trivs dåligt i skolan. Nära hälften

---

[71] Skolverket (2025). *Grundskolors arbete för en tillgänglig lärmiljö för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Enkätstudie till rektorer och huvudmän*. Solna. Rapport 2025:1.

[72] Ibid.

[73] Riksförbundet Attention (2025). *”Jag försöker att bara överleva skoldagen”*. Skolrapport 2025.

[74] Autism Sverige (2025). *En trygg och meningsfull skola för alla.*

av barnen har dessutom utsatts för mobbning eller kränkningar under sin skolgång.

Rapporterna lyfter också fram brister vad gäller tillgänglighet och anpassningar av den pedagogiska verksamheten. I Attentions skolenkät anser till exempel bara 7 procent att barnet helt och hållet får de anpassningar och det stöd som barnet behöver. Vårdnadshavarna vittnar också om att beslutade anpassningar inte genomförs i praktiken eller att det dröjer över ett år innan rätt anpassningar kommer på plats. Svaren vittnar också om brister i lärarnas kompetens och i den fysiska miljön. Här följer ett citat från en vårdnadshavare, som svarade på Autism Sveriges skolenkät:

> Krigar man inte för sina barns rättigheter i skolan så får de inte sina rättigheter.

Sammantaget beskriver de båda rapporterna en utmanande situation som leder till psykisk och fysisk ohälsa och hög frånvaro hos de berörda eleverna, vilket i sin tur påverkar deras möjligheter att få betyg, att nå högre utbildning och att komma ut i arbetslivet.

Förslag om registerbaserad uppföljning av skolgången för elever med funktionsnedsättning

Skolverket har på uppdrag av regeringen tagit fram ett förslag för att bättre kunna följa upp stödåtgärder och kunskapsresultat för elever med funktionsnedsättning i skolan. Förslaget handlar om hur uppgifter från Socialstyrelsens patientregister kan jämföras med Skolverkets individuppgifter om skolgång. Genom en sådan samkörning av data kan myndigheten ta fram statistik över andelen elever med funktionsnedsättningar som får särskilda stödåtgärder och följa den gruppens skolresultat.[75] Behovet av en förbättrad uppföljning av denna målgrupp i skolan lyftes bland annat i betänkandet *Uppföljning för utveckling – ett hållbart system för samlad kunskap om villkoren för barn och elever med funktionsnedsättning i förskola och skola*.[76]

Förslaget innebär att alla diagnoser i Patientregistret som kan medföra en varaktig funktionsnedsättning grupperas i tio kategorier för att möjliggöra uppföljning. Det

---

[75] Skolverket (2025). *Uppföljning av elever med funktionsnedsättning - Förslag på samkörning av Socialstyrelsens patientregister med Skolverkets individregister.* Diarienummer: 2025:477. Stockholm.

[76] SOU 2023:95, *Uppföljning för utveckling – ett hållbart system för samlad kunskap om villkoren för barn och elever med funktionsnedsättning i förskola och skola*. Utbildningsdepartementet. Se avsnitt 10.2.

är bara uppgift om personnummer och kategori som sedan ska överföras till SCB och Skolverket för samkörning och analys. På så sätt har Skolverket tagit hänsyn till det intrång i den personliga integriteten som en samkörning av olika register kan innebära. I förslaget redovisar Skolverket även de författningsförändringar som är nödvändiga för att kunna möjliggöra en samkörning.

Förslaget möjliggör framtagande av nya data som bättre belyser den aktuella elevgruppen. Skolverket bedömer samtidigt att en sådan registerbaserad uppföljning som förslaget innebär har vissa begränsningar. Förslaget omfattar inte alla elever som har funktionsnedsättning, eftersom alla inte finns registrerade i patientregistret, och uppföljningen kommer inte kunna visa om elevernas eventuella behov av stöd tillgodoses.

Förslag för bättre stöd och bättre elevhälsa

Regeringen tillsatte 2024 en utredning med uppdrag att titta på hur rätten till stöd i undervisningen samt elevhälsans syfte och uppgift skulle kunna förtydligas. Bland annat skulle utredningen föreslå hur elevhälsans samverkan med skolan i övrigt samt med hälso- och sjukvården och socialtjänsten kan öka. Under 2025 har utredningen presenterat två betänkanden.

Ett förbättrat stöd i skolan

I det första betänkandet ger utredningen förslag som syftar till att förtydliga reglerna om stöd och särskilt stöd, att minska hinder för ett snabbt och flexibelt stöd och att minska administrationen kring stöden och därmed ge lärare mer tid till undervisningen.[77] Bland annat föreslås att bestämmelserna om extra anpassningar och garantin för tidiga insatser ska avskaffas, då dessa inte bedöms ändamålsenliga. Istället ska skollagen ändras, så att lärarens och förskollärarens ansvar att utforma undervisningen utifrån elevers olika behov tydligare framgår. Ambitionen är att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver för att kunna följa undervisningen. Dessutom ska en ny stödform som kallas *stödundervisning* införas.

Vidare vill utredningen att nationellt framtagna standardiserade tester ska införas för att öka likvärdigheten och för att kunna upptäcka stödbehov i god tid. Utredningen föreslår även att individuellt stöd ska kunna ges utanför ordinarie undervisning. Denna stödundervisning ska kunna ges i mindre grupper eller enskilt, som ett komplement till ordinarie undervisning. I likhet med nuvarande bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd ska en diagnos inte vara ett villkor för att få stödundervisning enligt utredningens förslag. Det är elevens behov av stöd som ska vara avgörande.

---

[77] SOU 2025:44. *Förbättrat stöd i skolan.* Delbetänkande av Utredningen om en förbättrad elevhälsa. Utbildningsdepartementet. Stockholm.

En bättre elevhälsa

I det andra betänkandet lämnas förslag som syftar till att elevhälsan på ett bättre sätt ska skapa förutsättningar för och stödja elevernas lärande, hälsa och utveckling.[78] Det föreslås förtydliganden för såväl medicinska som psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser inom elevhälsan. Exempelvis ska psykologer både kunna ge stöd till enskilda elever och arbeta förebyggande. Det ska ställas krav på behörighet och yrkeslegitimation hos kuratorer, likt kraven på andra professioner inom elevhälsan. Det förtydligas också att specialpedagoger främst ska fokusera på tvärprofessionellt arbete och vara en länk mellan elevhälsan och skolan i övrigt. Det ska också framgå i lag att elevhälsans arbete ska ske tvärprofessionellt.

Vidare vill utredningen skapa förutsättningar för bättre tillgång till elevhälsan, med utgångspunkt från elevernas behov och lokala förutsättningar. Bland annat ska rektor alltid ta fram en bemanningsplan för elevhälsan. Skolhuvudmän och rektorer behöver även få tillräckliga kunskaper för att leda elevhälsans arbete. En ny reglering ska säkerställa att elevhälsans professioner finns tillgängliga i skolans lokaler med en viss frekvens. Exempelvis ska skolsköterska, hälso- och sjukvårdskurator och specialpedagog eller speciallärare finnas tillgängliga varje vecka.

Vid varje skolenhet ska det även finnas en samordnande funktion för att underlätta samverkan mellan skolan, socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Det är rektorn som ska utse denna samordnare. Syftet är att underlätta för vårdnadshavare vars barn har behov av stöd från flera verksamheter. Vidare föreslås att varje skolhuvudman som bedriver utbildning i de obligatoriska skolformerna samt i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska ingå en samverkansöverenskommelse med respektive region.

Utredning om ny speciallärarutbildning

Med utgångspunkt i innehållet i utredningen om en förbättrad elevhälsa har regeringen under 2025 också tillsatt en utredning som ska föreslå hur dagens speciallärar- och specialpedagogutbildningar kan ersättas av en ny utbildning som bättre möter elevernas behov. I uppdraget ingår att analysera längden på och innehållet i dagens utbildningar. Syftet är bland annat att bredda utbildningen, att skapa fler möjligheter att få behörighet att undervisa inom det specialpedagogiska området, samt att lindra bristen på speciallärare.[79]

---

[78] SOU 2025:113. *En förbättrad elevhälsa*. Slutbetänkande av Utredningen om en förbättrad elevhälsa. Utbildningsdepartementet. Stockholm.

[79] Dir. 2025:93. *Nya utbildningsvägar och fler möjligheter till behörighet att undervisa inom det specialpedagogiska området*. Utbildningsdepartementet. Stockholm.

Ökat stöd till skolsociala team

Ett annat initiativ med sikte på bättre stöd och ökad social och psykisk hälsa i skolan är ett uppdrag som regeringen gett till Socialstyrelsen och Statens skolverk. Uppdraget handlar om att fortsatt stödja skolhuvudmän och socialtjänst med att inrätta och organisera så kallade *skolsociala team*. De båda myndigheterna ska fortsätta kartlägga, följa upp och analysera hur huvudmännen och socialtjänsten har organiserat och bedrivit verksamheten i de skolsociala teamen. Fokus ska ligga på elever med hög frånvaro och elever i särskilt utsatta situationer. Förutom ordinarie grund- och gymnasieskolan ska det stöd som myndigheterna ger i uppdraget också omfatta anpassade grundskolan och anpassade gymnasieskolan. Bakgrunden är det statsbidrag som regeringen införde 2023, som riktades till skolhuvudmän för att kunna inrätta och bedriva skolsociala team.[80]

Andelen elever med åtgärdsprogram fortsätter öka

Under läsåret 2024/25 hade knappt 73 200 elever i grundskolan ett åtgärdsprogram, vilket motsvarar 6,7 procent av samtliga elever. Andelen är en ökning från föregående läsår, då 6,2 procent av eleverna i grundskolan hade ett åtgärdsprogram. Detta visar Skolverkets officiella statistik om stöd i skolan.

Skolverkets data visar också att andelen elever med åtgärdsprogram har ökat successivt sedan läsåret 2016/17, då nivån låg på 5,0 procent av eleverna.

Av de elever som läsåret 2024/25 hade åtgärdsprogram var 38 procent flickor och 62 procent pojkar. Av samtliga elever i grundskolan hade 8,1 procent av alla pojkar och 5,1 procent av alla flickor ett åtgärdsprogram.[81]

Om det finns risk att en elev inte når upp till de kunskapskrav eller lägsta kravnivåer som gäller, trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska ett åtgärdsprogram för särskilt stöd utarbetas. En diagnos eller funktionsnedsättning är inte ett villkor för att en elev ska få ett åtgärdsprogram eller särskilt stöd i skolan. Omvänt innebär en funktionsnedsättning inte att eleven per automatik är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd.[82]

---

[80] Regeringen. *Uppdrag till Socialstyrelsen och Statens skolverk att fortsatt stödja, kartlägga och följa upp skolsociala team*. Diarienummer: S2025/02169. Socialdepartementet. Stockholm.

[81] Skolverket (2025). *Statistik om särskilt stöd i grundskolan 2024/25*. Stockholm. (Hämtad 2025-12-12).

[82] Skolverket. *Extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram*. https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/extra-anpassningar-sarskilt-stod-och-atgardsprogram (Hämtad 2025-12-12).

Förutsättningar i anpassade skolan

Fortsatt ökning av elever i anpassade skolformer, men andelen behöriga lärare minskar

Skolverkets statistik visar att antalet elever i de anpassade skolformerna fortsätter att öka. Under läsåret 2024/2025 var drygt 17 200 elever mottagna i anpassade grundskolan, vilket är en ökning med 7,5 procent från föregående läsår och 76 procent från läsåret 2015/2016.[83] I anpassade gymnasieskolan var elevantalet under läsåret 2024/25 7 570, vilket i sin tur är en ökning med 5 procent jämfört med föregående läsår. Elevantalet i anpassade gymnasieskolan har därmed ökat för åttonde året i rad.[84]

Mängden elever som går i anpassade grundskolan ökar även som andel av det totala elevantalet. Skolverkets redovisning visar att fram till och med läsåret 2018/2019 var det omkring 1 procent av alla elever i grundskolan som var antagna i anpassade grundskolan.[85] Sedan har den andelen ökat kontinuerligt, och för läsåret 2024/25 var andelen 1,5 procent. Redovisningen visar också att under läsåret 2024/25 var drygt 9 procent av eleverna i anpassade grundskolan helt eller delvis integrerade i undervisningen i en grundskoleklass. För anpassade gymnasieskolan var motsvarande andel 0,3 procent. I anpassade grundskolan har andelen elever som är integrerade varit stabil senaste decenniet. I anpassade gymnasieskolan har denna andel dock minskat från 1,2 procent till 0,3 procent under samma tidsperiod.[86]

Betydligt fler pojkar än flickor går i anpassade skolformer. Under läsåret 2024/25 var ungefär dubbelt så många pojkar som flickor mottagna i anpassade grundskolan, 67 procent jämfört med 33 procent. I anpassade gymnasieskolan var proportionerna 60 procent pojkar och 40 procent flickor.

---

[83] Skolverket (2025). *Elever i anpassade grundskolan – läsåret 2024/25*. Diarienummer: 2024:1522. Solna.

[84] Skolverket (2025). *Elever i anpassade gymnasieskolan – läsåret 2024/25*. Diarienummer: 2024:1358. Solna.

[85] Anpassade grundskolan ska ge elever, som på grund av en intellektuell funktionsnedsättning inte bedöms kunna nå upp till grundskolans kunskapskrav, en utbildning som är anpassad för dem. Utbildningen ska dels ge eleverna kunskaper och värden, dels utveckla deras förmåga att tillägna sig dessa.

[86] Anpassade gymnasieskolan är till för ungdomar som på grund av intellektuell funktionsnedsättning inte bedöms ha förutsättningar att nå upp till gymnasieskolans kunskapskrav. Anpassade gymnasieskolan ska ge dessa elever en anpassad utbildning, som ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Samtidigt som antalet elever i anpassade skolan ökar, blir andelen behöriga lärare allt lägre i dessa skolformer. Skolverkets statistik över pedagogisk personal visar att endast 14 procent av lärarna i anpassade grundskolan och 16 procent i den anpassade gymnasieskolan var behöriga läsåret 2024/25. Det är en minskning från läsåret 2020/2021, då motsvarande andelar var 16 procent i anpassade grundskolan och 19 procent i anpassade gymnasieskolan.[87]

Av Skolverkets redovisning framgår även att det i hela landet finns totalt 622 skolenheter med anpassad grundskola. Av dessa har 94 procent en kommunal huvudman, medan 6 procent har en enskild huvudman. Av landets 243 enheter med anpassad gymnasieskola har 83 procent en kommunal huvudman och 14 procent en enskild huvudman. I anpassade gymnasieskolan finns också några regionala huvudmän. Skolverkets redovisning visar att fördelningen mellan anpassade grundskolor med kommunal respektive enskild huvudman har varit stabil under de tio senaste läsåren, medan andelen enheter med kommunal huvudman i anpassade gymnasieskolan har minskat under samma period. Vidare visar statistiken att enheter med enskilda huvudmän i genomsnitt har färre antal elever per enhet.

Styrkor och svårigheter med komvux som anpassad utbildning

En intervjustudie som genomförts på uppdrag av MFD visar att komvux som anpassad utbildning kan vara en inkluderande och hälsofrämjande miljö för personer med intellektuell funktionsnedsättning eller förvärvad hjärnskada. Studien visar samtidigt att utbildningen ofta är begränsad och att många elever möter hinder som gör det svårt att fullfölja sina studier och komma ut i arbetslivet.[88]

Intervjuerna med elever, lärare och annan skolpersonal ger en bild av både styrkor och utmaningar. Eleverna beskriver komvux som en trygg plats där de för första gången känner sig respekterade och lyssnade på. Flera skolor arbetar också aktivt med hälsofrämjande insatser och med att stärka elevernas delaktighet. Samtidigt är utbildningen ofta begränsad till ett fåtal timmar per vecka. Många elever möter också hinder som gör det svårt att kombinera studier med andra stödinsatser, som daglig verksamhet. Dessutom får lärarna ofta ta på sig roller som sträcker sig långt utanför undervisningen, som kurator, coach och samordnare, eftersom det saknas formella strukturer för elevhälsa inom komvux.

---

[87] Skolverket (2024). Pedagogisk personal i skola och vuxenutbildning läsåret 2023/24. Diarienummer: 2025:185. Solna.

[88] Myndigheten för delaktighet (2025). *Hälsa hos elever på komvux som anpassad utbildning. En intervjustudie i klarspråk*. Stockholm.

Lärarna beskriver också en oroande bild av elevernas hälsa. De ser att psykisk ohälsa är vanlig men svår att upptäcka. Det finns också problem kopplade till kost, fysisk inaktivitet och social isolering. Sammantaget visar rapporten på ett behov av bättre strukturer, samverkan och resurser.

En studie om hedersrelaterat våld och förtryck i anpassade skolan och specialskolan

En annan av de rapporter som MFD publicerat 2025 belyser skolans erfarenheter och arbetssätt i frågor om hedersrelaterat våld och förtryck. Studien lägger fokus på elever i anpassad grund- och gymnasieskola, specialskola samt i komvux som anpassad utbildning. Nästan alla undersökta anpassade grund- och gymnasieskolor samt specialskolor hade erfarenhet av elever som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck.[89] Studien visar att hedersrelaterat våld och förtryck ofta tar sig uttryck genom begränsningar, kontroll och styrning i vardagen. Det kan dock vara svårt för skolpersonal att identifiera detta som våld och förtryck i en hederskontext eftersom det också kan uppfattas som omsorg, skydd och en rimlig del av föräldraansvaret.

Flickor och unga kvinnor är särskilt utsatta, framför allt när det gäller kontroll av sexualitet, oskuldsnormer och tvångsäktenskap. Även pojkar och unga män kan vara utsatta, exempelvis genom att de förväntas kontrollera och bevaka systrar och kusiner. De kan även själva bli utsatta för tvångsäktenskap. Dessutom uppger 10 av 18 intervjuade skolor att de har kännedom om elever som har varit utsatta för könsstympning.

I studien framkommer även att en funktionsnedsättning i sig kan kopplas till skam i en hederskontext, vilket kan leda till att funktionsnedsättningen och behov av stödinsatser kan förnekas eller döljas. Det framgår också att medvetenheten om hedersrelaterat våld och förtryck generellt är låg, även om enskilda personer inom skolan har hög kompetens.

Studien visar att behovet av stödmaterial är stort. Endast en av de undersökta skolorna hade en särskild handlingsplan för att förebygga och upptäcka hedersrelaterat våld och förtryck. Det är också ovanligt att arbeta aktivt med sådana frågor i undervisningen. Vidare framkommer att strukturerad samverkan med socialtjänsten nästan helt saknas. Andra samverkansformer med civilsamhället och kommunala hederssamordnare förekommer bara sporadiskt.

---

[89] Myndigheten för delaktighet (2025). *När elever med funktionsnedsättning utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Erfarenheter och arbetssätt inom skolan*. Rapport 2025:20.

Studien lyfter behovet av systematiskt arbete för att förebygga, upptäcka och motverka hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive könsstympning av flickor och kvinnor. Bland annat behövs:

- dialogformer med vårdnadshavare kring hedersrelaterade frågor
- nätverk inom kommunala verksamheter för att fånga upp och diskutera signaler om utsatthet
- gemensamma riktlinjer och rutiner för hantering av hedersrelaterade ärenden, inklusive en bästa praxis för samverkan mellan skola och socialtjänst vid oro för att ett barn utsätts eller riskerar att utsättas
- kompetensutveckling och tydliga rutiner för personalen
- insatser för att öka förståelsen hos personer med intellektuell funktionsnedsättning om vad hedersrelaterat våld och förtryck innebär.

Förstudie om uppföljning av hälsan hos elever i anpassade skolan

I syfte att bättre kunna följa hälsan hos barn i anpassad skola har regeringen gett uppdrag till Folkhälsomyndigheten att genom en förstudie analysera förutsättningarna för att genomföra den nationella undersökningen om skolbarns hälsovanor även i anpassad skola. I uppdraget ingår att inhämta kunskap och erfarenheter från civilsamhället, Allmänna Barnhuset, berörda myndigheter och forskarsamhället. Uppdraget ska redovisas senast 1 februari 2027.[90]

Förutsättningar på högskola och universitet

Rapport från UKÄ bekräftar tuff studiesituation för studenter med funktionsnedsättning

Universitetskanslersämbetet, UKÄ, har publicerat en rapport om studiesituationen för studenter med funktionsnedsättning. I den framkommer att dessa studenter ofta upplever stress, utanförskap och en mer utmanande studiesituation, bland annat på grund av bristande fysisk och digital tillgänglighet. Den visar samtidigt att en majoritet i målgruppen är nöjda med sin utbildning.[91]

Rapporten har tagits fram som en del av UKÄ:s uppdrag att följa upp funktionshinderspolitiken inom högre utbildning. Data är hämtade från UKÄ:s undersökning *Studentspegeln för 2024*. Det är enligt UKÄ första gången myndigheten presenterar resultat som belyser studiesituationen för denna studentgrupp baserat på en större kvantitativ undersökning. Av alla deltagare i

---

[90] Regeringen (2025). *Skolbarns hälsovanor i anpassad skola*. Pressmeddelande 2025-12-18.

[91] Universitetskanslersämbetet (2025). *Att studera i högskolan med funktionsnedsättning. Resultat från Studentspegeln*. Rapport 2025:20.

Studentspegeln för 2024 hade 23 procent en funktionsnedsättning som begränsar eller hindrar dem i studiesituationen – 17 procent uppger vissa hinder och 6 procent stora hinder. Ytterligare 12 procent har en funktionsnedsättning som inte påverkar deras studiesituation.

UKÄ skriver att studenter med och utan funktionsnedsättning ofta delar samma upplevelse av sin studiesituation. De uppger liknande motiv till varför de studerar och de har tagit till sig olika typer av kunskaper i ungefär samma utsträckning. Dessutom är en stor majoritet av alla enkätdeltagare nöjda med sin utbildning.

Resultaten visar samtidigt att situationen är svårare för studenter som har funktionsnedsättning. Denna grupp känner sig oftare utanför. Bland de svarande som upplever stora hinder i studiesituationen på grund av sin funktionsnedsättning känner sig drygt 40 procent ofta utanför i studiesituationen. Bland studenter utan funktionsnedsättning är det cirka 10 procent som känner så. Det är också vanligare att studenter med funktionsnedsättning som upplever hinder i studiesituationen har ekonomiska svårigheter jämfört med andra. Exempelvis tycker 58 procent av studenterna som upplever stora funktionshinder att de har svårt att få sin ekonomi att gå ihop, att jämföra med 35 procent i gruppen utan funktionsnedsättning.

Det framkommer vidare att det individuella stödet som studenter med funktionsnedsättning kan erhålla är viktigt för de som tar del av det. Nästan samtliga studenter som har erbjudits stöd från lärosätet uppger att de antingen är helt beroende av stödet de får eller att det underlättar studierna. Samtidigt uppger många av dem som inte tycker att de har fått tillräckligt med stöd att de har påverkats negativt. De flesta får stöd, helt eller delvis, i samband med examination respektive förflyttningar inom lärosätets område, men många efterfrågar mer stöd i samband med lärarledd undervisning, grupparbeten och självstudier. UKÄ skriver att de brister som studenterna upplever i stöd från lärosätet och samhället i övrigt, ofta måste kompenseras genom hjälp från familj eller vänner.

UKÄ:s rapport visar även att många upplever svårigheter i den fysiska och digitala studiemiljön. Detta är särskilt vanligt bland studenter vars funktionsnedsättning utgör stora hinder i studierna. I denna grupp är det exempelvis var tredje som tycker att föreläsningssalar och rum för undervisning är ganska eller mycket dåliga. Nästan hälften i samma grupp tycker att de digitala verktygen fungerar ganska eller mycket dåligt när det gäller att interagera med andra studenter och lärare.

Här nedan följer ett citat från en deltagare med funktionsnedsättning i *Studentspegeln för 2024*.

> Lärplattformarna är otroligt utmanande. Min i särklass största stress kopplad till studierna har att göra med dem och svårigheter att navigera, hitta rätt information och få överblick

Ansträngd ekonomi och stora variationer i stödet

UKÄ har under 2024 också genomfört en kartläggning av det riktade pedagogiska stödet, RPS, till studenter på universitet och högskola.[92] I kartläggningen framgår att antalet och andelen studenter som får RPS har ökat kraftigt över tid, särskilt för studenter med läs- och skrivsvårigheter/dyslexi och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Även stödinsatser för psykisk ohälsa har ökat.

UKÄ:s kartläggning visar att det finns stora skillnader mellan och inom lärosätena i arbetet med RPS.[93] Till exempel finns skillnader i handläggningen och samordnarnas arbetssätt samt i praxis vad gäller stödets syfte och utformning.

UKÄ:s kartläggning visar också att många lärosäten har ekonomiska underskott i verksamheten med RPS, då de medel som avsätts inte räcker till. På grund av detta har flera lärosäten infört effektiviseringar och kostnadsbesparingar, som snabbspår i handläggningen och sänkta arvoden för stödpersoner. Vad gäller ekonomin finns också stora skillnader mellan lärosätena, främst beroende på att kostnaderna för utbildningstolkning varierar stort och på att stödet är olika generöst utformat vid olika lärosäten. UKÄ skriver att utbildningstolkning kan vara väldigt kostsamt för lärosätena. Dessa kostnader är också ojämnt fördelade. På vissa lärosäten utgör utbildningstolkning hälften eller mer av den totala kostnaden för RPS, medan andra skolor inte har sådana kostnader alls.

I kartläggningen har både funktionshinderssamordnare och ansvariga chefer vid flera lärosäten intervjuats. Många av dessa utrycker oro för verksamheternas kvalitet. Flertalet efterlyser också mer resurser till det pedagogiska stödet. Som skäl anges bland annat det kraftigt ökande antalet ansökningar, studenternas mer komplexa behov av stöd och den minskade kostnadstäckningen från det nationella anslaget. I några av intervjuerna uttrycks också behov av tydligare nationella

---

[92] Universitetskanslersämbetet (2024). *Stöd till studenter med funktionsnedsättning. En kartläggning av det riktade pedagogiska stödet vid universitet och högskolor*. Rapport 2025:5. Stockholm.

[93] Riktat pedagogiskt stöd (RPS) innebär olika former av åtgärder för att undanröja, kompensera för eller överbrygga hinder som kan uppkomma i studiesituationen på grund av funktionsnedsättning. Det kan också handla om åtgärder för att kompensera för bristande tillgänglighet.

riktlinjer för stödinsatsernas utformning och omfattning. De nationella anslagen för att täcka lärosätenas kostnader upplevs också svårt då två instanser, Stockholms universitet och SPSM, kan ge ekonomiskt stöd till lärosätena.

Vidare visar UKÄ:s kartläggning att det är ovanligt att rekommenderade eller beslutade insatser systematiskt följs upp. Därmed är kunskapen om nyttan av RPS och vilka förhållanden som påverkar studenternas möjligheter att klara sina studier begränsad.

Hur många får stöd på högskolan?

Stockholms universitet redovisar årligen insamlad statistik om RPS på högskola och universitet. Under läsåret 2023/24 fick i hela landet 35 950 studenter med olika funktionsnedsättningar stöd. Det är drygt 7 procent av landets studenter. Av de studenter som erhöll RPS var 70 procent kvinnor och 30 procent män.

Även statistiken från Stockholms universitet visar att antalet studenter som erhåller RPS ökar stadigt. Sedan föregående läsår har antalet mottagare ökat med 3 000 individer och sedan 2011 har antalet mottagare ökat med mer än 300 procent.[94]

Nya sätt att redovisa kostnader för RPS

Som framgår ovan har lärosätenas kostnader för RPS ökat under många år. Sedan ett par år kan lärosätenas underskott i stödverksamheterna inte längre täckas av de nationella medel som finns att fördela. Detta, tillsammans med skillnaderna i praxis mellan lärosätena, har lett till förändringar inom RPS, både i hanteringen av stödet vid lärosätena och i vilka kostnader som lärosätena kan redovisa. Från och med 2025 har det exempelvis införts ett antal begränsningar för vilka kostnader för RPS som lärosätena kan söka ersättning för från de gemensamma nationella anslagen, detta enligt beslut av den nationella samordnarfunktionen vid Stockholms universitet.[95] För vissa stödformer införs också ett högsta antal timmar per student som lärosätena kan redovisa och därmed få ersättning för. Det gäller till exempel extra handledning, extra lärarstöd, och professionella mentorer. För andra stödformer, som anteckningsstöd och studentmentorer, införs ett

---

[94] Stockholms universitet. *Studentstatistik, Riktat pedagogiskt stöd.* https://www.su.se/download/18.7e68021a19a0f6db348175e2/1762509985328/F%C3%B6r%20webben,%20Studentstatistik%20RPS%20t.o.m.%202024.pdf (Hämtad 2025-12-11).

[95] Sedan 1993 har Stockholms universitet ett särskilt nationellt åtagande för pedagogiskt stöd till studenter med funktionsnedsättning. Universitetet samlar in uppgifter om kostnader för riktat pedagogiskt stöd, rapporterar till Utbildningsdepartementet och fördelar extra nationella medel till lärosäten med särskilt höga kostnader.

takbelopp. Dessutom införs begränsningar i redovisningen av personalens arbetstid och av så kallade overhead-kostnader.[96]

Ökad möjlighet att studera med aktivitetsersättning

När det gäller eftergymnasiala studier har regeringen under året beslutat om en förbättring vad gäller möjligheten att studera med sjuk- eller aktivitetsersättning. Från och med 2026 ska det gå att ha vilande aktivitetsersättning i upp till tolv månader istället för dagens sex månader. Det ska också bli möjligt att ha vilande sjukersättning och aktivitetsersättning på deltid i den omfattning i vilken studierna bedrivs.[97]

Förslag om förändringar i åtkomst till studentlitteratur

Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, har i uppdrag att förse studenter med synnedsättning eller annan läsnedsättning vid universitet och högskola med anpassad kurslitteratur, exempelvis i form av talböcker eller punktskriftsböcker. Detta görs genom den digitala bibliotekstjänsten Legimus. I enlighet med ett regeringsuppdrag har MTM under 2025 föreslagit förändringar som syftar till att göra processen för tillträde till Legimus mer robust och rättssäker.[98]

Bland annat innebär förslaget att litteraturen i Legimus delas upp i två delar, en del för studenter och en del för övriga låntagare. Därmed blir studentlitteraturen, med vissa undantag, endast åtkomlig för studenter. För att få sådan åtkomst ska det krävas att studenten registrerar ett konto vid biblioteket på sitt lärosäte.

Förslaget innebär också att lärosätena ska ta över ansvaret för behovsprövning och att säkerställa att rätt personer får tillgång till den anpassade kurslitteraturen. Därmed ska beslutet om tillgång till Legimus hamna närmare systemet för RPS, som hanteras av lärosätena.

MTM menar också att ett intyg eller annan dokumentation av studentens funktionsnedsättning skulle kunna vara ett värdefullt stöd i behovsprövningen. Det behöver dock utredas vidare om ett sådant intyg skulle kräva en ändring i offentlighets- och sekretesslagstiftningen.

---

[96] Universitetskanslersämbetet (2024). *Stöd till studenter med funktionsnedsättning - en kartläggning av det riktade pedagogiska stödet vid universitet och högskolor*. Stockholm. Rapport 2025:5.

[97] Proposition 2025/26:1. Utgiftsområde 10. *Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.*

[98] Myndigheten för tillgängliga medier (2025). *Robust, rättssäkert och likvärdigt - Återrapportering av regeringsuppdrag om studenters tillgång till anpassad kurslitteratur.* Rapport 2025/91. Malmö.

Särskilt pedagogiskt stöd på yrkeshögskolan

Myndigheten för yrkeshögskolan, MYH, kan lämna statsbidrag eller särskilda medel för stöd till studerande med funktionsnedsättning till utbildningsanordnare av yrkeshögskoleutbildning och konst- och kulturutbildning. Från och med 2024 kan MYH också lämna bidrag för stöd till studerande på nationell yrkesutbildning. Stödinsatserna ska kompensera för svårigheter, så att studerande med funktionsnedsättning kommer i en jämförbar situation med övriga studerande.[99]

I MYH:s årsredovisning framgår att under 2024 tog myndigheten emot 682 ansökningar om bidrag för stödinsatser, vilket var 34 procent fler än 2023. Totalt beviljades 631 ansökningar under året. Av dessa avsåg 61 procent kvinnor och 39 procent män. Det sammanlagda beloppet för utbetalt stöd under 2024 var 19 miljoner kronor.[100]

De beviljade ansökningarna omfattade totalt 889 stödinsatser. Av dessa var mentorstöd av pedagog, anteckningsstöd och utökad lärartid vanligast. Tillsammans utgjorde dessa stödinsatser 75 procent av alla insatser.

Antalet ansökningar och antalet beviljade ansökningar var under 2024 det högsta under den femårsperiod som MYH redovisar i årsredovisningen. MYH skriver dock att från och med 2024 hämtas uppgifterna in på ett annat sätt än tidigare, varför uppgifterna inte är helt jämförbara med tidigare år.

Förutsättningarna inom folkhögskolan

Behörighet till högre studier från folkhögskola

Folkhögskolans allmänna kurser är ett vanligt sätt att nå behörighet till eftergymnasiala studier, särskilt för personer med funktionsnedsättning. År 2023 fick totalt 2 430 folkhögskolestuderande behörighet till eftergymnasiala studier. Av dessa hade 47 procent en funktionsnedsättning.

Av figur 9 framgår att kvinnor är överrepresenterade bland dem som uppnår grundläggande behörighet genom folkhögskolans allmänna kurser, oavsett om de har en funktionsnedsättning eller inte (se även tabellbilagan avsnitt 2, Utbildning och livslångt lärande).[101]

---

99 Myndigheten för yrkeshögskolan. *Särskilt pedagogiskt stöd (SPS).* https://fragor.myh.se/guide/ua-admin-sps (Hämtad 2025-12-12).

100 Myndigheten för yrkeshögskolan (2025). Årsredovisning 2024. Diarienummer: MYH 2024:2361. Västerås.

101 Statistiska centralbyrån (2025). *Deltagare med behörighet till eftergymnasiala studier från folkhögskolans allmänna kurser, varav andel som läst vidare på högskolan efter kön, ålder, nationell bakgrund och funktionsnedsättning. Behörighetsår 2014 – 2023.*

Figur 9. Antal deltagare som fått behörighet till eftergymnasiala studier från folkhögskolans allmänna kurser, personer med funktionsnedsättning jämfört med personer utan funktionsnedsättning. Fördelat på kön. År 2018–2023.

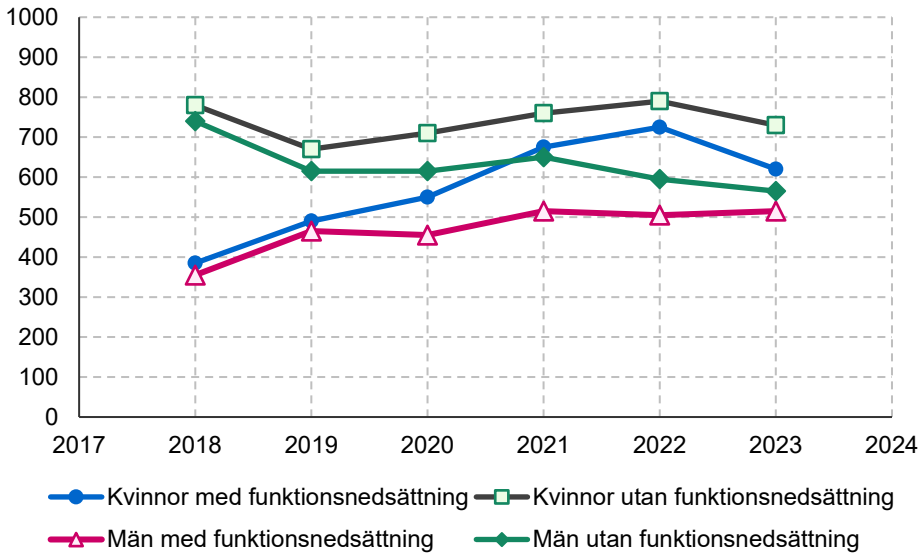

Källa: SCB, Uppföljning av allmän kurs på folkhögskolan.

Bland dem som fått behörighet till eftergymnasiala studier genom de allmänna kurserna befinner sig drygt hälften i studier ett år efter erhållen behörighet. Denna andel är ungefär samma för personer med och utan funktionsnedsättning, men bland personer med funktionsnedsättning är det vanligare att studera inom andra utbildningsalternativ än universitet och högskola. Det kan exempelvis vara eftergymnasiala studier på komvux, folkhögskolans särskilda kurser eller yrkeshögskolan.[102]

Utmaningar inom folkhögskolan

Folkhögskolestudier är en vanlig utbildningsform för många med funktionsnedsättning. På allmän kurs år 2024 hade 26 procent av deltagarna på grundskolenivå och 49 procent av deltagarna på gymnasienivå en funktionsnedsättning.[103] Folkbildningsrådet rapporterar dock om svårigheter och utmaningar. Även om både antalet och andelen deltagare med funktionsnedsättning ökar, så har resurserna minskat. Det har blivit svårare att ta emot och ge adekvata anpassningar till personer med funktionsnedsättning. Folkhögskolor har varit tvungna att lägga ned både kurser som är inriktade på

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__UF__UF0601__UF0601B/UF0601T06/ (Hämtad 2026-01-29).

[102] Ibid.

[103] Folkbildningsrådet (2025). *Folkbildningens betydelse för samhället 2024*. Stockholm.

specifika grupper av personer med funktionsnedsättning och kurser riktade generellt till deltagare med stora behov av stöd. Samtidigt menar Folkbildningsrådet att det också blir allt svårare för deltagare att få det offentliga stöd som behövs, som assistans, färdtjänst eller boendestöd. En stor utmaning för studerande på folkhögskolor är att få rätt stöd beviljat från kommunen när studierna sker på annan ort än hemkommunen. Till viss del har skolorna även svårigheter att behålla eller nyrekrytera den specialkompetens som behövs. Därmed har utbudet för dessa grupper minskat.[104]

Nya bidragsvillkor

För att skapa bättre förutsättningar för deltagare med stora stödbehov kan folkhögskolor ansöka om så kallade förstärkningsbidrag hos Folkbildningsrådet. Under 2025 har Folkbildningsrådet beslutat om nya villkor för dessa bidrag. Syftet med förändringen är att minska administrationen och skapa en mer förutsägbar och likvärdig fördelning av resurserna.

Det nya systemet införs successivt från 2027. Förändringen innebär att nuvarande förstärkningsbidrag och bidraget för språkligt stöd samlas i en gemensam ram med två delar. De två delarna är dels ett allmänt förstärkningsbidrag som tilldelas alla folkhögskolor, och dels ett särskilt förstärkningsbidrag som ska kunna sökas av skolor som erbjuder utbildning för deltagare med omfattande funktionsnedsättning eller med stora behov av språkligt stöd. I och med det nya systemet försvinner också kravet på skolorna om egen delfinansiering av resurspersoner. Cirka 8 procent av det totala statsbidraget beräknas avsättas för förstärkningsbidragen under den första fördelningsperioden, 2027–2029.[105]

Anmälningar om diskriminering och bristande tillgänglighet vanligt på utbildningsområdet

Anmälningar som rör grunden funktionsnedsättning

Utbildningsområdet är ett av de samhällsområden som har flest anmälningar om diskriminering till Diskrimineringsombudsmannen. Under 2024 inkom totalt 916 anmälningar om diskriminering inom utbildningsområdet. Det är nästan var femte av årets alla anmälningar om diskriminering.[106]

Bland anmälningarna inom utbildningsområdet under 2024 hade 562 stycken samband med diskrimineringsgrunden funktionsnedsättning, det vill säga 61 procent. Antalet anmälningar som har samband med funktionsnedsättning inom

---

[104] Ibid.

[105] Folkbildningsrådet. *Nytt system för stödinsatser ska öka likvärdigheten i folkhögskolan.* (Hämtad 2026-01-15).

[106] Diskrimineringsombudsmannen (2025). *Statistik över anmälningar 2015–2024*. Rapport 2025:1. Solna.

detta samhällsområde har ökat stadigt under perioden 2015–2024. I figur 10 redovisas utvecklingen under perioden 2021–2024.[107]

Figur 10. Antal anmälningar om diskriminering som rör funktionsnedsättning inom samhällsområdet utbildning. År 2021–2024.

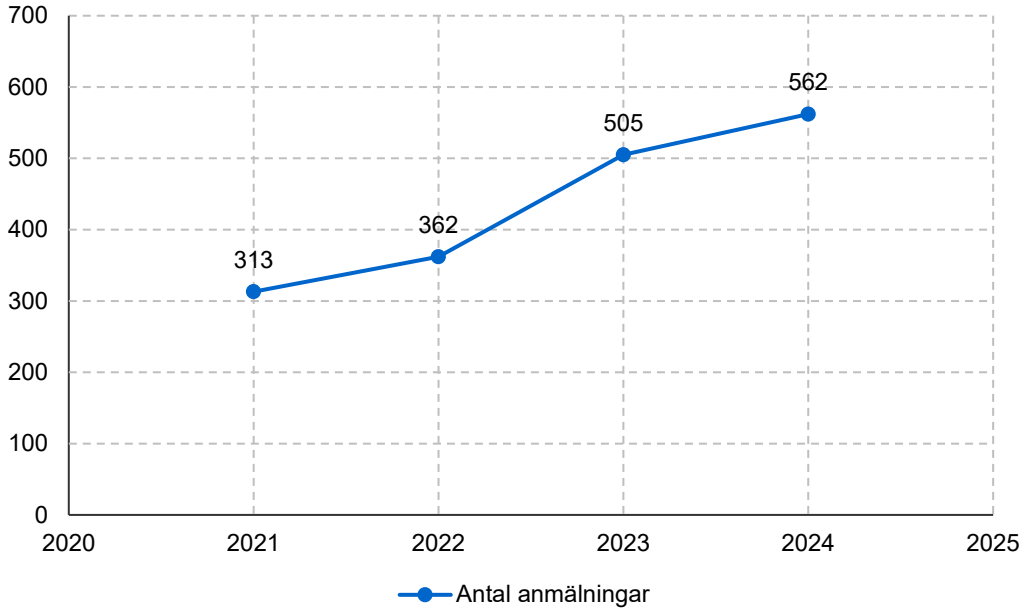

Källa: Diskrimineringsombudsmannen, Statistik över anmälningar.

Anmälningar om bristande tillgänglighet inom utbildning

Av de anmälningar om diskriminering som under 2024 rörde bristande tillgänglighet var det utbildningsområdet som var vanligast förekommande. Nästan hälften (48 procent) av de totalt 889 anmälningarna om bristande tillgänglighet under året gällde utbildningsområdet. Från 2015 till och med 2024 har anmälningarna om bristande tillgänglighet som rör utbildning ökat från 84 till 428, vilket motsvarar en ökning med drygt 400 procent. Utvecklingen under perioden 2021–2024 redovisas i figur 11.[108]

[107] Ibid.

[108] Ibid.

Figur 11. Antal anmälningar om bristande tillgänglighet inom samhällsområdet utbildning, jämfört med alla anmälningar om bristande tillgänglighet. År 2021–2024.

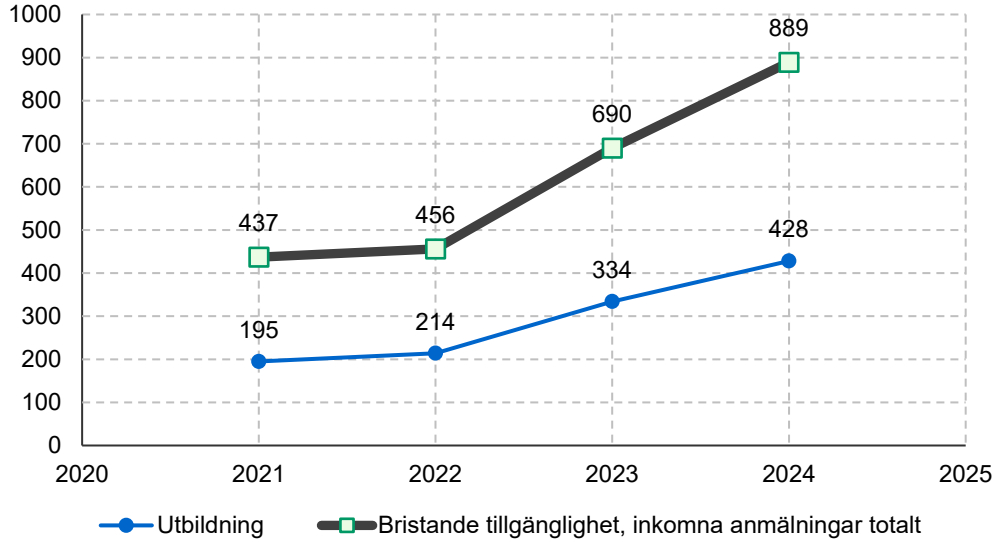

Källa: Diskrimineringsombudsmannen, Statistik över anmälningar.

Utbildning och livslångt lärande: utveckling inom området

- **Utbildningsnivå (indikator):** Det är fortsatt stora skillnader i utbildningsnivåer mellan personer med och utan funktionsnedsättning. Bland personer med funktionsnedsättning har 29 procent eftergymnasial utbildning. Motsvarande andel i övriga befolkningen är 44 procent. Den svaga ökningen från 2022 till 2024 är inte statistiskt säkerställd.
- **Påbörjad men ej avslutad gymnasieutbildning (indikator):** Det är mer än dubbelt så stor andel bland personer med funktionsnedsättning i åldern 20-38 år som inte har avslutat sin gymnasieutbildning, jämfört med samma andel för övriga befolkningen. Ingen signifikant förändring har skett.
- **Anmälningar om diskriminering inom utbildning (nyckeltal):** Antalet anmälningar till DO inom samhällsområdet utbildning ökar årligen. År 2024 gjordes 428 anmälningar om bristande tillgänglighet och totalt 562 anmälningar som rör grunden funktionsnedsättning.
- **Åtgärdsprogram i skolan (nyckeltal):** Läsåret 2024/25 hade 6,7 procent av eleverna i grundskolan ett åtgärdsprogram. Andelen har ökat successivt sedan läsåret 2016/17.
- **Eftergymnasial behörighet från folkhögskola (Nyckeltal):** År 2023 hade 47 procent av deltagarna som fick behörighet till eftergymnasiala studier från folkhögskolans allmänna kurser en funktionsnedsättning. Andelen är i stort oförändrad jämfört med 2021 och 2022.

För detaljerad information se tabellbilagan avsnitt 2, Utbildning och livslångt lärande.

4.3. Transport

Regeringens övergripande mål för den svenska transportpolitiken är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Dessutom ska transportsystemets utformning, funktion och användning medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet samt bidra till utvecklingskraft i hela landet. Inom samhällsområdet Transport ingår de strategiska myndigheterna Transportstyrelsen och Trafikverket.

Rättigheter enligt FN-konventionen

I artikel 20 i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning slår FN fast att effektiva åtgärder ska vidtas för att säkerställa personlig rörlighet med största möjliga oberoende.

Bland annat genom att underlätta personlig rörlighet för personer med funktionsnedsättning, på det sätt och vid den tid de själva väljer och till överkomlig kostnad för dem. I konventionens artikel 9 om tillgänglighet framgår också att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska få tillgång till bland annat transportmedel och information i samband med resor med kollektivtrafik.

FN-kommittén pekar ut brister inom universell utformning och tillgängliga transporter

I mars 2024 återrapporterade Sverige sitt arbete inom funktionshinderspolitiken i FN. I samband med det lyfte FN-kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning fram områden, där de anser att Sverige brister i sitt arbete. Kommittén uppmärksammade bland annat att kollektivtrafiken behöver utformas universellt, och att tillgången till transporter för barn med funktionsnedsättning behöver ses över.

Tidigare uppföljningar har visat på utmaningar inom transportsektorn. Exempelvis har brister avseende fysisk tillgänglighet, information och ledsagning framkommit. MFD:s uppföljningar har också visat att resandet för personer med funktionsnedsättning är lägre än för övriga befolkningen, och att färdtjänsten inte fullt ut fyller sin roll som ett individuellt stöd till personer med funktionsnedsättning.[109] Organisationer i civilsamhället har också lyft fram utmaningar som kan kopplas till ansvarsfördelning och brister i samordning mellan olika aktörer. Exempelvis är ansvaret för tillgänglighetsfrågor splittrat

[109] Myndigheten för delaktighet (2025). *Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024*.

mellan olika sektorer och myndigheter, vilket medför stuprörstänk och bristande helhetssyn.[110]

Nya krav på digital tillgänglighet inom persontransporter

Transportområdet är ett av de områden som påverkas av den nya lagen om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet som trädde i kraft under 2025. De nya EU-gemensamma reglerna omfattar bland annat biljettköp, incheckning och reseinformation och syftar till att alla personer, oavsett funktionsnedsättning, ska kunna använda de digitala produkter och tjänster som behövs för en resa.[111] [112]

Trafikslag som omfattas är buss, tåg, fartyg och flyg. Kraven gäller automater för biljettförsäljning och incheckning samt interaktiva självbetjäningsterminaler. Undantag är dock terminaler som monterats som integrerade delar av fordon eller fartyg. Utöver det omfattas webbplatser, tjänster och appar för mobila enheter samt tillhandahållande av elektroniska biljetter och elektroniska biljettförsäljningstjänster och förmedling av information om transporttjänster, inklusive reseinformation i realtid.

De aktörer som tillhandahåller produkter och tjänster som omfattas av reglerna ska se till att kraven är uppfyllda. Detta innefattar till exempel transportföretag, regionala kollektivtrafikmyndigheter, de som ansvarar för terminaler och stationer, tillverkare, representanter, importörer och distributörer.

De nya reglerna innebär att produkter och tjänster bara får släppas på marknaden om de uppfyller krav på tillgänglighet avseende information, användargränssnitt och funktionell utformning. Det innebär till exempel att information om hur produkter eller tjänster fungerar ska kunna uppfattas med flera sinnen, och att webbplatser och appar som tillhör tjänsten ska göras tillgängliga på ett enhetligt och ändamålsenligt sätt. Den som tillhandahåller en tjänst måste också ta fram information om hur tjänsten uppfyller kraven och ge tillsynsmyndigheten tillgång till den information som behövs.

Tre olika myndigheter är tillsynsansvariga utifrån de nya reglerna. Transportstyrelsen är ansvarig för tillsyn av förmedling av information om transporttjänster, inklusive reseinformation i realtid och tjänster som förmedlas via interaktiva självbetjäningsterminaler. Konsumentverket ansvarar för tillsyn av

---

[110] Myndigheten för delaktighet (2025). *När delaktighet blir verklighet. Förslag till nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken 2026–2031*.

[111] SFS 2023:254. Lag om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet.

[112] Transportstyrelsen. *Krav på digital tillgänglighet inom persontransporter.* https://www.transportstyrelsen.se/sv/om-oss/det-har-ar-transportstyrelsen/vart-uppdrag-och-arbetssatt/tillsyn/krav-pa-digital-tillganglighet-inom-persontransporter/ (Hämtad 2025-12-17).

webbplatser, tjänster för mobila enheter och elektroniska biljetter. Post- och telestyrelsen är marknadskontrollmyndighet för produkter, vilket innefattar biljett- och incheckningsautomater och interaktiva självbetjäningsterminaler.

Läs mer om lagen, om tillsyn och om undantag från lagens krav på bland annat Transportstyrelsens hemsida.[113]

Neutral utveckling av nyckelmått på tillgänglighet i kollektivtrafiken

I sin årliga uppföljning av de transportpolitiska målen redovisar myndigheten Trafikanalys en uppföljning av tillgängligheten i kollektivtrafik för resenärer med funktionsnedsättning. I bedömningen av detta nyckelmått används tre delmått: 1. Information om tillgänglighet, 2. tillgängliga hållplatser och 3. upplevd användbarhet. Respektive delmått redovisas vart för sig vart tredje år.[114]

I Trafikanalys uppföljning 2025 uppdaterades delmåttet information om tillgänglighet. Bedömningen är att läget för detta delmått är oförändrat.

Trafikanalys skriver att reseplanerare och trafikinformation är viktiga verktyg för kollektivtrafikresenärer och särskilt relevanta för att belysa tillgänglighetsinformation i ett hela-resan-perspektiv.[115]

För att bedöma delmåttet har Trafikanalys sökt fram information för en tur-och-returresa på vardera av de 21 länstrafikbolagens webbplatser. För varje sökresultat har sedan kvaliteten på tillgänglighetsinformationen bedömts utifrån kriterier som ifall det finns målgruppsanpassad tillgänglighetsinformation i sökresultatet, om det finns förklaring av eventuella symbolers betydelse och om det finns motstridig information om tillgänglighet i appar jämfört med på webbplatserna.

I årets uppföljning saknade 12 av de 21 regionala reseplanerarna någon form av tillgänglighetsinformation. Där sådan information fanns i form av symboler saknades oftast information om symbolens betydelse. Detta är i stort samma resultat som då delmåttet redovisades senast, år 2022.

I Trafikanalys måluppföljning 2024[116] redovisades delmåttet upplevd användbarhet. Detta mått hade då gått i negativ riktning sedan tidigare mätningar.

---

[113] Transportstyrelsen. *Krav på digital tillgänglighet inom persontransporter*. https://www.transportstyrelsen.se/sv/om-oss/det-har-ar-transportstyrelsen/vart-uppdrag-och-arbetssatt/tillsyn/krav-pa-digital-tillganglighet-inom-persontransporter/ (hämtad 2025-12-16).

[114] Trafikanalys (2025). *Uppföljning av de transportpolitiska målen 2025*. Rapport 2025:2.

[115] Ibid.

[116] Trafikanalys (2024). *Uppföljning av de transportpolitiska målen 2024*. Rapport 2024:4.

Det tredje delmåttet, tillgängliga hållplatser, redovisades senast 2023 och hade då gått i en positiv riktning. De tre delmåtten går därmed åt olika håll (negativt, positivt och neutralt), och Trafikanalys sammanlagda bedömning för 2025 blir därför att tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning varken blivit bättre eller sämre.[117]

Brist på tillgänglighetsinformation i reseappar: 12 av de 21 regionerna saknar information om tillgänglighet i kollektivtrafiken i sina appar för reseplanering.

Personer med funktionsnedsättning åker mindre kollektivt

Ett antal fördjupningsfrågor i SCB:s undersökning om levnadsförhållanden 2024 visar att personer med funktionsnedsättning reser mindre ofta med kollektivtrafiken. Skillnaden mellan denna grupp och övriga befolkningen syns exempelvis bland de som reser kollektivt dagligen och bland de som har rest minst en gång i veckan de senaste 12 månaderna. Bland svarande med funktionsnedsättning är det 27 procent som åkt kollektivt minst en gång per vecka, medan motsvarande andel i övriga befolkningen är 30 procent.[118]

Motsvarande skillnader finns bland de som sällan eller aldrig åker kollektivt, vilket framgår av figur 12. Bland personer med funktionsnedsättning uppgav 38 procent att de inte alls åkt med kollektivtrafik det senaste året, medan 24 procent i övriga befolkningen inte hade gjort det. Både bland personer med funktionsnedsättning och bland övriga svarande åker kvinnor kollektivt i högre grad.

[117] Trafikanalys (2025). *Uppföljning av de transportpolitiska målen 2025*. Rapport 2025:2.

[118] Statistiska centralbyrån (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.

Figur 12. Andel personer som inte har rest med kollektivtrafik de senaste 12 månaderna, personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga i befolkningen. Fördelat på kön. År 2024.

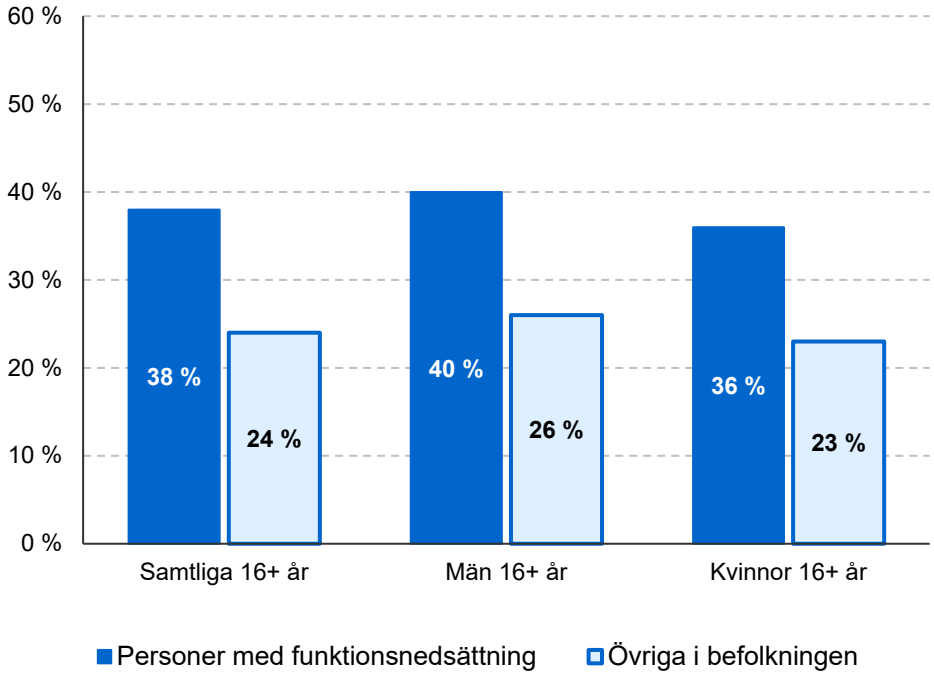

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Bland svarande med funktionsnedsättning som sällan eller inte alls åkt kollektivt senaste året angav 21 procent att det är fysiskt svårt. I samma grupp angav också knappt 8 procent att det är för dyrt. Personer med funktionsnedsättning upplever också i högre grad att kostnaderna för att åka kollektivt är för höga. Bland svarande med funktionsnedsättning uppgav 19 procent att de i hög grad upplever kostnaderna för kollektivtrafik som ansträngande. Motsvarande andel i övriga befolkningen var 12 procent.

Personer med funktionsnedsättning reser mer sällan och kortare sträckor

Även sett till resande generellt, det vill säga oavsett trafikslag, syns skillnader mellan personer med funktionsnedsättning och övriga befolkningen. Myndigheten Trafikanalys genomför årligen den nationella Resvaneundersökningen, RVU, där svenskarnas resvanor mäts.[119]

[119] Trafikanalys (2025). Den nationella resvaneundersökningen. Onlineresurs: https://www.trafa.se/transportmonster/RVU-Sverige/

Figur 13. Andel personer 16–84 år som företog en resa under en genomsnittlig dag, personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga i befolkningen. År 2022–2024.

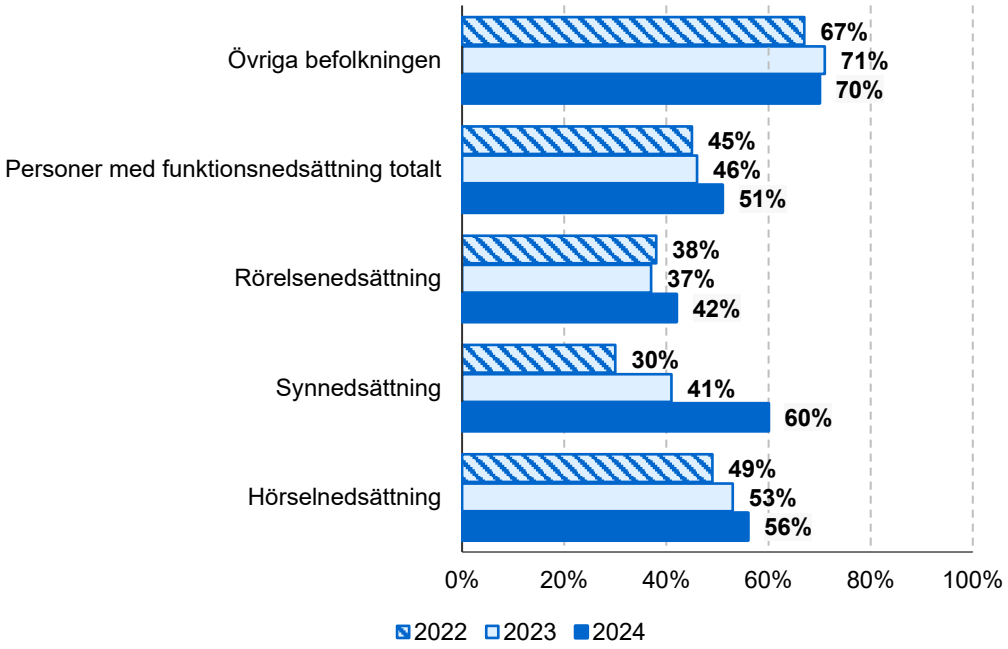

Källa: Trafikanalys, Resvaneundersökningen.

Som tidigare år visar statistiken att personer med funktionsnedsättning reser i mindre utsträckning än övriga befolkningen. Under en genomsnittlig dag 2024 var det 51 procent bland personer med funktionsnedsättning som gjorde något slags resa. Motsvarande siffra för personer utan funktionsnedsättning var 70 procent. Den genomsnittliga resesträckan en vanlig dag under samma år var 26,5 km per resenär för personer med funktionsnedsättning, jämfört med 44,3 km för den övriga befolkningen.[120]

Personer med funktionsnedsättning reser mindre än andra: Cirka hälften reste en vanlig dag 2024. Bland personer utan funktionsnedsättning reste de flesta. Personer med funktionsnedsättning gjorde också kortare resor.

I RVU finns tre typer av funktionsnedsättning med som bakgrundsvariabel: personer med hörselnedsättning, personer med synnedsättning och personer med rörelsenedsättning. Av dessa tre grupper var det personer med rörelsenedsättning

[120] Data för personer med funktionsnedsättning publiceras inte. Dessa data har redovisats via e-post 2025-12-04 från Andreas Holmström, statistiker på Trafikanalys.

som reste minst, både sett till andel personer som reste under en dag och det genomsnittliga antalet kilometer.[121] (Se tabellbilagan avsnitt 3, Transport.)

Rivkraft om resande i vardagen

I samarbete med Trafikverket ställdes frågor om resande i vardagen i MFD:s undersökningspanel Rivkraft i början av 2025. Frågorna besvarades av nästan 1 200 personer. Deltagarna tillfrågades om hur de i allmänhet upplever att det fungerar att resa i vardagen, det vill säga oavsett trafikslag och resmål.[122] En majoritet av deltagarna (sex av tio) upplever att resor i vardagen fungerar bra eller mycket bra. Samtidigt anser en av åtta att vardagsresorna fungerar ganska eller mycket dåligt. Övriga anger att det fungerar varken bra eller dåligt. Männen i undersökningen anser i högre grad än kvinnorna att vardagsresandet fungerar bra eller mycket bra.

Deltagarna ombads även redovisa de två vanligaste sätten som de genomför sina vardagsresor på. De mest förekommande svarsalternativen var med bil/motorcykel (fem av tio), med kollektivtrafik (fyra av tio) och till fots eller med rullstol eller annat hjälpmedel (fyra av tio). Två av tio använder färdtjänst som ett av de två vanligaste sätten att resa i vardagen. Den tydligaste skillnaden mellan könen syns på svarsalternativet att gå till fots/promenera/ta sig fram med rullstol, vilket fyra av tio bland kvinnorna och lite mer än tre av tio bland männen valde.

Dessa frågor ställdes även i en av Rivkrafts enkäter 2023.[123] Resultaten på frågorna var i stort sett samma då.

Siffror om färdtjänst och riksfärdtjänst

Trafikanalys redovisar årligen statistik om färdtjänsttillstånd och användning av färdtjänst. Data redovisas för riket samt på region- och kommunnivå. I slutet av 2024 hade 321 000 personer i riket färdtjänsttillstånd. Detta är enligt Trafikanalys i paritet med antalet tillstånd vid samma tid året innan.[124]

Antalet tillstånd per 1 000 invånare var drygt 30 vid årets slut 2024. Detta är fler än under åren för coronapandemin. Det är samtidigt en minskning av antalet tillstånd per 1 000 invånare jämfört med 2013 och 2014, då motsvarande siffra var omkring 33 tillstånd per 1000 invånare.

---

[121] Ibid.

[122] Myndigheten för delaktighet (2025). Undersökningspanelen Rivkraft, enkät nummer 47.

[123] Myndigheten för delaktighet (2023). Undersökningspanelen Rivkraft, enkät nummer 42.

[124] Trafikanalys 2025. *Färdtjänst och riksfärdtjänst 2024*.

Kvinnor har färdtjänsttillstånd i högre utsträckning än män, men skillnaden mellan könen har minskat över åren. År 2024 fanns 38 tillstånd per 1 000 kvinnor, jämfört med 23 per 1 000 män, vilket visas i figur 14. Att skillnaden mellan könen har minskat beror framför allt på att färre kvinnor fått tillstånd. Sedan 2013 har antalet tillstånd för kvinnor minskat från 43 till 38 per 1 000 kvinnor, medan motsvarande siffra för männen varit relativt oförändrad under samma tidsperiod.[125]

Figur 14. Antal personer med tillstånd för färdtjänst per 1 000 invånare. Fördelat på kön. År 2021–2024.

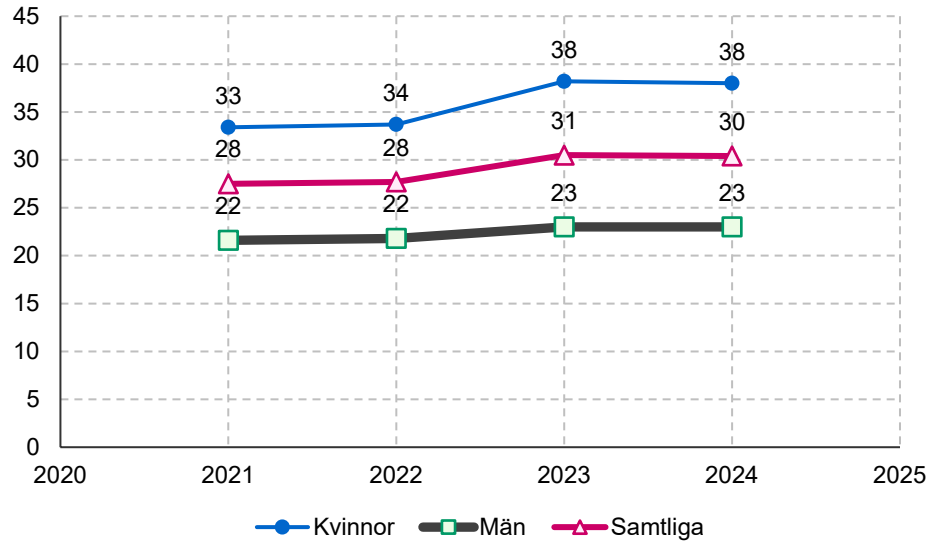

Källa: Trafikanalys, Statistik om färdtjänst och riksfärdtjänst.

Män gör emellertid fler resor per person. Männen gjorde i genomsnitt 37 färdtjänstresor under 2024, medan kvinnorna i snitt gjorde 28 resor, vilket visas i figur 15.

[125] Ibid.

Figur 15. Antal årliga resor med färdtjänst per person som har tillstånd för färdtjänst. Fördelat på kön. År 2021–2024.

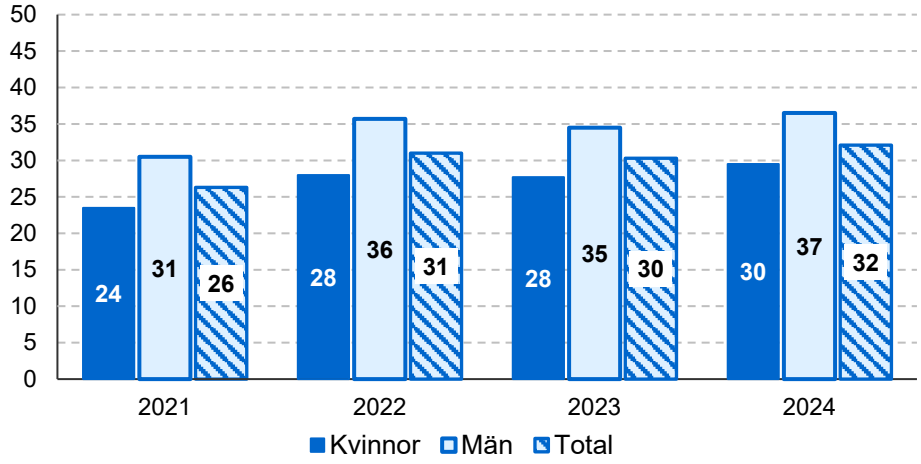

Källa: Trafikanalys, Statistik om färdtjänst och riksfärdtjänst.

Statistiken från Trafikanalys visar även på stora regionala skillnader i användningen av färdtjänst. Totalt sett uppgick antalet enkelresor under 2024 till 10,3 miljoner, vilket är en ökning med närmare 600 000 resor jämfört med 2023.

En mindre granskning från TV4 visar att antalet överklaganden av negativa beslut som rör färdtjänst har ökat jämfört med föregående år. Under perioden januari till september 2025 hade 1 327 överklaganden gjorts i hela landet. Detta är en ökning med 22 procent jämfört med samma period 2024, då 1 083 överklaganden gjordes.[126]

Den årliga redovisningen från Trafikanalys visar också att riksfärdtjänst används i liten omfattning jämfört med färdtjänst. År 2024 reste totalt 7 453 personer med riksfärdtjänst, varav 64 procent var kvinnor. Det motsvarar i stort sett antalet för 2023. Nyttjandet av riksfärdtjänst har dock minskat stadigt sedan 2004. Då användes tjänsten av 3 personer (som gjort minst en resa med riksfärdtjänst) per 1 000 invånare. År 2019 (före pandemin) hade den siffran minskat till 1 person per 1 000 invånare. Under 2024 uppgick nyttjandet till 0,71 personer per 1 000 invånare.[127]

[126] TV4 nyheterna (2024). *Synskadade Katja nekas färdtjänst.* https://www.tv4.se/artikel/5PGFAP0DvprtCEqtAvooX/katja-aer-naestan-blind-nekas-faerdtjaenst-ett-slags-husarrest (Hämtad 2025-12-01).

[127] Trafikanalys (2025). *Färdtjänst och riksfärdtjänst 2024*.

Tydlig minskning av antalet kvinnor som har färdtjänsttillstånd: Antalet kvinnor som har tillstånd för färdtjänst har minskat från 43 till 38 per 1 000 invånare sedan 2013. Bland män syns inte motsvarande minskning.

Vad säger användarna om färdtjänsten?

Enkätundersökningar som genomförts under 2025 visar att många som använder färdtjänst upplever svårigheter och förbättringsbehov. I den enkät om resande i vardagen som MFD:s undersökningspanel Rivkraft genomförde tillsammans med Trafikverket våren 2025 ställdes frågor om vad som är problem och hinder respektive smidigt och enkelt med att använda färdtjänst.[128] Deltagarna ansåg bland annat att de två vanligaste problemen med att resa med färdtjänst var förseningar, som angavs av 52 procent, och att resenärerna inte kan åka de tider de vill, vilket angavs av 45 procent. Dessutom svarar 33 procent att det tar lång tid och 31 procent att det är dyrt. Det var vanligare bland kvinnor att uppleva dessa problem och hinder. Exempelvis anser 34 procent bland kvinnorna att det är dyrt med färdtjänst, medan bara 24 procent bland männen tycker det.

När det gäller vad som fungerar smidigt eller enkelt med att använda färdtjänst håller 59 procent med om att det är lätt att boka. Samtidigt anser 20 procent att bokningen är komplicerad. Resultaten från undersökningen visas i figur 16.

[128] Myndigheten för delaktighet (2025). Undersökningspanelen Rivkraft, enkät nummer 47.

Figur 16. Andel personer som upplever problem eller hinder när de gör sina vardagsresor med färdtjänst. Fördelat på kön och typ av hinder. År 2025.

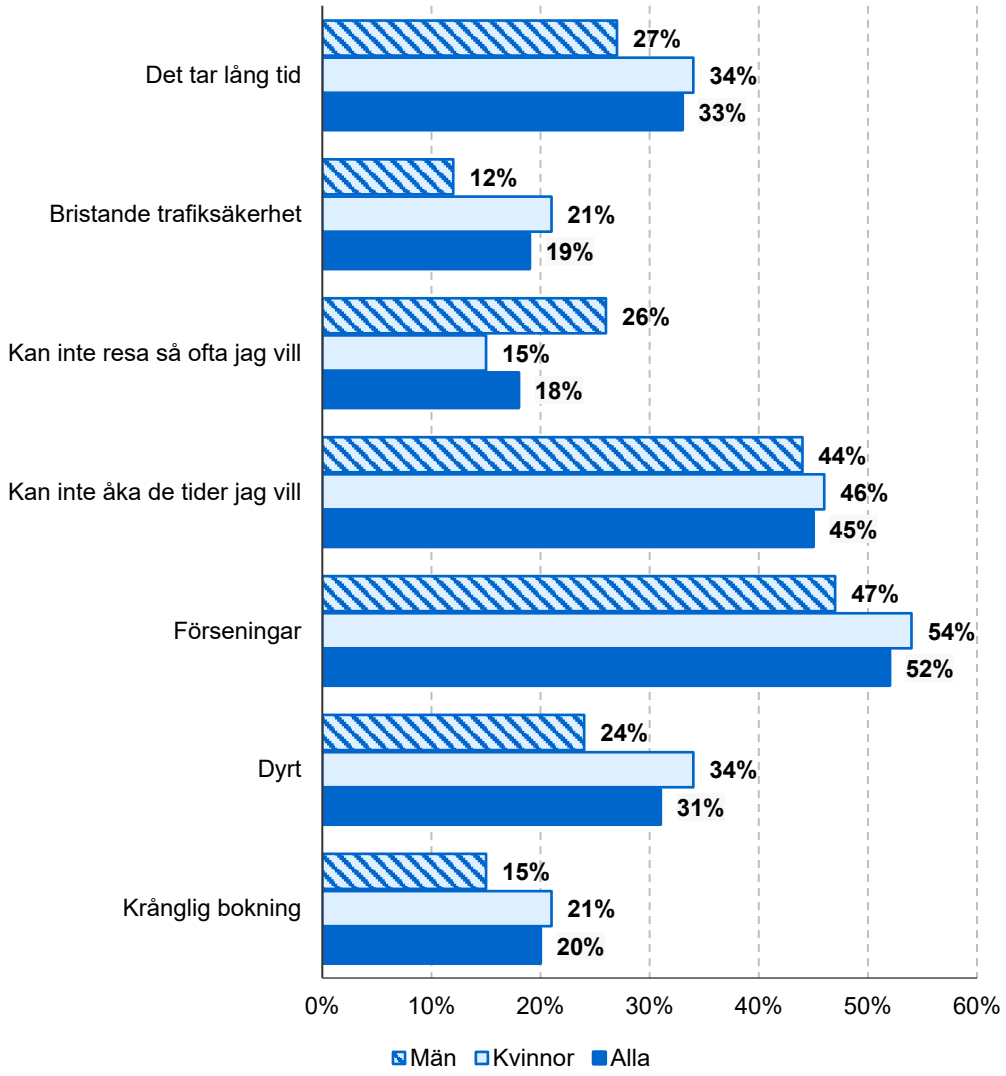

Källa: MFD, Undersökningspanelen Rivkraft, enkät nr 47.

En paneldeltagare i Rivkraft beskriver sin upplevelse av färdtjänsten på detta sätt:

> Det är stressande att aldrig veta exakt när färdtjänsten kommer och hur lång tid det ska ta att åka samt att inte veta var jag befinner mig vid samåkning.

Även Synskadades Riksförbund, SRF, har under 2025 genomfört en enkätundersökning där färdtjänst och kollektivtrafik var huvudtemat.[129] I den framkommer att 40 procent av medlemmarna som inte har färdtjänst anser sig ha behov av det. Bland de i förvärvsåldern som inte har tillstånd, har nästan var fjärde varit med om att få avslag på en ansökan om färdtjänst.

Rapporten tar också upp olika negativa erfarenheter hos de som använder färdtjänsten. Exempelvis är dålig tidspassning, dåligt bemötande från föraren och att bli körd till fel adress vanliga erfarenheter. Nästan hälften har avstått från att använda färdtjänst under de senaste två åren på grund av problem som de har upplevt. Vanliga orsaker att avstå är dålig tidspassning och långa beställningstider. Ungefär hälften av de som är förälder anser att det inte fungerar bra att kombinera barn och färdtjänst. Av deltagarna har två av tre under de två senaste åren behövt ta hjälp av en anhörig eller vän i stället för att åka färdtjänst.

I SRF:s undersökning framkommer även att lägre kostnader, större flexibilitet samt mer trygghet och förutsägbarhet är de viktigaste faktorerna för att färdtjänsten bättre ska möta användarnas behov.

Färdtjänst försvårar vardagen för synskadade föräldrar: Synskadade vårdnadshavare har ofta svårt att skjutsa barn till skolan med färdtjänst eller att använda den för fritidsaktiviteter med barnen. Det är inte självklart att färdtjänsten tillhandahåller bilbarnstol för den som är i behov av det. Det framgår av Synskadades Riksförbunds medlemsundersökning 2025.[130]

Statistik om färdtjänst och sjukresor finns också i Svensk kollektivtrafiks undersökning Barometer för anropsstyrd trafik, Anbaro. Här ges till viss del en annan bild av resenärernas nöjdhet jämfört med ovanstående undersökningar. Bland annat tillfrågas resenärerna om nöjdheten med sin senaste resa, både vad gäller resan som helhet och olika aspekter som beställning, bemötande och tidspassning. Under 2024 gav 90 procent av de svarande ett högt sammanfattande betyg för beställning, upphämtning och avlämning. Andelen nöjda per region eller kommun varierade dock mellan 79 och 96 procent.[131]

Anbaros årsrapport för 2024 redovisar också en del förändringar som skett under tidsperioden 2014–2024. Till exempel har andelen resenärer som är 80 år och

---

[129] Synskadades Riksförbund (2025). *Förhindrad, försenad & frustrerad. Om synskadades erfarenheter av färdtjänst och kollektivtrafik. Medlemsundersökning 2025.*

[130] Ibid.

[131] Svensk kollektivtrafik (2025). *ANBARO Årsrapport 2024. Barometer för anropsstyrd trafik.*

äldre ökat från 42 procent till 54 procent. Dessutom är det en lägre andel av resenärerna som reser minst en gång i veckan.

Årsrapporten visar också på ett par negativa trender vad gäller kommunernas handläggning av ansökningar om färdtjänst och riksfärdtjänst. Bland annat framgår att sedan 2020 har andelen ansökningar som behandlas inom fyra veckor minskat från 87 till 73 procent. Under samma period har även andelen tillfrågade som varit nöjda med handläggningsprocessen som helhet minskat från 85 till 77 procent. I undersökningen är det bara personer som fått sin ansökan beviljad som tillfrågats.

Möjligt trendbrott vad gäller bilstödet?

Personer med varaktig funktionsnedsättning, som har stora svårigheter att förflytta sig eller åka med allmänna kommunikationer, kan ansöka om bidraget bilstöd hos Försäkringskassan. Bidraget kan även sökas av de som har barn med funktionsnedsättning. Bidraget är till för att dessa personer ska kunna köpa ett anpassat fordon eller anpassa ett fordon efter sina specifika behov. Förutom inköp eller anpassning av bil kan stödet även användas till anpassning av moped eller motorcykel.[132]

Antalet personer som fått bilstöd har stadigt minskat under 2000-talet. Denna minskning kan dock möjligen ha avstannat. Under 2024 var det 1 046 personer som fick stödet beviljat. Detta är en svag ökning jämfört med 2023 då 1 024 personer fick stöd.[133]

Antalet beviljade ansökningar 2024 innebär ändå en minskning med 12 procent jämfört med 2020 och med 60 procent jämfört med 2016.

---

[132] Försäkringskassan (2025). Köpa eller anpassa bil för vuxen. https://www.forsakringskassan.se/privatperson/vuxen-med-funktionsnedsattning/kopa-eller-anpassa-bil-for-vuxen (Hämtad 2025-12-08).

[133] Försäkringskassans statistikdatabas (2025). Antal personer som har fått bilstöd. https://www.forsakringskassan.se/statistik-och-analys/statistikdatabas#!/fn/bil-mottagare-lan/BILAntalMottagareBeloppAld Hämtad 2025-12-02).

Figur 17. Antal mottagare av bilstöd från Försäkringskassan. Fördelat på kön. År 2021–2024.

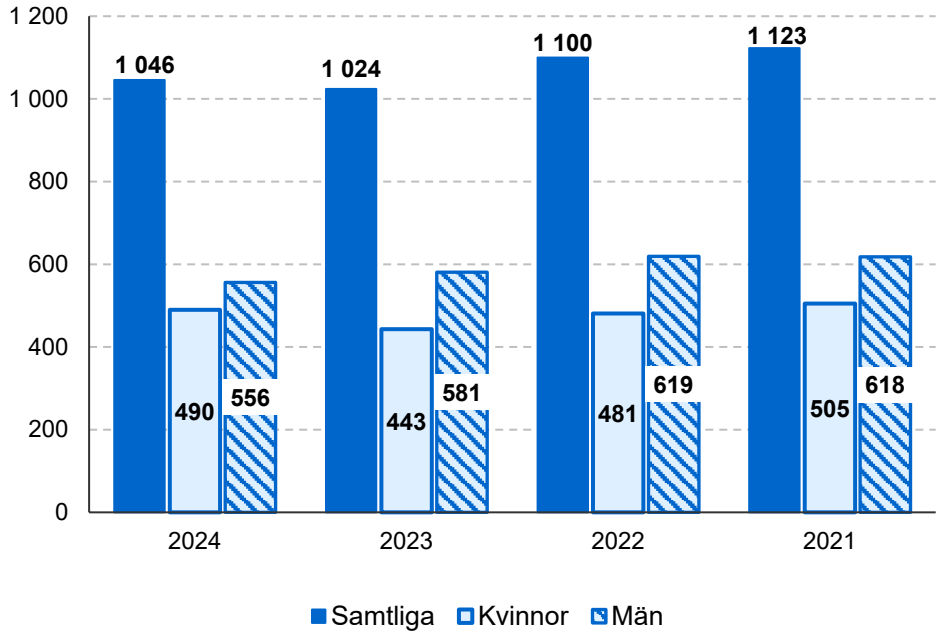

Källa: Försäkringskassan, Årsstatistik över antal mottagare och utbetalt belopp för bilstöd efter län, ålder och typ av bidrag.

Det totala bidragsbeloppet för bilstöd under 2024 omfattade 145,7 miljoner kronor, vilket är en svag ökning jämfört med tidigare år. Bland mottagarna av stödet 2024 var 47 procent kvinnor och 53 procent män. Av det totala bidragsbeloppet var det dock bara 40 procent som gick till kvinnor medan 60 procent gick till män.[134]

Män står för största delen av kostnaderna för bilstöd: År 2024 uppgick bilstödet till cirka 146 miljoner kronor. Nästan hälften av mottagarna var kvinnor. Trots det gick bara fyra av tio kronor till kvinnor. Sex av tio kronor gick till män.

Medicinska krav för körkortstillstånd för vissa NPF-diagnoser tas bort

Efter ett förslag från Transportstyrelsen har regeringen under 2025 beslutat att ta bort de medicinska kraven för körkortstillstånd vid adhd och autismspektrumtillstånd. Därmed kommer personer med adhd och autism som

[134] Ibid.

ansöker om körkortstillstånd från och med 2026 inte behöva något läkarintyg för prövning av sin diagnos.[135]

Bakgrunden är att Transportstyrelsen i ett regeringsuppdrag har sett över sina allmänna föreskrifter och medicinska krav för körkortsinnehav med avseende på adhd, autismspektrumtillstånd och likartade tillstånd. Anledningen är ett förändrat kunskapsläge och en stor ökning av antalet personer som årligen diagnostiseras med adhd eller autismspektrumtillstånd. Detta har medfört ett behov av att modernisera reglerna.

Transportstyrelsens utredning visar att särskilda medicinska krav för adhd och autism inte kan motiveras. Bland annat framkommer att drygt 99 procent bland personer med dessa diagnoser idag klarar den medicinska prövning som görs vid ansökan om körkortstillstånd. Därmed föreslogs en ändring som innebär att personer med adhd och autism och liknande tillstånd som ansöker om körkortstillstånd inte kommer att prövas utifrån dessa diagnoser. I dessa fall försvinner kravet på läkarintyg. Andra samtidiga tillstånd som kan påverka körförmågan negativt och som regleras i medicinföreskrifterna kommer fortsättningsvis att prövas. Exempelvis kommer det även i fortsättningen finnas medicinska krav vid intellektuell funktionsnedsättning. Ändringen börjar gälla senast från och med 15 januari 2026.[136]

Transportstyrelsen har med anledning av uppdraget också låtit Statens beredning för medicinsk utvärdering, SBU, göra en forskningssammanställning. I den skriver SBU att forskningsläget är osäkert och att det inte går att dra några säkra slutsatser ifall personer med adhd, autismspektrumtillstånd och likartade tillstånd skiljer sig från personer utan diagnos vad gäller olycksrisk och körförmåga. I SBU:s sammanställning ingick nio studier med till viss del motstridiga resultat.[137]

---

[135] Regeringen (2025). *Nu blir det enklare för personer med ADHD att få körkortstillstånd.* Pressmeddelande 2025-09-30.

[136] Transportstyrelsen (2025). *Översyn av medicinska krav för körkort vid neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.* Utredningsuppdrag 2 (65).

[137] Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (2025). *Olycksrisk och körförmåga i trafik hos personer med adhd, autismspektrumtillstånd och likartade tillstånd. Underlag till Transportstyrelsen.*

Transport: utveckling inom området

- **Resvanor (indikator):** Det är fortsatt stora skillnader i hur mycket personer med funktionsnedsättning reser jämfört med övriga befolkningen. För 2024 var andelen personer som reste en vanlig dag cirka 20 procentenheter lägre bland personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga. Inga signifikanta skillnader sedan 2022.

- **Tillgänglighet till kollektivtrafik för personer med funktionsnedsättning (indikator):** 2025 uppdaterades delmåttet information om tillgänglighet. Bedömningen är att läget för detta delmått är oförändrat. Därmed är den sammanlagda bedömningen att läget är oförändrat för hela indikatorn.

- **Antalet färdtjänsttillstånd (nyckeltal):** Antalet tillstånd per 1 000 invånare var 30,4 vid årets slut 2024. Detta är en minskning jämfört med 2014 då antalet var 33 per 1 000 invånare. Fler kvinnor än män har färdtjänst.

- **Antal resor med färdtjänst per tillståndsinnehavare (nyckeltal):** I genomsnitt gjordes 32 resor per person som hade tillstånd för färdtjänst under 2024. Män gjorde i snitt fler resor än kvinnor.

- **Antal mottagare av bilstöd (nyckeltal):** Antalet har minskat under många år, men från 2023 till 2024 skedde en svag ökning av antalet mottagare, vilket möjligen kan tyda på ett trendbrott.

För detaljerad information se tabellbilagan avsnitt 3, Transport.

4.4. Byggd miljö och samhällsplanering

Byggnader, infrastruktur och allmänna platser behöver vara tillgängligt planerade och utformade för att alla ska kunna använda dem på lika villkor. Kommunerna har det lokala ansvaret för att planera den fysiska miljön och tar bland annat fram översikts- och detaljplanering för hur kommunen ska bebyggas och hur områden ska nyttjas.[138] Det är även kommunernas ansvar att ge de boende i kommunerna förutsättningar att leva i goda bostäder och att planera och åtgärda bostadsförsörjningen.[139] I plan- och bygglagen, PBL, framgår att miljöer och byggnader ska vara tillgängliga och användbara.[140] Inom detta samhällsområde är det Boverket som är nationell strategisk myndighet.

Rättigheter enligt FN-konventionen

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning förtydligar i artikel 9 att ändamålsenliga åtgärder måste vidtas för att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång på lika villkor som andra till den fysiska miljön.

Detta gäller till exempel byggnader, vägar, transportmedel och andra inom- och utomhusanläggningar som skolor, bostäder, vårdinrättningar och arbetsplatser.

FN-kommittén rekommenderar ökad lagefterlevnad inom byggd miljö

I samband med att Sverige återrapporterade sitt arbete inom funktionshinderspolitiken i FN, lämnade FN-kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning rekommendationer för att förbättra Sveriges arbete inom byggd miljö och samhällsplanering. Kommittén föreslog bland annat att Sverige bör

- vidta verkningsfulla åtgärder för att den lagstiftning som rör tillgänglighet efterlevs inom upphandling och i all fysisk miljö
- vidta åtgärder så att arbetsplatser och miljöer blir tillgängliga
- använda universell utformning vid utarbetande av standarder och riktlinjer

---

[138] Boverket (2023). Kommunal planering. https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/kommunal-planering/ (Hämtad 2025-10-31).

[139] Bostadsförsörjningslagen (SFS 2000:1383).

[140] Boverket (2025). *Tillgänglighet.* https://www.boverket.se/sv/byggande/tillganglighet--bostadsutformning/tillganglighet/ (Hämtad 2025-11-07).

- undanröja de hinder som idag finns för att personer med funktionsnedsättning ska kunna välja var och med vem de ska bo
- öka utbudet av säkra och tillgängliga boenden till överkomlig kostnad.

Tidigare uppföljning har visat att det finns flera brister och utmaningar på området byggd miljö och samhällsplanering. Den lagstiftning och de byggregler som finns om tillgänglighet på området följs inte i tillräcklig utsträckning, och antalet anmälningar om diskriminering vad gäller såväl tillgänglighet som boende ökar kontinuerligt. Denna utveckling tyder på att många personer fortsatt möter strukturella hinder i tillgången till den byggda miljön. Området skulle dessutom behöva bättre tillsyn och uppföljning av hur lagstiftningen efterlevs.[141]

Universell utformning av byggd miljö behövs i hela processen från vision till färdigt resultat

Mer jämlika och inkluderande livsmiljöer kan uppnås genom att använda universell utformning, UU. Men för att det ska kunna ske behöver den mänskliga mångfalden tänkas in i alla stadier av planering och byggande: från idé till färdigt resultat. Detta visar en avhandling från Lunds universitet.[142] Resultaten i avhandlingen visar att det finns många faktorer som påverkar om mänsklig mångfald beaktas i stadsutvecklingsprocesser eller ej. Dels handlar det om normer, till exempel hur människor som ska använda den byggda miljön beskrivs i planer och program. Vem man tänker på när man planerar har alltså betydelse för hur man sedan bygger. I en av avhandlingens delstudier framkom att de som oftast förekommer i texter, bilder och på illustrationer i planer och program är unga, friska och rörliga människor. Äldre personer förekom sällan, och personer med funktionsnedsättning inte alls. Ett resultat i studien var att sådana normer, och höga krav på en användares funktionsförmåga, leder till ojämlikhet i nybyggda miljöer. Samtidigt fanns exempel på att det var vanligare att UU användes för att göra äldre, och tidigare otillgängliga byggnader, mer öppna och användbara för fler användare. Avhandlingen pekar på ett gap mellan vision och praktik, på grund av en lång genomförandekedja och svag offentlig kontroll som gör att universell utformning tappas bort. Slutsatsen är att universell utformning måste in tidigt och följas genom hela processen, och att man behöver prata med

[141] Myndigheten för delaktighet (2025). *Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024*. Stockholm.

[142] Müller, L. (2023). *Bridging the Gaps: Realising Human Diversity in the Built Environment through Universal Design*. Certec, Lund University.

användare under alla processens delar. Dessutom behöver de offentliga aktörerna följa upp resultaten.[143]

Skillnader i boendetyper på den öppna bostadsmarknaden

På den öppna bostadsmarknaden finns det statistiskt signifikanta skillnader vad gäller hur personer med funktionsnedsättning bor jämfört med den övriga befolkningen. Med tanke på att det generellt sett även finns statistiskt signifikanta inkomstskillnader mellan personer med funktionsnedsättning och den övriga befolkningen, ligger det nära till hands att dra slutsatsen att detta också påverkar möjligheterna till boendeform.

Jämställdhetsmyndigheten konstaterar i en rapport från 2025[144] att kvinnor och män inte har samma förutsättningar på bostadsmarknaden, vilket grundar sig i inkomstskillnader mellan kvinnor och män, och att kvinnor är i majoritet bland dem som har låga inkomster. Kvinnor är också ofta beroende av någon annans inkomst för sitt boende. På gruppnivå syns dock inte dessa skillnader i form av hur kvinnor och män bor. Detta beror enligt Jämställdhetsmyndigheten främst på att 60 procent av befolkningen bor tillsammans med någon, och oftast med någon med annat kön. Eftersom kvinnor i genomsnitt har lägre inkomster än män, även inom samma hushåll, är kvinnor mer beroende av sin partner för sin boendesituation än tvärtom. I rapporten beskrivs vidare att kvinnor och män med lägre inkomster främst bor i hyresrätt och att kvinnor och män med de högsta inkomsterna främst bor i äganderätt. Andelen som främst bor i äganderätt är större bland män än bland kvinnor.[145]

Personer med funktionsnedsättning bor oftast i lägenhet

I SCB:s statistik om levnadsförhållanden[146], som möjliggör jämförelser mellan personer med funktionsnedsättning och övrig befolkning, framgår stora skillnader mellan hur personer med funktionsnedsättning och övrig befolkning bor.

Under 2024 var det 50 procent bland personer med funktionsnedsättning som bodde i hyreslägenhet, jämfört med knappt 32 procent i den övriga befolkningen. Bland personer med utländsk bakgrund och funktionsnedsättning var andelen som

---

[143] Müller, L. (2023). *Bridging the Gaps: Realising Human Diversity in the Built Environment through Universal Design.* Certec, Lund University.

[144] Jämställdhetsmyndigheten (2025). *Ett inneboende jämställdhetsproblem. Om ekonomisk jämställdhet på bostadsmarknaden.* 2025:17.

[145] Ibid.

[146] Statistiska centralbyrån (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.

bodde i hyresrätt ännu högre, 69 procent.[147] Mellan kvinnor och män fanns det inga statistiskt säkerställda skillnader, vare sig bland personer med funktionsnedsättning eller i den övriga befolkningen.

Personer med funktionsnedsättning bor oftare i hyreslägenhet jämfört med övriga befolkningen, och denna skillnad har ökat under senare år.

Det är 39 procent bland personer med funktionsnedsättning som bor i villa eller radhus, jämfört med 52 procent i övriga befolkningen (se tabellbilagan avsnitt 4, Byggd miljö och samhällsplanering). Om man jämför boende i bostadsrätt framgår att det även där finns skillnader mellan personer med funktionsnedsättning och den övriga befolkningen: 14 respektive 19 procent bor på detta sätt.[148] Mellan åren 2021 och 2024 har andelen personer med funktionsnedsättning som bor i hyreslägenhet ökat med ett par procentenheter per år. Under samma period har andelen personer med funktionsnedsättning som bor i villa eller radhus sjunkit. För den övriga befolkningen ligger andelen stabilt mellan åren (se figur 18).[149]

[147] Statistiska centralbyrån (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.

[148] Statistiska centralbyrån (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.

[149] I förra årets rapport användes ”bor i lägenhet” vilket omfattar både hyresrätt och bostadsrätt. MFD redovisar här istället ”bor i hyreslägenhet” och ”bor i villa/radhus, med uppdaterade siffror för åren 2022–2024.

Figur 18. Andel personer som bor i radhus/villa eller hyreslägenhet, personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga i befolkningen. År 2022–2024.

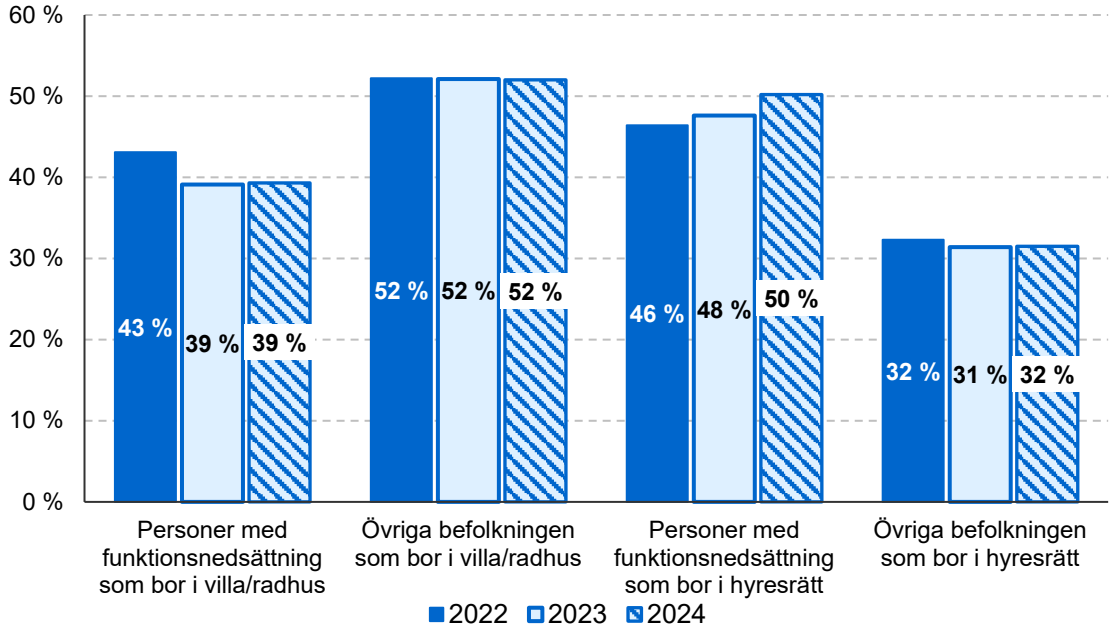

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Unga med funktionsnedsättning bor oftare hemma

MUCF pekar i en rapport från 2025[150] på att förutsättningar att kunna flytta från föräldrahemmet skiljer sig åt mellan unga med funktionsnedsättning och andra unga. Resultatet visar att en högre andel unga 20–29 år med aktivitetsersättning är folkbokförda hos sina föräldrar jämfört med unga totalt. Bland unga 20–24 år med aktivitetsersättning är det 60 procent som är folkbokförda hos sina föräldrar, jämfört med 43 procent bland samtliga 20–24-åringar. Av unga 25–29 år med aktivitetsersättning är 33 procent folkbokförda hos sina föräldrar, jämfört med 14 procent av unga 25–29 år totalt. Det är generellt något vanligare att killar är folkbokförda hos sina föräldrar än tjejer. Det gäller både bland unga med aktivitetsersättning och bland övriga unga.

Antalet beviljade bostadsanpassningsbidrag minskar

Den som har en funktionsnedsättning kan efter en särskild prövning från sin boendekommun ha rätt att få ett bidrag för att anpassa sin bostad. Rätten till bidrag regleras i lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag. Vanliga

[150] Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor(2025). *En fördjupad bild av ungas bostadssituation i Sverige*. 2025:2.

anpassningar som bidragen bekostar är exempelvis att montera en ramp, ta bort trösklar, montera spistimer/spisvakt eller att sätta upp stödhandtag.[151]

Under 2024 minskade antalet beviljade bostadsanpassningsbidrag och reparationer något jämfört med året innan. Under 2024 beviljades 53 637 bidrag jämfört med 53 943 bidrag 2023, vilket är en minskning med 0,6 procent. De flesta bidrag som beviljas är små summor.

I Boverkets uppföljning framkommer att antalet ärenden om bostadsanpassnings- och reparationsbidrag i kommunerna ökade med 1,5 procent 2024. Under de senaste fyra åren har antalet bidragsärenden ökat med totalt 4,7 procent.[152] Kommunernas sammanlagda kostnad för bostadsanpassningsbidrag och reparationsbidrag blev cirka 997 miljoner kronor under 2024. Det är det högsta beloppet sedan 2018.[153]

Tillgänglighetsinventeringarna av de kommunala bostadsbestånden minskar

Antalet kommuner som har inventerat hela eller delar av det kommunala bostadsbeståndet har under många år legat på mellan 140 och 145. Boverket beskriver att under de senaste två åren har antalet kommuner som gjort en sådan tillgänglighetsinventering minskat successivt, och i 2025 års enkätresultat var det endast 91 kommuner som hade gjort detta. I det privata flerbostadshusbeståndet hade 8 kommuner inventerat tillgängligheten. Även där har det skett en tydlig minskning jämfört med tidigare år. Enligt Boverket kan dessa minskningar bland annat bero på att kommunerna tidigare har genomfört tillgänglighetsinventeringar och har åtgärdsprogram som fortfarande är aktuella. Endast 18 kommuner uppgav att de hade planer på att genomföra en inventering i antingen det kommunala eller privata bostadsbeståndet under 2025.[154]

---

[151] Boverket. Boendeformer för personer med funktionsnedsättning.https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/bostadsmarknaden/bostadsmarknadsenkaten/olika-grupper/funktionsnedsattning/boendeformer/ (Hämtad 2025-10-16).

[152] Boverket (2025). *Sammanställning av bostadsanpassningsbidragen 2024*. Karlskrona.

[153] Boverket (2025). *Bostadsanpassningsbidragen 2024.* Rapport 2024:16.

[154] Boverket. Tillgänglighetsinventeringar. https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/bostadsmarknaden/bostadsmarknadsenkaten/olika-grupper/funktionsnedsattning/inventering-tillganglighet/ (Hämtad 2025-12-08).

Kommunerna har vissa underskott på boenden med särskild service för personer med funktionsnedsättning

Kommunerna ansvarar för särskilda, biståndsbedömda, boenden med service för personer med funktionsnedsättning, enligt LSS och SoL.[155] De får i Boverkets årliga bostadsmarknadsenkät bland annat beskriva tillgången till anpassat boende för vuxna, det vill säga gruppbostäder, servicebostäder och annan särskilt anpassad bostad. Boverket beskriver att antalet kommuner som inte har tillräckligt med särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning har varierat mellan 140 och 160 kommuner de senaste tio åren. De senaste tre åren har det varit en liten minskning av kommuner som uppger ett underskott, och i 2025 års bostadsmarknadsenkät är det 127 kommuner som bedömer att de har underskott på någon form av bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättning. Läget är generellt bättre i mindre kommuner med färre än 25 000 invånare. Bland dessa är det bara 29 procent som har ett underskott.

Bara sex kommuner totalt anger att de har ett överskott på boenden med särskild service. Sammanlagt 1 500 bostäder för personer med funktionsnedsättning förväntas påbörjas att byggas under åren 2025–2026. Det är 300 fler bostäder än förväntningarna för 2024–2025.[156]

---

[155] Bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättning är antingen boenden enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), eller boenden enligt 5 kap. 7 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL.

[156] Boverket. Iakttagelser BME.

https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/bostadsmarknaden/bostadsmarknadsenkaten/iakttagelser-bme/ (Hämtad 2025-11-05).

Figur 19. Andel kommuner med underskott i procent. År 2025.

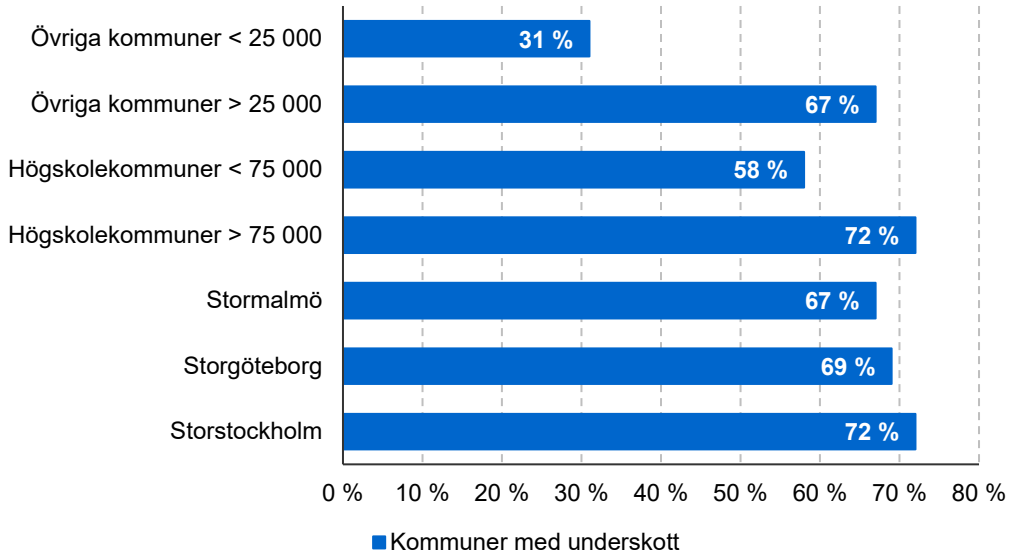

Källa: Boverket, Bostadsmarknadsenkät (BME).

Bristen är störst på gruppbostäder

Av specialbostäder är det framför allt gruppbostäder[157] som kommunerna beskriver att de har brist på. Totalt har 116 kommuner underskott på gruppbostäder, medan 147 kommuner uppger att de har balans. Antalet kommuner med balans är något högre än tidigare. Totalt uppger 271 kommuner att det finns drygt 17 000 gruppbostäder för personer med funktionsnedsättning inom kommunens geografiska område. Ytterligare bostäder finns i de kommuner som inte har uppgett något antal, vilket innebär att det faktiska totala antalet är större än drygt 17 000.

Vad gäller servicebostäder[158] är det 251 kommuner som uppger att det finns totalt drygt 12 400 servicebostäder för personer med funktionsnedsättning inom kommunens geografiska område. Ytterligare bostäder finns i de kommuner som inte har uppgett något antal, vilket innebär att det faktiska antalet är något större än drygt 12 400. Totalt 65 av de kommuner som har svarat på frågan uppger att de

[157] Gruppbostäder kan erbjudas personer som har så stora behov av tillsyn och omvårdnad att det behöver finnas personal till hands hela tiden. Gruppbostaden består av ett mindre antal lägenheter som är samlade kring gemensamma utrymmen. En fast personalgrupp ska täcka de boendes hela stödbehov, inklusive stöd för fritidsintressen och kulturella intressen.

[158] Servicebostäder består av ett antal lägenheter som har tillgång till gemensam service och en fast personalgrupp. Lägenheterna är i regel anpassade efter varje persons behov och ligger oftast i samma eller kringliggande hus. Varje person ska erbjudas stöd dygnet runt i den egna lägenheten i den omfattning som hen behöver.

inte har tillräckligt många servicebostäder, medan 175 kommuner uppger att de har balans.[159]

Om kommunerna har ett generellt underskott på bostäder har det betydelse för möjligheten att ordna servicebostäder och särskilt anpassade bostäder[160], eftersom de ofta ingår i det ordinarie bostadsbeståndet. Boverket beskriver att det finns några kommuner som uppger att personer med funktionsnedsättning har företräde till allmännyttans hyresrätter och att kommunen samarbetar med allmännyttan för att få tillgång till servicebostäder.

I likhet med Boverkets tidigare undersökningar har de flesta kommuner inte några särskilt anpassade bostäder, och antalet har ökat något. Av de 188 kommuner som saknar boendeformen skriver några i kommentarerna att det inte finns behov av sådana lägenheter, eller hänvisar till möjligheten att få bostadsanpassningsbidrag via kommunen. År 2025 var det 71 kommuner som totalt hade cirka 970 lägenheter inom boendeformen särskilt anpassad bostad.[161]

Institutionsliknande boenden och brister i boendemiljö

Från flera håll i funktionshindersrörelsen har det kommit kritik mot en utveckling av allt större gruppboenden i kommunerna, vilket även har tagits upp av FN:s kommitté för personer med funktionsnedsättning år 2024[162]. Kritiken kommer bland annat från funktionshindersförbundet Funktionsrätt Sverige[163] och Riksförbundet FUB.[164] I en rapport från 2025 beskriver FUB att flera kommuner

---

[159] Boverket. Personer med funktionsnedsättning. https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/bostadsmarknaden/bostadsmarknadsenkaten/olika-grupper/funktionsnedsattning/ (Hämtad 2025-10-16).

[160] En särskilt anpassad bostad är en egen bostad som den bostadssökande beviljas av kommunen och som är anpassad till den boendes behov. Ingen fast bemanning ingår. I denna boendeform ingår inte omvårdnad och inte heller fritidsverksamhet eller kulturella aktiviteter.

[161] Boverket. *Iakttagelser BME.* https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/bostadsmarknaden/bostadsmarknadsenkaten/iakttagelser-bme/ (Hämtad 2025-10-15).

[162] Kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning (2024). *Sammanfattande kommentarer avseende Sveriges kombinerade andra och tredje periodiska rapport*. Svensk översättning av Myndigheten för delaktighet. Artikelnummer 2024:17.

[163] Funktionsrätt Sverige (2025). *Respekt för funktionsrätt. Uppföljning av rekommendationer från FN:s funktionsrättskommitté om genomförande av konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2025*.

[164] Riksförbundet FUB (2025). *Brister och möjligheter i LSS-bostad. Resultatet av en enkät till anhöriga och ställföreträdare om bostad enligt LSS.*

samlokaliserar gruppbostäder och samutnyttjar personalen, det vill säga frångår Socialstyrelsens allmänna råd om storleken på gruppboendena. Resultatet blir därmed institutionsliknande boenden, där förutsättningarna för de boende att få stöd till egna aktiviteter, att bli sedda som individer och att knyta relationer med sina grannar blir markant sämre. För att motverka denna utveckling anser FUB att även kommunal verksamhet ska behöva söka tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg (IVO) för denna typ av boenden, och att Socialstyrelsens allmänna råd och rekommendationer om storleken på boenden bör göras om till bindande föreskrifter. FUB:s rapport visar att ju större boendet är, desto sämre fungerar stödet till de boendes aktiviteter och sociala gemenskap. Anhöriga och ställföreträdare till boende i gruppbostäder och servicebostäder beskriver bristande kompetens hos personal, otillräcklig bemanning, hög personalomsättning och bristande resurser eller kapacitet att ge de boende det stöd som ska finnas för personer som bor i gruppbostad och servicebostad runt om i Sverige.[165]

FUB pekar på brister i det stöd som ska finnas i gruppbostäder och servicebostäder runt om i Sverige, bland annat på grund av bristande kompetens hos personal, otillräcklig bemanning och hög personalomsättning. Boendena tenderar att bli större och samlokaliseras, vilket gör att de blir institutionslika.

Anmälningarna om diskriminering fortsätter öka inom bostadsområdet

Diskrimineringslagen förbjuder diskriminering på bostadsmarknaden. Förbudet omfattar när någon söker, köper eller hyr en bostad, och gäller för både hyresvärdar, bostadsrättsföreningar och mäklare.

Under 2024 fick Diskrimineringsombudsmannen (DO) in sammanlagt 118 anmälningar om diskriminering inom samhällsområdet bostad, vilket är det högsta antalet sedan 2015. Under perioden 2015–2020 låg antalet stabilt kring 60–70 anmälningar per år. Antalet anmälningar ökade 2021 men minskade 2022, för att återigen öka 2023. Den största andelen av anmälningarna om diskriminering inom samhällsområdet bostad rör diskriminering som har samband med funktionsnedsättning (50 procent), följt av diskriminering som har samband med etnisk tillhörighet (42 procent).[166]

[165] Ibid.

[166] Diskrimineringsombudsmannen (2025). *Statistik över anmälningar 2015–2024*. Rapport 2025:1.

Byggd miljö och samhällsplanering: utveckling inom området

- **Bostadstyp (indikator):** Personer med funktionsnedsättning bor i större utsträckning i lägenhet och i mindre utsträckning i villa eller radhus jämfört med övriga befolkningen. Skillnaderna mellan personer med och utan funktionsnedsättning har ökat svagt sedan 2022, men ökningen är inte statistiskt säkerställd.

- **Balans i kommunala bostäder för personer med funktionsnedsättning (indikator):** År 2025 bedömde 127 kommuner att de har underskott på någon form av bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättning (särskilt boende, serviceboende och annan särskilt anpassad bostad). Underskottet har sjunkit sedan föregående år.

- **Beviljade bostadsanpassningsbidrag och reparationsbidrag (nyckeltal):** Antalet beviljade bostadsanpassningsbidrag och reparationsbidrag är färre 2024 jämfört med 2023.

- **Antal anmälningar om diskriminering inom bostadsområdet (nyckeltal):** Antalet anmälningar om diskriminering inom samhällsområdet bostad har ökat sedan 2021. År 2024 gjordes 59 anmälningar som rör grunden funktionsnedsättning.

För detaljerad information, se tabellbilagan avsnitt 4, Byggd miljö och samhällsplanering.

4.5. Digitalisering

I takt med att samhället blir alltmer digitalt, blir även tillgängliga digitala tjänster och produkter en allt viktigare förutsättning för full delaktighet. Sveriges övergripande mål med digitaliseringsstrategin 2025–2030[167] är att öka medborgarnyttan, förbättra välfärden, stärka konkurrenskraften, höja säkerheten och minska administrationen. Ett av delmålen i strategin är att digitala tjänster och system inom den offentliga förvaltningen ska vara användarvänliga och tillgängliga för användare. Inom samhällsområdet Digitalisering ingår de strategiska myndigheterna Myndigheten för digital förvaltning, Digg, och Post- och telestyrelsen, PTS. PTS är även sektorsmyndighet.

Rättigheter enligt FN-konventionen

I FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning fastställs att personer med funktionsnedsättning ska ha tillgång till informations- och kommunikationsteknik och digitala lösningar på lika villkor som andra.

Rekommendationer om ökad digital tillgänglighet

FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning har efter dialog i mars 2024 lämnat en rad rekommendationer för hur tillgängligheten kan stärkas i Sverige. Ett antal av rekommendationerna handlar om digitalisering. Kommittén anser bland annat att Sverige bör

- garantera möjligheter till digital tillgänglighet och elektronisk identifiering
- se till att information som riktar sig till allmänheten erbjuds i tillgängliga format och via hjälpmedelsteknik, utan dröjsmål och extra kostnader – särskilt i nödsituationer
- garantera dataskydd och rätten till privatliv, bland annat genom ändringar i dataskyddslagarna
- upprätta dataskyddsprotokoll och säkra system för att skydda personuppgifter och uppgifter om hälsa och rehabilitering för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som för andra.

[167] Finansdepartementet (2025). *Sveriges digitaliseringsstrategi 2025–2030.*

Flera EU-direktiv ställer krav på tillgänglighet för digital teknik: direktivet om audiovisuella medietjänster (AV-direktivet), tillgänglighetsdirektivet och webbtillgänglighetsdirektivet. Det finns även riktlinjer och standarder[168] för hur innehåll på webbplatser kan göras tillgängligt och hur användbarheten kan öka, såsom WCAG 2.1 (riktlinjer för tillgängligt webbinnehåll).[169] Sverige genomför tillgänglighetsdirektivet genom lagen (2023:254) om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet (LPTT) som nyligen trädde i kraft.[170] Webbtillgänglighets-direktivet är implementerat i Sverige genom lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service (DOS-lagen), som anger att offentliga myndigheter ska se till att deras webbplatser och mobila applikationer är tillgängliga enligt standarden EN 301 549.[171]

Förra årets uppföljning visade att om principen om universell utformning skulle efterlevas i större utsträckning skulle det möjliggöra större delaktighet. Tillgängligheten i system och tjänster varierar, och det finns fortfarande brister i hur exempelvis e-tjänster och digitala system är utformade. Komplexa digitala tjänster där användare behöver legitimera sig och genomföra ekonomiska transaktioner skapar problem för många användare. Personer med funktionsnedsättning har i lägre utsträckning råd med dator och tillgång till internet, jämfört med den övriga befolkningen.[172]

Digitaliseringen medför såväl möjligheter som risker. Bland möjligheterna finns förbättrade hjälpmedel med nya AI-funktioner och ökad tillgänglighet i system, produkter och tjänster, och därmed ett mer jämlikt serviceutbud. Samtidigt riskerar personer med stora behov av samhällsservice att uteslutas från digitala tjänster till följd av otillgänglighet och bristande stöd. Civilsamhället beskriver att det finns en risk att personer med funktionsnedsättning glöms bort och exkluderas när samhällsfunktioner digitaliseras i hög takt. Det är inte bara äldre som har svårt

---

[168] Standardisering är ett verktyg som går ut på att samla olika intressenter för att nå konsensus om hur något kan hanteras inom en bransch eller sektor i samhället.

[169] Det finns ytterligare regelverk som innehåller krav på digital tillgänglighet, bland annat lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation, AI-förordningen och en uppförandekod för tillgänglighet som ska tas fram inom ramen för Digital Services Act (DSA). Även eIDAS-förordningen innehåller tillgänglighetskrav. Regelverken hänvisar till tillgänglighetsdirektivet, vilket innebär att de grundläggande kraven på tillgänglighet blir gemensamma inom hela EU:s inre marknad, inklusive kravet på att digitala lösningar ska fungera tillsammans med assisterande teknik.

[170] Myndigheten för delaktighet (2025). *När delaktighet blir verklighet. Förslag till nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken 2026–2031.*

[171] Myndigheten för digital förvaltning (2024-10-16). *Webbtillgänglighetsdirektivet* https://www.digg.se/kunskap-och-stod/eu-rattsakter/webbtillganglighetsdirektivet (Hämtad 2025-12-15).

[172] Myndigheten för delaktighet (2025). *Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024.*

att anpassa sig till den digitala utvecklingen. Yngre personer och migranter med funktionsnedsättning löper också risk att bli exkluderade.[173]

Alla har inte råd med dator eller tillgång till internet

I Statistiska centralbyråns undersökning om levnadsförhållanden 2024 uppger knappt 5 procent av personer med funktionsnedsättning att de inte har råd med en dator, att jämföra med knappt 2 procent i den övriga befolkningen. Skillnaden mellan grupperna är statistiskt säkerställd. Sedan 2022 är trenden att andelen personer med funktionsnedsättning som uppger att de inte har råd med en dator ökar från år till år. Den ökningen är dock inte statistiskt säkerställd.[174] (Se tabellbilagan avsnitt 5, Digitalisering.)

Figur 20. Andel personer som inte har råd med dator, personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga i befolkningen. År 2022–2024.

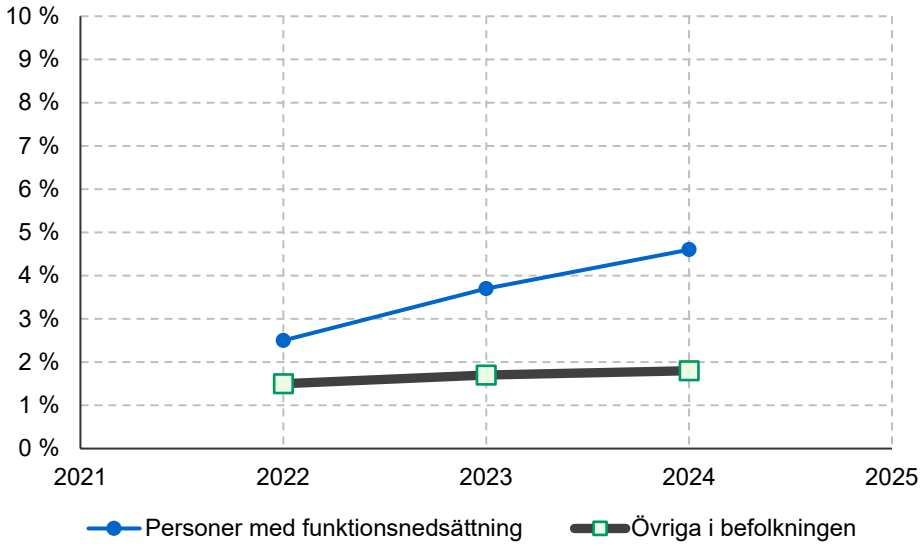

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

I åldersgruppen 30–65 år är andelen personer med funktionsnedsättning som uppger att de inte har råd med dator ännu lite större: 7 procent jämfört med drygt 2 procent i samma åldersgrupp i övriga befolkningen. Skillnaderna mellan män och kvinnor är små och inte statistiskt säkerställda. I åldersgruppen 30–65 år är det även 2 procent av personer med funktionsnedsättning som uppger att de inte

[173] Myndigheten för delaktighet (2025). *När delaktighet blir verklighet. Förslag till nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken 2026–2031.*

[174] Statistiska centralbyrån (2023–2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2022, 2023 och 2024.

har råd med internet, jämfört med 0,4 procent i samma åldersgrupp i befolkningen i övrigt.[175]

Vad gäller tillgång till internet i bostaden visar SCB:s undersökning inga signifikanta förändringar mellan 2023 och 2024, och inte heller sedan 2022. Under 2024 uppgav drygt 92 procent av personer med funktionsnedsättning att de har tillgång till internet i bostaden, jämfört med nästan 98 procent i befolkningen i övrigt.[176] (Se tabellbilagan avsnitt 5. Digitalisering.)

I Socialstyrelsens uppföljning av e-hälsa och välfärdsteknik i kommunerna framgår att internettillgången i enskildas rum eller lägenheter är högre på särskilda boenden för äldre än i stöd- och serviceboenden för personer med funktionsnedsättning. Samtidigt minskar andelen kommuner som erbjuder gratis internetuppkoppling på sina boenden. I år är den cirka 55 procent.[177]

Färre personer med funktionsnedsättning har råd med dator och tillgång till internet i bostaden, jämfört med befolkningen i övrigt. Andelen kommuner som erbjuder gratis internetuppkoppling på sina boenden har minskat.

Undersökningen *Svenskarna och internet* visar även att det är vanligare att personer med funktionsnedsättning inte har använt AI-verktyg, jämfört med övriga befolkningen.[178]

I sitt arbete med insatser för ökad digital inkludering konstaterar Post- och telestyrelsen, PTS, att digitaliseringens fulla potential endast kan uppnås när alla individer, oavsett ålder, ekonomiska förutsättningar och funktionsförmåga, kan delta och dra nytta av de fördelar den erbjuder.[179] PTS har även identifierat flera hinder som myndigheten anser måste undanröjas. Däribland digitala bedrägerier som skapar oro, digitala tjänster inom hälso- och sjukvård som inte motsvarar behoven och otillgängliga webbplatser.[180]

---

[175] Statistiska centralbyrån (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.

[176] Statistiska centralbyrån (2023–2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2022, 2023 och 2024.

[177] Socialstyrelsen (2025). *E-hälsa och väldfärdsteknik i kommunerna 2025.*

[178] Internetstiftelsen (2025). *Svenskarna och internet 2025.*

[179] Post- och telestyrelsen (2024). *Insatser för ökad digital inkludering och användande av digitala tjänster.*

[180] Post- och telestyrelsen (2025). *Lägesbild för digital inkludering. En uppföljning av arbetet med digital inkludering.*

Otillgängliga digitala verktyg skapar klyftor

Enligt Internetstiftelsens rapport från 2025 upplever personer med funktionsnedsättning i större utsträckning att vårdens e-tjänster försvårar tidsbokning, 22 procent jämfört med 13 procent i befolkningen i stort. Personer med funktionsnedsättning har även i högre grad avstått från att boka läkarbesök för att vårdens e-tjänster varit för svåra att använda, 31 procent jämfört med 23 procent i befolkningen i stort. [181]

Samtidigt innebär vårdens e-tjänster en möjlighet att slippa anpassa sig efter telefontider, något som är extra uppskattat bland personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.[182] En deltagare i Internetstiftelsens undersökning beskriver det på följande sätt:

> Bokning kan göras utanför traditionella telefontider. Särskilt med npf är det guld värt att kunna göra ”ärenden” när jag kommer på det.

Att svåranvända tjänster leder till att vissa användare blir exkluderade har tidigare framkommit i Begripsams undersökning *Svenskarna med funktionsnedsättning och internet*. Brister i utformningen leder till att komplexa tjänster blir otillgängliga, och många med funktionsnedsättning avstår helt från att använda sådana tjänster, trots att de använder nätet aktivt i övrigt.[183] Så som PTS har konstaterat leder en ökning av digital kompetens inte alltid till ökad inkludering. Många gånger behöver personer med funktionsnedsättning istället anpassade hjälpmedel eller någon som kan hjälpa till.[184]

En annan aspekt som skapar klyftor är skillnader i trygghet och säkerhet på nätet. Resultaten i en rapport från Begripsam pekar på att personer med funktionsnedsättning löper större risk att bli lurade på nätet, bli av med sina lösenord, bli utsatta för näthat och mobbning samt bli sexuellt utnyttjade. I undersökningens fritextsvar är det många som uppger att de känner sig ensamma i de här frågorna, samt att ansvaret och konsekvenserna i många fall landar på den enskilde.[185] En deltagare beskriver det på följande sätt:

---

[181] Internetstiftelsen (2025). *Svenskarna och internet 2025.*

[182] Ibid.

[183] Begripsam (2024). *Svenskarna med funktionsnedsättning och internet 2023, SMOFI*.

[184] Post- och telestyrelsen (2025). *Lägesbild för digital inkludering. En uppföljning av arbetet med digital inkludering.*

[185] Begripsam (2024). *Trygghet och säkerhet på internet*. Specialrapport.

> Rädd att bli lurad och har svårt att se om sidan är riktig. Har svårt att förstå avtal/villkor.

Utsatthet och möjligheter för ungdomar på nätet

Unga tjejer med funktionsnedsättning använder sociala medier, digitala enheter och internet mer än vad andra ungdomar gör.[186] Andelen flickor med funktionsnedsättning som 2023 uppgav att de använder internet minst tre timmar per vardag var 85 procent, vilket kan jämföras med 78 procent bland övriga flickor och 77 procent bland pojkar med funktionsnedsättning. Det är vanligare att de som är i åldersgruppen 16–18 år är ute mycket på internet, jämfört med de i åldersgruppen 12–15 år. Under 2023 använde 92 procent av flickorna med funktionsnedsättning i åldern 16–18 år internet minst tre timmar per vardag.[187]

Tidigare uppföljningar har även visat att personer med funktionsnedsättning generellt sett oftare drabbas av näthat[188], och att unga tjejer med psykisk funktionsnedsättning rapporterar högre nivåer av nätutsatthet, exempelvis mobbning, obehagliga bilder och sexuella trakasserier.[189] Barnrättsorganisationen Ecpat konstaterar i en rapport från 2025 om barns utsatthet för sexualbrott i digitala miljöer att barn med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, NPF, är mer brottsutsatta än barn som inte uppger att de har en sådan diagnos. Det framgick också att flickor med NPF-diagnos hör till de mest utsatta.[190] Barn med NPF-diagnos har oftare utsatts för hot i syfte att pressa dem på nakenbilder, oftare fått sina nakenbilder spridda utan samtycke och i högre utsträckning erbjudits pengar för sex jämfört med andra barn.[191]

Samtidigt erbjuder den digitala tekniken nya möjligheter. Under 2025 lanserade Västerås stad Sveriges första digitala fritidsgård för personer som har stöd enligt LSS. Där kan användare träffas och delta i plattformens olika aktiviteter, såsom

---

[186] Myndigheten för delaktighet (2025). *Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024.*

[187] Statistiska centralbyrån (2023). Undersökningarna av barns levnadsförhållanden.

[188] Internetstiftelsen (2024). *Svenskarna och internet 2024*.

[189] Mediemyndigheten (2024) *Mellan gemenskap och utsatthet.*

[190] Ecpats undersökningen var självrekryterande, vilket betyder att de barn som deltog själva valde att vara med. Det innebär att resultaten inte kan generaliseras till alla barn. En av bakgrundsfrågorna till barnen mellan 13 och 17 år var om de har en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, såsom exempelvis adhd eller autism. Förhållandevis många, 30 procent, svarade att det har det, vilket Ecpat menar kan ses i ljuset av att barn med NPF-diagnoser har hög närvaro på internet.

[191] Ecpat (2025). *Det känns som om jag redan förstört mitt liv på grund av en bild. En rapport om barns utsatthet för sexualbrott i digitala miljöer*.

spel, tv-tittande, träningsövningar, dans och samtal. Initiativtagarna beskriver att digitala fritidsgårdar kan vara särskilt värdefulla för personer som har svårt att ta sig till fysiska mötesplatser, exempelvis på grund av funktionsnedsättning eller begränsad mobilitet.[192]

I en avhandling från 2025 som bygger på intervjuer med unga med intellektuell funktionsnedsättning, IF, om deras erfarenheter av sociala aktiviteter på internet framkommer att ungdomarna ser både möjligheter och risker med att vara online. Möjligheterna handlade exempelvis om att utforska alternativa identiteter, riskerna om att få kränkande kommentarer, inviter och förfrågningar.[193] [194]

Välfärdsteknik innebär både möjligheter och risker

Välfärdsteknik är digital teknik som syftar till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för den enskilde. Tekniken kan användas av personen själv, en anhörig, personal eller någon annan i personens närhet.[195] Socialstyrelsens uppföljning visar att tillgången till välfärdsteknik är ojämlikt fördelad. Det finns stora skillnader i utbudet, både mellan olika kommuner och inom en och samma kommun. Generellt sett är tillgången till välfärdsteknik större inom äldreomsorgen än inom funktionshindersområdet.[196] [197]

Socialstyrelsens uppföljning av välfärdsteknik och e-hälsa inom socialtjänstens stöd till personer med funktionsnedsättning visar att kommunernas välfärdsteknik inom funktionshindersområdet ökar. Mest har digitalt stöd för inköp samt träning och aktiviteter ökat. Samtidigt har användningen av välfärdsteknik som är kopplad till omvårdnad och tillsyn, såsom digital tillsyn och passiva larm, minskat. Socialstyrelsen anser att digitala stöd och välfärdsteknik många gånger

---

[192] Västerås stad. Sveriges första digitala fritidsgård inom LSS har öppnat i Västerås. https://www.vasteras.se/nyheter/nyheter/2025-02-12-sveriges-forsta-digitala-fritidsgard-inom-lss-har-oppnat-i-vasteras.html (Hämtad 2026-01-19).

[193] Uppsala universitet (2025). *Forskning om funktionshinder pågår*, nummer 3/2025.

[194] Göteborg universitet (2025). Åsa Borgström. *Uppkopplad mot omvärlden. Om unga med intellektuell funktionsnedsättning och deras erfarenheter av sociala aktiviteter på internet.*

[195] Digitala trygghetslarm, nattillsyn via kamera, verktyg för kommunikation, medicinpåminnare och gps-larm är några exempel på välfärdteknik som på olika sätt kan förbättra livskvaliteten för personer med funktionsnedsättning.

[196] Myndigheten för delaktighet (2025) *När delaktighet blir verklighet. Förslag till nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken 2026–2031.*

[197] Socialstyrelsen (2025). *E-hälsa och välfärdsteknik i kommunerna 2025. Uppföljning av den digitala utvecklingen i socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård.* Artikelnummer: 2025-5-9625.

är förutsättningar för sociala aktiviteter och för att bryta isolering. Omkring 70 procent av kommunerna erbjuder stöd för att bryta det digitala utanförskapet.[198]

Samtidigt som välfärdsteknik kan vara till hjälp för den enskilde innebär den även flera viktiga avväganden, exempelvis gällande integritet och rätten till självbestämmande. Under 2025 presenterades den statliga utredningen *Digital teknik på lika villkor*. Utredningen föreslår en reglering av användningen av välfärdsteknik vid utförandet av insatser enligt socialtjänstlagen, SoL samt insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Utredningen föreslår även reglering av användning av välfärdsteknik när insatser enligt SoL och LSS ges till personer med nedsatt beslutsförmåga.[199] MFD ställde sig i stort positiv till förslagen och bedömningarna i betänkandet, men underströk i remissvaret att den enskildes rätt till egna val behöver skyddas. Att underlätta för professionen i vård- och omsorgsverksamhet att få den enskildes samtycke till användning av digital teknik för personer med nedsatt beslutsförmåga får aldrig ske på bekostnad av den enskildes rätt till frivillighet, självbestämmande och inflytande.[200] Funktionshindersrörelsen har varit kritisk mot utredningens slutsatser och anser att utredningens förslag riskerar att leda till minskad personalnärvaro, ökad ofrivillig ensamhet och att integritetskänslig teknik införs mot den enskildes vilja. Den som vill ha teknik ska få den, medan den som inte vill ska få det stöd som passar bäst, anser Funktionsrätt Sverige.[201] Även förbundet FUB är kritiskt mot utredningens slutsatser, som de anser öppnar upp för att utöka användandet av integritetskänslig teknik, exempelvis övervakningskameror, även mot den enskildes vilja, för att kunna spara in pengar.[202]

Målet om grundläggande betaltjänster för alla uppfylls inte

I samband med avvecklingen av Svensk Kassaservice beslutade riksdagen 2008 att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser. Sedan 2009 har länsstyrelserna haft uppdraget att följa utvecklingen inom området, med särskilt fokus på äldre personer och personer med funktionsnedsättning. I sin senaste uppföljning konstaterade länsstyrelserna

---

[198] Socialstyrelsen (2025). *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning.* Artikelnummer: 2025-4-9527.

[199] SOU 2025:39. *Digital teknik på lika villkor. En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS.* Socialdepartementet.

[200] Myndigheten för delaktighet (2025). *Yttrande över betänkandet Digital teknik på lika villkor – En reglering för socialtjänsten och verksamheter enligt LSS* (SOU 2025:39).

[201] Funktionsrätt Sverige (2025). Remissvar: Digital delaktighet på lika villkor – En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS (SOU 2025:39).

[202] Myndigheten för delaktighet (2025). *Minnesanteckningar från funktionshindersrådets möte den 9 oktober.*

återigen att det politiska målet om att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser inte är uppnått. Samtliga länsstyrelser gör bedömningen att tillgängligheten till grundläggande betaltjänster inte är tillfredställande för personer med funktionsnedsättning. Länsstyrelserna vittnar exempelvis om att personer med funktionsnedsättning, äldre och nyanlända i större utsträckning än andra behöver hjälp att betala digitalt. Anledningarna till behovet av hjälp kan exempelvis vara låg digital vana, svåra och otillgängliga tjänster eller bristande kunskaper i svenska.[203]

Samtliga länsstyrelser gör bedömningen att tillgängligheten till grundläggande betaltjänster inte är tillfredställande för personer med funktionsnedsättning. Inom vissa län finns det inte någon möjlighet alls att betala räkningar över disk med kontanter.

Länsstyrelsen Hallands län konstaterar att endast 6 procent av de hallänningar som svarat på Länsstyrelsens enkät anser att tillgången på grundläggande betaltjänster är tillräcklig för personer med funktionsnedsättning i länet. Länsstyrelsen Jämtlands län beskriver att det sedan några år tillbaka inte finns möjlighet att inom länet betala räkningar över disk med kontanter. Länsstyrelsen Jönköpings län beskriver att många äldre och personer med funktionsnedsättning behöver hjälp av sina anhöriga för att betala räkningar digitalt. Det kräver ett medanvändaravtal, något som inte alla banker erbjuder. Länsstyrelsen Jönköpings län lyfter fram att biblioteken får ta ett stort ansvar för att hjälpa människor i deras digitala vardag, då personer upplever att det är lättare att gå till biblioteket än att boka tid hos sin bank.[204]

En undersökning från Begripsam har tidigare visat att personer som har gått i särskola eller anpassad skola, arbetar i daglig verksamhet eller bor i anpassat boende har svårt att använda viktiga tjänster på internet och tycker att det är särskilt svårt att betala räkningar i internetbanken.[205]

---

[203] Länsstyrelserna (2025). *Bevakning av grundläggande betaltjänster 2025*. Diarienummer: 10447–2025

[204] Ibid.

[205] Begripsam (2024). Svenskarna med funktionsnedsättning och internet 2023. SMOFI.

Folkbiblioteken hjälper till att utveckla den digitala delaktigheten hos medborgarna och tar, jämte anhöriga, ett stort ansvar när bankernas service brister.[206]

Personer med funktionsnedsättning är en heterogen grupp med olika förutsättningar och behov. Samtidigt lyfter flera organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning en gemensam utmaning: många drabbas när personlig service ersätts av digitala lösningar.[207] När MFD:s undersökningspanel Rivkraft[208] svarade på frågor om bibliotek uppgav 12 procent att de besöker kommunens folkbibliotek för att använda dator. Vissa besökte även biblioteket för att använda skrivare, kopiator eller wifi.[209] Samtidigt visar biblioteksstatistiken att det totala antalet publika datorer på folkbiblioteken har minskat kontinuerligt sedan 2015.[210]

Offentliga aktörers externa webbplatser är mer tillgängliga än deras interna arbetsplattformar

I Sveriges digitaliseringsstrategi för 2025–2030 anger regeringen mål för bland annat förvaltningens digitalisering: Sverige ska ha en offentlig förvaltning som förenklar och bidrar till minskad administration genom användarvänliga, säkra och trygga digitala tjänster som effektiviseras med hjälp av AI- och datadriven utveckling.[211]

MFD följer varje år upp offentliga aktörers arbete med digital tillgänglighet. I myndighetens återkommande enkät, som går ut till kommuner, regioner och myndigheter, frågar MFD i vilken utsträckning aktörerna utformat sina digitala system och tjänster på ett tillgängligt sätt. (Se tabellbilagan avsnitt 5, Digitalisering.)

---

[206] Ibid.

[207] Ibid.

[208] Undersökningspanelen Rivkraft består av personer med egen erfarenhet av funktionsnedsättning. Läs mer om Rivkraft i kapitel 2, Datakällor.

[209] Myndigheten för delaktighet (2025). Undersökningspanelen Rivkraft, enkätundersökning nummer 47.

[210] Kungliga biblioteket (2025). *Bibliotek 2024. Sveriges offentligt finansierade bibliotek*.

[211] Finansdepartementet (2025). *Sveriges digitaliseringsstrategi 2025–2030*.

Likt tidigare år svarar offentliga aktörer att deras externa webbplatser i större utsträckning är utformade på ett tillgängligt sätt, jämfört med digitala tjänster samt interna arbets- och kommunikationsplattformar.

Av kommunerna uppger nästan två tredjedelar, 64 procent, att de i stor utsträckning har utformat sina externa webbplatser och system på ett tillgängligt sätt. Se tabell 1 nedan. Samtidigt uppger strax över en fjärdedel, 28 procent, att de i stor utsträckning har utformat sina interna arbets- och kommunikationsplattformar på ett tillgängligt sätt. Ungefär en tredjedel, 32 procent, har i stor utsträckning utformat sina digitala tjänster på ett tillgängligt sätt.[212]

Tabell 1: I vilken utsträckning har ni utformat era digitala system och tjänster på ett tillgängligt sätt? – Andel kommuner, år 2025, i procent.

Svarsalternativ	I stor	I viss	I liten	Inte alls	Vet ej	Ej relevant
Interna arbets- och kommunikationsplattformar	28	49	12	2	7	1
Externa webbplatser	64	25	4	1	6	1
Digitala tjänster	32	49	6	0	12	1

Källa: MFD, Resultat från uppföljning av kommuner.

Även bland regionerna uppger nästan två tredjedelar, 65 procent, att de i stor utsträckning har utformat sina externa webbplatser på ett tillgängligt sätt. Se tabell 2 nedan. Strax över en tredjedel av regionerna, 35 procent, uppger att de i stor utsträckning har utformat sina interna arbets- och kommunikationsplattformar på ett tillgängligt sätt. Runt två femtedelar av regionerna, 41 procent, uppger att de i stor utsträckning har utformat sina digitala tjänster på ett tillgängligt sätt.[213]

Tabell 2: I vilken utsträckning har ni utformat era digitala system och tjänster på ett tillgängligt sätt? – Andel regioner, år 2025, i procent.

Svarsalternativ	I stor	I viss	I liten	Inte alls	Vet ej
Interna arbets- och kommunikationsplattformar	35	53	12	0	0
Externa webbplatser	65	35	0	0	0

[212] Myndigheten för delaktighet (2026). *Resultat från uppföljning av kommuner 2025*.

[213] Myndigheten för delaktighet (2026). *Resultat från uppföljning av regioner 2025*.

Digitala tjänster	41	53	6	0	0

Källa: MFD, Resultat från uppföljning av regioner.

Av myndigheterna uppger strax under två tredjedelar, 62 procent, att de i stor utsträckning har utformat sina externa webbplatser på ett tillgängligt sätt. Se tabell 3 nedan. Strax över en fjärdedel, 27 procent, uppger att de i stor utsträckning har utformat sina interna arbets- och kommunikationsplattformar på ett tillgängligt sätt. När det gäller digitala tjänster uppger 36 procent av myndigheterna att de i stor utsträckning har utformat dessa på ett tillgängligt sätt.[214]

Tabell 3: I vilken utsträckning har ni utformat era digitala system och tjänster på ett tillgängligt sätt? – Andel myndigheter, år 2025, i procent.

Svarsalternativ	I stor	I viss	I liten	Inte alls	Vet ej	Ej relevant
Interna arbets- och kommunikationsplattformar	27	44	12	3	6	9
Externa webbplatser	62	27	1	0	3	7
Digitala tjänster	36	32	5	2	10	15

Källa: MFD, Resultat från uppföljning av myndigheter.

Det finns utmaningar med att jämföra undersökningens resultat med tidigare år. MFD skickar årligen ut enkäten till landets samtliga kommuner, regioner och myndigheter, men alla svarar inte på enkäten och vilka som svarar kan variera från år till år. Frågorna bygger även på självskattning, vilket gör att svaren kan variera beroende på vem i verksamheten som har svarat. Genomgående för svaren från de tre senaste åren är dock att det bland de offentliga aktörerna är fler som uppger att de i stor utsträckning har utformat sina externa webbplatser på ett tillgängligt sätt, än som uppger att de gjort det med sina interna arbets- och kommunikationsplattformar. Under de tre senaste åren ser det även ut som att kommunerna och framförallt regionerna har haft en positiv utveckling vad gäller tillgängligheten i interna arbets- och kommunikationsplattformar.[215]

[214] Myndigheten för delaktighet (2026). *Resultat från uppföljning av myndigheter 2025*.

[215] Myndigheten för delaktighet (2026). *Resultat från uppföljning av kommuner, regioner och myndigheter 2025*.

Figur 21. Andel kommuner, regioner och myndigheter som uppger att de i stor utsträckning utformar sina digitala system och tjänster på ett tillgängligt sätt. Externa webbplatser jämfört med interna arbets- och kommunikationsplattformar. År 2023–2025.

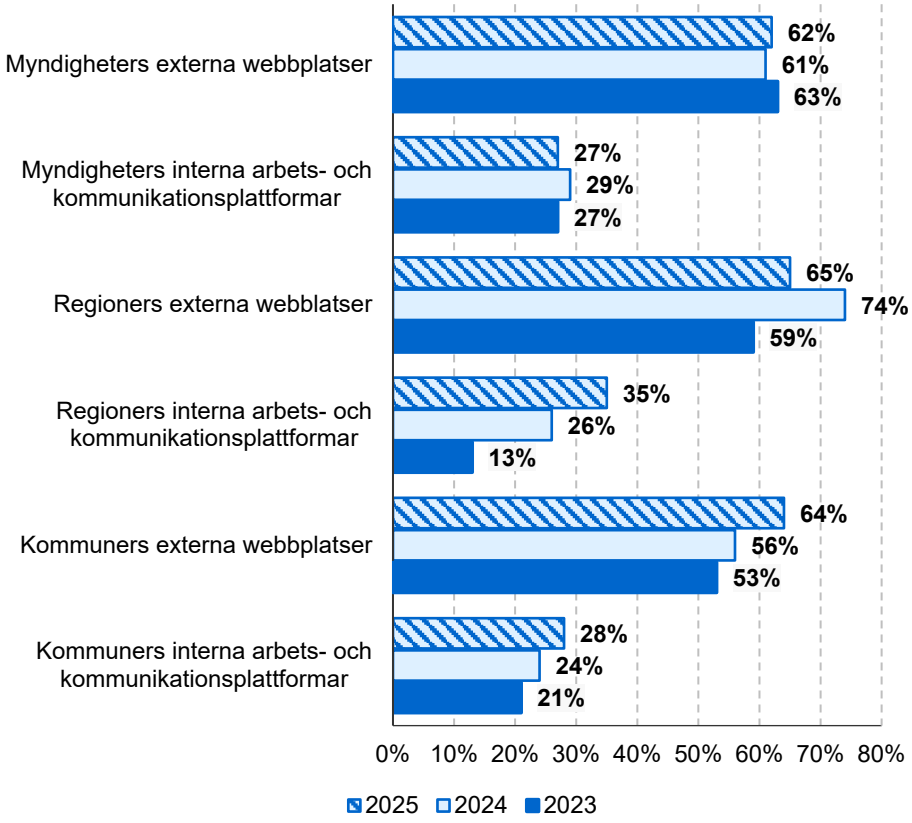

Källa: MFD, Resultat från uppföljning av kommuner, regioner och myndigheter.

Mellan 27 och 35 procent av kommuner, regioner och myndigheter har utformat sina interna arbets- och kommunikationsplattformar så att de är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning 2025.

Offentliga och privata aktörer brister i digital tillgänglighet

Myndigheten för digital förvaltning, Digg, övervakar att offentlig digital service i Sverige följer kraven i standard EN 301 549.[216] Post- och telestyrelsen (PTS) är marknadskontrollmyndighet för samtliga produkter som omfattas av den nya tillgänglighetslagen[217] och har även tillsynsansvar för vissa tjänster som omfattas av lagen, så som elektroniska kommunikationstjänster, banktjänster och e-handel.[218]

I en lägesbild om digital inkludering konstaterar PTS att förutsättningarna för tillgängliga digitala miljöer har stärkts under 2025, framförallt i och med att tillgänglighetslagen trätt i kraft. Samtidigt finns det fortsatta utmaningar vad avser avsaknad av regelverk som träffar vissa privata aktörer. Därtill visar mätningar som Digg och PTS har gjort att det fortfarande finns hinder för tillgänglighet och användbarhet i den digitala miljön. Generellt sett har offentliga aktörer kommit längre i tillgänglighetsarbetet än de privata, enligt PTS. [219]

Anmälningar om bristande tillgänglighet rör främst digitala vårdtjänster

Digg tar emot anmälningar om bristande tillgänglighet i digital offentlig service från allmänheten och intresseorganisationer. Digg beskriver att många av de anmälningar som myndigheten får in rör digitala vårdtjänster. Det har även blivit vanligare med anmälningar som rör lärplattformar. Huvuddelen av anmälningarna handlar, enligt Digg, dock inte om brister i tillgängligheten utan om tillgången till digitala tjänster och information, exempelvis svårigheter att logga in med e-legitimation. [220]

---

[216] EN 301 549 är en europeisk standard. Enligt Webbtillgänglighetsdirektivet ska offentliga myndigheter se till att deras webbplatser och appar är tillgängliga enligt standarden EN 301 549. Webbtillgänglighetsdirektivet är implementerat i Sverige genom lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service (DOS-lagen).

[217] Sverige har genomfört Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (tillgänglighetsdirektivet) genom lagen (2023:254) om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet. Lagen kallas också för tillgänglighetslagen eller LPTT. Lagen trädde i kraft under 2025.

[218] Övriga myndigheter med tillsynsansvar som regleras i förordningen (2023:676) om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet är: Mediemyndigheten, Konsumentverket, Transportstyrelsen och Myndigheten för tillgängliga medier.

[219] Post- och telestyrelsen (2025). *Lägesbild för digital inkludering. En uppföljning av arbetet med digital inkludering.*

[220] Myndigheten för digital förvaltning (2025). *Övervakning av digital offentlig service i Sverige 2022–2024.*

När Digg tar fram tillsynsplaner för ingående övervakning analyserar myndigheten de inkomna anmälningarna för att säkerställa att övervakningen täcker in webbplatser och appar som har anmälts för bristande tillgänglighet.[221]

Offentliga aktörers digitala service blir bättre men få har god tillgänglighet

Under perioden 2022 till 2024 har Digg granskat totalt 1 111 webbplatser, varav 1 081 genom så kallad förenklad övervakning[222] och 30 genom ingående övervakning.[223] [224]

Resultaten från den förenklade övervakningen visar att offentliga webbplatser i genomsnitt bli bättre för varje år när det gäller tillgängligheten. Digg konstaterar även att de webbplatser som har granskats igen, ett eller flera år senare, har blivit signifikant bättre. Det tyder på att den förenklade övervakningen bidrar till att förbättra tillgängligheten, anser Digg.[225]

Samtidigt visar resultaten från den ingående övervakningen att det är få, 2 procent, av de övervakade webbplatserna som har god tillgänglighet. Ungefär en tredjedel, 32 procent, är istället svåra att använda för många personer. Därtill är den största andelen, 66 procent, mycket svåra eller omöjliga att använda för många personer. Resultaten från övervakningen visar på brister inom samtliga tillgänglighetsprinciper (möjligt att uppfatta, hanterbar, begriplig och robust). Därtill har Digg granskat 15 appar genom ingående övervakning. Resultaten visar på en stor spridning i graden av tillgänglighet, det är dock inga appar som har god tillgänglighet, konstaterar Digg. De identifierade bristerna gör att apparna blir svåra att använda för personer med synnedsättning, kognitiva nedsättningar och motoriska nedsättningar.[226]

Bättre kunskap, rutiner och mer resurser kan förbättra tillgängligheten

Digg har identifierat ett antal möjliga orsaker till att offentliga aktörer inte uppfyller kraven på tillgänglighet på webbsidor och i appar. Exempelvis ser Digg att det bland många aktörer finns en brist på kunskap om kraven på digital tillgänglighet. Det gäller inte minst privata aktörer med offentligt finansierade uppdrag. En annan utmaning är att flera offentliga aktörer har externa leverantörer

---

[221] Ibid.

[222] I den förenklade övervakningen används ett testverktyg för att automatiskt upptäcka fall av bristande efterlevnad av ett urval av krav i standarden EN 301 549.

[223] I den ingående övervakningen genomförs manuell granskning med stöd av olika typer av hjälpmedel.

[224] Myndigheten för digital förvaltning (2025). *Övervakning av digital offentlig service i Sverige 2022–2024.*

[225] Ibid.

[226] Ibid.

som utvecklar deras digitala tjänster. Om de offentliga aktörerna inte är effektiva och kunniga som beställare och kravställare resulterar det i att det saknas tillräckliga krav på digital tillgänglighet i avtalen.

Många offentliga aktörer saknar även inarbetade rutiner och arbetssätt för att säkerställa ett långsiktigt arbete med digital tillgänglighet. Istället kan utvecklingen bli beroende av enskilda eldsjälar. Offentliga aktörer arbetar inte heller i tillräckligt stor utsträckningen med användaren i fokus. Genom att arbeta användardrivet och kontinuerligt testa lösningar med i första hand personer med funktionsnedsättning kan de offentliga aktörerna åstadkomma bättre lösningar redan från början, vilket i längden blir mindre kostsamt. När en aktör väl har utvecklat en webbplats eller app krävs det mycket för att den ska förändras, även om den inte är tillräckligt tillgänglig.

Därtill konstaterar Digg att de offentliga aktörerna är ekonomiskt pressade, vilket påverkar vilka prioriteringar de gör. Även lagstyrt utvecklingsarbete prioriteras ned med resultatet att nödvändiga utvecklingsinsatser inom digital tillgänglighet minskar.[227]

Allvarliga tillgänglighetsbrister på privata aktörers webbplatser och appar

Under 2023 och 2024 har Post- och telestyrelsen (PTS) låtit genomföra två olika undersökningar av tillgänglighet på totalt 30 privata aktörers webbplatser och appar. De aktörer som ingick i undersökningarna är verksamma inom bland annat e-handeln, försäkringsbranschen, digitala hälsotjänster och transportområdet. I en sammanfattning från 2025 konstaterar PTS att undersökningarna visar på allvarliga brister i tillgängligheten och användbarheten. De vanligaste bristerna gällde struktur och presentation av innehåll, exempelvis att kontrastfärgerna är för svaga eller att det inte finns alternativtext till bilderna. Det förekom även en del tekniska hinder, exempelvis att webbplatser eller appar saknade kompabilitet med hjälpmedel som skärmläsare och punktdisplay. PTS konstaterar att majoriteten av de undersökta webbplatserna och apparna var svåra eller mycket svåra att använda för vissa användare med funktionsnedsättning. Vissa av apparna var till och med omöjliga att använda för vissa användare. På så sätt hindrar brister i tillgängligheten vissa användare från att exempelvis e-handla, teckna en försäkring eller köpa en digital biljett till kollektivtrafiken. PTS konstaterar att det sammantaget skapar en ojämlik situation och att mycket återstår att göra för att alla ska kunna använda konsumentintensiva webbplatser och appar.[228]

---

[227] Ibid.

[228] Post- och telestyrelsen (2025). *Ansvarsfull digital omställning. PTS bidrag inför ny handlingsplan för den nationella funktionshinderspolitiken.*

Public service-bolagen använder AI och aktiv involvering för att förbättra tillgängligheten

Public service-bolagen Sveriges Television, SVT, Sveriges Radio, SR, och Utbildningsradion, UR, har ett särskilt uppdrag att förbättra tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning i sina utbud.

Av SVT:s public service-redovisning för 2024 framgår att de har fortsatt sitt arbete med AI för bland annat ökad tillgänglighet. Exempelvis har SVT skapat ett verktyg där nyhetsjournalisterna med hjälp av AI kan skapa alt-texter[229] till bilder i SVT:s online-rapportering. Med hjälp av AI-verktyg kan SVT nu också ”rädda ljud” som tidigare inte varit möjligt. Det kan exempelvis innebära att de i efterhand kan korrigera ljudet i en intervju som störts av en brummande ventil. SVT rapporterar att de under 2024 har fortsatt att utforska och utveckla textning av direktsända produktioner via autotextning i broadcast och online. Exempelvis var samtliga lokala nyhetssändningar AI-textade i beställ-tv, vilket innebär ytterligare 3 400 timmar textning online per år. Däremot är den textningen inte korrigerad och fel kan därför förekomma. Under 2024 var textningsgraden för förproducerade program 100 procent och textningsgraden för de direktsända programmen var 81 procent.[230]

Under 2024 uppfyllde SVT kraven på graden av syntolkning och teckenspråkstolkning. SVT har även arbetat med hörbarhet och gjort två förbättringar av *Tydligare tal,* en funktion som möjliggör för användare av SVT Play att sänka bakgrundsljudet och öka volymen på talet. Antalet programtitlar med *Tydligare tal* uppgick i slutet av 2024 till 1 120, vilket är en kraftig ökning från 330 under 2023. Under samma period har antalet veckoanvändare av funktionen ökat. Även antalet veckoanvändare för funktionen *Uppläst undertext* ökade under 2024. Under 2023 lanserade SVT frivillig inloggning i SVT Play. Inloggningen möjliggör bland annat inställning av tillgänglighetsfunktioner för personliga konton, som följer med vid byte av avsnitt och program. I slutet av 2024 var 20 procent av användarna inloggade. [231]

SVT har även arbetat med anpassning av program för barn och unga med funktionsnedsättning. Ett exempel är att SVT har utvecklat funktionen *Valbar hastighet* i SVT Play, som kan användas för att spela upp programmet långsammare eller fortare. Funktionen har utvecklats i samarbete med

---

[229] Alt-texter förbättrar tillgängligheten för användare med synnedsättning, genom att de möjliggör beskrivningar av bilder via skärmläsare.

[230] Sveriges television (2025). *Sveriges Televisions public service-redovisning 2024.*

[231] Ibid.

Afasiförbundet och Attention.[232] SVT rapporterar att unga med adhd har uttryckt att de får ett ökat fokus när de ökar uppspelningshastigheten.[233]

Även SR beskriver i sin public service-redovisning att de använt sig av AI-teknik för att förbättra sitt utbud för personer med funktionsnedsättning. Under 2024 lanserade SR automatisk transkribering från ljud till text i appen *Sveriges Radio Play*, för att kunna öka tillgängligheten för lyssnare med exempelvis hörselnedsättning. Resultatet av AI-transkriberingen är inte helt felfritt, men det är av tillräckligt hög kvalitet för att hjälpa lyssnare med hörselnedsättning att fullgott förstå innehållet, anser SR. Även SR har i sin verksamhetsutveckling tagit stöd av funktionshindersrörelsen, i det här fallet Hörselskadades Riksförbund som varit med och utfört användartester.[234]

UR rapporterar att de 2024 har uppfyllt kvoterna avseende textning, uppläst text, syn- och teckenspråkstolkning, samt även uppfyllt kraven om att de program som tillgängliggjorts vid sändning i marknät även ska tillgängliggöras på motsvarande sätt i beställ-tv. UR har även arbetat med referensgrupper för att förbättra tillgängligheten, vilket exempelvis resulterat i syntolkning av en engelskspråkig dramaserie. Under 2024 har UR anställt fler teckenspråkstolkar, som syns i bild för att öka mångfald och variation i uttryck.[235]

Granskad leverantör uppfyller inte kraven om att tillgängliggöra

Mediemyndigheten ställer krav på leverantörer av medietjänster att tillgängliggöra tv-program. TV4 AB och Viaplay Group Sweden har särskilda skyldigheter för vissa av sina tjänster och ska varje år redovisa hur skyldigheterna har uppfyllts. Mediemyndighetens senaste granskning visar att Viaplay Group Sweden AB inte har uppfyllt kraven avseende textning av direktsända program och uppläst text för programtjänsterna TV3, TV6, TV8 och TV10. Företaget har inte heller uppfyllt kraven avseende syntolkning och uppläst text för beställ-tv-tjänsten Viaplay.se. Redan under föregående period bedömde Mediemyndigheten att bolaget inte hade uppfyllt kravet om syntolkning för Viaplay.se. Förra gången ålades leverantören därför en särskild avgift på 15 000 kr. Den här gången åläggs leverantören en särskild avgift om 30 000 kr.[236]

---

[232] En organisation för personer med NPF-diagnoser.

[233] Sveriges television (2025). *Sveriges Televisions public service-redovisning 2024.*

[234] Sveriges radio (2025). *Public service-redovisningen 2024.*

[235] Sveriges Utbildningsradio (2025). *Public service-redovisningen 2024.*

[236] Mediemyndigheten (2025). *Årsredovisning 2024*.

Digitalisering: utveckling inom området

- **Har inte råd med dator (indikator):** Det är vanligare bland personer med funktionsnedsättning att inte ha råd med dator, jämfört med övriga befolkningen. Andelen personer med funktionsnedsättning som inte har råd med dator har ökat svagt sedan 2022, men ökningen är inte statistiskt säkerställd.

- **Tillgång till internet i bostaden (indikator):** Personer med funktionsnedsättning har i lägre grad tillgång till internet i bostaden jämfört med andra. Sedan 2022 har ingen signifikant förändring skett.

- **Tillgänglighet i digitala system och tjänster (indikator):** Graden av tillgänglighet i aktörernas digitala system och tjänster varierar beroende på typ av plattform. Det är vanligast att offentliga aktörer har utformat sina externa webbplatser på ett tillgängligt sätt. Därefter kommer digitala tjänster och sist interna arbets- och kommunikationsplattformar.

- **Tillgänglighet som digital verksamhetsutveckling (indikator):** Digg:s uppföljning från 2023 visar att 31 procent av de statliga myndigheterna regelbundet följde upp sina digitala lösningars användbarhet och tillgänglighet. Det är en liten ökning sedan 2022, då motsvarande siffra var 27 procent.

För detaljerad information se tabellbilagan avsnitt 5, Digitalisering.

4.6. Offentlig upphandling

Den offentliga upphandlingen ska vara effektiv, rättssäker, ta tillvara konkurrensen på marknaden och främja innovativa lösningar. Den ska också vara miljömässigt ansvarsfull och bidra till ett socialt hållbart samhälle.[237] För att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva oberoende och delta i samhället fullt ut krävs att produkter, samhällsservice och tjänster som upphandlas inom offentlig förvaltning är tillgängliga och användbara för alla. Inom samhällsområdet Offentlig upphandling ingår den strategiska myndigheten Upphandlingsmyndigheten.

Rättigheter enligt FN-konventionen

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning specificerar bland annat att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång på lika villkor som andra till den fysiska miljön, till transporter, till information och kommunikation, innefattande informations och kommunikationsteknik, samt till system och andra anläggningar och tjänster som är tillgängliga för eller erbjuds allmänheten både i städerna och på landsbygden.

FN-kommittén rekommenderar åtgärder för att upphandlingslagarna ska följas bättre

FN-kommittén kommenterade i den dialog som genomfördes med Sverige under 2024, att den svenska lagstiftningen innehåller flera regler om tillgänglighet inom alla områden av livet. Det inkluderar lagstiftningen om offentlig upphandling. Kommittén oroar sig över att lagarna och reglerna inte efterlevs i tillräcklig omfattning eller tillämpas på ett enhetligt sätt, och de framhåller att Sverige bör vidta åtgärder för att detta ska ske.

Vid offentliga inköp ska hänsyn tas till alla användares behov och olika förutsättningar. Enligt lagen om offentlig upphandling, och lagen om upphandling inom försörjningssektorerna, ingår i vissa fall en skyldighet att ställa krav på tillgänglighet. När det som upphandlas ska användas av fysiska personer och summan av upphandlingen är högre än tröskelvärdet måste tillgänglighetskrav

[237] Regeringen. Färdplan för de offentliga affärerna 2025–2030. https://www.regeringen.se/contentassets/7ef58f17c4a14a6eb2ccd9b0ea5e4e84/fardplan-for-de-offentliga-affarerna-20252030.pdf (Hämtad 2026-01-28).

ställas.[238] [239] Tidigare uppföljningar från såväl MFD som Upphandlingsmyndigheten har dock visat att det varierar i vilken omfattning offentliga aktörer analyserar och ställer krav på tillgänglighet i sina upphandlingar och följer upp de tillgänglighetskrav som har ställts.[240]

Under 2025 har lagen (2023:254) om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet trätt i kraft. Lagen bygger på EU:s tillgänglighetsdirektiv, som kräver att vissa digitala och fysiska produkter och tjänster blir mer tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Tillgänglighetskraven i lagen rör ett antal digitala produkter och tjänster, och påverkar därmed upphandling som ska ske inom dessa områden.[241] (För närmare information om lagen och om produkter och tjänster som omfattas, se avsnittet Konsumentpolitik.)

Universell utformning behöver användas i hela upphandlingsprocessen

Värdet av de inköp som omfattas av upphandlingslagarna uppskattas till 1 009 miljarder kronor 2023, vilket är ungefär en sjättedel av Sveriges BNP.[242] Det ger en bild av hur viktigt det är att den samlade upphandling som sker i Sverige ställer krav på tillgänglighet och användbarhet, så att skattemedlen används på ett korrekt och effektivt sätt. Det är många personer med funktionsnedsättning som behöver förlita sig på att det samhället erbjuder i form av stöd, som exempelvis hjälpmedel, sjukvård, boenden, lokaler och annat, är tillgängligt och användbart för dem. Här har upphandlande aktörer ett avgörande ansvar att ställa krav på tillgänglighet, inte minst i upphandling av tjänster som kommer att erbjudas av privata utförare.

Sättet som produkter och tjänster upphandlas på, och de krav som ställs vid upphandling, har en direkt och stor inverkan på personer med funktionsnedsättning. De aktörer som upphandlar kan påverka tillgänglighet och användbarhet genom att tidigt i upphandlingsprocessen tillämpa principen om

---

[238] Svensk författningssamling (SFS 2016:1146). *Lag om upphandling inom försörjningssektorerna.*

[239] Upphandlingsmyndigheten (2023). *Upphandlingsmyndighetens regeringsuppdrag om systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031.* Dnr UHM-2021-0197.

[240] Myndigheten för delaktighet (2025). *Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024.*

[241] Post och Telestyrelsen*Lagen om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet* | https://pts.se/digital-inkludering/lagen-om-vissa-produkters-och-tjansters-tillganglighet/ (Hämtad 2025-01-27).

[242] Upphandlingsmyndigheten. Upphandlingspliktiga inköp för 1 009 miljarder kronor. https://www.upphandlingsmyndigheten.se/statistik/annan-statistik/upphandlingspliktiga-inkop-for-1009-miljarder-kronor/ (Hämtad 2026-01-28).

universell utformning. Det innebär att tänka strategiskt för att se till att miljöer, produkter och tjänster ska kunna användas av så många som möjligt, och att inte på förhand utesluta vissa användare. Utformningen ska bland annat bygga på likvärdighet, flexibilitet, enkel och intuitiv användning, uppfattbar information, tolerans för misstag och låg fysisk ansträngning.[243]

Standarder kan underlätta upphandlingsprocessen

Ett sätt att systematisera och underlätta upphandlingsprocessen är att använda sig av standarder. Syftet med standarder är att skapa enhetliga och transparenta rutiner som effektiviserar inköp och upphandlingar och bidrar till ett strukturerat arbetssätt. Standarder underlättar upphandlingen för både beställare och leverantörer genom att identifiera krav på leverantörer, system, produkter och tjänster.[244]

Standarden om universell utformning, SS-EN 17161, [245] beskriver hur en organisation kan styra och leda processinriktat med universell utformning i alla delar av verksamheten – från design och utveckling till tillverkning. Både denna standard, EN 17161, och den europeiska harmoniserade standarden med tekniska tillgänglighetskrav för produkter och tjänster inom informations- och kommunikationsteknik, EN 301 549[246] är viktiga för tillämpningen av bestämmelserna för tillgänglighet enligt lagen om offentlig upphandling, LOU. Standarden EN 301 549 definierar hur minimikraven i webbtillgänglighetsdirektivet kan nås.[247]

---

[243] Upphandlingsmyndigheten. Upphandling av tillgängliga varor och tjänster | Upphandlingsmyndigheten https://www.upphandlingsmyndigheten.se/om-hallbar-upphandling/socialt-hallbar-upphandling/upphandla-varor-och-tjanster-som-ar-tillgangliga-for-lla/#universell_utformning_for_att_alla_ska_kunna_ta_del_av_samhallet (Hämtad 2025-01-28).

[244] Svenska institutet för standarder. *Vad är en standard?* https://www.sis.se/standarder/vad-ar-en-standard/ (Hämtad 2025-09-23).

[245] Standarden SS-EN 17161 hade tidigare den engelska titeln Design for All – Accessibility following a Design for All approach in products, goods and services – Extending the range of users. Standarden heter från och med år 2025 Design för All approach – Main element – Managing accessibility of products and services.

[246] Standarden EN 301 549 har den fullständiga titeln Accessibility requirements for ICT products and services. På svenska översätts den ofta till Tillgänglighetskrav för IKT-produkter och tjänster, där IKT står för informations- och kommunikationsteknik.

[247] Myndigheten för delaktighet (2025). *När delaktighet blir verklighet. Förslag till nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken 2026–2031.* 2025:24

Värdet av de inköp som omfattas av upphandlingslagarna uppskattas till över 1 000 miljarder kronor.

Möjlighet att ställa krav på social hållbarhet

En upphandlande myndighet har även möjlighet att definiera och bestämma vilka mervärden som ska premieras, exempelvis att främja social hållbarhet, så länge som de grundläggande principerna för upphandling följs. Att en upphandling syftar till att främja social hållbarhet innebär att den innehåller tekniska specifikationer, kvalificeringskrav, tilldelningskriterier eller villkor för genomförande av kontraktet som syftar till att uppnå sociala mål. Det kan exempelvis handla om att säkerställa bra arbetsvillkor för de personer som ska utföra offentliga kontrakt, att erbjuda personer som står långt ifrån arbetsmarknaden möjlighet till sysselsättning, eller att bidra till att alla, oavsett funktionsförmåga, ska kunna vara delaktiga i samhället.[248] På samma sätt kan offentliga organisationer bidra till jämställdhet genom att i sina upphandlingar ställa jämställdhetskrav på leverantörer, varor, tjänster och byggentreprenader.[249]

Upphandlingsmyndigheten beskriver att det var totalt 1 368 upphandlingar som när de utannonserades år 2023 syftade till att främja social hållbarhet. Det motsvarar 8 procent av alla upphandlingar som annonserades under året. För resterade upphandlingar, 92 procent, togs antingen ingen hänsyn till social hållbarhet i upphandlingen, eller så saknades uppgift om upphandlingen innehöll krav på social hänsyn eller inte. Det innebär att krav kan ha ställts i fler upphandlingar, men utan att det framgick av annonsen. Antalet upphandlingar som syftade till att främja social hållbarhet kan därmed vara högre än vad som framgår av statistiken.[250]

År 2024 hade upphandlingar som innehöll krav om social hållbarhet ökat något. Det var 1 990 upphandlingar, eller drygt 11 procent, som markerades som socialt

---

[248] Upphandlingsmyndigheten. *Ställa krav på social hållbarhet vid offentlig upphandling.* https://www.upphandlingsmyndigheten.se/om-hallbar-upphandling/socialt-hallbar-upphandling/ (Hämtad 2026-01-29).

[249] Upphandlingsmyndigheten. *Upphandling för jämställdhet.* https://www.upphandlingsmyndigheten.se/om-hallbar-upphandling/socialt-hallbar-upphandling/jamstalldhet/ (Hämtad 2026-01-29).

[250] Upphandlingsmyndigheten. *Krav om social hänsyn i 8 procent av upphandlingarna | Upphandlingsmyndigheten.* https://www.upphandlingsmyndigheten.se/statistik/upphandlingsstatistik/statistik-om-annonserade-upphandlingar-2023/krav-om-social-hansyn-i-8-procent-av-upphandlingarna/ (Hämtad 2026-01-29).

hållbara. Men bara hälften av dessa innehöll uppgifter om vilken typ av socialt hållbar upphandling det handlar om. När det har specificerats är det vanligaste kravet på rättvisa arbetsvillkor. Upphandlingsmyndigheten beskriver att ökningen sannolikt kan förklaras av det sedan den 1 januari 2024 är obligatoriskt för den upphandlande organisationen att i annonsen om anbudsinfordran ange om upphandlingen innehåller krav om social hänsyn. [251]

Tillgänglighetskrav inom upphandling

Nya resultat för Upphandlingsmyndighetens nationella uppföljning av den offentliga upphandlingen under 2025 kommer att offentliggöras under första delen av 2026, och har inte funnits tillgängliga för denna rapport.

I Upphandlingsmyndighetens uppföljning 2023[252] av den offentliga upphandlingen var dock bedömningen att samtliga upphandlande organisationer behöver arbeta mer med att se till att de varor, tjänster och miljöer som de upphandlar är tillgängliga för personer i alla åldrar, oavsett behov eller funktionsförmåga. Offentliga aktörer bör även i högre grad följa upp att det som de har upphandlat är tillgängligt. Upphandlingsmyndigheten fann det särskilt oroväckande att en så liten andel av kommunerna arbetade aktivt med krav på tillgänglighet, eftersom deras inköp och verksamheter påverkar människors livsvillkor och förutsättningar att vara delaktiga i samhället i så stor utsträckning.[253]

Resultat om upphandling i MFD:s enkät till offentliga aktörer

MFD har i en enkätuppföljning av kommuner, regioner och statliga myndigheter under 2025 ställt frågor som rör upphandling.[254] Där ställdes bland annat en fråga om i vilken mån de olika aktörerna har ställt krav på tillgänglighet vid sina upphandlingar. Av svaren framgår att 47 procent av regionerna, 25 procent av kommunerna och 23 procent av myndigheterna ställer krav på tillgänglighet i alla eller de flesta upphandlingar där det är relevant att göra det. Därutöver är det 46 procent av kommunerna, 41 procent av regionerna och 37 procent av myndigheterna som svarar att de ställer krav på tillgänglighet i någon eller några

---

[251] Upphandlingsmyndigheten. *Krav om social hänsyn i 11 procent av upphandlingarna 2024* https://www.upphandlingsmyndigheten.se/statistik/upphandlingsstatistik/statistik-om-annonserade-upphandlingar-2024/krav-om-social-hansyn-i-11-procent-av-upphandlingarna-2024/ (hämtad 2026-02-11).

[252] Upphandlingsmyndigheten (2023). *Nationella upphandlingsrapporten 2023.* Rapport 2023:1.

[253] Ibid.

[254] Svaren bör tolkas med försiktighet, eftersom de bygger på självskattning och antal svarande varierar mellan åren. Enkäten skickas till myndigheternas officiella brevlådor och inte direkt till deras upphandlingsenhet.

upphandlingar där det är relevant. Det är dock många av de svarande som svarar ”vet ej”, det vill säga som inte känner till hur upphandlingen har genomförts. Därmed bör resultaten tolkas med viss försiktighet.[255]

En annan fråga i MFD:s enkätuppföljning berör om kommunerna, regionerna och de statliga myndigheterna följer upp om produkter och tjänster uppfyller de tillgänglighetskrav som har ställts vid upphandlingen. Det är 38 procent av regionerna, 35 procent av myndigheterna och 25 procent av kommunerna som svarar att de i stor utsträckning följer upp om produkter och tjänster uppfyller de tillgänglighetskrav som har ställts vid upphandlingen.[256] (Se tabellbilagan avsnitt 6, Offentlig upphandling.)

Många tycker att det är svårt att kontrollera tillgängligheten

Många upplever att det är svårt att kontrollera om de upphandlade varorna, tjänsterna eller produkterna som levereras uppfyller de krav som har ställts på tillgänglighet. Det är 36 procent av kommunerna, 32 procent av myndigheterna och 24 procent av regionerna som svarar att de tycker det är svårt eller mycket svårt. Samtidigt svarar 24 procent av både regioner och myndigheter, liksom 18 procent av kommunerna, att det är lätt eller mycket lätt att kontrollera om de krav som har ställts på tillgänglighet har blivit uppfyllda (se figur 22).

[255] Myndigheten för delaktighet (2026). *Resultat från uppföljning av kommuner 2025, Resultat från uppföljning av regioner 2025* och *Resultat från uppföljning av myndigheter 2025.* Stockholm.

[256] Myndigheten för delaktighet (2026). *Resultat från uppföljning av kommuner 2025, Resultat från uppföljning av regioner 2025* och *Resultat från uppföljning av myndigheter 2025.* Stockholm.

Figur 22. Andel kommuner, regioner och myndigheter som upplever att det är lätt respektive svårt att kontrollera att upphandlade varor, tjänster och produkter uppfyller kraven på tillgänglighet vid leverans. År 2025.

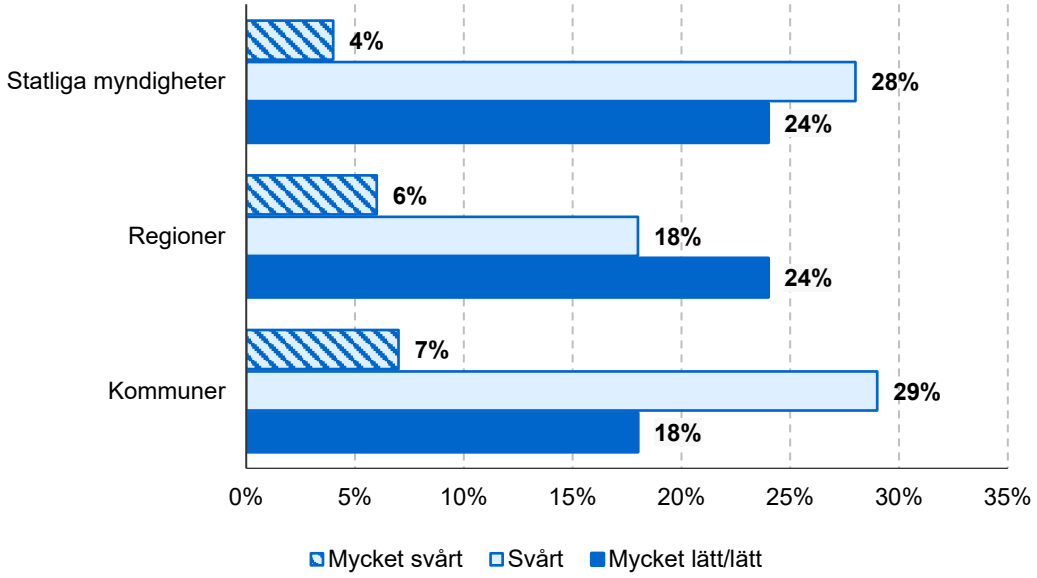

Källa: MFD, Resultat från uppföljning av kommuner, regioner och myndigheter.

I MFD:s enkät ingår även en fråga om respektive kommun, region eller statlig myndighet har rutiner eller arbetssätt för att kontrollera att produkter eller tjänster som de upphandlar är tillgängliga för olika målgrupper. Hela 65 procent av regionerna, 39 procent av kommunerna och 28 procent av myndigheterna svarar att de inte känner till om det finns sådana rutiner.

Bland både regionerna och de statliga myndigheterna är det 36 procent som svarar att det finns sådana rutiner, antingen genom användartester eller efterkontroller. Motsvarande siffra för kommunerna är 34 procent.[257] (Se tabellbilagan avsnitt 6, Offentlig upphandling.)

Bland de offentliga aktörer som 2025 blivit tillfrågade om de har rutiner eller arbetssätt för att kontrollera att produkter eller tjänster som de upphandlar är tillgängliga för olika målgrupper svarar 65 procent av regionerna, 39 procent av kommunerna och 28 procent av myndigheterna att de inte känner till om det finns sådana rutiner.

[257] Ibid.

Offentlig upphandling: utveckling inom området

- **Andel upphandlande aktörer som ställer krav på tillgänglighet vid upphandling (indikator):** 2023 var det 66 procent av samtliga upphandlande organisationer som i hög utsträckning ställde krav på tillgänglighet i sina upphandlingar. Av regionerna var det 88 procent, av statliga myndigheter 72 procent, av offentliga bolag 67 procent och av kommunerna 59 procent som gjorde detta. *Denna indikator har inte uppdaterats, på grund av att nya data saknas.*

- **Andel upphandlande aktörer som analyserar tillgänglighetsaspekter vid upphandling (indikator):** 2023 var det 57 procent av samtliga upphandlande organisationer som i hög utsträckning analyserade tillgänglighetsaspekter i sina upphandlingar. Av statliga myndigheter var det 71 procent, av regionerna 69 procent, av offentliga bolag 63 procent och av kommunerna 45 procent som gjorde detta. *Denna indikator har inte uppdaterats, på grund av att nya data saknas.*

- **Andel upphandlande aktörer som följer upp krav på tillgänglighet som ställs vid upphandling (indikator):** 2023 var det 44 procent av samtliga upphandlande organisationer som uppgav att de i hög utsträckning följer upp sina krav på tillgänglighet. Av regionerna var det 63 procent, av offentliga bolag 60 procent, av statliga myndigheter 40 procent och av kommunerna 36 procent som gjorde detta. *Denna indikator har inte uppdaterats, på grund av att nya data saknas.*

- **Andel som upplever att det är lätt eller svårt att kontrollera att upphandlade varor, tjänster och produkter uppfyller kraven på tillgänglighet vid leverans (nyckeltal):** 2025 är det 36 procent av kommunerna, 24 procent av regionerna och 32 procent av myndigheterna som tycker det är svårt eller mycket svårt att kontrollera om upphandlade varor, tjänster och produkter uppfyller de krav som har ställts på tillgänglighet. Det är 26 procent av regioner och myndigheter, och 18 procent av kommunerna, som tvärtom tycker att det är lätt eller mycket lätt att kontrollera detta.

För detaljerad information, se tabellbilagan avsnitt 6, Offentlig upphandling.

4.7. Hälsa, folkhälsa och social välfärd

Samhällsområdet hälsa, folkhälsa och social välfärd är brett och hänger tätt samman med andra samhällsområden. En individs möjligheter till en tillfredsställande hälsa påverkas inte bara av tillgången till god hälso- och sjukvård, utan också av förutsättningarna inom områden som sysselsättning, ekonomi och utbildning och av möjligheten att vara delaktig i och påverka sitt samhälle och sin egen situation.

Inom samhällsområdet hälsa, folkhälsa och social välfärd ingår de strategiska myndigheterna Folkhälsomyndigheten, Försäkringskassan, Inspektionen för vård och omsorg och Socialstyrelsen. Två av dessa är också sektorsmyndigheter: Försäkringskassan och Socialstyrelsen.

Rättigheter enligt FN-konventionen

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning slår fast att personer med funktionsnedsättning har rätt att åtnjuta bästa möjliga hälsa och att alla ändamålsenliga åtgärder ska vidtas för att säkerställa tillgång till hälso- och sjukvårdstjänster. Konventionen återkommer till området hälsa i flera artiklar. Dessa handlar bland annat om rätten att leva självständigt och delta i samhällslivet, rätten till hälsa, rätten till habilitering och rehabilitering samt rätten till en tillfredsställande levnadsstandard och social trygghet.

FN-kommitténs rekommendationer inom hälsoområdet

FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning har efter dialog i mars 2024 lämnat en rad rekommendationer för hur situationen inom området hälsa, folkhälsa och social välfärd kan förbättras i Sverige.

FN-kommittén rekommenderar bland annat följande:

- Genomför åtgärder så att alla som har en funktionsnedsättning kan få tillgång till information på lika villkor som andra.
- Se till att personer med funktionsnedsättning får tillgång till tillgänglig, kvalitativ och kulturanpassad medicinsk utrustning och hälso- och sjukvård mot en överkomlig kostnad. Detta inbegriper sexuell och reproduktiv hälsa och psykisk hälsa.
- Skärp kraven på att systematiskt involvera personer med funktionsnedsättning vid planering, utformning, övervakning och utvärdering av tillgänglighet, vårdprocesser och arbetsmetoder inom hälso- och sjukvården.
- Stärk genomförandet inom hälso- och sjukvården av den syn på funktionsnedsättning som grundas i de mänskliga rättigheterna.

Hälsa, folkhälsa och social välfärd är ett komplext område med flera huvudmän. Regionerna ansvarar för hälso- och sjukvården, kommunerna ansvarar för socialtjänsten och delar av omsorgen och staten styr genom lagstiftning, tillsyn och nationella mål. Centrala lagar är hälso- och sjukvårdslagen, patientlagen och patientsäkerhetslagen. Socialt stöd och sociala insatser regleras bland annat av socialtjänstlagen, SoL, och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Även socialförsäkringsregler påverkar vilket stöd en person kan få och hur det stödet samordnas med vård och kommunala insatser.

Tidigare uppföljning visar att personer med funktionsnedsättning möter flera utmaningar inom hälsa, folkhälsa och social välfärd. De har sämre livsvillkor, mindre hälsosamma levnadsvanor och sämre hälsa än övriga befolkningen. Förutsättningarna för självbestämmande har förbättrats inom verksamheter som ger stöd till personer med funktionsnedsättning, men allvarliga missförhållanden finns fortfarande, till exempel i form av otillåtna tvångs- och begränsningsåtgärder.[258]

I dialoger med civilsamhället framhålls att hälsa, folkhälsa och social välfärd hänger ihop med en persons hela livssituation och påverkar möjligheten till självständighet, arbete och delaktighet i samhället. När lagar och stödinsatser som assistans och färdtjänst brister ökar oro och isolering, vilket kan leda till psykisk ohälsa och bli ett folkhälsoproblem.[259]

Personer med funktionsnedsättning upplever sin hälsa som sämre än övriga befolkningen

Folkhälsomyndighetens nationella folkhälsoenkät från 2024 visar att personer med funktionsnedsättning har ett sämre allmänt hälsotillstånd än övriga befolkningen. Endast 44 procent bedömer sin hälsa som bra eller mycket bra. Motsvarande andel i befolkningen är 76 procent. Kvinnor med funktionsnedsättning bedömer sin hälsa som bra eller mycket bra i lägre utsträckning än män med funktionsnedsättning. (Se tabellbilagan avsnitt 7, Hälsa, folkhälsa och social välfärd.)[260]

---

[258] Myndigheten för delaktighet (2025). *Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024.*

[259] Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (2025). *Dokumentation: Förslag till åtgärder i en handlingsplan för funktionshinderspolitiken.*https://www.nodsverige.se/wpcontent/uploads/2025/07/pdf_slutgiltig_dokumentation-dialog-maj-2025.pdf (Hämtad 2026-01-15).

[260] Folkhälsomyndigheten (2024). *Nationella Folkhälsoenkäten 2024: Hälsa på lika villkor.*

Figur 23. Andel personer som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som bra eller mycket bra, personer med funktionsnedsättning jämfört med personer utan funktionsnedsättning. Fördelat på kön. År 2024.

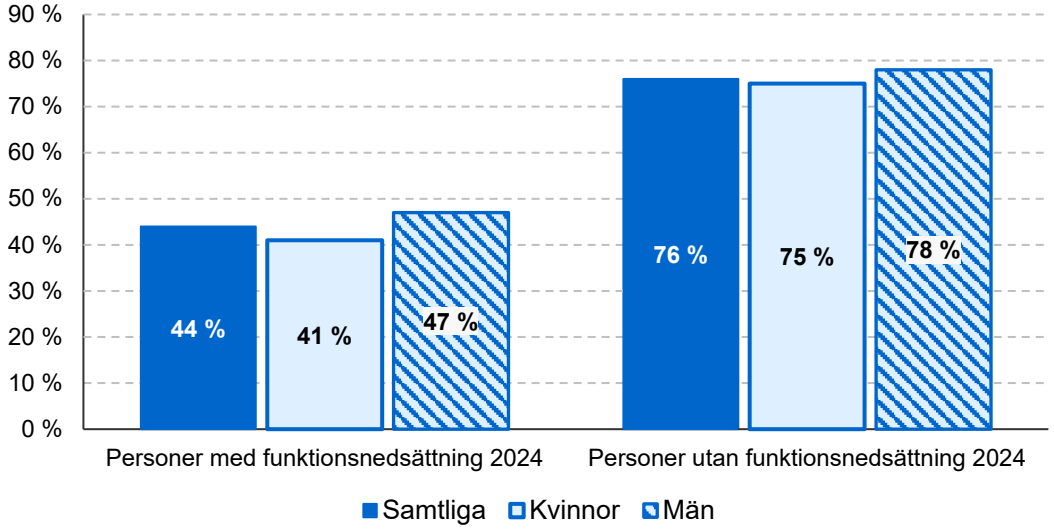

Källa: Folkhälsomyndigheten, Nationella Folkhälsoenkäten.

Samma bild framträder i Statistiska centralbyråns statistik[261], där hälften så många personer med funktionsnedsättning 2024 uppger att de uppfattar sin hälsa som bra, jämfört med övriga befolkningen. Figur 24 visar att personer med funktionsnedsättning i det högre åldersspannet är betydligt mer missnöjda med sin hälsa och att ålder därmed tycks spela en avgörande roll i det här sammanhanget.

[261] Statistiska centralbyrån (2025). *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.*

Figur 24. Andel personer som skattar sin hälsa som bra, personer med funktionsnedsättning jämfört med befolkningen i övrigt. Fördelat på ålder. År 2024.

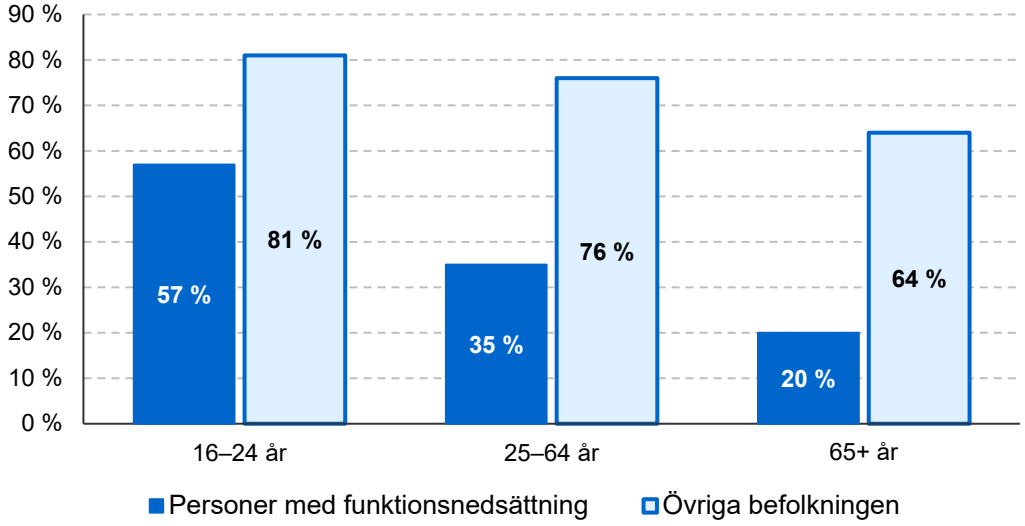

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)

Ett liknande mönster återkommer när det gäller personer som uppger att de har en långvarig sjukdom eller ett långvarigt hälsoproblem. Glappet mellan personer med och utan funktionsnedsättning är störst i gruppen som är äldre än 65 år, där siffrorna är 88 respektive 51 procent, och lägst i åldersgruppen 16–24 år, där siffrorna är 49 respektive 17 procent.

I Statistiska centralbyråns undersökning av levnadsförhållanden från 2024 framgår också att vuxna med funktionsnedsättning i högre utsträckning än övriga befolkningen inte får sina behov av vård och tandvård tillgodosedda. 12 procent bland personer med funktionsnedsättning upplevde att de under 2024 inte fick vård fastän de behövde det, jämfört med 4 procent i den övriga befolkningen. 10 procent av personer med funktionsnedsättning upplevde att de inte fick sina behov av tandvård tillgodosedda, jämfört med 3 procent hos övriga befolkningen. Det finns inga signifikanta skillnader mellan kvinnor och män.[262] (Se tabellbilagan avsnitt 7, Hälsa, folkhälsa och social välfärd.)

Sämre hälsoutfall och bristande tillgång till vård hos personer med funktionsnedsättning

Socialstyrelsens årliga lägesrapport bekräftar bilden att personer med funktionsnedsättning fortfarande inte får vård på samma villkor som övriga

[262] Statistiska centralbyrån (2025). *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.*

befolkningen. Dagens sjukvårdssystem, policyer och lagar exkluderar inte personer med funktionsnedsättning, men brister i digital tillgänglighet, fysiska anpassningar och kommunikationsstöd gör att personerna inte alltid får vård av samma kvalitet som andra. Socialstyrelsens analys visar flera skillnader i resultat för olika grupper. Ett påfallande resultat är att personer med insatser enligt LSS eller SoL har en högre överdödlighet vid akut hjärtinfarkt jämfört med övriga befolkningen. Personer med LSS-insatser löper två gånger högre risk att dö vid hjärtinfarkt jämfört med samma patientgrupp i övriga befolkningen. Dödligheten är något lägre för personer med insatser enligt SoL, men den är fortfarande dubbelt så hög jämfört med övriga befolkningen.[263]

Personer med LSS-insatser löper två gånger högre risk att dö efter en akut hjärtinfarkt jämfört med övriga befolkningen.

Högre risk för obesitas bland personer med intellektuell funktionsnedsättning och autism

Obesitas är en sjukdom som innebär en kraftigt ökad mängd kroppsfett. Den ökar risken för flera allvarliga sjukdomar, till exempel typ 2-diabetes, hjärt-kärlsjukdom och vissa cancerformer. Socialstyrelsen redovisar en betydligt högre förekomst av obesitas bland personer som har intellektuell funktionsnedsättning eller autism.[264] I åldersgruppen 19–49 år har 17 procent av kvinnorna och 9 procent av männen med intellektuell funktionsnedsättning obesitas, jämfört med 6,5 respektive 2,5 procent i den övriga befolkningen. Bland personer med autism är siffrorna 15 procent för kvinnor och 7,5 procent för män. Socialstyrelsen har mot bakgrund av den höga förekomsten valt att analysera två saker:

- tillgång till läkemedelsbehandling mot obesitas
- överdödlighet på grund av obesitas.

Myndighetens analyser visar att personer med funktionsnedsättning ordineras de rekommenderade läkemedlen oftare än övriga befolkningen. Störst är skillnaden för kvinnor som får Orlistat, ett läkemedel för viktminskning, där förskrivningen är ungefär fyra gånger så vanlig som i den övriga befolkningen. När det gäller överdödlighet på grund av obesitas kan Socialstyrelsen konstatera att den är 30 till 60 procent högre hos personer med insatser eller LSS eller SOL. Störst överdödlighet är det bland personer som tillhör grupp 1 i LSS personkrets:

---

[263] Socialstyrelsen (2025). *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning. Lägesrapport 2024.* Artikelnummer: 2025-4-9527.

[264] Socialstyrelsen (2025). *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning. Lägesrapport 2024.* Artikelnummer: 2025-4-9527.

personer med intellektuell funktionsnedsättning och autism. Överdödligheten är något högre bland männen än bland kvinnorna.[265]

Övervikt och obesitas påverkas av flera faktorer, bland annat levnadsvanor och samhälleliga villkor. Elevhälsoarbetet utgör en viktig faktor i det främjande och förebyggande arbetet genom att bidra till att identifiera och undanröja hinder och riskfaktorer som påverkar elevers hälsa och lärande. En rapport från Sveriges kommuner och regioner (SKR) betonar vikten av samverkan mellan skolan och andra samhällsaktörer för att säkerställa att elevhälsoarbetet fungerar lika bra på alla skolor i kommunen.[266]

I en intervjustudie om hälsa hos elever på komvux som anpassad utbildning framkommer att hälsovanor är ett komplext och känsligt ämne. Lärare upplever att det är svårt att prata om elevernas hälsa utan att det uppfattas som moraliserande eller som ett intrång i elevernas integritet. Flera lärare tar upp att vuxna med intellektuell funktionsnedsättning ibland har svårt att förstå konsekvenserna av sina val och förstå vikten av att exempelvis sätta gränser för sin konsumtion av livsmedel med hög socker- och fetthalt. Eftersom det rör sig om vuxna personer kan skolan endast uppmuntra eleven att söka hjälp, men många elever orkar eller klarar inte av det på egen hand.[267]

Behov av ny forskning om beteendeinsatser för ökad fysisk aktivitet hos personer med funktionsnedsättning

Fysisk aktivitet spelar en central roll för hälsa och livskvalitet, inte minst när det gäller att förebygga övervikt och obesitas. Trots de välkända fördelarna med fysisk aktivitet är mer än en tredjedel av Sveriges vuxna befolkning inte tillräckligt fysiskt aktiva för att uppnå hälsovinster. Detta är särskilt uttalat i vissa grupper, till exempel personer med intellektuell funktionsnedsättning.[268]

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) publicerade under 2025 en kartläggning av områden där ny forskning behövs vad gäller beteendeinriktade insatser inom vård, omsorg och socialtjänst för att öka fysisk aktivitet.[269] SBU bedömer i kartläggningen att det behövs nya systematiska översikter om beteendeinriktade insatser för ökad fysisk aktivitet hos personer i

---

[265] Ibid.

[266] Sveriges Kommuner och Regioner (2024). *Nulägesrapport om elevhälsan 2024.*

[267] Myndigheten för delaktighet (2025). *Hälsa hos elever på komvux som anpassad utbildning – En intervjustudie i klarspråk.*

[268] Folkhälsomyndigheten. *Fysisk aktivitet för personer med intellektuell funktionsnedsättning.*https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/dd566eefa2b6406d8412ab31d3581aa1/fysisk-aktivitet-personer-intellektuell-funktionsnedsattning.pdf (Hämtad 2026-01-13).

[269] Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (2025). *Beteendeinriktade insatser inom vård, omsorg och socialtjänst för att öka fysisk aktivitet. En kartläggning och förslag till nya kunskapsunderlag.*

alla åldrar med fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning. För barn och unga under 18 år ser myndigheten ett tydligt behov av systematiska översikter som granskar insatser vid psykisk ohälsa samt vid övervikt eller obesitas.

Stora brister i vården för personer med autism

Enligt Autism Sveriges hälso- och sjukvårdsenkät finns det stora brister i hälso- och sjukvården för personer med autism.[270] Hälften av respondenterna uppger att de inte får den vård de behöver. Många väntar ett år eller längre på utredning och nästan sju av tio får inget stöd under väntetiden. Behovet av habiliterande insatser är stort, men två av tre uppger att de inte får tillräckligt stöd.

Bristande samordning inom hälso-och sjukvården framträder som ett av de största problemen, och fyra av fem respondenter upplever att samordning saknas eller fungerar dåligt. Många upplever dessutom att kunskapen om autism är låg i vården och att informationen som de får ofta är svår att förstå. Kvinnor beskriver större brister än män, och flickor uppger att de får diagnos senare än pojkar. De riskerar därför att gå miste om tidiga insatser. Sammanfattningsvis visar resultaten att vården inte är anpassad till gruppens behov och att brister i struktur, kunskap och tillgänglighet påverkar gruppens hälsa och livskvalitet.[271]

Personer med funktionsnedsättning löper en högre risk för psykisk ohälsa och ensamhet

Personer med funktionsnedsättning uppger oftare psykiska besvär och ensamhet än andra i befolkningen. Det gäller både vuxna och yngre. Av SCB:s statistik framgår exempelvis att personer med funktionsnedsättning har betydligt mer besvär av ängslan, oro eller ångest än den övriga befolkningen. 21 procent har svåra besvär, jämfört med 4 procent hos den övriga befolkningen.[272] Trots dessa stora skillnader är det många personer med funktionsnedsättning som inte får det stöd de behöver när de mår psykiskt dåligt eller lever med psykiatriska tillstånd.[273] När psykiatriska verksamheter inte ger stöd till personer med funktionsnedsättning vid psykisk ohälsa är det ofta habiliteringen eller primärvården som i stället behöver ta emot dem, trots att personalen i dessa verksamheter saknar kompetens för det.[274]

---

[270] Autism Sverige (2024). *Hälso- och sjukvårdsrapport 2024.*

[271] Ibid.

[272] Statistiska centralbyrån (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.

[273] Socialstyrelsen (2025). *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning – lägesrapport 2025.*

[274] Ibid.

Kunskapsunderlag visar även att bristande tillgänglighet och avslag på lagstadgade sociala insatser, vars syfte är att förebygga ensamhet, är centrala hinder för både barn och vuxna med funktionsnedsättning. Konsekvenser av det är att barn och unga med funktionsnedsättningar riskerar att hamna utanför i socialiseringsprocessen, vilket kan få konsekvenser långt upp i vuxenlivet.[275]

Siffrorna är lika dystra när det gäller mer övergripande uppskattningar av psykiskt och emotionellt välbefinnande. Så mycket som en tredjedel bland personer med funktionsnedsättning uppger att de inte är nöjda med sitt liv, medan det hos övriga befolkningen är var tionde person. Det finns inga statistiskt signifikanta skillnader mellan kvinnor och män.[276]

Figur 25. Andel personer som uppger att de inte är nöjda med sina liv, personer med funktionsnedsättning jämfört med befolkningen i övrigt. Fördelat på kön. År 2023–2024.

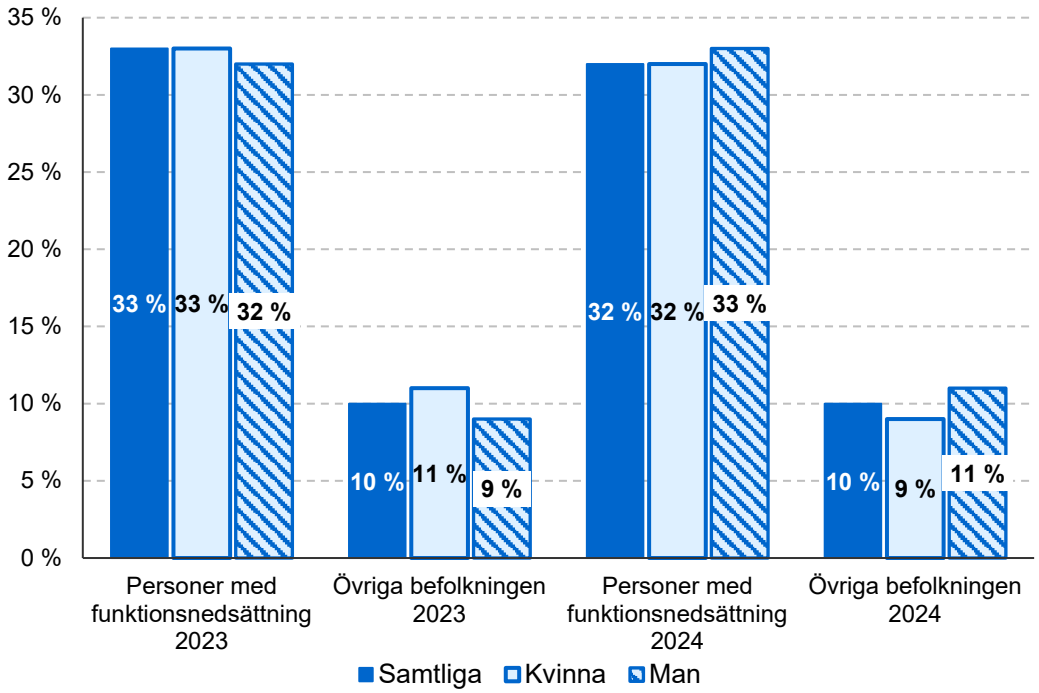

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Suicidrisken är högre för personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga befolkningen. Enligt statistik från Folkhälsomyndigheten från 2024 har personer

[275] Folkhälsomyndigheten (2025). *Underlag till nationell strategi för att förebygga och motverka ofrivillig ensamhet. Slutredovisning av regeringsuppdrag*.

[276] Statistiska centralbyrån (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.

med funktionsnedsättning under de senaste tolv månaderna i större utsträckning än övriga befolkningen övervägt att ta sitt liv, 7 procent jämfört med 3 procent. Resultatet visar även att andelen personer med funktionsnedsättning som har övervägt att ta sitt liv har ökat något sedan 2020.[277] Det är mer vanligt i yngre åldrar än i äldre, och det är mer vanligt att män med funktionsnedsättning överväger att ta sitt liv än att kvinnor gör det. (Se tabellbilagan avsnitt 7, Hälsa, folkhälsa och social välfärd.)

Figur 26. Andel personer som övervägt att ta sitt liv de senaste tolv månaderna, personer med funktionsnedsättning jämfört med personer utan funktionsnedsättning. Fördelat på ålder. År 2024.

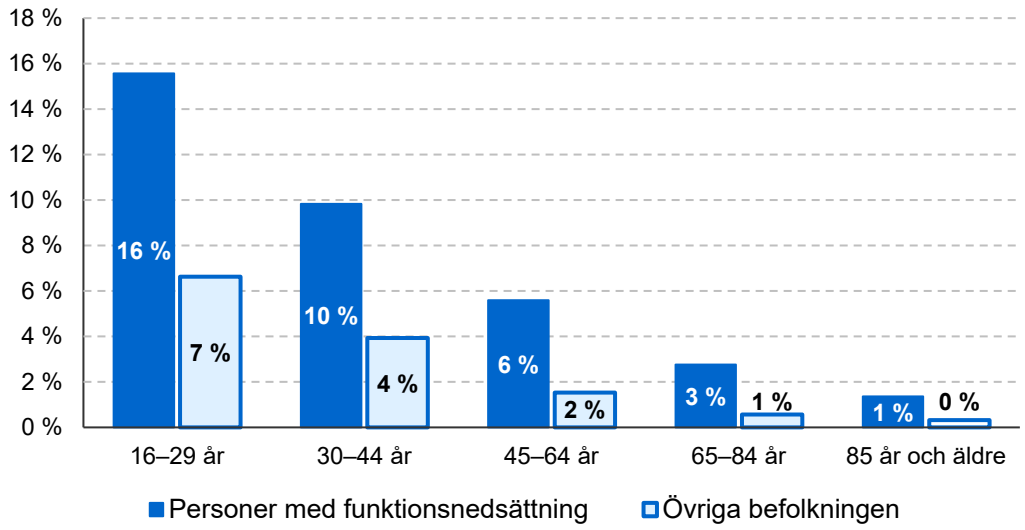

Källa: Folkhälsomyndigheten, Nationella Folkhälsoenkäten.

Ett liknade mönster återkommer när det gäller andelen personer som har försökt ta sitt liv. Enligt Folkhälsomyndighetens statistik är det mer vanligt att personer med funktionsnedsättning försökt ta sitt liv någon gång de senaste tolv månaderna (1,2 procent), jämfört med övriga befolkningen (0,3 procent). Suicidförsök är mer vanligt förekommande hos kvinnor med funktionsnedsättning än hos män, och mer vanligt hos unga vuxna med funktionsnedsättning i åldrarna 16–29 år.

Fragmenterat arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter för personer med funktionsnedsättning

I oktober 2024 fick Myndigheten för delaktighet, MFD, i uppdrag av regeringen att bidra i ett myndighetsgemensamt uppdrag att stärka och främja sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, SRHR. Som en del i detta uppdrag publicerade

[277] Folkhälsomyndigheten (2020, 2022, 2024). Nationella Folkhälsoenkäten 2020, 2022, 2024: Hälsa på lika villkor.

MFD 2025 en kartläggning som visar att personer med funktionsnedsättning upplever en sämre hälsa även inom området SRHR.[278]

Kartläggningen visar att arbetet med SRHR för personer med funktionsnedsättning i Sverige är fragmenterat och bristfälligt prioriterat. Regionerna bedriver ett mer strukturerat och tydligt arbete med SRHR på en övergripande nivå jämfört med kommunerna. Nästan samtliga regioner tillhandahåller information om SRHR på sina webbplatser, vanligtvis inom ramen för folkhälsoarbetet eller via sina webbsidor riktade mot vårdgivare.[279]

Stöd och insatser för personer med funktionsnedsättning

Vissa personer med funktionsnedsättning behöver stöd och insatser för att klara vardagen och kunna leva ett självständigt liv. Stödet kan handla om hjälp i hemmet, personlig assistans, boendestöd eller andra insatser som stärker hälsa och delaktighet. Insatserna ges av flera aktörer och påverkas av både individens behov och vilka regler som gäller för olika former av stöd.

Begränsad forskning om individuella stöd och delaktighet

I en rapport publicerad 2025 av Marie Cederschiöld högskola på uppdrag från Myndigheten för delaktighet[280] analyseras om individuella stöd leder till ökad delaktighet för personer med omfattande funktionsnedsättningar. Rapporten fokuserar främst på LSS-insatser som personlig assistans, bostad med särskild service samt daglig verksamhet, och den visar att kunskapen om sambandet mellan individuella stöd och delaktighet är begränsad, både i svensk och internationell forskning. En av rapportens analyser visar att begreppet individuella stöd saknar en tydlig och gemensam definition i forskningen, vilket försvårar jämförelser och slutsatser.

Intervjustudier som ligger till grund för rapporten visar att individuella stöd kan främja delaktighet, men att utfallet i hög grad påverkas av handläggningsprocessen. Begränsad tid, bristande kompetens inom alternativ och kompletterande kommunikation, AKK, samt få möten med brukaren försvårar möjligheten att ta tillvara den enskildes preferenser. Intervjuer med brukare ger en liknande bild och visar att många upplever att deras erfarenheter inte tillmäts

---

[278] Myndigheten för delaktighet (2025) *Om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) och funktionsnedsättning.*

[279] Ibid.

[280] Marie Cederschiöld Högskola (2025). *Leder individuella stöd till delaktighet? Om process- och resultatdelaktighet för personer med omfattande funktionsnedsättningar med LSS-insatser.*

tillräcklig betydelse, att frekventa byten av handläggare skapar otrygghet och att stödet inte alltid utformas efter individuella behov.[281]

Rapportens samlade slutsats är att individuella stöd är nödvändiga för att skapa förutsättningar för delaktighet för personer med omfattande funktionsnedsättningar, men att det i dag saknas tillräcklig kunskap för att tydligt fastställa orsakssamband mellan stöd och delaktighet. För att stärka en kunskapsbaserad praktik krävs tydligare definitioner av centrala begrepp, bättre individbaserade register och en starkare involvering av personer med funktionsnedsättning i utredning, beslut och utformning av stöd.[282]

Ökade behov inom LSS och SoL

I sin lägesrapport från 2025[283] fortsätter Socialstyrelsen att analysera tillgången till insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, samt enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Myndigheten kan konstatera att den fleråriga minskningen av beslut om LSS-insatser har avstannat. Mellan 2022 och 2023 ökade antalet personer med LSS från 74 till 75 per 10 000 invånare. Ökningen gäller nästan enbart daglig verksamhet. Myndigheten ser flera möjliga förklaringar. Fler yngre får diagnosen autism och kan ha behov av daglig verksamhet. Minskningar av lönebidrag kan också leda till att fler söker sig till daglig verksamhet och att färre går vidare till arbete eller studier. Socialstyrelsen fortsätter därför att analysera utvecklingen och vill föra dialog med andra aktörer för att stärka möjligheterna för personer med arbetsförmåga att nå reguljärt arbete.

Socialstyrelsen kan i sina analyser även konstatera att insatser enligt SoL ökar. Ökningen har skett främst inom insatsen boendestöd, som ofta beviljas till personer med psykisk funktionsnedsättning, men också till personer med intellektuell funktionsnedsättning eller autism. Myndigheten bedömer det som troligt att en stor del av ökningen har skett inom de två senare grupperna.

Mottagarna av statlig assistansersättning har blivit fler

Den statliga assistansersättningen är en socialförsäkringsförmån som regleras i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Den syftar till att personer med omfattande och varaktiga funktionsnedsättningar ska få jämlika levnadsvillkor och kunna vara delaktiga fullt ut i samhällslivet.[284] En

---

[281] Ibid.

[282] Ibid.

[283] Socialstyrelsen (2025). *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning. Lägesrapport 2024.*

[284] För att få assistansersättning måste man tillhöra en av de tre personkretsarna i LSS: Personkrets 1: personer med intellektuell funktionsnedsättning, autism eller autismliknande tillstånd. Personkrets 2: personer med betydande och bestående

person har rätt till assistansersättning om den behöver hjälp med grundläggande behov, såsom andning, måltider och personlig hygien, i minst 20 timmar per vecka i genomsnitt.

År 2023 fanns totalt 13 253 personer som var beviljade assistansersättning, vilket var en stor minskning från 14 508 personer år 2018. Under 2024 ökade dock antalet assistansmottagare till 13 340.[285]

Att antalet mottagare tidigare minskade berodde på att fler lämnade ersättningen (utflöde), främst till följd av att de avlidit, än antalet som tillkom ersättningen (inflöde).[286]

Figur 27. Antal assistansberättigade. Fördelat på kvinnor/flickor och män/pojkar. År 2018–2024.

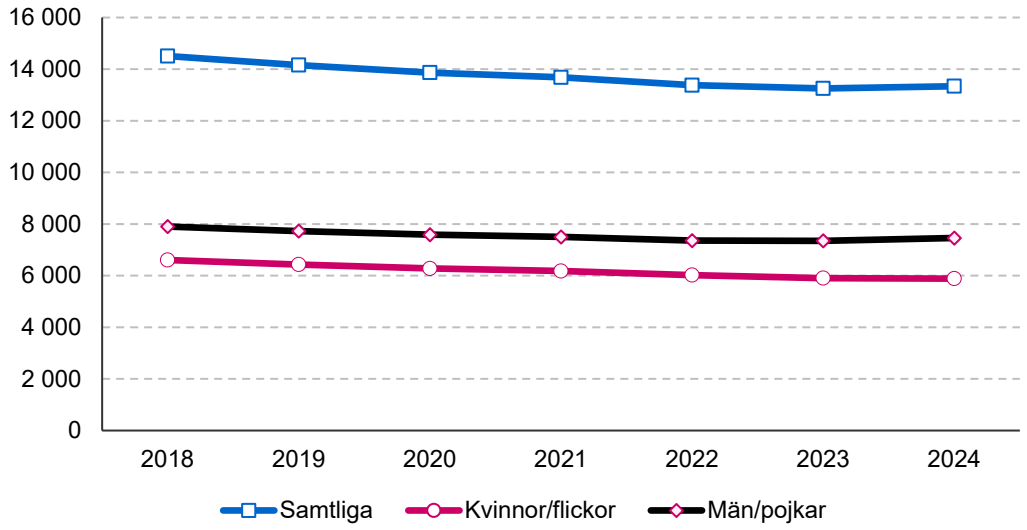

Källa: Försäkringskassan, Indikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättningen.

Kvinnor och flickor utgör 45 procent av mottagarna av assistansersättning, medan män och pojkar utgör 55 procent. Detta mönster har varit stabilt över tid. Det genomsnittliga antalet beviljade timmar 2024 var 136 timmar per vecka, vilket är en ökning med 2 timmar per vecka i jämförelse med 2023. Majoriteten av mottagarna är vuxna.

---

begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder. Personkrets 3: personer med varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder.

[285] Försäkringskassan (2025). *Indikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättningen.*

[286] Ibid.

Män är i större utsträckning mottagare av assistansersättning. Likaså har män i genomsnitt fler assistanstimmar i veckan än kvinnor. Orsakerna till de stora skillnaderna mellan könen är för närvarande okända.

Både antalet och andelen som får avslag på sin ansökan har minskat, men det är fortfarande vanligt att personer inte kvalificerar sig på grund av att deras behov inte överstiger 20 timmar per vecka. För individer som inte kvalificerar sig för statlig assistansersättning erbjuder kommunerna stöd enligt LSS eller socialtjänstlagen, SoL. År 2024 var det uppskattningsvis 4 500 personer som erhöll personlig assistans från sin kommun.[287]

Förändringar inom LSS-området

Just nu pågår det ett omfattande förändringsarbete inom LSS-området. Riksrevisionen genomför en granskning av de insatser staten gör för att stödja och kontrollera att kommunerna efterlever LSS-lagstiftningen. På senare år har flera aktörer, däribland FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning, regeringen och Socialstyrelsen, uppmärksammat att tillgången till LSS-insatser är ojämlik över landet. Socialstyrelsen har konstaterat att det i allt större utsträckning är boendekommunen, snarare än lagens intentioner, som avgör vilket stöd enskilda kan få.[288]

Parallellt med detta har regeringen också tillsatt en ny assistansutredning, med anledning av den omfattande välfärdsbrottsligheten inom personlig assistans.[289] Utredningen ska föreslå åtgärder som gör systemet för personlig assistans motståndskraftigt mot välfärdsbrottslighet. Förslag ska också ges för hur beslut om assistansersättning ska bli mer förutsägbara för den assistansberättigade och hur de bättre ska tillgodose individuella behov. Utredningens uppdrag är bland annat att föreslå en ny ordning för hur assistansersättning följs upp och se över om anhörigassistans ska regleras, för att motverka brottslighet och säkerställa den enskildes självbestämmande

Även på Socialstyrelsen pågår just nu ett arbete inom LSS-området. Myndigheten reviderar föreskrifter och allmänna råd för LSS-boenden för vuxna och för barn och ungdomar. Flera aktörer inom funktionshindersrörelsen bedömer att arbetet

---

[287] Ibid.

[288] Riksrevisionen (2026) *LSS – ett kommunalt uppdrag under statens styrning och kontroll.*

[289] Kommittédirektiv 2025:40. *Effektivare åtgärder mot välfärdsbrott och ökad förutsebarhet inom personlig assistans.*

kan leda till fler tvingande krav på kommuner och utförare och en allmän förbättring av situationen på LSS-boenden.[290]

Personer med funktionsnedsättning möter hinder i skyddade boenden

Skyddat boende är en tillfällig boendeinsats för personer i behov av stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp. Tillgång till skyddat boende ger våldsutsatta en möjlighet till en säker miljö där de kan få stöd, rådgivning och resurser för att kunna bygga upp ett nytt liv fritt från våld och förtryck. I en studie från MFD[291] framgår att personer med funktionsnedsättning ofta stöter på hinder i skyddade boenden, såsom bristande tillgänglighet, trygghet och stöd. De har ofta komplexa behov som kräver särskilda anpassningar både i boendemiljö och i bemötande från personalen. Ett viktigt resultat är att kvaliteten på skyddade boenden varierar vad gäller faktorer som bemanning, anpassningar av miljön och tillgång till långsiktigt stöd.

Studien lyfter fram flera kvalitetskriterier för att skyddade boenden ska kunna möta målgruppens behov:

- individanpassat bemötande och kommunikation för att skapa trygghet och förståelse
- behovsbaserat skydd som tar hänsyn till individens specifika behov
- långsiktigt och sammansatt stöd både under och efter vistelsen
- anpassade fysiska miljöer för att möta olika behov
- specialiserad kompetens och bemanning för att hantera komplexa behov, inklusive 24-timmarsbemanning vid behov
- hållbar boendesituation efter utslussning för att säkerställa en fungerande livssituation efter att vistelsen är över.

Studien pekar också på problem med bristande samordning mellan olika aktörer, såsom socialtjänst, hälso- och sjukvård, samt skola, vilket försvårar för personer med funktionsnedsättning att få ett sammanhållet och effektivt stöd. Det föreslås därför en förbättrad samverkan och koordinering av stödinsatser före, under och efter vistelsen i skyddat boende för att uppnå varaktig förändring för individerna.[292]

---

[290] HejaOlika.se *Föreskrifter för LSS-boenden kan skärpas – översyn pågår.* https://hejaolika.se/artikel/foreskrifter-for-lss-boenden-revideras-kan-skarpas/ (Hämtad 2025-12-04).

[291] Myndigheten för delaktighet (2025). *Skyddad på egna villkor. En intervjustudie om kvalitet i skyddat boende för våldsutsatta personer med funktionsnedsättning.*

[292] Ibid.

Kommunernas brukarundersökning visar att verksamheter och insatser inom LSS och SoL uppfattas olika av män och kvinnor

Varje år genomför landets kommuner en brukarundersökning av verksamheter och boenden som de driver inom LSS och SoL. I MFD:s uppföljning ingår undersökningens nyckeltal för *rätt stöd och hjälp*, *tydlig kommunikation*, *trygghet* och *trivsel* för de olika boendeformerna och verksamheterna. Syftet med att följa upp kommunernas insatser är att följa brukarnas möjligheter till självständighet och välmående inom LSS och SoL. Självständighet och välmående är viktiga aspekter för att skapa social välfärd och jämlika levnadsvillkor. (Se tabellbilagan avsnitt 7, Hälsa, folkhälsa och social välfärd.)

Rätt stöd och hjälp

I kommunernas undersökning från 2025 har brukarna fått ta ställning till om de får den hjälp de vill ha i sin boendeform eller verksamhet. När det gäller områdena sysselsättning, boendestöd och daglig verksamhet uppger mellan 87 och 88 procent av brukarna att de får den hjälp de vill ha. I områdena servicebostad och boende med särskild service är andelen brukare som upplever att de får det stöd de vill ha något lägre, 78 procent.[293]

När det gäller personlig assistans svarade 86 procent av brukarna att de var nöjda med den hjälp de fick från sina assistenter. Siffrorna i undersökningen visar på en svag förbättring inom flera områden sedan 2023.

[293] Kolada (2025). Brukarbedömning funktionsnedsättning. https://www.kolada.se/verktyg/jamforaren/?focus=2328&report=93286&row=gender (Hämtad 2025-12-10).

Figur 28. Andel brukare som uppger att de får den hjälp de vill ha. Fördelat på typ av insats. År 2023–2025.

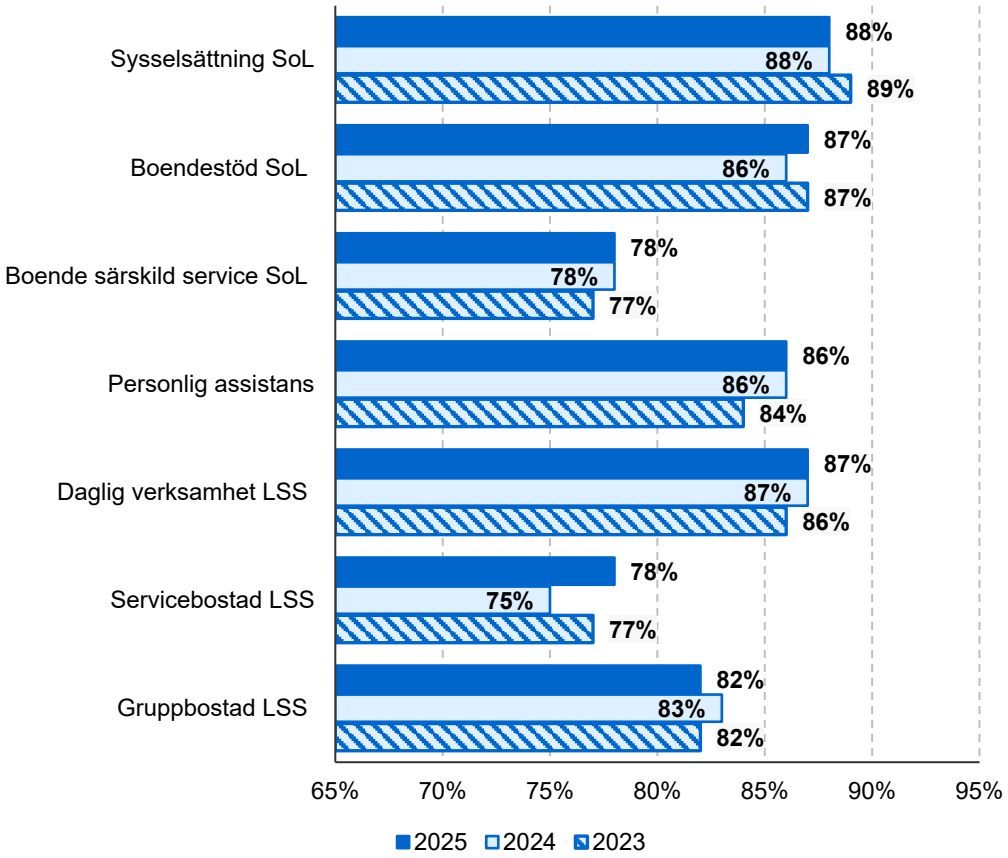

Källa: Kolada, Brukarbedömning funktionsnedsättning.

Män är generellt mer nöjda med stödet inom samtliga verksamheter jämfört med kvinnor.[294]

Tydlig kommunikation

En grundläggande förutsättning för människors välmående och trygghet är att de kan kommunicera med andra. En viktig aspekt är att personalen inom olika verksamheter inom LSS och SoL kan prata på ett sätt som brukaren förstår.

[294] Ibid.

Figur 29. Andel brukare som uppger att personalen pratar så att brukaren förstår. Fördelat på typ av insats. År 2023–2025.

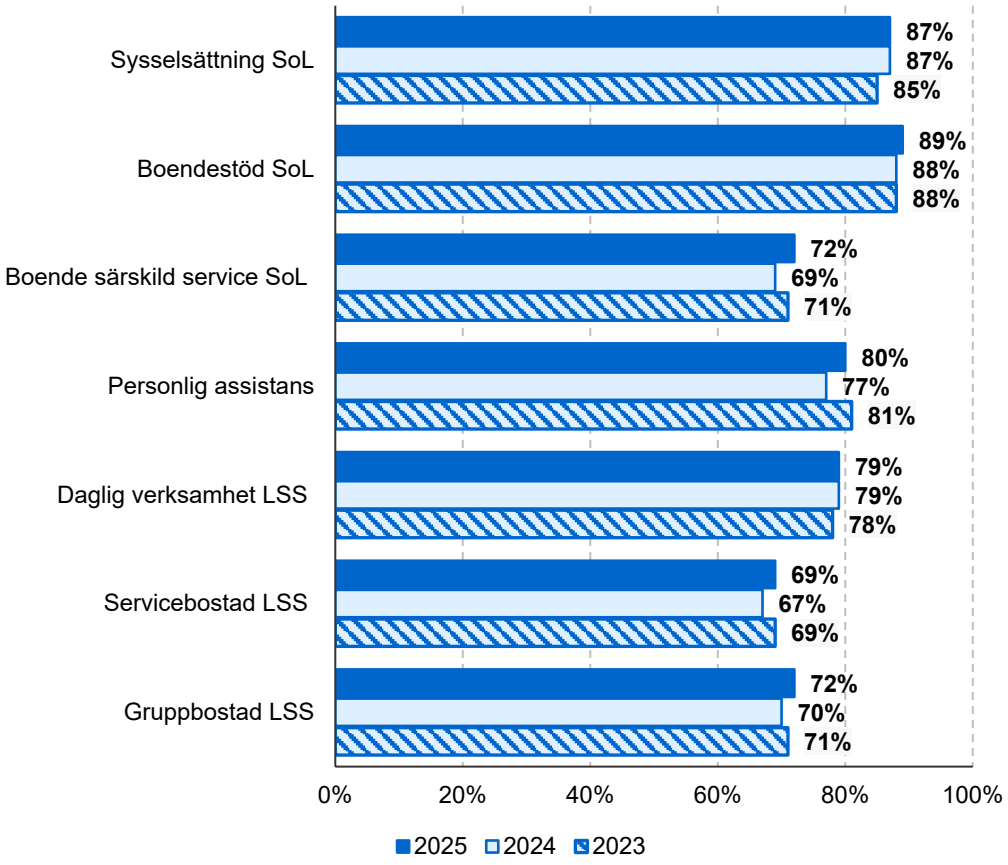

Källa: Kolada, Brukarbedömning funktionsnedsättning.

Resultaten varierar stort mellan olika typer av insatser inom LSS och SoL. Under 2025 upplevde 89 respektive 87 procent av brukarna med insatserna boendestöd och sysselsättning att personalen pratar på ett sätt som de kan förstå. Däremot var det endast 69 procent respektive 72 procent av brukarna som upplevde att de kunde förstå personalen på servicebostäder och gruppbostäder.

Inom flera områden finns det indikationer på att utvecklingen går i positiv riktning sedan 2023. Skillnaderna mellan könen är små för nästan samtliga verksamheter.[295]

Trygghet

I undersökningen får brukarna även besvara frågan om de är rädda för något hemma, i sin dagliga verksamhet, respektive på sin sysselsättning. Resultatet varierar stort mellan olika verksamheter och boendeformer. Utvecklingen är i stort

[295] Ibid.

sett oförändrad sedan 2022, med undantag för insatsen boende med särskild service, där andelen som känner sig trygga har ökat svagt.

Under 2025 var det 78 procent av brukarna som svarade att de aldrig är rädda för något på sin sysselsättning. 77 procent av brukarna svarade att de är trygga i sin dagliga verksamhet.

Figur 30. Andel brukare som uppger att de aldrig är rädda för något hemma, i sin dagliga verksamhet respektive på sin sysselsättning. År 2023–2025.

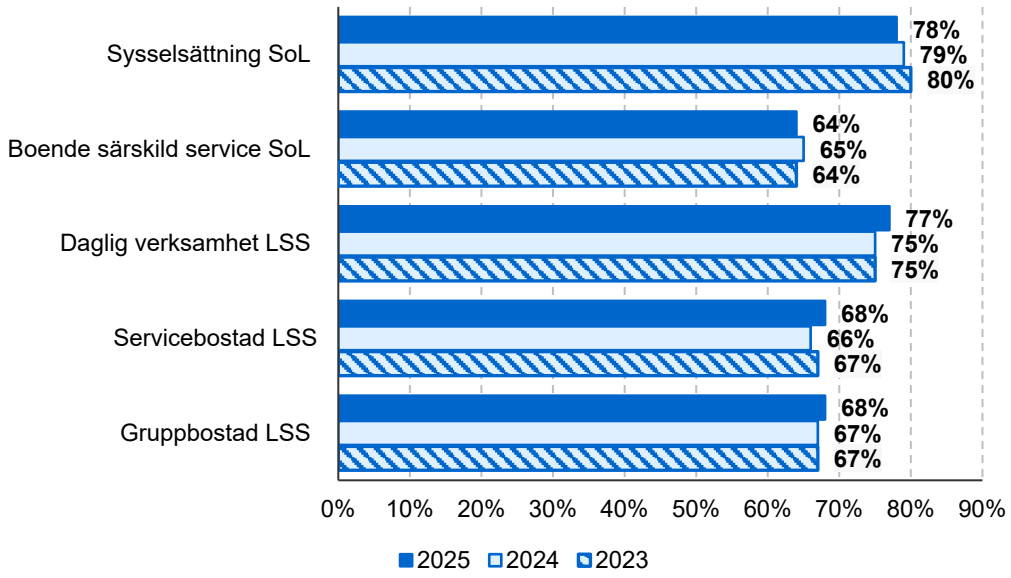

Källa: Kolada, Brukarbedömning funktionsnedsättning.

Tryggheten är lägst inom insatsen bostad med särskild service. Inom denna verksamhet syns en väsentlig skillnad mellan könen. 2025 svarade 60 av kvinnorna att de aldrig känner sig rädda för något, medan motsvarande siffra bland män var 70 procent.[296]

Trivsel

I undersökningen har brukarna fått besvara frågor som rör huruvida de trivs hemma, i sin verksamhet respektive med sina assistenter, sin boendepersonal eller sina boendestödjare. Under 2025 var det en övervägande andel av brukarna som svarade att de trivs i sina respektive verksamheter, boendeformer eller med sin personal. Endast servicebostäder och boende med särskild service har resultat som är lägre än 80 procent. Andelen brukare som trivs med sina verksamheter och insatser är i stort sett oförändrad sedan 2023. Resultatet visar på skillnader mellan könen för flera av verksamheterna och insatserna. Män trivs generellt bättre än

[296] Ibid.

kvinnor i boendeformerna gruppbostäder, servicebostäder, boende med särskild service och med insatsen boendestöd inom SoL. Sysselsättning är den enda insatsen där kvinnor trivs bättre än män.[297]

Figur 31. Andel brukare som trivs hemma, på sin verksamhet eller med sina boendestödjare, sin personal eller sina assistenter. År 2023–2025.

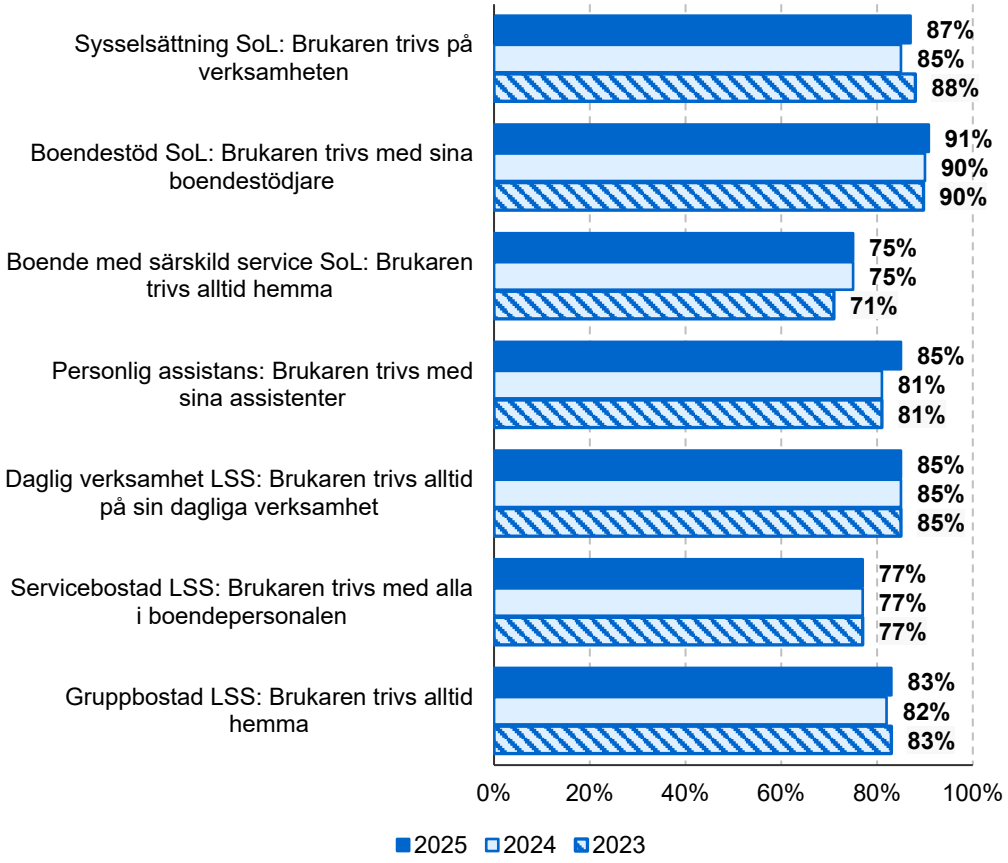

Källa: Kolada, Brukarbedömning funktionsnedsättning.

Män känner sig i större utsträckning trygga i verksamheter och insatser inom LSS och SoL. Likaså trivs män generellt sett bättre än kvinnor i de olika boendeformerna gruppbostad, servicebostad och boende med särskild service.

[297] Ibid.

Hälsa, folkhälsa och social välfärd: utveckling inom området

- **Självskattat allmänt hälsotillstånd (indikator):** Personer med funktionsnedsättning bedömer sitt allmänna hälsotillstånd generellt som sämre jämfört med övriga befolkningen. Kvinnor med funktionsnedsättning bedömer sitt hälsotillstånd som sämre än män med funktionsnedsättning. Inga signifikanta skillnader sedan 2020.

- **Ej tillfredsställt vårdbehov och tandvårdsbehov (indikator):** Personer med funktionsnedsättning upplever i större utsträckning att de inte har fått ett behov av vård eller tandvård tillfredsställt under de senaste tolv månaderna, jämfört med övriga befolkningen. Ingen signifikant skillnad sedan 2022.

- **Självskattad livsnöjdhet (indikator):** Det är betydligt vanligare att personer med funktionsnedsättning i låg grad är nöjda med sitt liv, jämfört med övriga befolkningen. Ingen signifikant förändring sedan 2023.

- **Självskattad hälsa bland skolbarn (indikator):** Andelen som upplever att de har en mycket bra hälsa är lägre bland barn med funktionsnedsättning, jämfört med övriga barn. Indikatorn har inte uppdaterats i årets rapport, då senast tillgängliga data är från 2021/2022.

- **Skolbarns livsnöjdhet (indikator):** Barn med funktionsnedsättning i åldrarna 11, 13 och 15 år är i lägre utsträckning tillfreds med livet än övriga barn. Indikatorn har inte uppdaterats i årets rapport, då senaste tillgängliga data är från 2021/2022.

- **Övervägt att ta sitt liv (indikator):** Andelen som under det senaste året övervägt att ta sitt liv är mer än dubbelt så stor bland personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga. Andelen har ökat något i båda grupperna sedan 2020.

- **Antal beviljade assistanstimmar och per assistentberättigad (nyckeltal):** Mellan 2023 och 2024 har antalet mottagare som beviljas assistansersättning ökat. Det är fler män än kvinnor som får assistansersättning.

- **Brukarundersökning inom LSS och SoL (indikator):** Resultaten är i stort oförändrade sedan 2023. Inom vissa verksamheter har situationen utvecklats positivt, och inom

andra har den försämrats. Det gäller alla fyra nyckeltal: andelen brukare som får rätt stöd, andelen som upplever att personalen kommunicerar på ett sätt som går att förstå, andelen brukare som känner sig trygga hemma eller i sina verksamheter samt andelen brukare som trivs i sina respektive verksamheter, boendeformer eller med sin personal. Resultaten ska tolkas med viss försiktighet, då svarsfrekvensen varierar mycket.

För detaljerad information, se tabellbilagan avsnitt 7, Hälsa, folkhälsa och social välfärd.

4.8. Kultur och fritid

Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Det framgår av de nationella kulturpolitiska målen, som även slår fast att det ska vara möjligt att på lika villkor utöva, uppleva och ta del av konst och kultur. Alla ska ha möjlighet att vistas i och njuta av natur- och kulturlandskap, i enlighet med friluftslivspolitikens delmål. Ökad tillgänglighet till bland annat hälsofrämjande miljöer och aktiviteter är även ett fokusområde för det folkhälsopolitiska ramverket. Inom samhällsområdet Kultur och fritid ingår de strategiska myndigheterna Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Riksantikvarieämbetet och Statens kulturråd. Riksantikvarieämbetet och Statens kulturråd är också sektorsmyndigheter.

Rättigheter enligt FN-konventionen

I FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning står det att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna delta i kulturlivet och få tillgång till verksamhet, utbud, produkter och platser. De ska även få möjlighet att utveckla och använda sin kreativa, artistiska och intellektuella förmåga. Personer med funktionsnedsättning ska också kunna delta i rekreations- och fritidsverksamhet och idrott, och ha tillgång till idrotts-, rekreations- och turistanläggningar. Barns rätt till fritid, kultur och lek lyfts även fram i barnkonventionen.

FN-kommittén rekommenderar Sverige att stärka tillgängligheten inom området kultur och fritid

I mars 2024 granskades Sveriges arbete med att genomföra FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I samband med det rekommenderade FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning bland annat att Sverige ska säkerställa att idrotts-, rekreations-, kultur- och fritidsverksamheter är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Kommittén rekommenderade även att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till kostnadsfri personlig assistans som ger dem möjlighet att idrotta och att delta i kulturella och sociala verksamheter. Arbetet med att genomföra rekommendationerna bör enligt kommittén ske i nära samråd med och aktivt involvera personer med funktionsnedsättning och de organisationer som företräder dem.

Utöver politiska mål finns det lagar, strategier och bidragsmodeller som ska öka tillgängligheten till kultur och fritid. Ett exempel är Kulturrådet, som har i uppdrag att driva på kultursektorns utveckling och som bland annat fördelar bidrag med kriterier för tillgänglighet[298] [299] och stödjer den kommunala kulturskolan.[300] På kommunal nivå ska folkbiblioteken i enlighet med bibliotekslagen (2013:801) vara tillgängliga för alla.[301] Biblioteken ska ge särskild uppmärksamhet till bland annat personer med funktionsnedsättning.[302] Enligt museilagen (2017:563) ska utställningar och publik verksamhet vara tillgänglig för alla och anpassad till användarnas förutsättningar.[303]

Trots politiska mål och lagar om tillgänglighet visar föregående års uppföljning att det finns betydande skillnader mellan personer med funktionsnedsättning och övriga i befolkningen när det kommer till i deltagande i kultur-, kulturarvs- och idrotts- och fritidsverksamhet. Sämre privatekonomi, bristfälliga transporter och avsaknad av stöd, såsom ledsagning, kan vara hinder för besökare och deltagare med funktionsnedsättning. Andra viktiga områden för ansvariga aktörer att arbeta med är kännedom och kunskap om målgruppens förutsättningar och att säkerställa fysisk och kognitiv tillgänglighet till aktiviteter och lokaler. Uppföljningen av 2024 visar även att det finns skillnader i möjligheten att delta i kulturaktiviteter beroende på var i landet man bor. Det finns variationer i graden av tillgänglighet och i vilka insatser som görs inom olika konstområden, kommuntyper och samhällssektorer.[304]

Kommunerna ska se till att det allmänna fritids- och kulturutbudet är tillgängligt för personer inom LSS. En kartläggning från MFD har dock visat att utbudet av aktiviteter på gruppbostäder kan vara begränsat och att utbudet för de som har personlig assistans kan begränsas till det som assistenten initierar.[305] Enligt socialtjänstlagen ska kommunen lämna försörjningsstöd för skäliga kostnader, exempelvis för lek och fritid eller ledsagning för att besöka vänner, delta i

---

[298] Kulturrådet *Tillgängligt kulturliv*. https://www.kulturradet.se/i-fokus/tillgangligt-kulturliv/ (Hämtad 2025-12-15).

[299] Kulturrådet. *Kulturinstitutioner*. https://www.kulturradet.se/i-fokus/tillgangligt-kulturliv/vart-uppdrag/kulturinstitutioner/ (Hämtad 2025-12-15).

[300] Kulturrådet. *Kulturskolecentrum*. https://www.kulturradet.se/i-fokus/barn-och-unga/kulturskolecentrum/ (Hämtad 2025-12-15).

[301] SFS (2013:801) *Bibliotekslag*.

[302] Svensk biblioteksförening. *Fakta om bibliotek*. https://biblioteksforeningen.se/fakta-om-bibliotek/ (Hämtad 2025-12-15).

[303] SFS (2017:563) *Museilag*.

[304] Myndigheten för delaktighet (2025). *Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024. Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken*. Nummer 2025:12.

[305] Myndigheten för delaktighet (2020). *Aktiv fritid*.

kulturlivet eller promenera. För insatser som exempelvis assistans, ledsagarservice och kontaktperson får kommunen dock ta ut en avgift.[306] Civilsamhället framhåller i dialog med MFD att det finns flera strukturella utmaningar när det gäller att förbättra tillgången till en meningsfull fritid och till kultur och kulturarv liksom delaktigheten i kulturlivet för personer med funktionsnedsättning. Tillgången till ledsagning, färdtjänst, syntolkning, personlig assistans med mera har försämrats. Ineffektiv samverkan mellan kommuner, myndigheter, föreningar och förbund leder till exkludering. Flera organisationer framhåller även vikten av tillgängliga lokaler för att alla ska få tillgång till fritidsaktiviteter och kultur.[307]

Ojämlikt deltagande i fritidsaktiviteter utanför hemmet

SCB:s undersökning av levnadsförhållanden 2024 visar att 44 procent av personer med funktionsnedsättning regelbundet ägnar sig åt en fritidsaktivitet utanför hemmet, jämfört med 68 procent i övriga befolkningen. (Se tabellbilagan avsnitt 8, Kultur och fritid). Skillnaden mellan grupperna har inte minskat sedan 2022.[308] [309]

Figur 32. Andel personer som regelbundet ägnar sig åt någon fritidsaktivitet utanför hemmet som kostar pengar, personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga i befolkningen. År 2021–2024.

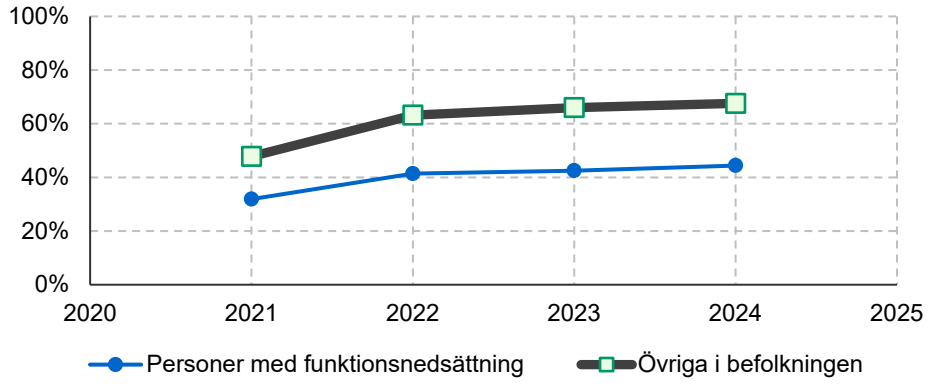

[306] Myndigheten för delaktighet (2021-06-01). *Aktiv fritid – varför och hur?* https://www.mfd.se/samhallsomraden/kultur-och-fritid/aktiv-fritid-varfor-och-hur/ (Hämtad 2015-12-15).

[307] Myndigheten för delaktighet (2025). *När delaktighet blir verklighet. Förslag till nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken 2026–2031*.

[308] Mellan 2021 och 2022 ökade andelen som regelbundet ägnar sig åt en fritidsaktivitet utanför hemmet, sannolikt som en effekt av förändringarna i samhället under pandemin. Samtidigt ökade skillnaderna mellan personer med funktionsnedsättning och befolkningen i övrigt.

[309] Statistiska centralbyrån (2023, 2024, 2025). *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2022, 2023 och 2024*.

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Det finns en tendens att kvinnor ägnar sig åt fritidsaktiviteter utanför hemmet i mindre utsträckning än män. Skillnaden mellan män och kvinnor med funktionsnedsättning är dock inte statistiskt säkerställd. När kön och funktionsnedsättning läggs samman blir skillnaderna stora. I den senaste mätningen svarade 70 procent av männen i den övriga befolkningen att de regelbundet ägnar sig åt en fritidsaktivitet utanför hemmet som kostar pengar, jämfört med 42 procent av kvinnorna med funktionsnedsättning.[310] (Se tabellbilagan avsnitt 8, Kultur och fritid).

Figur 33. Andel personer som regelbundet ägnar sig åt någon fritidsaktivitet utanför hemmet som kostar pengar, personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga i befolkningen. Fördelat på kön. År 2024.

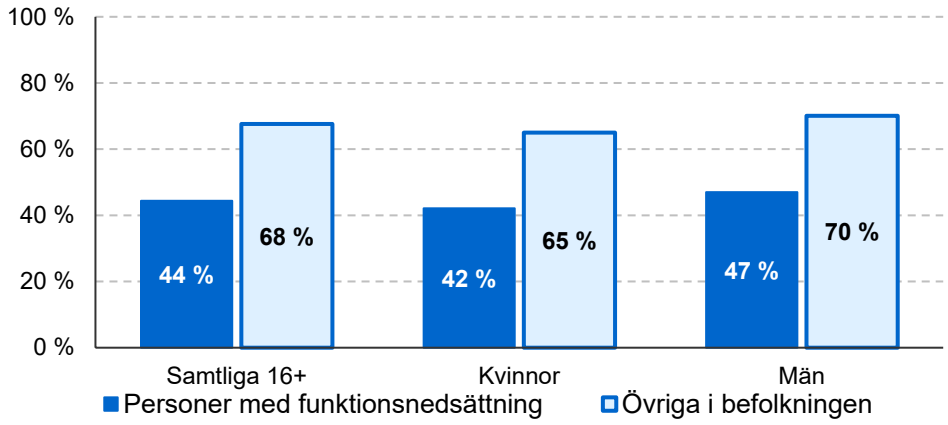

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Ekonomiska faktorer är en typ av hinder, och den tidigare uppföljningen visar att även otillgänglighet och brister i stödsystem kan vara bidragande orsaker.[311] Funktionshindersrörelsen lyfter även att många personer med funktionsnedsättning inte vågar engagera sig ideellt av rädsla att förlora sjuk- eller aktivitetsersättning, något som påverkar möjligheterna till en meningsfull fritid.[312] Under 2025 har regeringen gett Inspektionen för socialförsäkring i uppdrag att

[310] Statistiska centralbyrån (2025). *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024*.

[311] Myndigheten för delaktighet (2025). *Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024.*

[312] Funktionsrätt Sverige. *Funktionsrättsriksdagen om fritid och hälsa: ”Otydliga regler stoppar ideellt engagemang”.* https://funktionsratt.se/nyheter/funktionsrattsriksdagen-om-fritid-och-halsa-otydliga-regler-stoppar-ideellt-engagemang/ (Hämtad 2025-12-16).

analysera tillämpningen av rätten till sjuk- och aktivitetsersättning vid ideella åtaganden och andra oavlönade aktiviteter.[313]

Även den sammanlagda ansträngningen av att leva med en funktionsnedsättning och möta hinder i vardagen påverkar möjligheten till en meningsfull fritid. Exempelvis kan personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF) uppleva att arbetet tar all energi. Att delta i aktiviteter eller upprätthålla relationer blir då svårt, samtidigt som detta är viktigt för att förebygga social ensamhet.[314] Ett annat exempel är unga vuxna med hörselnedsättning, som kan behöva göra strategiska val att antingen minska på arbetsmässiga krav för att kunna vara aktiv på fritiden, eller dra ner på fritidsaktiviteter för att satsa mer på jobbet.[315]

Ekonomisk ojämlikhet – alla har inte råd med en fritidsaktivitet

Personer med funktionsnedsättning har generellt sett sämre ekonomi än befolkningen i övrigt. De ojämlika ekonomiska förutsättningarna återspeglas i den nationella statistiken över levnadsvillkor för såväl barn som vuxna.

Dubbelt så många personer med funktionsnedsättning uppger att de inte har råd att delta i en fritidsaktivitet, jämfört med befolkningen i övrigt.

I SCB:s undersökning av levnadsförhållanden från 2024 uppger 17 procent av personer med funktionsnedsättning att de inte har råd att delta i en fritids- eller nöjesaktivitet utanför hemmet som kostar pengar. Det kan jämföras med 7 procent av övriga i befolkningen. Sedan 2022[316] har andelen som inte har råd att delta i en fritidsaktivitet ökat något totalt sett. För personer med funktionsnedsättning ligger förändringen inom felmarginalen, medan den för övriga befolkningen är statistiskt säkerställd.[317] (Se tabellbilagan avsnitt 8, Kultur och fritid).

---

[313] Regeringen. *Uppdrag att analysera rätten till sjuk- och aktivitetsersättning vid ideella åtaganden.* https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/07/uppdrag-att-analysera-ratten-till-sjuk--och-aktivitetsersattning-vid-ideella-ataganden/ (Hämtad 2025-12-16).

[314] Riksförbundet Attention (2025). *”Jag orkar inte”. En rapport om social samvaro och ofrivillig ensamhet hos vuxna personer med NPF*.

[315] Riksförbundet DHB (2025). *Mellan två världar*. Utgiven med stöd från Allmänna Arvsfonden (2025).

[316] På grund av en förändring i insamlingsmetoden går siffrorna inte att jämföra med tidigare år.

[317] Statistiska centralbyrån (2023, 2024, 2025). *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2022, 2023 och 2024*.

Figur 34. Andel personer som inte har råd att delta i en fritidsaktivitet, personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga i befolkningen. År 2022–2024.

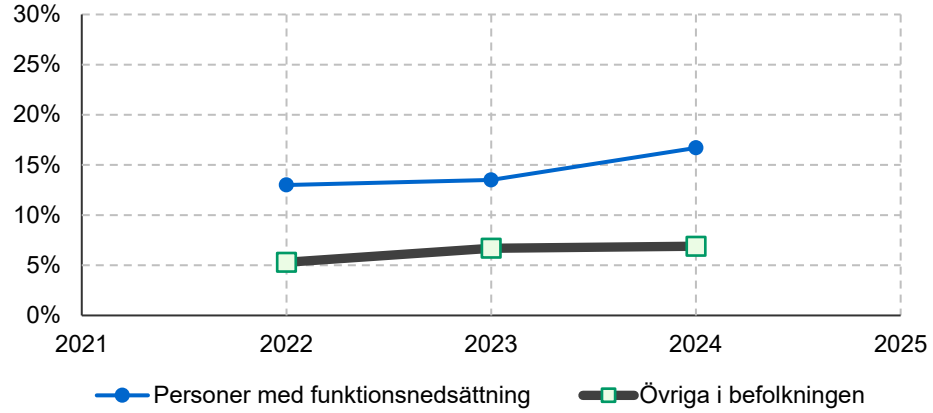

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

I åldersgruppen 30–64 år är skillnaden mellan personer med funktionsnedsättning och den övriga befolkningen ännu större. Bland kvinnor med funktionsnedsättning uppger 29 procent att de inte har råd med en fritidsaktivitet, jämfört med 10 procent bland övriga kvinnor i åldersgruppen 30–64 år.[318] (Se tabellbilagan avsnitt 8, Kultur och fritid).

Det är tre gånger så vanligt att kvinnor med funktionsnedsättning i åldersgruppen 30–64 år inte har råd med en fritidsaktivitet, jämfört med övriga kvinnor i åldersgruppen.

[318] Statistiska Centralbyrån (2025). *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.*

Figur 35. Andel personer i åldersgruppen 30–64 år som inte har råd att delta i en fritidsaktivitet, personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga i befolkningen. Fördelat på kön. År 2024.

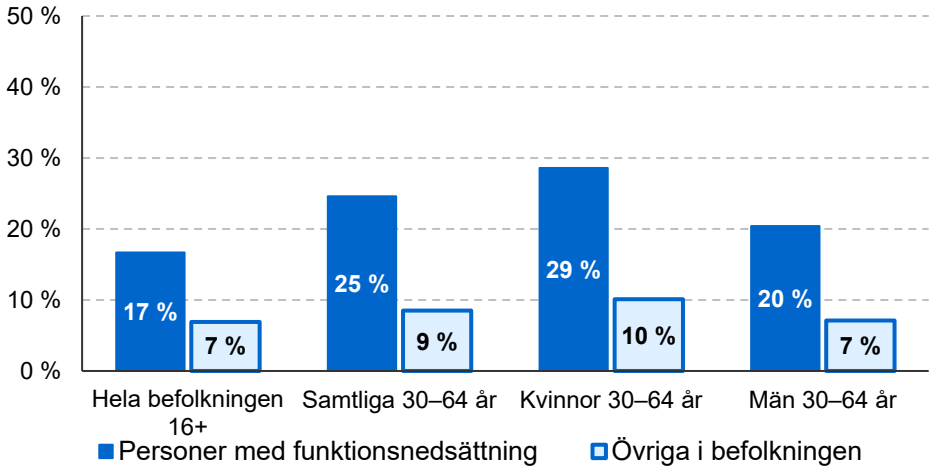

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

I SCB:s undersökningar av levnadsförhållanden 2024 framgår även att personer med utländsk bakgrund i större utsträckning uppger att de inte har råd att delta i en fritidsaktivitet, jämfört med personer med svensk bakgrund. Skillnaden mellan de som har svensk bakgrund och ingen funktionsnedsättning och de som har utländsk bakgrund och funktionsnedsättning är stor: det är 4 procent respektive 30 procent som uppger att de inte har råd att delta i en fritidsaktivitet.[319]

Figur 36. Andel personer som inte har råd att delta i en fritidsaktivitet, personer med funktionsnedsättning jämfört med befolkningen i övrigt. Fördelat på bakgrund. År 2024.

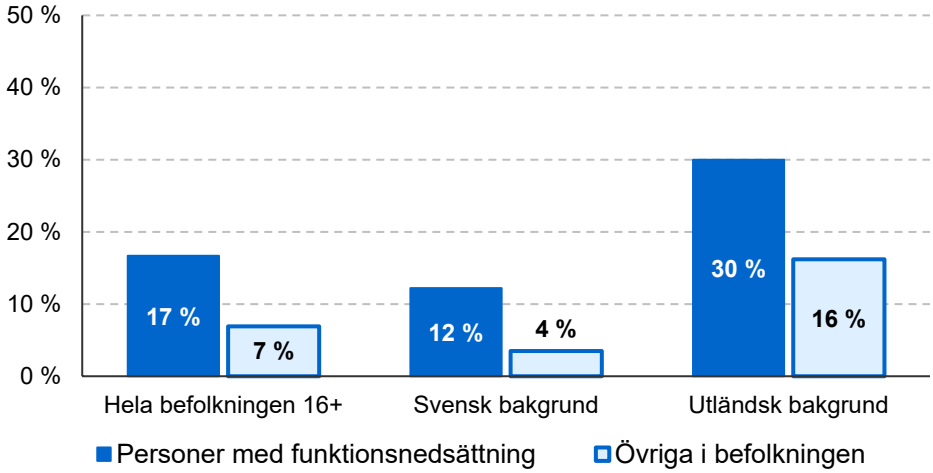

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

[319] Ibid.

När MFD under 2024 ställde frågor om fritidsaktiviteter till myndighetens undersökningspanel Rivkraft[320], som till stor del består av kvinnor, återkom dålig ekonomi som ett vanligt skäl till att man avstår från vissa fritidsaktiviteter.[321]

> De flesta (kulturarv) ligger lite mer otillgängligt till, och jag har inte ekonomi för att ta mig med buss/tåg – inte så ofta som jag skulle vilja. Har inte heller råd att ha bil, vilket skulle underlätta oerhört.”

Ekonomisk ojämlikhet och andra hinder kan påverka barns tillgång till kultur

Att familjens ekonomi påverkar även barnens möjligheter till fritidsaktiviteter framgick i föregående års uppföljning. Ett exempel är att andelen barn som går på en fysisk aktivitet på fritiden ökar med vårdnadshavarens inkomst.[322] För barn med funktionsnedsättning finns även andra typer av hinder, som otillgänglighet och brister i stödsystem, vilket kan påverka möjligheterna till en aktiv fritid.

För att stimulera deltagande i fritidsaktiviteter för barn mellan 8 och 16 år har regeringen infört Fritidskortet, som kan betala för barns regelbundna fritidsaktiviteter inom idrott, kultur och fritid.[323] Funktionsrätt Sverige har lyft att fritidskortet inte täcker de extra kostnader som många barn med funktionsnedsättning har, exempelvis kostnader för hjälpmedel.[324]

När SCB under 2023 ställde frågor till barn om de under det senaste halvåret varit på bio, museum/konstutställningar, konsert och bibliotek var tendensen att barn med funktionsnedsättning i mindre utsträckning besöker kulturaktiviteter, jämfört med övriga barn. Att besöka bibliotek var dock den enda aktiviteten där skillnaden var statistiskt säkerställd. Det var 54 procent bland barnen med funktionsnedsättning som besökt biblioteket det senaste halvåret, jämfört med 60 procent bland övriga barn. Flickor uppgav i större utsträckning att de besökt bibliotek jämfört med pojkar, såväl bland barn med funktionsnedsättning som i den övriga befolkningen. Det är vanligare att barn från familjer med låg

---

[320] Undersökningspanelen Rivkraft består av personer med egen erfarenhet av funktionsnedsättning. Läs mer om Rivkraft i kapitel 2, Datakällor.

[321] Myndigheten för delaktighet (2024). Undersökningspanelen Rivkraft, enkätundersökning nummer 46.

[322] Myndigheten för delaktighet (2025). *Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024*.

[323] Läs mer om fritidskortet på Fritidskortet.se.

[324] Funktionsrätt Sverige. *Kritik när Fritidskortet införs.* https://funktionsratt.se/nyheter/kritik-nar-fritidskortet-infors-barn-med-funktionsnedsattning-har-samre-forutsattningar-att-vara-med/ (Hämtad 2025-12-16).

ekonomisk standard, det vill säga familjer som lever med risk för fattigdom,[325] besöker bibliotek. Det är även vanligare att barn med utländsk bakgrund besöker bibliotek jämfört med barn med svensk bakgrund. [326]

Figur 37. Andel barn 12–18 år som varit på bibliotek under det senaste halvåret, barn med funktionsnedsättning eller långvarig sjukdom jämfört med övriga barn. Fördelat på kön, bakgrund och familjeekonomi. År 2023.

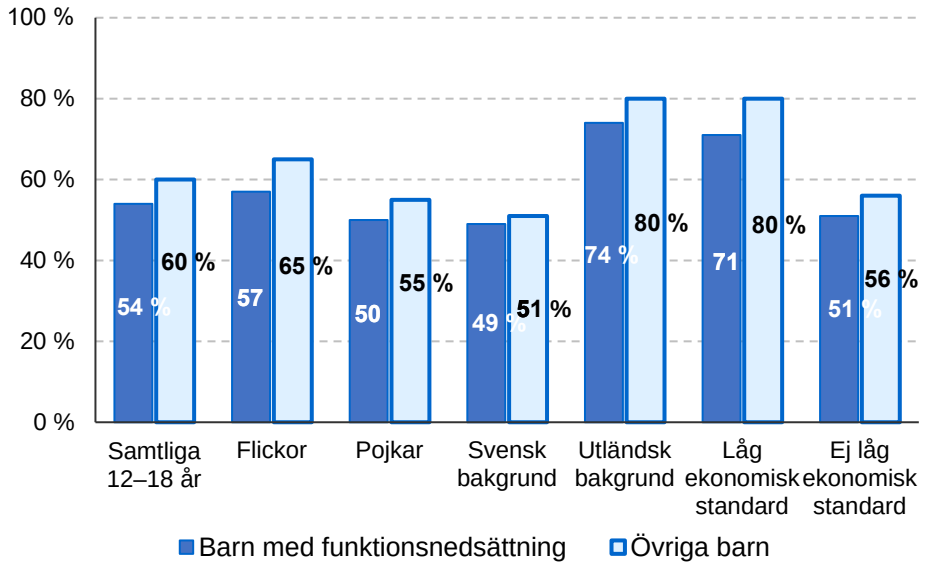

Källa: SCB, Undersökningarna av barns levnadsförhållanden (Barn-ULF).

Generellt sett är det färre barn från familjer med låg ekonomisk standard, såväl bland barn med funktionsnedsättning som bland övriga barn, som har varit på bio eller konsert.[327] [328]

---

[325] När ett hushålls årliga inkomst är lägre än 60 procent av medianvärdet för alla hushåll räknas det som låg ekonomisk standard och som risk för fattigdom, medan de som har en årlig inkomst 60 procent eller högre av medianvärdet inte lever i risk för fattigdom.

[326] Statistiska Centralbyrån (2024). *Undersökningarna av barns levnadsförhållanden 2023*.

[327] Inom gruppen familjer med låg ekonomisk standard fanns en tendens att barn med funktionsnedsättning besökte bio i större utsträckning än övriga barn i familjer med låg ekonomisk standard, men den skillnaden är inte statistiskt säkerställd.

[328] Statistiska Centralbyrån (2024). *Undersökningarna av barns levnadsförhållanden 2023*.

Figur 38. Andel barn 12–18 år som varit på konsert eller bio under det senaste halvåret, barn med funktionsnedsättning eller långvarig sjukdom jämfört med övriga barn. Fördelat på familjeekonomi. År 2023.

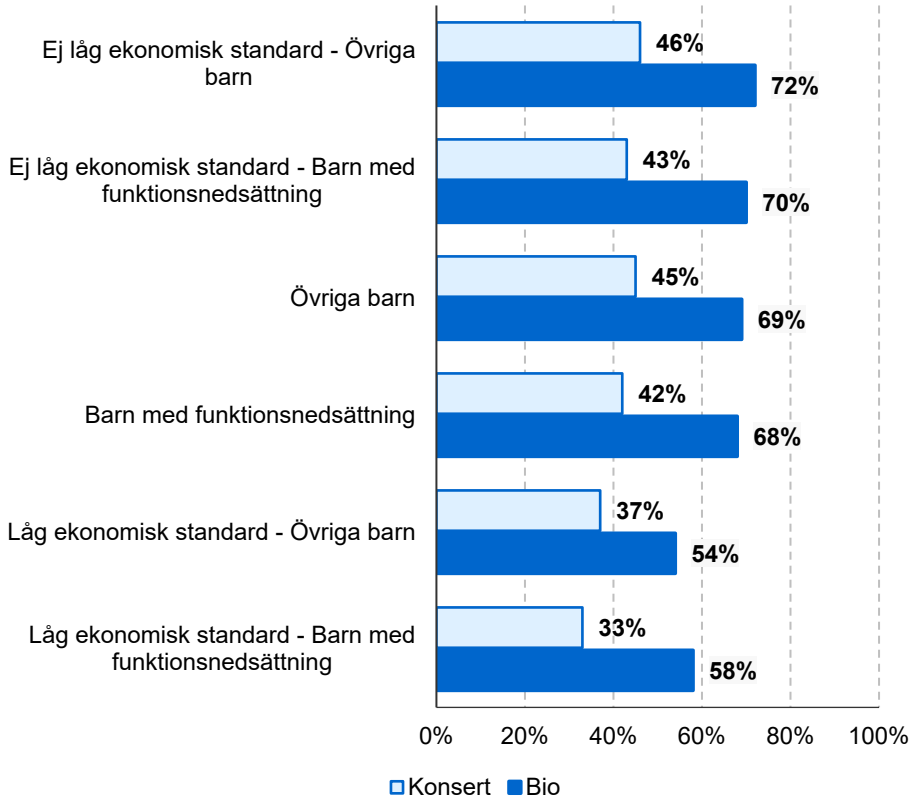

Källa: SCB, Undersökningarna av barns levnadsförhållanden, Barn-ULF.

När det kommer till teaterbesök ser förhållandena annorlunda ut. Det är lika stor andel barn med funktionsnedsättning som har varit på teater det senaste halvåret som övriga barn, 16 procent. Bland barn med funktionsnedsättning syns ingen skillnad mellan barn från familjer med olika ekonomisk standard. Bland övriga barn är det fler barn från familjer med låg ekonomisk standard som har varit på teater än barn från familjer med bättre ekonomiska förutsättningar, 21 respektive 15 procent.[329] Skillnaderna i barnens deltagande i de olika konstformerna kan ha flera förklaringar. En förklaring till att barn med funktionsnedsättning mer sällan besöker bibliotek kan vara brist i tillgänglighet. En delförklaring till varför barn från familjer med låg ekonomisk standard har varit på teater i lika stor utsträckning (bland barn med funktionsnedsättning) eller i större utsträckning (bland övriga barn) som barn från familjer med bättre ekonomiska förutsättningar kan vara att många barn tar del av gratis kultur via skolan eller andra aktörer.

[329] Ibid.

Fritidskortet kan innebära kapacitetsstärkande insatser för ökad tillgänglighet

De kommunala kultur- och musikskolorna ger möjligheter för barn och unga att spela musik eller lära sig andra konstformer. Enligt siffror från Kulturrådet hade 287 av landets 290 kommuner kulturskola under 2024.[330] Likt tidigare år visar Kulturrådets undersökning att 6–19-åringar med högutbildade föräldrar är överrepresenterade på kulturskolans kurser, och att barn och unga med utländsk bakgrund, som är födda utomlands eller som är nyinvandrade, är underrepresenterade.[331] Undersökningen visar även att 6–19-åringar som bor i områdestyper med goda eller mycket goda socioekonomiska förutsättningar är överrepresenterade på kulturskolans kurser, jämfört med barn och unga som bor i områdestyper med socioekonomiska utmaningar. De senare är i stället underrepresenterade.[332] Av de kommuner som svarade på Kulturrådets undersökning 2024 erbjöd 57 procent särskilda kurser till barn och unga med funktionsnedsättning i kulturskolan.[333] När fritidskortet etableras under 2026 kan kommuner som bedriver kulturskola söka bidrag för kapacitetsstärkande insatser i kulturskolan, bland annat för att anpassa lokaler för barn med funktionsnedsättning eller särskilda behov.[334]

Är biblioteken tillgängliga för alla?

Enligt bibliotekslagen ska folkbiblioteken verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet. Samtliga bibliotekstyper ska även ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av

---

[330] Tre kommuner saknade kulturskola under 2024 enligt Kulturrådets definition: Grums, Vilhelmina och Vindeln.

[331] Kulturrådet (2025). *Statistik kulturskolan 2021–2024: Deltagare i kulturskolan*.

[332] Mejlkontakt med Kulturrådet 2026-01-12.

[333] Kolada (2025). Fri sökning. Nyckeltal: Förekomst av särskilda kurser till barn och unga med funktionsnedsättning i kulturskolan, 2024. https://www.kolada.se/verktyg/jamforaren/?focus=16545&report=92539 (Hämtad 2026-01-08).

[334] Kulturrådet. *Bidrag till kulturskolorna för Fritidskortet*. https://www.kulturradet.se/nyheter/2025/bidrag-till-kulturskolorna-for-fritidskortet/ (Hämtad 2025-12-16).

information.[335] [336] När MFD:s undersökningspanel Rivkraft[337] svarade på en enkät om kommunernas folkbibliotek svarade 60 procent att de besöker biblioteket och en majoritet av dem upplevde biblioteket som tillgängligt. Många upplevde dock brister i tillgängligheten, exempelvis brister i den fysiska tillgängligheten, brister i tillgängligheten till verksamhet, och brister i hörsel- och ljudmiljö.[338]

För grupper med störst behov av stöd har biblioteken uppsökande verksamhet. En studie från 2025 visar dock att den uppsökande verksamheten är bland det första som prioriteras bort vid nedskärningar, eftersom den ofta är kostsam. Intervjupersoner vittnar om att äldre, som tidigare varit aktiva deltagare, inte har kommit tillbaka efter pandemin, att personer med funktionsnedsättning deltar i mindre utsträckning och att det saknas möjligheter att starta ny verksamhet som vänder sig till de målgrupperna. [339] För de som på grund av en funktionsnedsättning har svårt att resa, eller för personer med långt till närmaste fasta biblioteksservice, finns den kompletterande funktionen bokbussarna. Statistik visar att bokbussarna har ökat, från 81 stycken år 2015 till 99 stycken år 2024. Under samma period har dock antalet fasta bokbusshållplatser minskat från 6 551 stycken 2015 till 5 735 stycken 2024.[340]

Färre vuxna med funktionsnedsättning motionerar regelbundet jämfört med befolkningen i övrigt

Likt tidigare år är det färre personer med funktionsnedsättning som regelbundet ägnar sig åt motion, jämfört med övriga befolkningen. Andelen personer med funktionsnedsättning som uppger att de har idrottat eller motionerat varje vecka det senaste året är 33 procent, jämfört med 50 procent i den övriga befolkningen. (Se tabellbilagan avsnitt 8, Kultur och fritid). Skillnaden mellan grupperna har i stort sett varit densamma sedan 2022.[341]

---

[335] Bibliotekslagen (2013:801).

[336] Kungliga biblioteket (2025). *Bibliotek 2024. Sveriges offentligt finansierade bibliotek*.

[337] Undersökningspanelen Rivkraft består av personer med egen erfarenhet av funktionsnedsättning. Läs mer om Rivkraft i kapitel 2, Datakällor.

[338] Myndigheten för delaktighet (2024). Undersökningspanelen Rivkraft, enkätundersökning nummer 47.

[339] Folkbildningsrådet, Studieförbunden, Svensk biblioteksförening (2025). *Vid vägs ände. Hur nedskärningar för folkbibliotek och studieförbund påverkar kulturens infrastruktur*.

[340] Kungliga biblioteket (2025). *Bibliotek 2024. Sveriges offentligt finansierade bibliotek*.

[341] Statistiska centralbyrån (2023, 2024, 2025). *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2022, 2023 och 2024*.

Figur 39. Andel personer som idrottat eller motionerat varje vecka de senaste 12 månaderna, personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga i befolkningen. Fördelat på kön. År 2024.

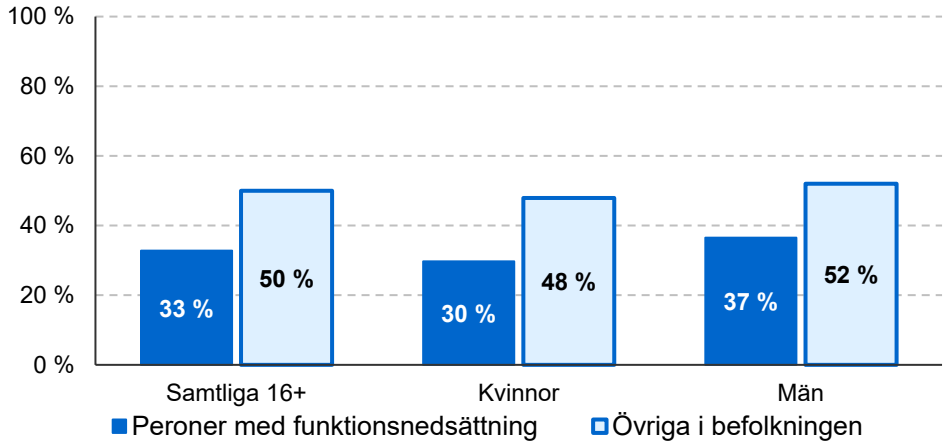

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Andelen personer med funktionsnedsättning som uppger att de inte alls idrottat eller motionerat under det senaste året[342] är större än andelen i den övriga befolkningen, 39 procent jämfört med 19 procent.[343]

Det är dubbelt så vanligt att personer med funktionsnedsättning inte har idrottat eller motionerat under det senaste året, jämfört med befolkningen i övrigt.

När svaren fördelas efter typ av svårighet syns det att det är de som har stora svårigheter att gå i trappor, eller inte alls kan det, som i högst grad uppger att de inte har idrottat eller motionerat under det senaste året. Samma grupp uppger även i störst utsträckning att de inte varit ute i skog och mark under det senaste året. Förbundet DHR har lyft att personer med nedsatt rörelseförmåga blir allt mer isolerade och ofta inte får tillgång till de stöd de behöver. DHR understryker att isolering och utanförskap medför att den psykiska ohälsan accelererar.[344]

---

[342] Procentandelarna avser de som har svarat nej på frågan ”Har du under de senaste 12 månaderna idrottat eller motionerat så pass intensivt att du blev andfådd eller svettig?”

[343] Statistiska centralbyrån (2025). *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.*

[344] Myndigheten för delaktighet. *Funktionshindersrådets möte 6 mars 2025*. Minnesanteckningarna publiceras på MFD:s webbplats: https://www.mfd.se/om-mfd/mfds-rad/funktionshindersrad/

Figur 40. Andel personer som inte idrottat eller motionerat senaste 12 månaderna och andel som inte varit ute i skog och mark de senaste 12 månaderna. Personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga i befolkningen. År 2024.[345]

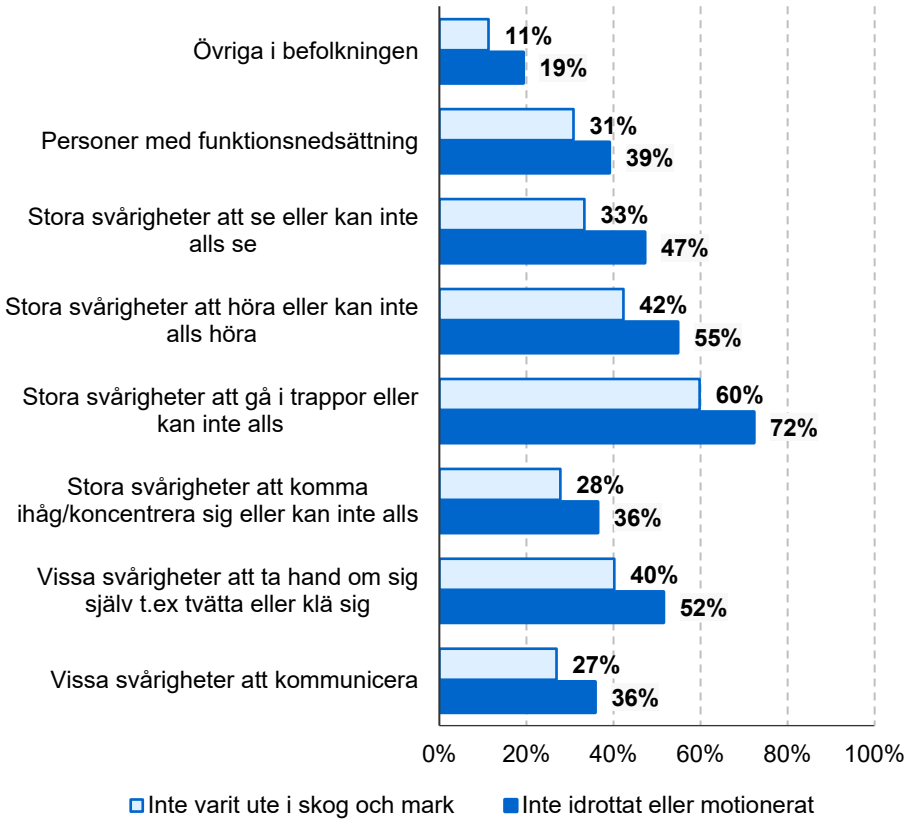

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

I en tidigare undersökning med MFD:s undersökningspanel Rivkraft[346] svarade 27 procent att de motionerar mer sällan än en gång per månad eller inte alls. Den vanligaste anledningen till att inte motionera var att inte ha ork.[347] [348] När undersökningspanelen 2024 svarade på frågor om fritidsaktiviteter som anordnas

---

[345] Undersökningen har för få svarande som uppgett att de har ”Stora svårigheter att ta hand om sig själv t.ex. tvätta eller klä sig eller kan inte alls” och ”Stora svårigheter att kommunicera eller kan inte alls” för att det ska vara möjligt att redovisa andelen som inte idrottat eller motionerat eller inte varit ute i skog och mark i de svarsgrupperna.

[346] Undersökningspanelen Rivkraft består av personer med egen erfarenhet av funktionsnedsättning. Läs mer om Rivkraft i kapitel 2, Datakällor.

[347] Myndigheten för delaktighet (2024). Undersökningspanelen Rivkraft, enkätundersökning nummer 42.

[348] Centrum för idrottsforskning (2025). *Idrott för personer med funktionsnedsättning. Uppföljning av funktionshinderspolitiken inom idrottsområdet 2024*.

av en idrottsförening eller idrottsklubb, uppgav en majoritet att de inte deltar i sådana. Bland de som skulle vilja delta var en vanlig orsak till att inte göra det att det var för dyrt. Andra vanliga orsaker var att aktiviteten inte var tillgänglig eller att den egna hälsan sätter stopp. Vissa angav även den egna familjesituationen som orsak.[349]

”Är ensamstående med barn med funktionshinder och de fritidsaktiviteter sker eftermiddag då dottern är hemma.”[350]

I uppföljningen av funktionshinderspolitiken inom idrottsområdet 2024 konstaterar dock Centrum för idrottsforskning, CIF, att idrottsrörelsen arbetar aktivt med paraidrott och idrott för personer med funktionsnedsättning. Det finns möjligheter för lokala idrottsföreningar att söka ekonomiskt stöd för idrottsverksamhet för personer med funktionsnedsättning. Däremot konstaterar CIF att idrottsrörelsens insatser är begränsade i frågan om idrott för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, NPF.[351]

Barn med funktionsnedsättning har olika förutsättningar för regelbunden motion

SCB:s undersökning av barns levnadsförhållanden 2023 visade att andelen barn med funktionsnedsättning som tränar minst en gång i veckan så att de blir svettiga är lägre än bland övriga barn, 75 procent jämfört med 83 procent.[352] Samtidigt har siffror från Folkhälsomyndighetens undersökning Skolbarns hälsovanor 2021/2022 visat att andelen skolbarn i ordinarie grundskola som tränar ofta, minst fyra gånger i veckan, är ungefär densamma bland barn med funktionsnedsättning som bland övriga barn.[353] Att det finns skillnader inom gruppen noteras även i andra undersökningar om hälsovanor, såsom i Generation PEP:s rapport från 2025 om fysisk aktivitet, barn med intellektuell funktionsnedsättning, IF, och

[349] Myndigheten för delaktighet (2024). Undersökningspanelen Rivkraft, enkätundersökning nummer 46.

[350] Ibid.

[351] Centrum för idrottsforskning (2025). *Idrott för personer med funktionsnedsättning. Uppföljning av funktionshinderspolitiken inom idrottsområdet 2024*.

[352] Statistiska centralbyrån (2024). Undersökningarna av barns levnadsförhållanden 2023.

[353] Folkhälsomyndigheten (2023). *Barn med funktionsnedsättning – livsvillkor, levnadsvanor och hälsa. Resultat från studien Skolbarns hälsovanor 2021/22.*

hälsohinder. En av rapportens slutsatser är att svaren tyder på[354] att det finns barn och unga med IF som har en meningsfull fritid med fysisk aktivitet, medan ungefär hälften står utan någon aktivitet, trots att de vill ha en. Samtidigt visar rapporten att så få som ett av tio barn med IF i undersökningen når rekommendationen om 60 minuters aktivitet per dag.[355]

När det kommer till att idrotta i en förening eller klubb har SCB:s undersökning från 2023 visat att det är färre barn med funktionsnedsättning som gör det jämfört med övriga barn, 47 respektive 59 procent. Bland barn med funktionsnedsättning i familjer med låg ekonomisk standard[356] är andelen ännu lägre, 35 procent. Det kan jämföras med barn utan funktionsnedsättning i familjer som inte lever med låg ekonomisk standard, där motsvarande siffra är 61 procent. Bland barn med utländsk bakgrund är det vanligare att pojkar idrottar i förening eller klubb än att flickor gör det, både bland barn med funktionsnedsättning och bland övriga barn.

Behov av både inkluderande och riktad fritidsverksamhet för barn och unga med funktionsnedsättning

Vikten av fritidsverksamheter som riktar sig särskilt till barn och unga med funktionsnedsättning har under året lyfts både inom forskning och av andra projekt. Ny forskning[357] visar att fritid som specifikt organiseras för och utövas av barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar kan bidra till sänkta trösklar för inkludering och deltagande. Det kan skapa fritidsmöjligheter utanför hemmet för en grupp av barn som annars möter påtagliga hinder. I förlängningen kan det hjälpa barnen att få tillgång till organiserade fritidsaktiviteter på samma villkor som andra och sänka trösklarna för att delta i andra aktiviteter.[358] Samtidigt är det viktigt att fortsätta utveckla inkluderande fritidsmiljöer där alla barn, oavsett funktionsförmåga, kan delta på lika villkor.[359]

Riksförbundet DHB[360] skildrar i projektet *Mellan två världar* verkligheten för ungdomar och unga vuxna med hörselnedsättning. De beskriver att

---

[354] Den icke slumpmässiga rekryteringsprocessen och det låga antalet respondenter gör att osäkerheten i rapporten är stor. Svaren från de barn och unga med IF som deltog i enkäten kan inte tolkas som att de gäller för hela populationen barn och unga med IF.

[355] Generation PEP (2025). *Hälsohinder för barn med intellektuell funktionsnedsättning.*

[356] När ett hushålls årliga inkomst är lägre än 60 procent av medianvärdet för alla hushåll räknas det som låg ekonomisk standard och som risk för fattigdom, medan de som har en årlig inkomst 60 procent eller högre av medianvärdet inte lever i risk för fattigdom.

[357] R. Tiefenbacher (2025). *A space away from the ableist gaze?* Linköpings universitet.

[358] Uppsala universitet (2025). *Forskning om funktionshinder pågår*, nr 3/2025.

[359] M. Molin (2025) Recension, *Sociologisk Forskning* 2025, R. Tiefenbacher.

[360] Riksförbundet DHB är en familjeorganisation för familjer med barn och unga som är döva, har en hörselnedsättning eller har en språkstörning.

fritidsaktiviteter som särskilt riktar sig till döva och hörselskadade ungdomar och unga vuxna kan skapa en känsla av gemenskap och full delaktighet. Samtidigt är det viktigt att fritidsaktiviteter för hörande anpassas så att hörselskadade kan delta. DHB lyfter även behovet av att kommunerna underlättar resor till och från aktiviteter för dessa ungdomar, som ofta har långa resvägar.[361] Det ligger i linje med tidigare uppföljningsresultat som visar att möjligheten att kunna transportera sig till kultur- och fritidsaktiviteter påverkar möjligheten till delaktighet.[362]

Minskad fritidsverksamhet för unga med rätt till LSS

En viktig verksamhet för ungas möjlighet till en meningsfull fritid är den öppna fritidsverksamheten. Det är verksamhet som sker på ungas fritid, där unga deltar av fri vilja. Mötesplatserna kallas ofta fritidsgårdar, ungdomens hus, aktivitetshus eller liknande och kan besökas kostnadsfritt.[363] En undersökning[364] från MUCF visar att 24 procent av de öppna fritidsverksamheterna driver verksamhet med inriktning på unga med funktionsnedsättning. Endast 8 procent har verksamhet med inriktning på unga med rätt till LSS.[365]

Öppen fritidsverksamhet med inriktning LSS har halverats mellan 2019 och 2024.

MUCF ser med oro på att andelen riktade verksamheter för unga med funktionsnedsättning och rätt till stöd enligt Lagen om stöd och service, LSS, sedan 2019 har minskat från 18 procent till 8 procent.[366]

---

[361] DHB med stöd från Allmänna Arvsfonden (2025). *Mellan två världar*.

[362] Myndigheten för delaktighet (2025). *Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024.*

[363] Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. *Öppen fritidsverksamhet*. https://www.mucf.se/oppen-fritidsverksamhet (Hämtad 2025-11-16).

[364] Av 290 kommuner angav 286 att de bedriver öppen fritidsverksamhet. Av dessa deltog 219 i enkätundersökningen, som även kompletterats med intervjuer med tio chefer.

[365] Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2025). *Kartläggning av den öppna fritidsverksamheten*.

[366] Ibid.

Figur 41. Andel öppen fritidsverksamhet med inriktning på unga med funktionsnedsättning med rätt till LSS. År 2019 jämfört med 2025.

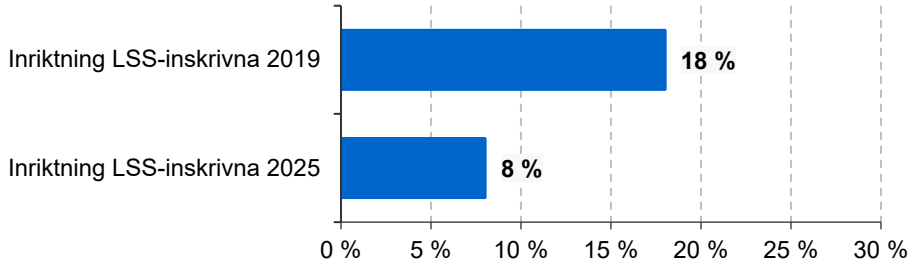

Källa: MUCF, Kartläggning av den öppna fritidsverksamheten.

Figur 42. Fördelning av inriktningar för öppen fritidsverksamhet 2025. Flervalsfråga, svaren redovisas i procent.

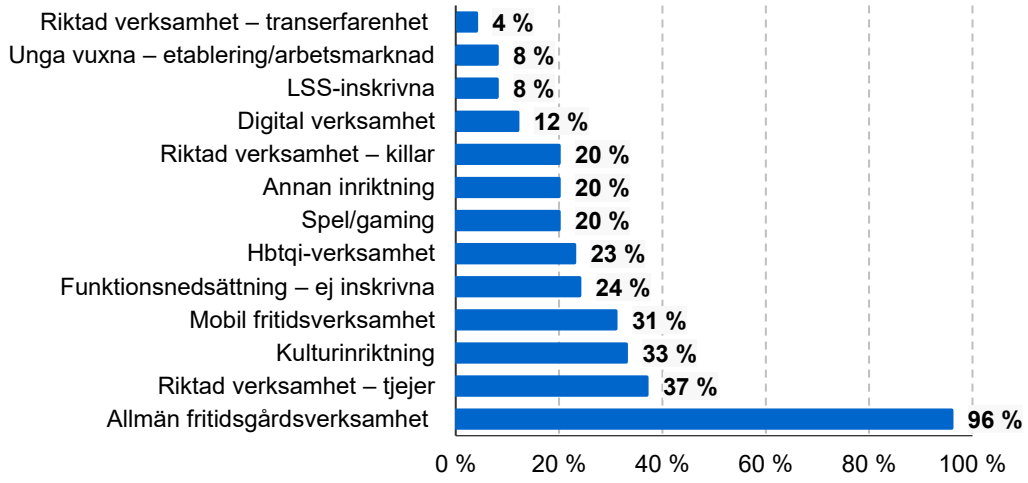

Källa: MUCF, Kartläggning av den öppna fritidsverksamheten.

Personer med stora kognitiva svårigheter möter hinder

Under 2025 genomförde MFD en undersökning för att belysa tillgången till fritidsaktiviteter bland personer med stora kognitiva svårigheter. Personerna som deltog i undersökningen har i de flesta fall insatser enligt LSS. De som deltog fick bland annat svara om de behöver hjälp för att aktiviteter ska bli av och om det är något som gör det svårt att vara på en aktivitet. Undersökningen visade att en majoritet av de som deltog behöver hjälp för att deras aktiviteter ska bli av. Vanliga moment att behöva hjälp med är att få reda på vad som finns att göra, boka färdtjänst, komma ihåg tid och plats och att betala.[367]

På en flervalsfråga om vad som gör det svårt att vara med på en aktivitet var det vanligaste svaret att man ofta känner sig trött. Andra vanliga utmaningar är att inte ha pengar, inte veta vad som finns att göra och att färdtjänsten krånglar. Många svarade också att de saknar någon som kan hjälpa dem till aktiviteten eller att de saknar en kompis att gå med.[368]

Otillräckliga stödsystem påverkar möjligheterna till aktiv fritid

Föregående års uppföljning synliggjorde flera utmaningar med individuella stöd och lösningar, såsom ledsagarservice, färdtjänst och fritidshjälpmedel, kopplat till möjligheten att ha en meningsfull fritid.[369] Även forskningrapporten *Kommunala riktlinjer för LSS-insatser* konstaterar att relativt billiga och enkla insatser som ledsagarservice och kontaktperson beläggs med många begränsningar. Det kan vara begränsningar som att endast få utöva sitt fritidsintresse en gång i veckan eller endast få tillbringa sin tid i närmiljön, vilket ligger långt från LSS målsättning om att personer med funktionsnedsättning ska kunna ”leva som andra”.[370]

[367] Myndigheten för delaktighet (2025). Undersökningspanelen Rivkraft med bildstöd, enkätundersökning nummer 01.

[368] Ibid.

[369] Myndigheten för delaktighet (2025). *Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024.*

[370] O. Segnestam Larsson, M. Tideman (2024). *Kommunala riktlinjer för LSS-insatser – en uppföljning*. Arbetsrapportserie Nr 105. Marie Cederschiöld Högskola.

Svenska Downföreningens expertgrupp, som består av personer med egen erfarenhet av funktionsnedsättning, har under året lyft just detta: att de som bor i LSS-boende sällan får ledsagare eller kontaktperson, vilket påverkar möjligheterna att exempelvis träna, utöva fritidsintressen eller åka och hälsa på släktingar. Expertgruppen betonar att allt fler mår psykiskt dåligt och känner sig ensamma när stöd till sociala aktiviteter eller motion uteblir. Även ekonomiska utmaningar påverkar möjligheterna till en aktiv fritid.[371]

> När man fyller 30 får man inte längre stöd till fritidsaktiviteter. Då blir ekonomin ännu sämre.

Under året har Justitieombudsmannen konstaterat att antalet klagomål som gäller LSS har ökat med 100 procent under perioden 2015–2024. Klagomålen rör oftast personlig assistans. Två problemområden är långsam handläggning och beslut som endast gäller korta perioder.[372] Ett forskarinitiativ har under året lyft att det saknas rättsmedel för att driva vissa rättighetsfrågor som exempelvis hjälpmedel, tolktjänst med flera.[373] Samma sak har tidigare lyfts av såväl Institutet för mänskliga rättigheter som av funktionshindersrörelsen. [374] [375]

[371] Svenska Downföreningen. *Debatt: Ta ett beslut som förbättrar livet för oss med Downs syndrom* https://www.svenskadownforeningen.se/debattta-ett-beslut-som-forbattrar-livet-for-oss-med-downs-syndrom/ (Hämtad 2025-12-16).

[372] Uppsala universitet (2025). *Forskning om funktionshinder pågår*, nr 2/2025.

[373] Uppsala universitet (2025). *Forskning om funktionshinder pågår*, nr 2/2025.

[374] Institutet för mänskliga rättigheter (2024). *Kompletterande information till FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning.*

[375] Funktionsrätt Sverige (2019). *Respekt för rättigheter?*

Kultur och fritid: utveckling inom området

- **Har inte råd att delta i en fritidsaktivitet (indikator):** Personer med funktionsnedsättning uppger i större utsträckning att de inte har råd att delta i en fritidsaktivitet, jämfört med övriga befolkningen. Sedan 2022 har andelen ökat något i båda grupperna, men för personer med funktionsnedsättning är ökningen inte statistiskt säkerställd.

- **Deltar regelbundet i fritidsaktivitet utanför hemmet som kostar pengar (indikator):** Personer med funktionsnedsättning deltar i fritidsaktiviteter utanför hemmet i mindre utsträckning än övriga i befolkningen. Sedan 2022 har andelen ökat något i båda grupperna, men för personer med funktionsnedsättning är ökningen inte statistiskt säkerställd.

- **Idrottat eller motionerat varje vecka (indikator):** Personer med funktionsnedsättning motionerar eller idrottar en gång i veckan i mindre utsträckning än övriga i befolkningen. Skillnaden har varit ungefär densamma sedan 2022.

- **Antal träningstillfällen utanför skoltid (indikator):** Andelen skolbarn i ordinarie grundskola som tränar minst fyra gånger i veckan är ungefär densamma bland barn med och utan funktionsnedsättning. Indikatorn har inte uppdaterats i årets rapport, då senast tillgängliga data är från 2021/2022.

För detaljerad information, se tabellbilagan avsnitt 8, Kultur och fritid.

4.9. Demokratisk delaktighet

Demokratisk delaktighet handlar om rätten att rösta i offentliga val, möjligheten att vara aktiv inom föreningslivet och politiken och om att kunna ta del av samhällsinformation och kunskap. I bred bemärkelse handlar demokratisk delaktighet om möjligheten att kunna påverka, vara delaktig och uttrycka sina åsikter. Möjligheten att påverka och uttrycka sina åsikter bygger på att personer kan ta del av den information som ligger till grund för politiska beslut, offentliga processer och samhällsservice. När information inte är tillgänglig riskerar personer med funktionsnedsättning att hamna utanför viktiga sammanhang. Det allmänna har ansvar för att information når alla på ett begripligt och användbart sätt. Det omfattar tydligt språk, anpassade format och användbara digitala tjänster. Tillgänglig information gör det möjligt att förstå rättigheter, följa beslut och delta i diskussioner. Om detta inte fungerar begränsas människors möjlighet att vara aktiva i demokratiska processer och bidra med egna perspektiv.

Inom samhällsområdet Demokratisk delaktighet ingår de strategiska myndigheterna Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och Myndigheten för tillgängliga medier.

Rättigheter enligt FN-konventionen

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning förtydligar att de mänskliga rättigheterna gäller för alla, oavsett funktionsförmåga. Personer med funktionsnedsättning ska ha samma politiska rättigheter som andra, och de ska på lika villkor kunna delta i offentliga sammanhang och föreningar.

FN-kommittén uttrycker oro över situationen inom det politiska och offentliga livet

I samband med att Sverige återrapporterade sitt arbete inom funktionshinderspolitiken i FN lyfte FN-kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning fram områden, där de anser att Sverige inte lever upp till sina åtaganden. Kommittén uttrycker oro över att personer med funktionsnedsättning i så liten utsträckning deltar i det politiska och offentliga livet i Sverige, bland annat i valkampanjer, och att det saknas ledarskapsprogram för personer med alla typer av funktionsnedsättningar, i synnerhet kvinnor. Kommittén lyfter även brister i tillgänglighet i samband med val.

Personer med funktionsnedsättning möter hinder i flera sammanhang som är avgörande för att de ska kunna vara delaktiga i det demokratiska livet. Hinder förekommer i skolans demokratisatsningar, i föreningslivet, i vallokalen, i

engagemanget i mellanvalsdemokratin och i möjligheten att vara förtroendevald representant i olika politiska församlingar.[376]

I MFD:s dialog med civilsamhället framgår att det är viktigt att personer med funktionsnedsättningar synliggörs och finns representerade i demokratiska församlingar. Civilsamhället beskriver att bland annat bristande tillgång till stöd såsom färdtjänst, assistans och ledsagning exkluderar personer med funktionsnedsättning från demokratiskt deltagande. Det kan också råda osäkerhet om vem som har det övergripande ansvaret för att garantera inkludering i demokratiska processer, vilket bidrar till att ansvaret faller mellan stolarna och att viktiga åtgärder uteblir.[377]

Andra exempel på inspel från funktionshindersrörelsen är att vissa personer med funktionsnedsättning avstår från att engagera sig ideellt på grund av oro över att förlora sin ersättning från Försäkringskassan, eftersom de då kan bedömas ha arbetsförmåga. MFD:s Funktionshindersråd bedömer att detta skadar demokratin och utesluter dessa personer från demokratiska processer.[378]

Personer med funktionsnedsättning röstar mer sällan än andra vid allmänna val

Ett övergripande problem inom demokratisk delaktighet är att personer med funktionsnedsättning röstar mer sällan än andra och att de uttrycker lägre tillit till det demokratiska systemet.[379] Valdeltagandet inom gruppen skiljer sig åt beroende på kön, ålder och typ av funktionsnedsättning. Kvinnor med funktionsnedsättning röstar mer sällan än män med funktionsnedsättning, medan kvinnor i övriga befolkningen röstar oftare än män.[380] Bland unga med

---

[376] Myndigheten för delaktighet (2025). *När delaktighet blir verklighet. Förslag till nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken 2026–2031.*

[377] Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (2025). Dokumentation: Förslag till åtgärder i en handlingsplan för funktionshinderspolitiken. https://www.nodsverige.se/wp content/uploads/2025/07/pdf_slutgiltig_dokumentation-dialog-maj-2025.pdf (Hämtad 2025-11-22).

[378] Myndigheten för delaktighet (2025). Minnesanteckningar från möte med Funktionshindersrådet i mars 2025. https://www.mfd.se/contentassets/ed1666f6fd2e4f6c8e21d9ad820bab08/funktionshinderesradet_ma__250306.pdf (Hämtad 2025-12-12).

[379] Det visar bland annat Statistiska centralbyråns analys av valdeltagandet vid valen 2010, 2014, 2018 och 2022 samt Europaparlamentsvalen 2019 och 2024, liksom SOM-institutets rapport Funktionsnedsättning i Sverige: Levnadsförhållanden, opinion och deltagande från 2022/23.

[380] Statistiska centralbyrån (2023). *Deltagandet i de allmänna valen 2022.*

funktionsnedsättning i åldern 18 till 29 år röstade drygt 70 procent år 2022. Motsvarande nivå bland andra unga låg på ungefär 80 procent. De största skillnaderna finns bland personer som är 65 år och äldre.[381]

När det gäller intresse för politiska frågor har MFD tidigare kunnat konstatera att en majoritet av de svarande i myndighetens undersökningspanel Rivkraft har ett relativt stort politiskt intresse och upplever sig ha goda kunskaper om politik.[382] Många uppger också att de har gjort något för att påverka samhällsfrågor som de tycker är viktiga, som att kontakta en politiker, delta i politiska möten, gå på föreningsmöten eller skriva inlägg på sociala medier. Däremot är det många som upplever att de har svårt att få gehör för sina synpunkter och har negativa erfarenheter av att försöka påverka samhällsutvecklingen och att kunna sätta funktionshindersfrågorna på agendan i olika sammanhang.[383]

Dialoger och samråd är en viktig del av demokratin

Dialoger och samråd med funktionshindersrörelsen är avgörande för att personer med funktionsnedsättning ska kunna involveras i beslut som påverkar deras liv, i enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, men också för att åtgärderna som genomförs ska vara effektiva och möta hela befolkningens behov.

Många kommuner, regioner och statliga myndigheter har samråd med funktionshindersorganisationer. Samråden kan handla om att informera om pågående arbete och planerade förändringar. De kan också handla om att hämta in synpunkter på kommande beslut, identifiera brister i verksamhet och miljöer, samt få stöd i verksamhetsutveckling. (För detaljerad information, se avsnitt 4. Offentliga aktörers arbete med de fyra inriktningarna.)

Medlemskap i politiska partier är vanligare bland personer med funktionsnedsättning.

Ett område där personer med funktionsnedsättning uppvisar större samhällsengagemang än andra är politisk organisering. SCB:s undersökningar av levnadsförhållanden, ULF, visar att personer med funktionsnedsättning i högre utsträckning är medlemmar i ett politiskt parti år 2024, 7 procent jämfört med 4 procent i den övriga befolkningen. Mellan kvinnor och män med funktionsnedsättning är skillnaden, 6 respektive 7 procent, inte statistiskt

---

[381] Ibid.

[382] Myndigheten för delaktighet (2024). *Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024.*

[383] Myndigheten för delaktighet (2024). Undersökningspanelen Rivkraft, enkätundersökning nummer 44.

säkerställd. Men det som kan konstateras är att kvinnors medlemskap i politiska partier har minskat med tre procent jämfört med föregående år.[384]

Skillnaden när det gäller medlemskap i politiska partier är störst i åldern 25–64 år, där mer än dubbelt så många personer med funktionsnedsättning (7 procent) är medlemmar i ett politiskt parti, jämfört med befolkningen i övrigt (3 procent) (se figur 43).

Figur 43. Andel personer med medlemskap i politiskt parti, personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga i befolkningen. Fördelat på kön. År 2024.

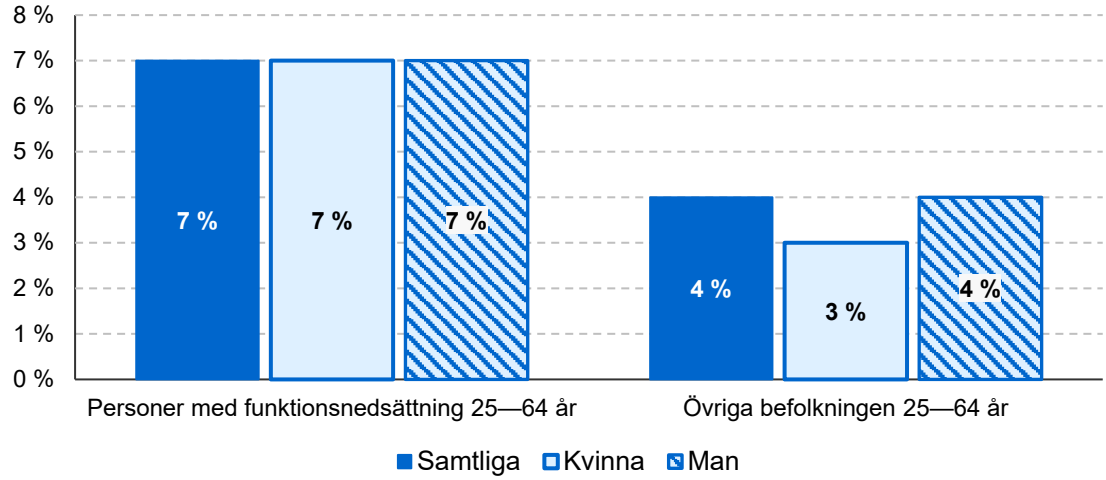

Källa: SCB:s undersökningar av levnadsförhållanden, ULF.

Bland personer med funktionsnedsättning med utländsk bakgrund är andelen som är med i ett politiskt parti lägre (6 procent), men skillnaden ligger inom felmarginalen och är därmed inte statistiskt säkerställd.

Unga med funktionsnedsättning möter fortsatt hinder för full demokratisk delaktighet

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, konstaterar i en rapport att unga med funktionsnedsättning har i stort sett samma formella möjligheter som andra att delta i demokratiska processer, men att de i praktiken möter flera hinder som begränsar deras delaktighet. Enligt MUCF:s nationella ungdomsenkät finns inga större skillnader mellan unga med och utan funktionsnedsättning när det gäller faktisk medverkan i politiska aktiviteter. Det framkommer dock att unga med funktionsnedsättning i något lägre utsträckning är

[384] Statistiska centralbyrån (2024). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2023; Statistiska centralbyrån (2025) Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.

intresserade av samhällsfrågor och i högre grad tillhör gruppen lågengagerade.[385] Dessa fakta utgör en intressant kontrast till den ovan nämnda statistiken från SCB, som visar att personer med funktionsnedsättning senare i livet är betydligt mer politiskt aktiva än personer utan funktionsnedsättning.

Unga med funktionsnedsättning upplever också i mindre utsträckning att de kan påverka politiska beslutsfattare eller att deras åsikter tas på allvar. Endast 43 procent av unga med funktionsnedsättning anser att det finns stora möjligheter att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer, jämfört med 48 procent utan funktionsnedsättning. Vidare uppger en lägre andel att de känner sig delaktiga i samhället.[386]

Som tidigare nämnts visar SCB:s analys av riksdagsvalet 2022[387] att valdeltagandet är något lägre bland unga med funktionsnedsättning. Drygt 70 procent i den gruppen röstade i riksdagsvalet, jämfört med omkring 80 procent av unga utan funktionsnedsättning. MUCF framhåller att unga med funktionsnedsättning i mindre utsträckning involveras i kommunala inflytandeforum och andra delaktighetssatsningar. I exempelvis skolvalet 2022 deltog endast 41 procent av de anpassade skolorna, jämfört med 53 procent av skolorna i stort. För många unga med funktionsnedsättning är skolan den viktigaste kanalen för att lära sig om demokrati och röstningsförfaranden, vilket gör detta bortfall särskilt problematiskt.[388]

Trots att skolan är en central arena för demokratilärande deltog bara 41 procent av de anpassade skolorna i skolvalet 2022, jämfört med 53 procent av skolorna totalt.

En annan faktor som enligt MUCF påverkar den demokratiska delaktigheten är tillgången till information. Undersökningar visar att unga med psykiska funktionsnedsättningar i lägre grad tar del av etablerade nyhetsmedier och i större utsträckning får sin information via sociala medier och influencers. Detta påverkar i sin tur deras politiska kunskap och intresse. Myndigheten identifierar flera

---

[385] Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2025). *Unga med funktionsnedsättning – en lägesbeskrivning av deltagande och förutsättningar inom områdena kultur och fritid samt demokratisk delaktighet.*

386 Ibid.

[387] Statistiska centralbyrån (2022). *Deltagandet i de allmänna valen 2022.*

[388] Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2024). *Unga med funktionsnedsättning – en lägesbeskrivning av deltagande och förutsättningar inom områdena kultur och fritid samt demokratisk delaktighet.*

hinder som bidrar till den lägre delaktigheten: bristande fysisk och kognitiv tillgänglighet i möteslokaler och information, otillräcklig tillgång till ledsagare, tolk eller färdtjänst samt en brist på kunskap hos tjänstepersoner och ideellt verksamma om hur man skapar inkluderande demokratiska forum. Dessa brister leder sammantaget till att unga med funktionsnedsättning fortfarande inte har likvärdiga förutsättningar att delta i samhälls- och beslutsprocesser som andra unga.[389]

Tillgänglighet och samverkan är avgörande för elevers demokratiska delaktighet

Skolan har ett tydligt uppdrag att utveckla elevers demokratiska kompetenser och främja jämlik delaktighet. Enligt skollagen ska utbildningen ”förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på”.[390]

I en rapport om skolval[391] konstaterar MUCF att arbetet med demokrati och delaktighet behöver bygga på tillgänglighet och jämlika villkor för alla unga. Myndigheten har haft ett tydligt fokus på att inkludera elever i anpassade skolformer och skolor i socioekonomiskt utsatta områden. För att öka tillgängligheten har MUCF samarbetat med Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för tillgängliga medier och Specialpedagogiska skolmyndigheten, vilket bland annat har resulterat i tillgängliga valmaterial i klarspråk, lättläst form och punktskrift samt i satsningen ”Alla ska kunna rösta”.

Myndighetens arbete utgick från ett rättighetsbaserat ungdomsperspektiv, där alla unga ska ges reella möjligheter att delta i demokratiska processer. En utvärdering av EU-skolvalet som genomfördes 2024 visade bland annat att tillgänglighetsarbetet främst handlade om fysiska miljöer, medan kommunikativ och informativ tillgänglighet ofta saknades. MUCF kunde också konstatera att anpassade skolor hade ett lågt deltagande på 12,2 procent, vilket följer tidigare skolvalstrender. Att anpassade skolor, och skolor med många elever som har utländsk bakgrund, deltar i mindre utsträckning ses som särskilt oroande, då det riskerar att förstärka redan existerande skillnader i politiskt engagemang och kunskap.[392]

---

[389] Ibid.

[390] Svensk författningssamling (2010:800). Skollag.

[391] Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2025). Skolval i samband med val till Europaparlamentet 2024.

[392] Ibid.

Folkbildningen stärker demokratisk delaktighet och egenmakt hos personer med funktionsnedsättning

Folkbildningen har stor betydelse för att stärka den demokratiska delaktigheten och det samhälleliga engagemanget bland personer med funktionsnedsättning. Enligt Folkbildningsrådets senaste årliga rapport om folkbildningens betydelse för samhället[393] fungerar den som en viktig arena för lärande, möten och inflytande, där deltagare ges möjlighet att utveckla kunskap, egenmakt och social förankring. Verksamheterna inom studieförbund och folkhögskolor bidrar till att personer som i mindre utsträckning nås av det ordinarie utbildnings- och kulturutbudet, såsom personer med funktionsnedsättning, får möjlighet att delta i samhällslivet på jämlika villkor. Genom folkbildningen stärks individers förmåga att påverka sin livssituation och delta i demokratiska processer, samtidigt som gemenskap och tillit till samhället ökar.

Rapporten visar vidare att folkbildningens processer främjar självständighet, social delaktighet och tilltro till den egna förmågan. Genom tillgängliga studiemiljöer, individuella anpassningar och riktade kurser skapas förutsättningar för både lärande och deltagande i samhällsdebatten. Folkbildningen fyller därmed en tydlig kompensatorisk funktion och utgör ett viktigt verktyg i genomförandet av funktionshinderspolitiken, särskilt genom att bidra till ökad egenmakt, stärkt medborgarskap och ett mer inkluderande demokratiskt samhälle.

Ändringar i vallagen ska stärka tillgänglighet och säkerhet vid val

I juni 2025 antog riksdagen ändringar i vallagen som syftar till att både stärka säkerheten och tydliggöra kravet på tillgänglighet för alla väljare, inklusive personer med funktionsnedsättning.[394] Valadministrationen, bestående av kommunernas valnämnder, länsstyrelserna och utlandsmyndigheter, får ett uttryckligt ansvar att verka för att röstningen är tillgänglig vad gäller lokaler, förfarande och information.

Bestämmelserna ger inte rätt till individuella anpassningar, men de innebär att myndigheterna ska vidta generella åtgärder, så att även väljare som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller ålder har svårigheter att utnyttja sin rösträtt kan göra det på likvärdiga villkor. Kommunerna ska dessutom lämna uppgifter till Valmyndigheten om hur tillgängliga val- och röstningslokalerna är.

Rätten till biträde stärks, vilket innebär att väljare som på grund av funktionsnedsättning inte själva kan göra i ordning sina röster eller ta valsedlar får anlita ytterligare en person utöver röstmottagaren. Lagändringarna trädde i kraft

---

[393] Folkbildningsrådet (2024). *Folkbildningens betydelse för samhället.*

[394] Svensk författningssamling (SFS 2026:2142). *Lag om ändring i vallagen.*

den 1 december 2025, och vissa tillgänglighetsbestämmelser kommer att tillämpas för första gången vid de allmänna valen 2026.

Brukarinflytandet inom LSS och SoL har ökat något

Självbestämmande och inflytande för personer med funktionsnedsättning som har åtgärder inom SoL och LSS kan till exempel handla om att kunna påverka beslut i vardagen på sitt boende eller inom daglig verksamhet. Enligt LSS ska individen i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över de insatser som ges. Den enskildes delaktighet kan genomföras på olika sätt och i olika former. Utföraren har ett ansvar för att skapa förutsättningar för delaktighet och behöver vara lyhörd för den enskildes åsikter.

I Socialstyrelsens enhetsundersökning om LSS[395] finns flera indikatorer som belyser enskildas möjlighet till delaktighet i verksamheten, på både individ- och verksamhetsnivå. År 2025 är det lika många enheter som föregående år som uppfyller indikatorer som att ha tagit fram individuella genomförandeplaner, individuella mål och dokumentation om delaktighet. Majoriteten av brukarna, runt 80 procent, har under åren 2021–2024 svarat ”ja” på frågan ”Får du bestämma över saker som är viktiga för dig hemma?” (Se tabellbilagan avsnitt 9, Demokratisk delaktighet.)

[395] Socialstyrelsen. Öppna jämförelser 2025 – Enhetsundersökning LSS. https://www.socialstyrelsen.se/publikationer/oppna-jamforelser-2025--enhetsundersokning-lss-2025-10-9811/ (Hämtad 2025-11-22).

Demokratisk delaktighet: utveckling inom området

- **Medlemskap i ett politiskt parti (indikator):** En större andel personer med funktionsnedsättning är medlemmar i ett politiskt parti jämfört med övrig befolkning.

- **Valdeltagande nationella val 2022 (indikator):** En lägre andel personer med funktionsnedsättning deltar i allmänna val jämfört med övrig befolkning. Jämförelsedata med valet 2018 saknas på grund av tidsseriebrott.

- **Brukarundersökning inom LSS och SoL (indikator):** Cirka 80 procent svarar att de får bestämma om saker som är viktiga hemma eller i daglig verksamhet.

För detaljerad information se tabellbilagan avsnitt 9, Demokratisk delaktighet.

4.10. Rättsväsende

Rättsväsendet omfattar de aktörer som ansvarar för rättssäkerhet och rättstrygghet i Sverige, det vill säga polis, åklagare, domstol och kriminalvård. Flera internationella överenskommelser slår fast att alla människor är lika inför lagen och ska ha samma tillgång till ett effektivt rättssystem, och att ingen ska utsättas för tortyr, förnedrande och grym behandling, våld eller övergrepp. Inom samhällsområdet Rättsväsende ingår de strategiska myndigheterna Brottsoffermyndigheten, Domstolsverket, Kriminalvården, Migrationsverket och Polismyndigheten.

Rättigheter enligt FN-konventionen

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning specificerar att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska garanteras effektiv tillgång till rättssystemet, bland annat genom anpassningar för att underlätta aktivt deltagande i alla rättsliga förfaranden.

FN-kommittén uttrycker oro över våldsutsattheten

I samband med att Sverige återrapporterade sitt arbete inom funktionshinderspolitiken i FN 2024 lyfte FN-kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning fram områden där de anser att Sverige inte lever upp till sina åtaganden. Kommittén uttryckte bland annat oro över förekomsten av olika former av utnyttjande, våld och övergrepp mot barn och vuxna med funktionsnedsättning, särskilt mot kvinnor och flickor med funktionsnedsättning. Kommittén uttryckte även oro över att rättsprocessen inte anpassas tillräckligt för personer i olika åldrar, och särskilt inte för personer med neurodivergens. Det saknas också kunskap och utbildning om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, och om specifika förhörstekniker för barn och vuxna med funktionsnedsättning. Dessutom är tillgången till rättshjälp begränsad, och det finns ekonomiska hinder för att anlita rättsliga ombud. Utifrån de ovan beskrivna problemen menade FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning att Sverige behöver utveckla en nationell strategi för att förbättra tillgången till rättssystemet för personer med funktionsnedsättning. Strategin ska inkludera

- åtgärder för att ändra processregler i rättssystemet, så att personer med funktionsnedsättning garanteras anpassningar utan kostnad
- lämplig utbildning för personer inom rättssystemet
- bättre tillgång till rättshjälp.

Inom rättsväsendet finns begränsad information om personer med funktionsnedsättning. Nationella undersökningar och statistik fångar sällan

deras situation, men den statistik som finns visar att personer med funktionsnedsättning oftare får sämre utfall än andra. Det gäller till exempel upplevelsen av trygghet och utsatthet för våld. Enskilda undersökningar visar även brister i rättssäkerhet och rättstrygghet för personer med funktionsnedsättning.[396]

Oro för våld kvarstår på en hög nivå bland personer med funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättning upplever genomgående lägre grad av trygghet än övriga befolkningen. Det innebär en högre oro för att bli utsatt för brott eller för att gå ut på kvällen. Statistik från SCB[397] visar att det är 28 procent bland personer med funktionsnedsättning som svarar att de avstått från att gå ut på kvällen på grund av oro, jämfört med 16 procent i befolkningen.

Mer än var tredje kvinna med funktionsnedsättning (37 procent) avstår att gå ut på grund av oro, medan 16 procent av män med funktionsnedsättning svarar på samma sätt. Statistiken visar med andra ord att känslan av otrygghet fortsatt är betydligt mer utbredd bland personer med funktionsnedsättning, men allra främst bland kvinnor med funktionsnedsättning.

Figur 44. Andel personer som avstått från att gå ut på kvällen på grund av oro, personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga i befolkningen. Fördelat på kön. År 2024.

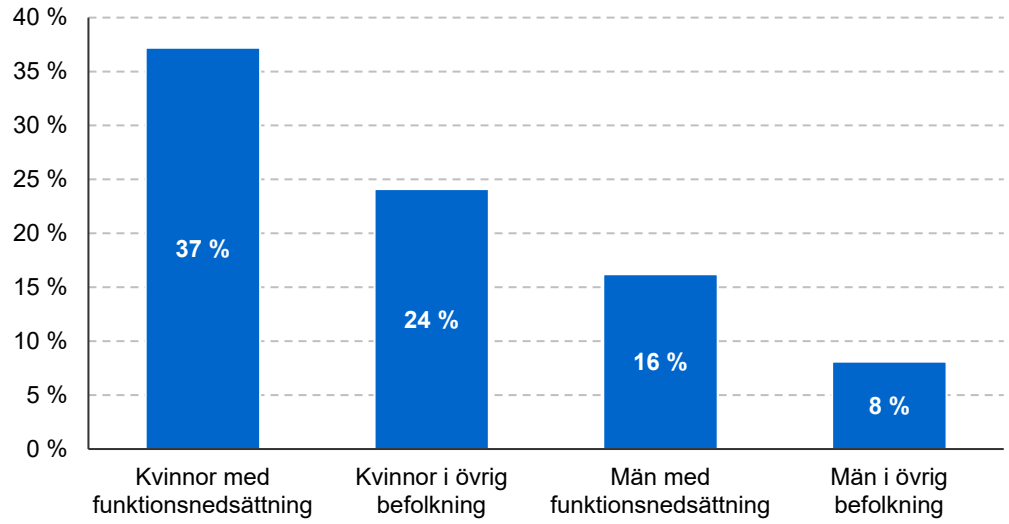

[396] Myndigheten för delaktighet (2025). *När delaktighet blir verklighet. Förslag till nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken 2026–2031.*

[397] Statistiska centralbyrån (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden, ULF.

Otryggheten hänger också samman med graden av nedsatt aktivitetsförmåga. Bland personer med i hög grad nedsatt aktivitetsförmåga uppgav hela 29 procent att de undviker att gå ut på kvällen på grund av oro, medan motsvarande andel bland personer utan nedsatt aktivitetsförmåga är 15 procent. (Se tabellbilagan avsnitt 10, Rättsväsende.)

Personer med funktionsnedsättning är mer utsatta för hot och våld

Personer med funktionsnedsättning är inte bara mer oroliga för våld och mer otrygga än övriga befolkningen. De är också mer utsatta för hot och alla typer av våld. Det gäller både i barndomen och i vuxen ålder, men forskning visar att barn och yngre personer med funktionsnedsättning är särskilt utsatta, och att de löper en högre risk att utsättas för olika typer av våld och övergrepp.[398] Även Folkhälsomyndighetens statistik 2020–2024 visar att det främst är personer med funktionsnedsättning i åldersgruppen 16–29 år som är utsatta. (Se tabellbilagan avsnitt 10, Rättsväsende.)

Högre utsatthet för sexuella övergrepp hos unga med funktionsnedsättning

Sexuellt våld är en av många våldsformer som drabbar personer med funktionsnedsättning i högre utsträckning än den övriga befolkningen. Att bli utsatt för sexuellt våld innebär en kränkning av en persons integritet, självbestämmande och värdighet. Det kan ha en betydande negativ påverkan på personens framtida livskvalitet, leda till psykisk och fysisk ohälsa och skada personens möjligheter att leva ett tryggt, rikt och självständigt liv.[399]

Sexuellt våld drabbar både kvinnor och män, och unga såväl som gamla. Men även när det gäller sexuellt våld är just barn och unga med funktionsnedsättning särskilt utsatta. Dubbelt så många uppger att de har erfarenheter av sexuellt våld eller sexuellt utnyttjande, jämfört med unga utan funktionsnedsättning.[400] Under 2025 publicerade Stiftelsen Allmänna Barnhuset en pilotstudie om våld mot barn och unga med intellektuell funktionsnedsättning. Ett av de allvarligaste resultaten från en enkät inom anpassad gymnasieskola var den höga förekomsten av tvång

---

[398] Myndigheten för delaktighet (2023). *Våld mot personer med funktionsnedsättning. Om utsatthet och förekomst av våld.*

[399] Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (2024). *Vård för personer som utsatts för sexuellt våld.*

[400] Myndigheten för delaktighet (2023). *Våld mot personer med funktionsnedsättning. Om utsatthet och förekomst av våld.*

till sex. Mer än var tionde elev rapporterade att de blivit tvingade till sex, att de med andra ord hade blivit våldtagna.[401]

En del av det sexuella våldet äger rum i den digitala sfären, inom olika sociala medier, och benämns som digitalt sexuellt våld. En undersökning som i slutet av 2025 publicerades av Ecpat Sverige[402] visar att barn med neuropsykiatriska diagnoser löper större risk att utsättas för digitalt sexuellt våld på nätet än andra barn. Flickor är mest utsatta och pojkar med neuropsykiatriska diagnoser ligger långt över pojkar i den övriga befolkningen. Det gäller både digitalt sexuellt våld från vuxna och från andra barn. Barn med neuropsykiatriska diagnoser har också oftare vänner som varit utsatta, vilket visar att utsattheten är vanligare i deras sociala miljöer.[403]

Undersökningen innehåller även ett antal scenarion där barnen fick ta ställning till hur de skulle agera i olika berättelser. I anslutning till varje scenario fick de även svara på om de själva hade erfarenhet av det som beskrevs och/eller om de hade en vän med sådana erfarenheter. Resultaten visar att barn med neuropsykiatriska diagnoser oftare har erfarenhet av flera typer av digitalt sexuellt våld, till exempel att någon sprider nakenbilder utan samtycke, att de får oönskade sexuella bilder eller att vuxna kontaktar dem i sexuellt syfte.[404]

Rättsväsendet möter utmaningar vid hedersrelaterat våld mot personer med funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättning är ofta mer sårbara i en hederskontext. För att öka kunskapen om den här formen av utsatthet fick Myndigheten för delaktighet (MFD) i juni 2023 i uppdrag av regeringen att kartlägga hedersrelaterat våld och förtryck mot personer med funktionsnedsättning. Målet är att stärka yrkesverksammas förmåga att upptäcka, stödja och skydda utsatta individer.

Som en del av uppdraget genomförde MFD en kvalitativ studie om rättsväsendets arbete i ärenden om personer med funktionsnedsättning som utsatts eller riskerade att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. Studien, publicerad 2025, omfattade fjorton intervjuer med aktörer i rättskedjan och en genomgång av fem rättsfall. Resultaten visar att personer med funktionsnedsättning är överrepresenterade när det gäller utsatthet för våld, och att risken ökar i hederskontexter. Trots en stärkt lagstiftning, där hedersmotiv betraktas som en

---

[401] Stiftelsen Allmänna Barnahuset (2025). *Unga, utsatta, osynliga. En pilotstudie om våld mot barn och unga med intellektuell funktionsnedsättning.*

[402] Ecpat Sverige (2025). *Ett hemskt men också ett underbart ställe. En rapport om sexuell utsatthet på nätet bland barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.*

[403] Ibid.

[404] Ibid.

straffskärpande omständighet, och trots lagar mot tvångs- och barnäktenskap, kan stora utmaningar i rättsväsendets arbete konstateras. [405]

Tre centrala problemområden identifieras i studien. Det första gäller bristande kunskap och metodik, där många yrkesverksamma har låg och ojämn kunskap om både hedersrelaterade frågor och funktionsnedsättning, och där utbildning ofta saknas eller är otillräcklig. Det andra området handlar om komplexa och krävande ärenden, där hederskontexter präglas av kollektivt tryck, hot och tystnadskultur, och där funktionsnedsättning ytterligare försvårar kommunikationen och bedömningen av individens trovärdighet och samtycke. Det tredje området rör bemötandet i rättsprocessen. Personer med funktionsnedsättning riskerar att inte bli lyssnade till och inte betraktas som trovärdiga, vilket kan leda till att ärenden inte drivs vidare eller att rättssäkerheten brister.[406]

Personer med funktionsnedsättning är överrepresenterade när det gäller utsatthet för fysiskt, psykiskt och sexuellt våld. Risken ökar ytterligare i en hederskontext.

Vanliga brottstyper i dessa sammanhang är äktenskapstvång, människohandel och sexualbrott. För personer med intellektuell funktionsnedsättning kan det vara svårt att uttrycka om samtycke verkligen föreligger, och i vissa fall används äktenskap som en form av strategi av familjen för att kontrollera individen och undvika stigma. Studien visar även behov av specialiserad kompetens inom rättsväsendet. Ett exempel är Polismyndighetens förstärkningsteam mot hedersbrott i Stockholm, som lyfts fram som ett gott exempel men saknar motsvarighet nationellt.[407]

Ett annat, minst lika viktigt problem är att många fall av hedersvåld aldrig blir anmälda och därmed aldrig ens blir aktuella för rättsväsendet. I en annan rapport som kopplar till ovanstående regeringsuppdrag[408] och som fokuserar på elever som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck framkommer att flickor och kvinnor i en hederskontext sällan slår larm om utsatthet eller anmäler brott. Detta kan göra att förövare i familjen löper mindre risk att bli upptäckta, särskilt om den utsatta personen har svårt att kommunicera och därför har svårare att larma.

---

[405] Myndigheten för delaktighet (2025). *Hedersrelaterat våld och förtryck mot personer med funktionsnedsättning.*

[406] Ibid.

[407] Ibid.

[408] Myndigheten för delaktighet (2025). *När elever med funktionsnedsättning utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.*

Ökad risk för kriminalitet och utsatthet bland personer med funktionsnedsättning

Ett växande samhällsproblem är att personer med funktionsnedsättning, eftersom de oftare hamnar i beroendeställning och ibland saknar fungerande stöd, utnyttjas av kriminella nätverk. Personer som får stöd enligt LSS identifieras som särskilt sårbara för den här typen av rekrytering. Det handlar till exempel om personer som bor i bostad med särskild service för barn, ungdomar eller vuxna, eller i annan särskilt anpassad bostad för vuxna. I juni 2025 fick Socialstyrelsen i uppdrag av regeringen att kartlägga förekomsten av sådan rekrytering.[409]

I en kunskapssammanställning som MFD publicerade 2025[410] framgår att barn och unga med funktionsnedsättning har en särskild utsatthet när det gäller risk för våld, kriminalitet och kontakt med rättsväsendet. De löper en högre risk än andra att involveras i brott, samtidigt som de ofta har sämre tillgång till stöd och skydd. Denna utsatthet handlar om bristande tillgänglighet, otillräckligt bemötande och svag samordning mellan skola, socialtjänst, polis och vård. För barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, som adhd och autism, är risken särskilt hög.

Vissa barn med funktionsnedsättning möter problem i skolan, mobbning och psykisk ohälsa som leder till marginalisering och ökad sårbarhet. När de hamnar utanför skolans gemenskap minskar skyddsfaktorerna, samtidigt som risken för att dras in i destruktiva miljöer ökar. MFD:s kunskapssammanställning lyfter vikten av tidiga och samordnade insatser, där skola, socialtjänst och vård samverkar för att upptäcka riskbeteenden i ett tidigt skede och ge individuellt anpassat stöd.[411]

Tidiga insatser är avgörande för att fånga upp riskbeteenden och undvika att barn och unga med funktionsnedsättning hamnar i destruktiva miljöer.

Utmaningar i rättssäkerhet och stöd till barn med funktionsnedsättning inom SiS ungdomshem

Under de senaste tio åren har antalet barn och unga som misstänks för narkotikahandel ökat, fler 15–17-åringar misstänks för vapenbrott och andelen unga mellan 15 och 20 år som misstänks för mord har stigit markant. De

---

[409] Regeringen. *Kriminellas utnyttjande av personer med stöd enligt LSS ska kartläggas.* https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/06/kriminellas-utnyttjande-av-personer-med-stod-enligt-lss-ska-kartlaggas/ (Hämtad 2025-12-09).

[410] Myndigheten för delaktighet (2025) *Brottsförebyggande arbete för barn och unga med funktionsnedsättning.*

[411] Ibid.

kriminella nätverken använder metoder som skuldsättning, hot och våld för att hålla kvar barn och unga, vilket försvårar möjligheterna för barn och unga att lämna den kriminella miljön.[412]

För barn i åldern 15–17 år som begår allvarliga brott blir påföljden ofta sluten ungdomsvård. Det är ett tidsbestämt straff som avtjänas på särskilda avdelningar på Statens institutionsstyrelses, SiS, särskilda ungdomshem enligt LSU, lagen om verkställighet av sluten ungdomsvård.[413] Enligt forskning har 79 procent av de unga på dessa avdelningar minst en fastställd psykiatrisk diagnos, och andelen ökar ytterligare när även barn med kliniska symtom utan diagnos inkluderas. Adhd och add är vanligast förekommande, särskilt bland flickor, men även autism, PTSD och intellektuell funktionsnedsättning är vanliga.[414] Trots detta visar Riksrevisionen i en rapport från 2024 att endast fyra procent av avdelningspersonalen på SiS ungdomshem har utbildning om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och hur man stöttar barn och unga med sådana diagnoser.[415]

Institutet för mänskliga rättigheter slår i en rapport från 2025[416] fast att SiS ungdomshem brister i skyddet av de mänskliga rättigheterna. Klagomål från placerade barn och unga utreds sällan, varför institutet bedömer att SiS ungdomshem behöver upprätta effektiva och rättssäkra system för både tillsyn och klagomål. Sådana system anses vara nödvändiga för att förebygga övergrepp och kränkningar samt för att säkerställa att barn och unga som utsatts får upprättelse. Trots att det finns möjligheter för barn att framföra klagomål till exempelvis IVO, SiS centrala klagomålsfunktion eller andra myndigheter som Justitieombudsmannen och Diskrimineringsombudsmannen, visar erfarenheter att dessa vägar sällan leder till en oberoende prövning.

För att leva upp till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning bedömer Institutet för mänskliga rättigheter att klagomålsprocesserna måste göras tillgängliga, barnanpassade och rättssäkra, särskilt med hänsyn till att många av barnen har funktionsnedsättningar. Myndigheten bedömer att SiS har tagit steg i rätt riktning genom att ta fram informations- och bildstödsmaterial som ska underlätta för barn att förstå sina rättigheter och förstå hur de kan framföra klagomål. För att dessa insatser ska få

---

[412] Barnombudsmannen (2025). *Ni måste hinna före. Barn och ungas berättelser om att vara frihetsberövad.*

[413] Statens institutionsstyrelse. Sluten ungdomsvård – LSU. https://www.stat-inst.se/var-verksamhet/sluten-ungdomsvard-lsu/ (Hämtad 2026-01-09).

[414] Statens institutionsstyrelse (2025). *Psykiatriska vårdbehov bland barn och ungdomar inom SiS.*

[415] Riksrevisionen (2024). *SiS särskilda ungdomshem – brister i statens tvångsvård av barn och unga.*

[416] Institutet för mänskliga rättigheter (2025). *Låsta statliga ungdomshem – vår tids institutioner för barn och unga med funktionsnedsättning?*

verklig effekt krävs dock att informationen når alla barn och att rättsväsendets aktörer – såsom polis, åklagare, domare och socialarbetare – har tillräcklig kunskap för att hantera ärenden på ett rättssäkert och barnanpassat sätt.[417]

Organiserad brottslighet inom LSS–insatser

Aktörer inom rättsväsendet och tillsynsmyndigheter har under senare år pekat ut assistansområdet som särskilt utsatt för organiserad brottslighet. En nyligen genomförd nationell kartläggning visar att bland de 166 undersökta assistansbolag som erbjuder personlig assistans till personer med funktionsnedsättning kopplas hälften till organiserad brottslighet.[418] Bland de bolag som beviljats tillstånd de senaste fyra åren är andelen ännu högre, omkring 70 procent. I flera fall används bolagen som strukturer för brottslig verksamhet.[419]

Enligt en myndighetsgemensam rapport[420] har assistansbolag använts för att tvätta pengar, dölja kriminellas identitet genom målvakter, manipulera tidrapporter och ekonomiska underlag samt för att möjliggöra missbruk av välfärdsersättningar. Rapporten visar även att många assistansanordnare har kopplingar till kända kriminella nätverk, och att organiserad brottslighet utnyttjar systemets brister för att infiltrera assistansbranschen.

Brottsligheten inom assistansområdet får konsekvenser för både enskilda och samhället som helhet. Det handlar om enskilda som inte får den assistans de har rätt till eller som utnyttjas i brottsliga upplägg, anhöriga som inte vågar anmäla missförhållanden och personliga assistenter som tvingas arbeta utan lön eller under dåliga arbetsförhållanden.[421]

---

[417] Institutet för mänskliga rättigheter (2025). *Låsta statliga ungdomshem – vår tids institutioner för barn och unga med funktionsnedsättning?*

[418] Polismyndigheten. *Hälften av granskade assistansbolag kopplas till organiserad brottslighet* https://polisen.se/aktuellt/nyheter/nationell/2025/december/ny-sidahalften-av-granskade-assistansbolag-kopplas-till-organiserad-brottslighet/ (Hämtad 2025-12-09).

[419] Ibid.

[420] MGS Väst (2025). *Bolag som brottsverktyg i assistansbranschen.*

[421] Kommittédirektiv 2025:40. *Effektivare åtgärder mot välfärdsbrott och ökad förutsebarhet inom personlig assistans. Socialdepartementet.*

Rättsväsende: utveckling inom området

- **Utsatt för fysiskt våld (indikator):** Personer med funktionsnedsättning är mer utsatta för våld, jämfört med övriga befolkningen. Ingen signifikant förändring har skett från 2020.

- **Utsatt för hot om våld (indikator):** Personer med funktionsnedsättning är i högre grad utsatta för hot om våld, jämfört med övriga befolkningen. Ingen signifikant förändring har skett från 2020.

- **Avstått från att gå ut på grund av oro (indikator):** Det är större andel bland personer med funktionsnedsättning som avstått från att gå ut på kvällen, jämfört med övriga. I båda grupperna är det vanligare att kvinnor avstår från att gå ut på kvällen.

För detaljerad information, se tabellbilagan avsnitt 10, Rättsväsende.

4.11. Konsumentpolitik

Regeringens mål för konsumentpolitiken är väl fungerande konsumentmarknader, balanserade och tydliga regler för näringsidkare, ett starkt konsumentskydd och en hållbar konsumtion.[422] Regeringen skriver också att konsumentpolitiken ska utvecklas och resurserna riktas mot att

- upprätthålla balanserade och tydliga regler som skyddar konsumenter, utan att försämra förutsättningarna för seriösa företag
- ge goda möjligheter att lösa tvister på ett effektivt sätt
- ge information och stöd till konsumenter.[423]

Inom samhällsområdet konsumentpolitik ingår den strategiska myndigheten Konsumentverket.

Rättigheter enligt FN-konventionen

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning slår fast att alla anläggningar och tjänster som är öppna för eller erbjuds allmänheten ska vara tillgängligt utformade.

FN-kommittén rekommenderar Sverige att stärka tillgängligheten och stöden för personlig rörlighet

I samband med att Sverige återrapporterade sitt arbete med att genomföra konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning lämnade FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning ett antal rekommendationer till Sverige. Flera av synpunkterna är generella och berör flera områden, inklusive konsumentpolitiken. Den är ett område som innefattar flera samhällssektorer. Kommittén rekommenderade bland annat Sverige att se till att information som riktar sig till allmänheten finns att tillgå i tillgängliga format och via hjälpmedelsteknik, för alla, utan dröjsmål och utan extra kostnader. Därtill rekommenderade kommittén Sverige att förbättra stödet för personlig rörlighet, inklusive att införa ett nationellt program för ledsagarservice.

Alla konsumenter ska kunna göra medvetna val och känna till sina rättigheter och skyldigheter, oavsett funktionsförmåga. MFD:s senaste uppföljningar visar dock att konsumenter med funktionsnedsättning möter hinder som bristande fysisk

[422] Regeringen. *Regeringens mål för konsumentpolitiken*. https://www.regeringen.se/regeringens-politik/konsumentpolitik/mal-for-konsumentpolitiken/ (Hämtad 2026-01-28).

[423] Regeringen. *Konsumentpolitik*. https://www.regeringen.se/regeringens-politik/konsumentpolitik/ (Hämtad 2026–02–02).

tillgänglighet, krångliga regelverk och hinder i den digitala miljön.[424] Detta visar att målgruppen inte har samma reella möjligheter att konsumera eller ta del av tjänster i exempelvis butiker, på restauranger, hos försäkringsbolag eller på digitala plattformar. Anmälningarna om bristande tillgänglighet till Diskrimineringsombudsmannen har ökat successivt inom området varor och tjänster sedan 2015, då bristande tillgänglighet blev en diskrimineringsform.[425]

I dialog med MFD har civilsamhället lyft fram att den ekonomiska utsattheten hos personer med funktionsnedsättning är ett strukturellt problem som påverkar människors roll som konsumenter. Funktionshindersförbunden har även pekat på digital exkludering, aggressiv och vilseledande marknadsföring samt brister i kunskap och utbildning som faktorer som bidrar till exkludering.[426]

Statistik från SCB visar på ekonomisk utsatthet

Personer med funktionsnedsättning är som grupp utsatt för ekonomiska svårigheter i högre grad än andra, vilket försämrar gruppens konsumtionsmöjligheter. Statistiska centralbyråns, SCB, undersökningar av levnadsförhållanden, ULF, visar till exempel att personer med funktionsnedsättning oftare hamnar efter med betalningar. År 2024 hade 15 procent bland svarande med funktionsnedsättning någon gång under det senaste året kommit efter med betalningarna, jämfört med 5 procent bland övriga svarande. Andelen personer med funktionsnedsättning som kommit efter med betalningarna var något högre 2024 jämfört med 2022 och 2023. Förändringen är dock inte statistiskt säkerställd. De betalningar som avses i SCB:s frågor är exempelvis betalningar för hyra eller avgift för bostaden, betalningar för löpande utgifter och räkningar för el och andra kostnader kopplade till boendet.

Under 2024 var det tre gånger så vanligt att personer med funktionsnedsättning hamnade efter med betalningar jämfört med övriga befolkningen.

Enligt SCB:s data för 2024 är det vanligare bland män med funktionsnedsättning att ha kommit efter med betalningarna, 18 procent jämfört med 12 procent bland kvinnor med funktionsnedsättning, se figur 45. En lika tydlig skillnad mellan män och kvinnor med funktionsnedsättning syns dock inte i SCB:s statistik för 2022

[424] Myndigheten för delaktighet (2025). *Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024.*

[425] Diskrimineringsombudsmannen (2025). *Statistik 2015–2024: Statistik över anmälningar som inkom till Diskrimineringsombudsmannen 2015–2024.* Rapport 2025:1.

[426] Myndigheten för delaktighet (2025). *När delaktighet blir verklighet. Förslag till nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken 2026–2031.*

och 2023. Skillnaden mellan könen är heller inte lika tydlig bland svarande utan funktionsnedsättning.[427]

Figur 45. Andel personer som har hamnat efter med betalningar under de senaste 12 månaderna, personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga i befolkningen. Fördelat på kön och ålder. År 2022–2024.

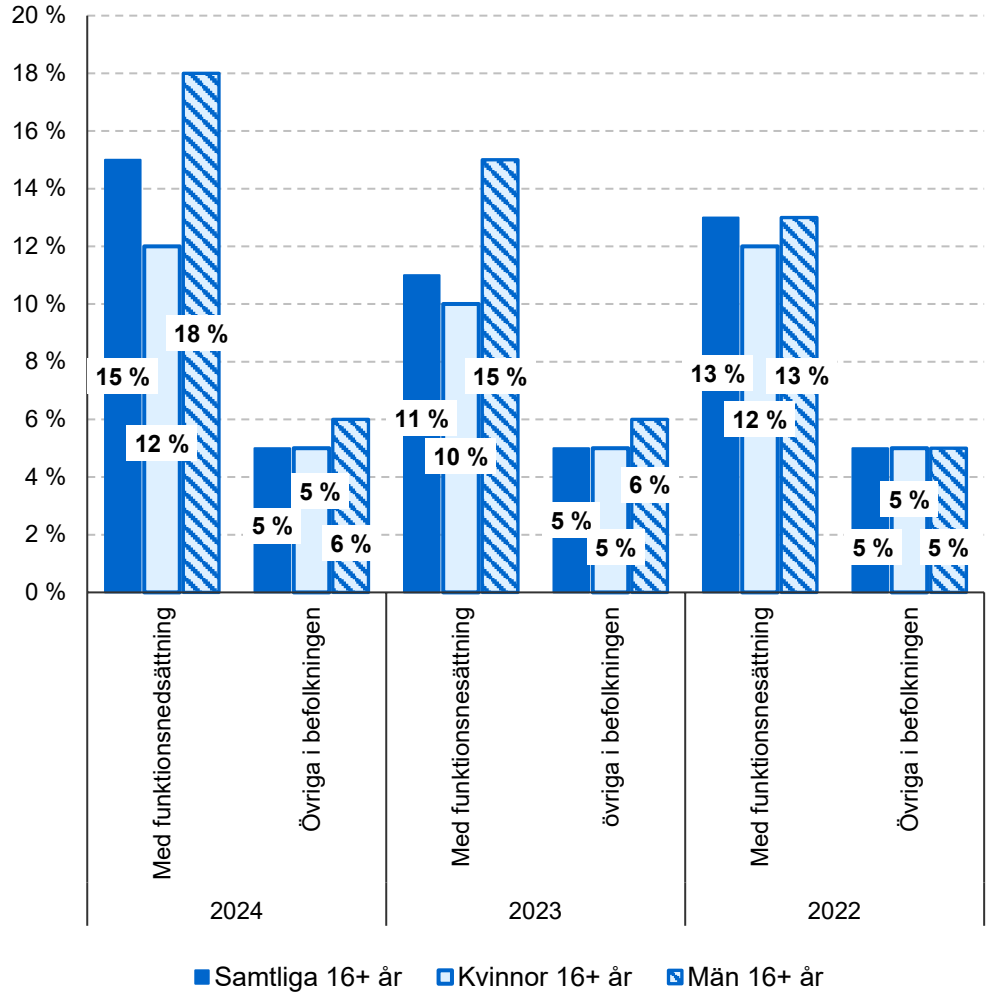

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Även för andra ekonomiska faktorer syns tydliga skillnader mellan personer med och utan funktionsnedsättning. SCB har under 2024 undersökt hur vanligt det är att inte ha råd med två par skor, att inte ha råd med nya kläder, att inte ha råd att ersätta utslitna möbler och att inte ha råd att åka på en semestervecka per år. För

[427] Statistiska centralbyrån (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024.

alla dessa är det svarande med funktionsnedsättning som i högst utsträckning inte har råd.

Figur 46. Andel personer som inte har råd med specifika utgifter i vardagen, personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga i befolkningen. Fördelat på typ av utgifter. År 2024.

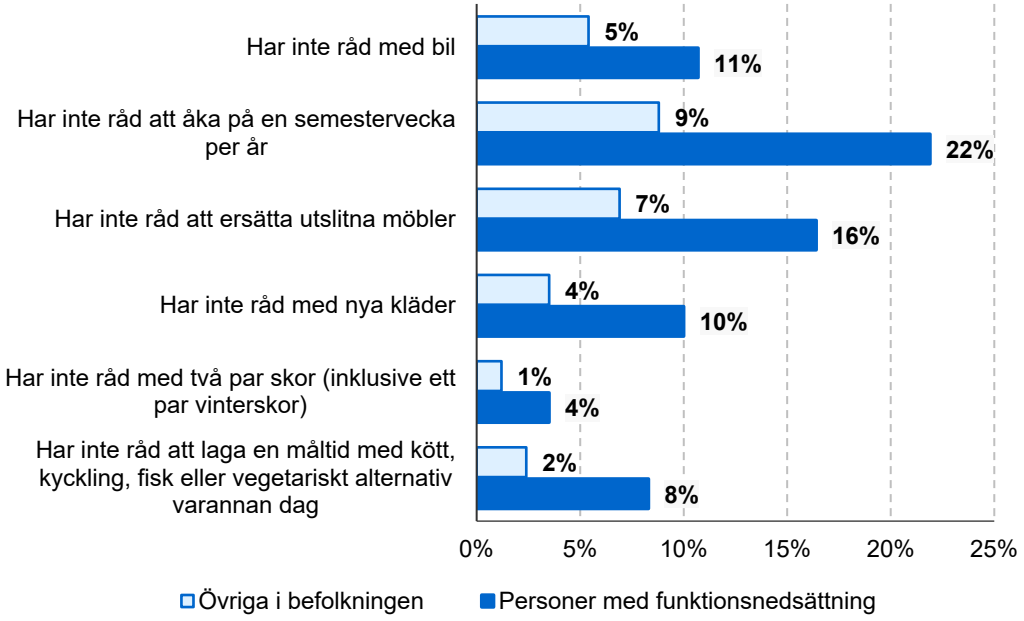

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden, ULF.

Lätt att bli utestängd i det kontantlösa samhället

Länsstyrelserna bedömer att tillgängligheten till grundläggande betaltjänster för äldre och personer med funktionsnedsättning inte är tillfredsställande.[428] Begripsam har på uppdrag av länsstyrelsen i Dalarna undersökt hur det är att leva i ett samhälle som inte tar emot kontanter. Undersökningen har särskilt fokuserat på förutsättningarna för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, intellektuella funktionsnedsättningar och åldersrelaterade sjukdomar.[429] Undersökningen visar att betalsystemen ofta är för komplicerade och att många inte får tillgång till dem. Det framgår även att personer med funktionsnedsättning ofta saknar bank-id. Det är inte ovanligt att individer blir nekade antingen ett bankkonto eller ett bank-id, eller ibland både och. Detta innebär att människor tvingas bryta mot regler eller ta stora risker, då de måste ta hjälp av andra. Det är heller inte ovanligt att individer behöver lämna ut kort, koder eller bank-id till

[428] Läs mer om detta under avsnittet Digitalisering.

[429] Undersökningen bygger på intervjuer med personer med egna funktionsnedsättningar och även med anhöriga, personal och ställföreträdare samt forskare och representanter för intresseorganisationer.

anhöriga eller personal, vilket skapar en risk att utsättas för bedrägeri och att få sina konton avstängda. Även de som följer reglerna kan hamna i svåra situationer om någon de litar på missbrukar deras förtroende, bland annat för att det inte framgår i systemen att någon annan deltar. Begripsam påpekar att det i bankens ögon alltid är kontoinnehavaren som genomför betalningen, även när det i praktiken är en anhörig eller personal som trycker på knappen. Digitaliseringen av den svenska betalmarknaden har inte bara inneburit att ny teknik har ersatt kontanter och manuella betaltjänster, utan även att ansvaret och riskerna har flyttats till den enskilde individen, konstaterar Begripsam.

Rapporten lämnar flera rekommendationer för att förbättra situationen. Alla behöver få tillgång till grundläggande funktioner som bankkonto, E-legitimation, internet och e-post, inklusive stöd att använda dessa. Därutöver finns behov av regelverk och digital infrastruktur som möjliggör för ställföreträdare eller anhöriga att hjälpa någon att betala digitalt. Systemen behöver tillåta stöd för delad kontroll och möjliggöra samarbete på distans, så att de som behöver hjälp kan delegera rättigheter att hjälpa, och så att det går att visa vem som gör vad. Begripsam påpekar också att digitala betaltjänster behöver designas så att de blir enkla och trygga att använda, så att fler kan använda dem. Det behövs också riktade och omfattande kompetenshöjande insatser för personer med funktionsnedsättning.

Alltför komplicerade betalsystem och personer som nekas bank-id och bankkonto. Det är något av den verklighet som beskrivs i Begripsams rapport om att bli utestängd från det kontantlösa samhället.

Möjlighet för fler att använda digitalt ID

Att kunna identifiera sig på digital väg är avgörande inom många samhällsområden, inte minst på konsumentområdet. Den nyligen antagna EU-förordningen 2024/1183[430] slår fast att medlemsstaterna är skyldiga att tillhandahålla en europeisk digital identitetsplånbok för alla fysiska och juridiska personer inom unionen. Förordningen betonar särskilt tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning[431]. Detta innebär krav på hjälpmedel, teknisk support och informationsinsatser för att säkerställa likvärdig användning. Därtill föreskrivs att identitetsplånboken ska kunna knytas till personuppgifter för en fysisk person som företräder en annan, vilket är av stor betydelse för

[430] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1183 om ändring av förordning (EU) nr 910/2014 vad gäller inrättandet av ett europeiskt ramverk för digital identitet.

[431] Artikel 5a, punkt 21, artikel 15, skäl 15, 35 och 43.

ställföreträdarskap.[432] En förutsättning för en sådan tillförlitlig koppling är dock att det finns ett nationellt register över ställföreträdare, något som i dag saknas i Sverige. Den så kallade Ställföreträdarutredningen har föreslagit inrättandet av ett sådant register.[433] Regeringen har under 2025 lämnat en lagrådsremiss till lagrådet där ett sådant register föreslås.[434] I lagrådsremissen föreslår regeringen även att en central statlig myndighet ges ett övergripande ansvar på området. Denna myndighet föreslås vara Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, som därmed bland annat ska tillse att ställföreträdare får adekvat utbildning. Länsstyrelserna ska även fortsättningsvis ansvara för den löpande tillsynen av överförmyndarna.

Ny lagstiftning om produkters och tjänsters tillgänglighet

Under 2025 trädde både en lag och en förordning om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet i kraft i Sverige. Lagen kallas också för tillgänglighetslagen eller LPTT.[435] LPTT ställer krav på tillgänglighet på ett antal produkter och tjänster inom konsumentområdet. De nya kraven gäller framför allt privat sektor, men påverkar även offentlig sektor. De tjänster som omfattas av lagen är:

- elektronisk kommunikation
- bank- och betaltjänster
- e-handelstjänster
- passagerartransporttjänster
- e-böcker
- audiovisuell media (tv).

Regelverket omfattar också produkter för konsumenter inom områdena

- datormaskinvarusystem
- betalningsterminaler
- självbetjäningsterminaler för tjänster som träffas av tillgänglighetslagen
- terminalutrustning för elektroniska kommunikationstjänster
- terminalutrustning för audiovisuella medietjänster
- läsplattor.

Lagen innebär att den som hittar brister i tillgängligheten för någon av de produkter och tjänster som lagen omfattar har möjlighet att lämna in klagomål.

---

[432] Artikel 5a, punkt 5, led f.

[433] SOU 2021:36. *Gode män och förvaltare – en översyn*.

[434] Regeringen (2025). *Lagrådsremiss: Ett ställföreträdarskap att lita på.*

[435] Post- och telestyrelsen. *Lagen om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet*. https://pts.se/digital-inkludering/lagen-om-vissa-produkters-och-tjansters-tillganglighet/ (Hämtad 2026-01-19).

Undantag från lagen kan dock göras om tillgänglighetskraven skulle innebära en oproportionerligt stor börda för aktören eller en allt för stor förändring av produktens eller tjänstens grundläggande karaktär.

Fem myndigheter delar på tillsynsansvaret för den nya lagen. Konsumentverket har ansvar för tillsyn av passagerartransporttjänster när det gäller webbplatser, tjänster för mobila enheter, däribland appar, samt elektroniska biljetter och elektroniska biljettförsäljningstjänster. Dessutom har Post- och telestyrelsen, Mediemyndigheten, Transportstyrelsen och Myndigheten för tillgängliga medier tillsynsansvar för olika områden. PTS är också marknadskontrollmyndighet för samtliga produkter som omfattas av LPTT i Sverige.[436]

Svårt för många att öppna förpackningar

En viktig fråga inom konsumentområdet är tillgängligheten och användbarheten hos olika förpackningar. Några enkäter som Reumatikerförbundet låtit genomföra de senaste åren visar att förpackningar ofta är svåra eller omöjliga att öppna för personer som har nedsatt handstyrka eller handfunktion. När frågor ställdes till medlemmar i flera funktionshinders- och pensionärsorganisationer 2023 framkom att två tredjedelar bland personer med nedsatt handfunktion har skadat sig när de försökt få upp en förpackning, att drygt sex av tio är tvungna att be någon annan om hjälp och att knappt sju av tio istället använt ett redskap som kniv eller sax.[437] Dessutom framkom 2024 att omkring var femte av medlemmarna i olika förbund dagligen har svårigheter att öppna medicinförpackningar, vilket för några svarande har lett till ett försämrat hälsotillstånd då de inte kunnat ta läkemedlet.[438] Då Reumatikerförbundet år 2025 lät ställa frågor till befolkningen i stort (18–84 år) framkom dessutom att nästan var femte alltid eller ofta har svårigheter att öppna olika förpackningar och att nästan sju av tio en eller flera gånger har skadat sig. Kvinnor och äldre svarade i högre grad att de har problem med svåröppnade förpackningar.[439]

Enligt Reumatikerförbundet har minst 1,5 miljoner människor i Sverige konstaterad nedsatt handfunktion. Samtidigt är mörkertalet stort. Orsakerna kan vara flera, till exempel reumatisk sjukdom som artrit eller artros. Ofta påverkas

---

[436] Ibid.

[437] Reumatikerförbundet. *Förpackningar kan innebära akut fara*. https://reumatiker.se/blogg/forpackningar-kan-innebara-akut-fara (Hämtad 2025-06-30).

[438] Reumatikerförbundet. Öppen medlemsenkät. https://www.mynewsdesk.com/se/reumatikerforbundet/pressreleases/ny-enkaet-visar-att-maanga-har-svaart-att-oeppna-laekemedelsfoerpackningar-3350488 (Hämtad 2026-01-28).

[439] Novus. *Upplevelser av förpackningar för dagligvaror.* https://www.mynewsdesk.com/se/reumatikerforbundet/documents/novusundersoekning-foerpackningar-dot-pdf-448822 (Hämtad 2026-01-29).

även handfunktionen efter en stroke och vid multipel skleros, diabetes och ryggmärgsskador.[440]

Utifrån de svårigheter som många upplever har Reumatikerförbundet lanserat en produktmärkning för lätthanterliga förpackningar. Det är endast produkter som testats och certifierats som kan få den nya märkningen, som kallas Easy to use. Målet är att ge konsumenterna en möjlighet att välja förpackningar som verkligen är lätta att öppna och att individers konsumentmakt ska gynna en utveckling mot förpackningar och produkter som fungerar för alla.[441]

Sämre konsumentstöd för sårbara grupper

Personer med funktionsnedsättning och andra i en utsatt situation har sämre möjligheter att ta tillvara sina konsumenträttigheter. Det framgår av en rapport från organisationen Sveriges Konsumenter. Rapporten baseras på enkäter med såväl konsumentvägledare som personer med funktionsnedsättning, genomförda under 2023 och 2024.[442]

Hälften av de konsumentvägledare som deltog i enkäten svarade att de helt saknar utbildning i bemötande och tillgänglighet. Bara en vägledare svarade att kommunen kan erbjuda videoformat med textning. Två kunde erbjuda teckenspråkstolkning. Det som alla kan erbjuda enligt rapporten är ett personligt samtal och en tillgänglig webbplats.

Hälften av landets kommuner saknar kommunal konsumentvägledning helt. Då hänvisas invånarna i stället till Konsumentverkets konsumentvägledning. Men där går det inte att få samma hjälp som i kommunerna, skriver Sveriges Konsumenter.

Majoriteten av de svarande med funktionsnedsättningar uppger att de inte känner till sina konsumenträttigheter. De tycker samtidigt att det bör finnas olika kanaler för att nå konsumentvägledningen och att information ska finnas i olika format.

Projektet Konsumenträtt för alla drivs av Sveriges Konsumenter i samarbete med Stiftelsen Funka. Projektet har tagit fram tillgängligt material för både

---

[440] Reumatikerförbundet. *Behovet av lättöppnade förpackningar*. https://reumatiker.se/easy-to-use/behovet-av-lattoppnade-forpackningar (Hämtad 2025-06-30).

[441] Reumatikerförbundet. *Reumatikerförbundet lanserar märkning för lätthanterliga produkter.* https://reumatiker.se/blogg/reumatikerforbundet-lanserar-markning-for-latthanterliga-produkter (Hämtad 2026-01-26).

[442] Sveriges konsumenter (2025). *Konsumenträtt för alla – eller bara för några? En granskning av tillgängligheten inom konsumentvägledningen för personer med funktionsnedsättning.*

konsumenter och konsumentvägledare. Materialet innehåller information om konsumenträtt och finns i lättläst format. Det finns också som textade filmer. [443]

Konsumentverket om konsumentstödet

Konsumentverket publicerade 2025 rapporten *Konsumentstöd med utmaningar*. Rapporten var slutredovisningen av ett regeringsuppdrag som handlade om att stärka och utveckla stödet till den kommunala konsumentvägledningen, i syfte att förbättra konsumentskyddet och förebygga överskuldsättning och privatekonomiska problem. Konsumentverkets bild är att konsumenters behov av stöd är omfattande. Personer med funktionsnedsättning tas upp som en av de konsumentgrupper som bedöms som särskilt utsatta. Andra utsatta grupper är unga, äldre, språksvaga och personer med små ekonomiska marginaler.[444]

I rapporten redovisas bland annat ett antal frågor som Konsumentverket ställde till MFD:s undersökningspanel Rivkraft under 2024.[445] Svaren visar att konsumenter med funktionsnedsättningar anser att rädslan för bedrägerier, falsk marknadsföring och otydligt ursprung är det svåraste med att vara konsument idag. Därefter kommer marknadens överväldigande valmöjligheter och problem med att reklamera och skicka returer.

Enkätdeltagarna med funktionsnedsättning svarade också att de vid konsumentproblem i första hand skulle vända sig till Allmänna reklamationsnämnden, ARN, och den kommunala konsumentvägledningen, därefter i följande ordning till anhöriga och Konsumentverkets vägledning. Nästan 70 procent av personerna med funktionsnedsättning svarar att de i huvudsak önskar få hjälp via e-post och i andra hand telefon. En mindre andel svarar att de har behov av att träffa någon fysiskt, på plats. Personer med intellektuell funktionsnedsättning svarar dock i låg grad att de vill ha hjälp via telefon och e-post och i högre grad att de vill att någon annan tar kontakt åt dem.

Konsumentverket konstaterar att många har stort behov av oberoende konsumentstöd för att kunna ta tillvara sina rättigheter. Likt rapporten från Sveriges Konsumenter ovan konstateras även att kommunal konsumentvägledning nu endast finns i hälften av landets kommuner. En slutsats i Konsumentverkets rapport är att kommunerna och Konsumentverket med nuvarande uppdrag och resurser inte kan svara upp mot konsumenternas behov. Därför är det enligt

---

[443] Sveriges Konsumenter. *Konsumenträtt för alla.* https://www.sverigeskonsumenter.se/vara-projekt/konsumentratt-for-alla/ (Hämtad 2026–01–02).

[444] Konsumentverket (2025). *Konsumentstöd med utmaningar.*

[445] Svaren från Rivkraft 44 har till viss del även redovisats i Myndigheten för delaktighets uppföljning av funktionshinderspolitiken för 2024.

Konsumentverket angeläget att regeringen överväger hur ett framtida ändamålsenligt oberoende konsumentstöd bör utformas.

Telefonförsäljning kan innebära särskilda svårigheter för personer med funktionsnedsättning

I en annan av Konsumentverkets rapporter under 2025 konstateras att telefonförsäljningen orsakar stora problem för konsumenter, som ofta känner sig stressade, vilseledda eller lurade in i olämpliga avtal. Konsumentverket skriver att personer med funktionsnedsättning, särskilt de med kognitiva funktionsnedsättningar, är mer utsatta än allmänheten. Exempelvis har 56 procent blivit kontaktade flera gånger av samma telefonförsäljare, jämfört med 42 procent i övriga befolkningen. 51 procent av personer med kognitiv funktionsnedsättning tycker att säljsamtalets syfte är oklart, jämfört med 39 procent av allmänheten.[446]

Enligt Konsumentverket är försäljningsmetoden föråldrad i en tid där digitala försäljningskanaler dominerar, och motståndet i befolkningen är starkt. Konsumentverket föreslår därför ett generellt förbud mot telefonförsäljning eller ett system där bara den som aktivt medgivit säljsamtal får bli uppringd, ett opt-in-system, för att kunna stärka konsumentskyddet.[447]

Faktablad om adhd och privatekonomi

Konsumentverket har under 2025 också tagit fram ett faktablad om adhd och privatekonomi.[448] I detta presenteras forskningsresultat och undersökningar med syfte att öka kunskapen om hur konsumentrollen kan se ut för personer med adhd. Bland annat har det visats att vuxna med adhd kan ha betydande svårigheter med förvaltning och beslutsfattande i den ekonomiska vardagen. De utmaningar som är kännetecknande för personer med adhd kan ge konsekvenser för den enskildes privatekonomi. Till exempel har personer med adhd en högre efterfrågan på krediter jämfört med den allmänna befolkningen, särskilt efter 30 års ålder. De har i högre grad även haft sena kreditkortsbetalningar och kreditkortsskulder. En amerikansk studie genomförd på svenska registerdata år 2020 visar vidare att vid 40 års ålder är risken för betalningsanmärkningar sex gånger högre för personer med adhd jämfört med den allmänna befolkningen.[449]

---

[446] Konsumentverket (2025). *Telefonförsäljning – en oönskad, olämplig och djupt problematisk affärsmetod*. Se även Konsumentverket (2025). *Telefonförsäljning. Interna data och resultat från kvantitativa undersökningar*.

[447] Ibid.

[448] Konsumentverket (2026). Faktablad om adhd och privatekonomi. Kommande publicering.

[449] Beauchaine, T. P., Ben-David, I., & Bos, M. (2020). ADHD, financial distress, and suicide in adulthood: A population study. *Science Advances*, 6(40), eaba1551.

Det framgår också att en person med adhd inte bara påverkas av symptom knutna till funktionsnedsättningen. Även dagens konsumentmarknad, där betalningar alltmer sker digitalt och marknadsföringen blir alltmer personanpassad och påträngande kan försvåra ekonomiska beslut.

Anmälningar om diskriminering ökar inom området

Enligt diskrimineringslagen får den som tillhandahåller varor och tjänster till allmänheten inte diskriminera. Förbudet mot diskriminering omfattar exempelvis matvarubutiker, restauranger, banker, försäkringsbolag och kollektivtrafik. Det gäller även allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, till exempel mässor, marknader och konserter.[450]

Under 2024 inkom totalt 779 anmälningar om diskriminering inom samhällsområdet varor och tjänster. Av dessa hade 374 stycken, 48 procent, samband med funktionsnedsättning, vilket visas i figur 47.

Figur 47. Antal anmälningar om diskriminering som rör funktionsnedsättning inom området varor och tjänster, jämfört med alla anmälningar om diskriminering inom området. År 2021–2024.

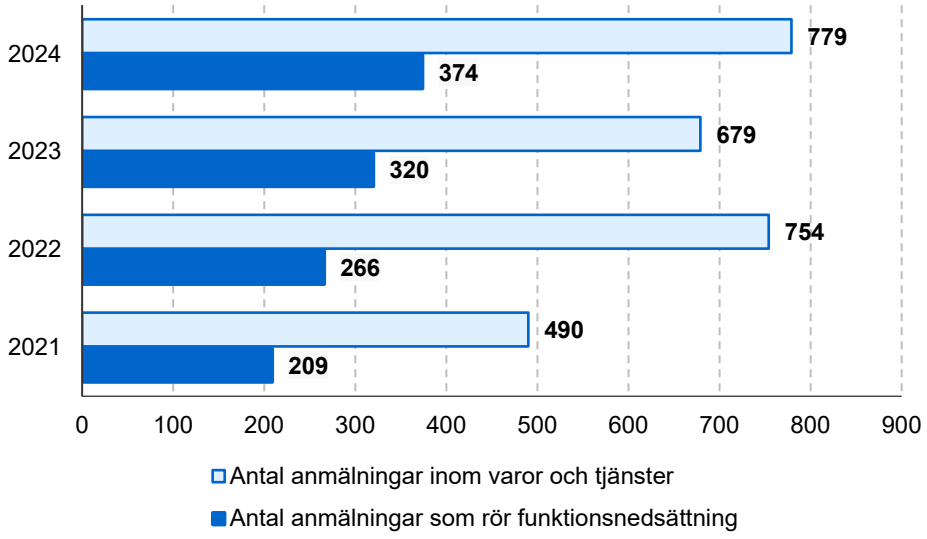

Källa: Diskrimineringsombudsmannen, Statistik över anmälningar..

[450] Diskrimineringsombudsmannen. *Diskriminering inom varor, tjänster och bostäder.* https://www.do.se/jobbet-skolan-samhallet/diskriminering-inom-fler-samhallsomraden/diskriminering-varor-tjanster-bostader (Hämtad 2025-12-13).

När det gäller bristande tillgänglighet gjordes 177 anmälningar inom området varor och tjänster år 2024, se figur 48. Det är 20 procent av alla anmälningar om bristande tillgänglighet under året.[451]

Figur 48. Antal anmälningar om diskrimineringsformen bristande tillgänglighet inom området varor och tjänster, jämfört med alla anmälningar om bristande tillgänglighet. År 2021–2024.

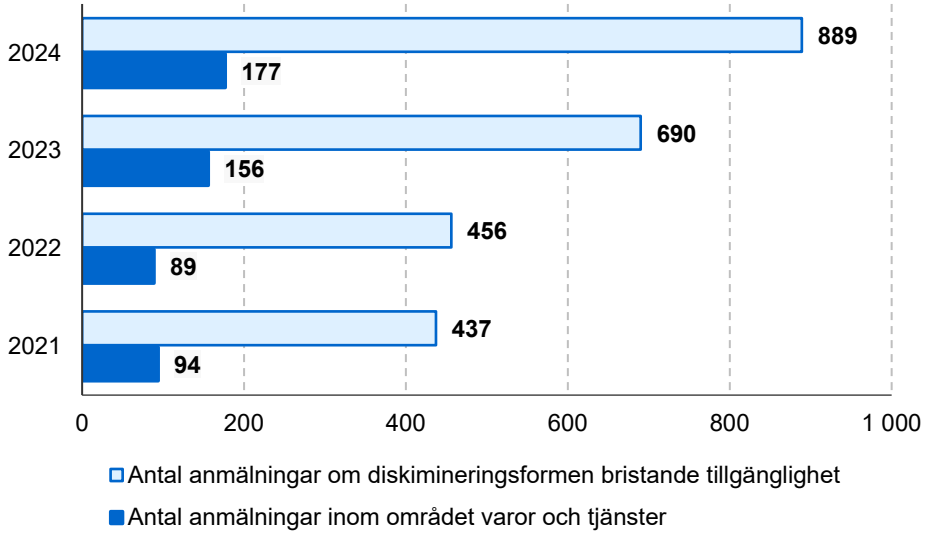

Källa: Diskrimineringsombudsmannen, Statistik över anmälningar.

Antalet anmälningar om diskriminering inom samhällsområdet varor och tjänster har varierat under de år som DO redovisar statistik för. Detta gäller både för anmälningar som har samband med funktionsnedsättning och för antalet anmälningar om bristande tillgänglighet. 2024 är dock det år där det kom in högst antal anmälningar under perioden 2015–2024.

[451] Diskrimineringsombudsmannen (2025). *Statistik 2015–2024: Statistik över anmälningar som inkom till Diskrimineringsombudsmannen 2015–2024*. Rapport 2025:1.

Konsumentpolitik: utveckling inom området

- **Har hamnat efter med betalningar (indikator):** Personer med funktionsnedsättning uppger i betydligt högre grad att de har hamnat efter med betalningar, jämfört med övriga. Skillnaden har ökat sedan 2022, men förändringen är inte statistiskt säkerställd.

- **Anmälningar om diskriminering inom varor och tjänster (nyckeltal):** Antalet anmälningar om diskriminering i samhällsområdet varor och tjänster har ökat sedan 2021. År 2024 gjordes 177 anmälningar om bristande tillgänglighet och totalt 374 anmälningar som rör grunden funktionsnedsättning.

För detaljerad information, se tabellbilagan avsnitt 10, Konsumentpolitik.

4.12. Krisberedskap

Målen för krisberedskapen är att minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet, samt att värna människors liv och hälsa och grundläggande värden såsom demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter. Målen ska uppnås genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö då olyckor och krissituationer inträffar. Inom samhällsområdet Krisberedskap ingår Myndigheten för civilt försvar.[452]

Rättigheter enligt FN-konventionen

Enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska staten vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa skydd och säkerhet för personer med funktionsnedsättning som befinner sig i risksituationer, däribland väpnad konflikt, humanitära nödlägen och naturkatastrofer.

FN-kommitténs rekommendationer inom krisberedskap

FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning har efter dialog med Sverige i mars 2024 lämnat en rad rekommendationer för hur tillgänglighet och delaktighet kan stärkas. Ett antal rekommendationer handlar om samhällsområdet krisberedskap. Bland dem ingår följande rekommendationer:

- Sverige bör utveckla en heltäckande strategi som är grundad på mänskliga rättigheter och har ett inkluderande perspektiv på personer med funktionsnedsättning, för att kunna hantera alla risksituationer och humanitära katastrofer som kan inträffa och för att säkerställa att krisberedskap samordnas på nationell, regional och kommunal nivå.
- Sverige bör säkerställa att alla personer med funktionsnedsättning har tillgång till anpassade kommunikations- och informationsmedel i risksituationer och humanitära katastrofer såsom folkhälsonödlägen. Det inkluderar lättläst text, punktskrift och teckenspråk.
- Sverige bör se till att information som riktar sig till allmänheten finns att tillgå i tillgängliga format och via hjälpmedelsteknik för alla, utan dröjsmål och extra kostnader – särskilt i nödsituationer. Detta ska göras i nära samråd med och aktivt involvera personer med funktionsnedsättning och de organisationer som företräder dem.

Krisberedskap och civilt försvar regleras i lagar och förordningar. Fördelningen av ansvar och roller bygger även på grundläggande principer. Alla myndigheter har ett ansvar att minska sårbarheter och värna samhällets grundläggande

[452] Tidigare Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

skyddsvärden utifrån sitt verksamhetsansvar. När en samhällsstörning inträffar ska de som berörs av händelsen bidra till hanteringen utifrån sitt ansvarsområde. Det förväntas även av företag och privatpersoner. Kommuner ansvarar för lokal nivå och länsstyrelser för regional och högre regional nivå. På nationell nivå ansvarar regeringen med hjälp av myndigheter. Myndigheten för civilt försvar[453] har en särskild roll i att både hålla samman arbetet mellan olika sektorer och stödja regeringen när det inträffar kriser och andra allvarliga händelser.[454]

MFD har tidigare kunnat konstatera att personer med funktionsnedsättning löper större risk än övrig befolkning att fara illa vid kriser. Utsattheten är ofta en konsekvens av att samhällsaktörer som har ansvar för planering och hantering av kriser och krig inte i tillräcklig utsträckning har beaktat särskilda behov som kan uppstå för personer med funktionsnedsättning och andra sårbara samhällsgrupper. Tidigare kriser visar att personer med funktionsnedsättning, i högre grad än andra i befolkningen, är beroende av att samhällsinstitutioner samt familj och andra sociala nätverk beaktar deras förutsättningar och behov vid händelse av kris och ytterst krig. Utsatthet kan exempelvis uppstå som en konsekvens av brister i samhällets risk- och kriskommunikation, varningssystem som inte är tillgängliga för alla eller svårigheter att evakuera. Många system, till exempel läkemedelsförsörjningen, är inte heller anpassade för att en individ med stora och akuta läkemedelsbehov ska kunna förbereda sig för en längre kris. Därtill kan risken att utsättas för våld och övergrepp öka under en kris, särskilt för den som är beroende av andra för att klara vardagen.[455]

I MFD:s dialog med civilsamhället vittnar organisationer om en utbredd oro bland personer med funktionsnedsättning över vad som kan hända dem i en krissituation. Många upplever att beredskapsplaneringen saknar ett funktionshindersperspektiv och uppfattar att de i hög utsträckning kommer att få förlita sig på grannar och anhöriga i händelse av kris.[456]

---

[453] Tidigare Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

[454] Myndigheten för civilt försvar (2015-12-04). *Det civila beredskapssystemet*. https://www.mcf.se/sv/amnesomraden/beredskap-for-kris-och-krig/beredskapssystemet/det-civila-beredskapssystemet/ (Hämtad 2026-01-29).

[455] Myndigheten för delaktighet (2025). *När delaktighet blir verklighet.*

[456] Myndigheten för delaktighet (2025). *När delaktighet blir verklighet.*

Mindre än hälften av offentliga aktörer integrerar ett funktionshindersperspektiv i arbetet med krisberedskap och civilt försvar

Varje år genomför MFD en enkätundersökning som riktar sig till kommuner, regioner och statliga myndigheter.[457] Sedan 2024 ställer MFD en fråga om huruvida de offentliga aktörerna integrerar ett funktionshindersperspektiv i sitt arbete med krisberedskap och civilt försvar.[458]

I 2025 års undersökning svarade 46 procent av kommunerna att de integrerar ett funktionshindersperspektiv inom området krisberedskap och civilt försvar. I jämförelse med andra områden, så som information och kommunikation eller barnrätt, är det en förhållandevis låg siffra. I jämförelse med föregående år har det dock skett en förbättring: 12 procentenheter fler uppger att de integrerar ett funktionshindersperspektiv i sitt krisberedskapsarbete 2025 jämfört med 2024.[459]

När det kommer till regionerna svarade 6 stycken att de integrerar ett funktionshindersperspektiv inom området krisberedskap och civilt försvar 2025, och 11 svarade att de inte gör det. I jämförelse med andra områden är krisberedskap och civilt försvar det område som lägst antal regioner uppger att de integrerar ett funktionshindersperspektiv inom.[460]

Bland myndigheterna var det nästan en femtedel som svarade att inte är relevant för dem att integrera ett funktionshindersperspektiv i arbetet med krisberedskap och civilt försvar. De myndigheter som svarade att de har integrerat ett funktionshindersperspektiv inom området utgjorde 45 procent.[461]

Många offentliga aktörer saknar rutiner för tillgänglig kriskommunikation

Sedan 2024 ställer MFD även en fråga till kommuner, regioner och myndigheter om de har rutiner eller arbetssätt för att säkerställa att deras information kan nå personer med funktionsnedsättning i händelse av kris eller krig.

---

[457] Enkäten beskrivs närmare i kapitel 2, under Datakällor.

[458] Fråga: ”Har ni formulerat målsättningar, riktlinjer eller strategiska beslut om funktionshinders- och tillgänglighetsarbete inom några av följande områden?” Valbara områden: Mångfaldsarbete, jämställdhetsarbete, barnrättsarbete, antidiskriminering, lokalförsörjning, information och kommunikation, Agenda 2030, krisberedskap och civilt försvar.

[459] Myndigheten för delaktighet (2026). *Resultat från uppföljning av kommuner 2025*.

[460] Myndigheten för delaktighet (2026). *Resultat från uppföljning av regioner 2025*.

[461] Myndigheten för delaktighet (2026). *Resultat från uppföljning av myndigheter 2025*.

I 2025 års undersökning svarade 61 procent av kommunerna att de inte har rutiner eller arbetssätt för att säkerställa att deras information kan nå alla kommuninvånare med funktionsnedsättning i händelse av kris eller krig.[462] Trots det svaga resultatet är det en förbättring jämfört med 2024, då 67 procent av kommunerna svarade att de inte har sådana rutiner.[463] Flera kommuner uppger att de arbetar med att ta fram rutiner eller arbetssätt både inom kriskommunikation och för allmänt informationsmaterial. Några kommuner uppger att rutiner finns i vissa delar av verksamheten, eller att rutiner delvis finns på plats.[464]

Figur 49. Andel kommuner som har rutiner eller arbetssätt för att säkerställa att deras information kan nå alla kommuninvånare med funktionsnedsättning i händelse av kris eller krig. År 2025.

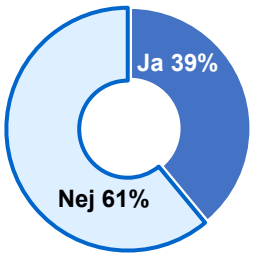

Källa: MFD, Resultat från uppföljning av kommuner.

I MFD:s undersökning svarade 8 av 15 regioner att de har rutiner eller arbetssätt för att säkerställa att informationen kan nå alla regionens invånare med funktionsnedsättning i händelse av kris eller krig. Resultatet är jämförbart med förra årets resultat.[465]

[462] Fråga: ”Har ni rutiner eller arbetssätt för att säkerställa att er information kan nå personer med funktionsnedsättning i händelse av kris eller krig?”

[463] Jämförelser med föregående år bör tolkas med försiktighet. Det är samma enkät som skickas ut, men vilka aktörer som väljer att svara kan skilja sig från år till år.

[464] Myndigheten för delaktighet (2026). *Resultat från uppföljning av kommuner 2025*.

[465] Myndigheten för delaktighet (2026). *Resultat från uppföljning av regioner 2025*.

Figur 50. Antal regioner som har rutiner eller arbetssätt för att säkerställa att deras information kan nå alla regioninvånare med funktionsnedsättning i händelse av kris eller krig. År 2025.

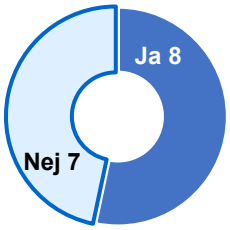

Källa: MFD, Resultat från uppföljning av regioner.

Bland de myndigheter som svarade på MFD:s undersökning uppgav 75 procent att de inte har rutiner eller arbetssätt för att säkerställa att deras information kan nå personer med funktionsnedsättning i händelse av kris eller krig.[466] Flera myndigheter beskriver att arbetet med krisberedskap och tillgänglighet är under utveckling och att de kan ta fram alternativa format[467] vid behov, men att sådana lösningar inte är fullt utbyggda.[468]

Figur 51. Andel myndigheter som har rutiner eller arbetssätt för att säkerställa att de kan nå personer med funktionsnedsättning i händelse av kris eller krig. År 2025.

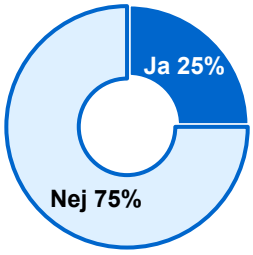

Källa: MFD, Resultat från uppföljning av myndigheter.

---

[466] När en kris inträffar har myndigheter ansvar för kommunikation inom sitt eget ansvarsområde. Däremot har myndigheter inget generellt ansvar att kommunicera vid kriser som inträffar inom andra sektorer i samhället. Många myndigheter har sällan eller aldrig behov av att ägna sig åt kriskommunikation. Resultatet bör därmed tolkas med försiktighet.

[467] Alternativa format kan vara lättläst, punktskrift, talad text eller teckenspråk.

[468] Myndigheten för delaktighet (2026). *Resultat från uppföljning av myndigheter 2025*.

Sammantaget är det vanligare att offentliga aktörer inte har några rutiner eller arbetssätt för att säkerställa att deras information kan nå personer med funktionsnedsättning i händelse av kris eller krig än att de har sådana rutiner.

Inkluderande riskkommunikation aktuell fråga på EU-nivå

Under 2025 presenterade ett EU-projekt lett av Sverige[469] en rapport med rekommendationer för en ökad motståndskraft hos befolkningen inom hela EU. Projektet har tagit fram fem olika koncept med tillhörande rekommendationer för att utveckla riskkommunikationen inom unionen. Rekommendationerna är riktade såväl till EU-nivå som till de enskilda medlemsländerna.[470] Ett av koncepten rör inkluderande riskkommunikation. Projektet rekommenderar medlemsländerna att prioritera kommunikation gentemot riskgrupper[471] och säkerställa att information ges i tillgängliga format. Projektet rekommenderar även medlemsländerna att tillhandahålla vägledning för inkluderande riskkommunikation till regional och lokal nivå, och att inkludera funktionshindersorganisationer i arbete som rör riskkommunikation. Rekommendationerna om inkluderande riskkommunikation är framtagna tillsammans med organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning. De går att läsa i sin helhet i rapporten *The preparEU Pilot Project*.[472]

Personer med funktionsnedsättning som krisberedskapsresurs

HNR är ett nordiskt samarbetsorgan som samlar funktionshindersorganisationer från alla de nordiska länderna och regionerna. I en lägesrapport från 2025 beskriver de flera brister i de nordiska ländernas krisberedskap, som ställer personer med funktionsnedsättning i en sämre situation än andra. HNR lämnar fem övergripande rekommendationer för hur krisberedskapen ska kunna förbättras, däribland att personer med funktionsnedsättning och organisationer

---

[469] Sedan 2024 har Myndigheten för civilt försvar, dåvarande Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, lett ett EU-projektet om krisberedskap tillsammans med Norge, Spanien och Belgien.

[470] Myndigheten för civilt försvar. *Vi bidrar till en stärkt beredskapskultur inom EU*. https://www.mcf.se/sv/aktuellt/nyheter/2025/oktober/msb-bidrar-till-en-starkt-beredskapskultur-inom-eu/ (Hämtad 2026-01-29).

[471] I rapporten används begreppet ”Groups at risk” som projektet anser vara ett mer inkluderande begrepp än ”Vulnerable groups” eftersom individer, inklusive personer med funktionsnedsättning, inte automatiskt är sårbara. Istället framträder sårbarheten som en konsekvens av hinder i samhället och avsaknad av stöd.

[472] Myndigheten för civilt försvar (2025). *The PreparEU Pilot Project. Recommendations for coordinated and inclusive actions to enhance population resilience across the EU*.

som företräder dem ska inkluderas i arbete med regelverk och lagstiftning och att tillgänglighet och inkludering ska genomsyra krisberedskapsarbetet.[473]

En medlemsundersökning om krisberedskap från förbundet DHR, som företräder personer med nedsatt rörelseförmåga, visar att majoriteten av de medlemmar som svarade på undersökningen inte tror att samhället skulle skydda personer med funktionsnedsättning vid en kris. De tror inte heller att det är något som går att påverka på demokratisk väg. Men trots att de svarande inte tycker att personer med funktionsnedsättning ses som en resurs i samhället vill de flesta bidra med sina kunskaper vid kriser.[474]

Forskning vid Lunds tekniska högskola om inkluderande krisberedskap för personer med intellektuell funktionsnedsättning, IF, visar att det är viktigt att inkludera personer med IF i samtal om krisscenarier och krisberedskap. Sådana samtal kan ge värdefulla insikter, bland annat om hur information bör presenteras för att bli tillgänglig.[475] Vidare visar forskningen på följande områden som kan bidra till att förbättra krisberedskapen: långsiktig planering som tar hänsyn till olika funktionsnedsättningar, involvering av personer med IF och deras nätverk i planeringen och hänsyn till familjens roll som länk mellan individen och samhällsresurserna.[476] I en intervju beskriver en forskare vid Lunds tekniska högskola det på följande sätt:[477]

> Den här gruppen beskrivs ofta som den mest sårbara vid kriser, men de förblir sårbara just för att de sällan inkluderas i förberedelserna.

Att personer med funktionedsättning och de organisationer som företräder dem vill vara med och bidra framkommer även i forskningsrapporten *Från passiv mottagare till aktiv resurs i krishanteringssystemet*. Forskningsprojektet har studerat hur personer med funktionsnedsättningar och deras intresseorganisationer

---

[473] Handikapporganisationernas Nordiska Råd (2025). *Bristande inkludering i den nordiska krisberedskapen.*

[474] Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet (2025). *Vi kan bidra när det krisar. Enkätundersökning om krisberedskap bland personer med nedsatt rörelseförmåga*.

[475] Stjernholm, L. (2024). *Inclusive preparedness. Intellectual disability and disaster risk reduction.* Licentiatuppsats vid Certec – Rehabiliteringsteknik och Design, Lunds Universitet/Lunds tekniska högskola.

[476] Lunds tekniska högskola. *Ny licentiatuppsats: Allas perspektiv viktiga i krisberedskapen*. https://www.design.lth.se/article/ny-licentiatuppsats-allas-perspektiv-viktiga-i-krisberedskapen/ (Hämtad: 2026-01-29).

[477] Myndigheten för tillgängliga medier. *Forskare om inkluderande beredskap.* https://www.mtm.se/nyheter/forskaren-om-inkluderande-krisberedskap/ (Hämtad 2026-01-29).

kan involveras som aktiva resurser i samhällets krisberedskapsarbete. Resultat från intervjuer visar att flera organisationer ser sig som en resurs vid kris, och att de tidigare har varit med om att skapa egna lösningar för att sprida information, exempelvis genom att bemanna en nödtelefon, sköta en hemsida som uppdateras kontinuerligt eller tillhandahålla lättlästa texter och enkla informationsvideos för medlemmarna. Lokala intresseorganisationer uppger att de på eget initiativ har agerat samordnare vid tidigare kriser, då de upplevt att ansvaret inte har tagits av någon annan samhällsaktör.[478]

Fortsatt oro över bristande krisberedskap bland personer med funktionsnedsättning

Tidigare uppföljning har visat att många personer med funktionsnedsättning är oroliga över att inte få viktig information eller att inte kunna kommunicera med omvärlden vid strömavbrott, olyckor, terrorattentat eller naturkatastrofer. Oron är särskilt stor över att bli kvarlämnad om en allvarlig kris inträffar. Personer som bor själva eller är beroende av personal är rädda för att bli övergivna eller för att deras funktionsnedsättning ska göra att de inte får den hjälp som de behöver i tid.[479] [480]

Funktionsrätt Sverige genomförde 2025 en undersökning riktad till sina medlemsförbund, där det framkom att medlemmarna känner oro över att inte få viktig information, att inte få hjälp att sätta sig i säkerhet och inte få tillgång till livsnödvändig vård, läkemedel och mat. På en fråga om till vilken grad medlemsförbunden uppfattar att deras medlemmar känner trygghet med beredskapen hamnade medelvärdet på 3,9 på en skala mellan 1 och 10.[481] Förbundet DHR har under året publicerat en rapport som illustrerar hur hinder såsom trösklar, trappor och avsaknad av fungerade hiss lämnar rörelsehindrade utanför den krisberedskap som övrig befolkning kan ta del av i form av

---

[478] Osvalder, A., Stark. E och Aryana, B., Borell, J., Stjernholm, L., Magnusson, C., Rassmus-Grön, K. (2025). *Från passiv mottagare till aktiv resurs i krishanteringssystemet. Att inkludera kunskap och erfarenheter från personer med funktionsnedsättningar i förebyggande och hantering av kriser*. Myndigheten för civilt försvar har beställt och finansierat genomförandet av forskningsrapporten.

[479] Myndigheten för delaktighet (2023). Undersökningspanelen Rivkraft, enkätundersökning nummer 40.

[480] Myndigheten för delaktiget (2025). *När delaktighet blir verklighet.*

[481] Göteborgs-Posten (2025-03-10). *Sveriges beredskap vid krig måste inkludera även funktionshindrade*. https://www.gp.se/debatt/sveriges-beredskap-vid-krig-maste-inkludera-aven-funktionshindrade.7c4ee198-83c2-4b6c-ab55-0ad0aa5481fe (Hämtad 2026-01-29).

evakuering och skyddsrum.[482] Samarbetsorganet HNR har identifierat ett antal konkreta områden där de anser att den nordiska krisberedskapen brister för personer med funktionsnedsättning:

- otillgängliga skyddsrum
- riktlinjer för evakuering som inte beaktar personer med funktionsnedsättning
- nödlarm och allmänna larm som inte är universellt utformade
- satsningar på eget ansvar och civilberedskap, där personer i ett utsatt läge inte beaktas och därmed lämnas utanför
- klimatplaner som inte beaktar personer med funktionsnedsättning.[483]

Utveckling inom krisberedskapsområdet – men kommer funktionshindersperspektivet med?

Förändringar i omvärlden har under de senaste åren aktualiserat frågan om krisberedskap. Det sker många satsningar inom området, såväl finansiella som strukturella. För att även personer med funktionsnedsättning fullt ut ska omfattas av samhällets satsningar på krisberedskap är det viktigt att inkludera ett funktionshinderperspektiv och principen om universell utformning[484], exempelvis när myndigheter upphandlar varor och tjänster för olika uppgifter i kris och krig. Nedan beskrivs några pågående förändringar inom området.

I slutet av 2024 och början av 2025 var betänkandet *Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig* ute på remiss. Ett av utredningens förslag gällde att kommunerna ska vidta de åtgärder som behövs för att hjälpa personer med funktionsnedsättning som bor i särskilda boendeformer med tillgång till service och omvårdnad med stöd av SoL eller LSS att ta sig till skyddsrum eller annat skyddat utrymme vid ett väpnat angrepp. MFD välkomnade detta, men framhöll i sitt remissvar att många personer med funktionsnedsättning bor i eget boende utan särskilda insatser. Dessa personer klarar sig bra i vardagen men kan behöva hjälp att ta sig till skyddsrum, exempelvis om elnätet är utslaget och

---

[482] Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet (2025). *Vi kan bidra när det krisar. En enkätundersökning om krisberedskap bland personer med nedsatt rörelseförmåga*.

[483] Handikapporganisationernas Nordiska Råd (2025). *Bristande inkludering i den nordiska krisberedskapen.*

[484] Universell utformning innebär att i planering, utformning och genomförande vara medveten om den variation och de olika behov och förutsättningar som finns i hela befolkningen. Det innebär i praktiken att utforma produkter, tjänster, processer och miljöer så att de i största möjliga utsträckning kan användas ohindrat. På så sätt ökar möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att verka självständigt och fatta beslut om sina liv på lika villkor som människor utan funktionsnedsättning.

hjälpmedel har slutat att fungera.[485] Även Funktionsrätt Sverige har reagerat på att utredningens förslag inte omfattar personer med funktionsnedsättning som bor i eget boende utan kommunala insatser.[486] MFD har i sin uppföljning kunnat konstatera att kommunerna generellt sett tenderar att enbart inkludera personer med funktionsnedsättning med insatser enligt LSS eller SoL i sin krisberedskapsplanering för personer med funktionsnedsättning. En sådan snäv definition riskerar att leda till att kommunerna inte har kännedom om de olika behov av stöd som kan uppstå hos invånare med funktionsnedsättning under en kris. MFD har i sin uppföljning även kunnat konstatera att kommuner ofta saknar rutiner för att säkerställa att de kan nå alla invånare med funktionsnedsättning vid kris eller krig.[487]

Frågan om skyddsrum och skyddade utrymmen har tidigare behandlats i utredningen *Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap*. I sitt remissvar påpekade MFD bland annat att personer med funktionsnedsättning behöver få tillgång till skyddsrum på lika villkor som övrig civilbefolkning.[488] Regeringen har sedan dess lagt fram förslag på hur skyddet för civilbefolkningen kan stärkas i händelse av krig eller väpnat angrepp.[489] Förslagen omfattar ny lagstiftning om skyddsrum och skyddade utrymmen som har mött kritik från delar av funktionshindersrörelsen på grund att den saknar krav på tillgänglighetsanpassning.[490] Regeringen har dock uttryckt att det är en viktig prioritering att säkerställa att personer med funktionsnedsättning skyddas i händelse av kris eller krig, och att kommuner ska tillhandahålla tillgänglig information om vilka skyddsrum som är anpassade för personer med

---

[485] Myndigheten för delaktighet (2025). Remissvar: *Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig*. (SOU 2024:65).

[486] Göteborgs-Posten. *Sveriges beredskap vid krig måste inkludera även funktionshindrade*. https://www.gp.se/debatt/sveriges-beredskap-vid-krig-maste-inkludera-aven-funktionshindrade.7c4ee198-83c2-4b6c-ab55-0ad0aa5481fe (Hämtad 2026-01-29).

[487] Myndigheten för delaktighet (2025). *Krisberedskap för alla. Om kommunal krisberedskap för personer med funktionsnedsättning.*

[488] Myndigheten för delaktighet (2023). *Yttrande över betänkandet Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap (SOU 2022:57)*.

[489] Försvarsdepartementet. *Starkare skydd för Sveriges befolkning*. https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2026/01/starkare-skydd-for-sveriges-befolkning/ (Hämtad 2026-01-29).

[490] Hejaolika. *Chockbesked om nya lagen: Inga tillgänglighetskrav för skyddsrum.* https://hejaolika.se/artikel/ny-lag-1-juni-inga-tillganglighetskrav-for-skyddsrum/ (Hämtad 2026-01-29).

funktionsnedsättningar.[491] Förslaget berör även evakuering. I lagrådsremissen beskriver regeringen att det är grundläggande att kommunerna i sin planering har kunskap om invånarnas behov av stöd inför en eventuell utrymning. Regeringen understryker också att kommunerna behöver analysera vilka åtgärder som behövs för att fånga upp personer som inte nås av eller klarar av att lämna information om detta. [492]

I slutet av 2025 antog riksdagen regeringens proposition *Hälso- och sjukvårdens beredskap*, som har fokus på Sveriges förmåga att hantera framtida kriser. Detta innebär flera nya bestämmelser, exempelvis nya förutsättningar för beredskapsplanering, en skyldighet för kommuner och regioner att hjälpa varandra och ett tydliggörande av vilken hälso- och sjukvård som behöver kunna bedrivas vid kris och krig. Från och med 2027 kommer kommuner och regioner även bli skyldiga att lagerhålla sjukvårdsprodukter, exempelvis läkemedel, medicintekniska produkter och personlig skyddsutrustning.[493] Funktionshindersorganisationer har framfört att de nya bestämmelserna till synes har lämnat hjälpmedelsförsörjningen utanför. För människor som överlever en olycka, ett angrepp eller en pandemi, men inte får tillgång till nödvändiga hjälpmedel, kan krisen leda till långvarig ohälsa, isolering och ökad vård- och omsorgsbelastning, enligt flera organisationer.[494]

Krisberedskap för särskilt sårbara grupper

Socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården ansvarar för boenden och insatser som riktar sig till särskilt sårbara grupper i samhället.[495]

---

[491] Hejaolika. *Ministern försvarar ny skyddsrumslag: Vi säkerställer skydd på olika sätt.* https://hejaolika.se/artikel/ministern-forsvarar-skyddsrumslag-vi-sakerstaller-skydd-pa-olika-satt/ (Hämtad 2026-01-29).

[492] Försvarsdepartementet (2026). *Ett starkare skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap*. Lagrådsremiss. Regeringen.

[493] Socialstyrelsen. *Nya regler från 2026: Hälso- och sjukvårdens beredskap stärks vid kris och krig.* https://www.socialstyrelsen.se/aktuellt/nya-regler-fran-2026-halso--och-sjukvardens-beredskap-starks-vid-kris-och-krig/ Hämtad 2026-01-29).

[494] Altinget. Debatt. *Regeringen måste säkra att hjälpmedel och rehabilitering blir en del av beredskapen.* https://www.altinget.se/artikel/regeringen-maaste-sakra-att-hjalpmedel-och-rehabilitering-blir-del-av-beredskapen (Hämtad 2026-01-29).

[495] Boendena eller insatserna som omfattas är: Hem för vård eller boende för barn och unga, Hem för vård eller boende för vuxna, Boendestöd för vuxna, Stödboende för barn och unga, Stödboende för vuxna, Bostad med särskild service för barn med funktionsnedsättning och med behov av stöd och service enligt SoL, Bostad med särskild service för barn med funktionsnedsättning och med behov av stöd och service enligt LSS, Bostad med särskild service för vuxna med funktionsnedsättning och med behov av stöd och service enligt SoL, Bostad med särskild service för vuxna med

Socialstyrelsen följer årligen upp krisberedskapen i verksamheter för särskilt sårbara grupper[496] genom att ställa frågor till kommuner, socialförvaltningar i Göteborg och stadsdelar i Stockholm[497] om förekomst av kontinuitetsplaner, krav på krisberedskap vid upphandling, evakueringsplaner och beredskapsplaner för höga temperaturer.

Utifrån resultaten av undersökningen 2024 har Socialstyrelsen tidigare konstaterat att krisberedskapen i kommunernas boenden för personer med funktionsnedsättning minskar alternativt är fortsatt låg. Det gäller både evakueringsplaner och kontinuitetsplaner. En del av minskningen kan bero på att det finns planer, men att de är ofullständiga eller inte har uppdaterats. Å andra sidan, menar Socialstyrelsen, har de senaste årens händelser visat att krisberedskapen inom funktionshindersområdet är reaktiv. Därtill är kunskapen låg om hur krisberedskapen ser ut för personer med funktionsnedsättning som har stöd i ordinärt boende, till exempel personlig assistans enligt LSS eller boendestöd enligt SoL. Även dessa personer har många gånger ett omfattande stöd, vilket gör dem sårbara i händelse av kris. Omkring 100 000 personer med funktionsnedsättning har insatser enligt LSS eller SoL, varav cirka 40 000 bor i olika boendeformer. Sammanfattningsvis konstaterar Socialstyrelsen att möjligheten att säkra tryggheten för dessa personer väsentligt försvåras av bristande krisberedskap och frånvaro av, eller ofullständiga, beredskapsplaner.[498]

Nedan redogörs närmare för resultaten från 2025 års undersökning om krisberedskapen för boenden och insatser för särskilt sårbara grupper.

Fortsatt låg förekomst av kontinuitetsplaner

Kontinuitetsplaner är dokumenterade rutiner för hur en organisation ska hantera avbrott i sin verksamhet, och hur de ska återställa och återuppta den. Avbrotten kan till exempel bero på strömavbrott, personalbortfall eller uteblivna leveranser av varor och tjänster. Att det finns en aktuell och komplett kontinuitetsplan är dock ingen garanti för att den faktiskt används eller är ändamålsenlig.

Andelen kommuner som har en aktuell kontinuitetsplan för verksamheter som riktar sig till särskilt sårbara grupper, med reservrutiner, återställningsrutiner,

---

funktionsnedsättning och med behov av stöd och service enligt LSS, Särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre, Hemtjänst i form av service och/eller personlig omvårdnad i ordinärt boende och Kommunal hälso- och sjukvård.

[496] Med särskilt sårbara grupper avses här personer som har sitt hem i boenden som drivs på uppdrag av socialtjänsten eller personer som är beroende av socialtjänstens insatser för att kunna bo kvar i sitt hem.

[497] I fortsättningen omnämnda som kommuner.

[498] Socialstyrelsen (2025). *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning. Lägesrapport 2025.*

återgångsrutiner och nödvändiga kontaktuppgifter, varierar år 2025 mellan 16 och 27 procent beroende på verksamhetstyp. Det kan jämföras med siffrorna från år 2024, som låg mellan 6 och 23 procent och siffrorna från år 2023, som låg mellan 10 och 25 procent. (Se även tabellbilagan avsnitt 12, Krisberedskap.)[499]

Figur 52. Andel kommuner som har aktuella och kompletta kontinuitetsplaner, fördelat på verksamhetstyp. År 2023–2025.

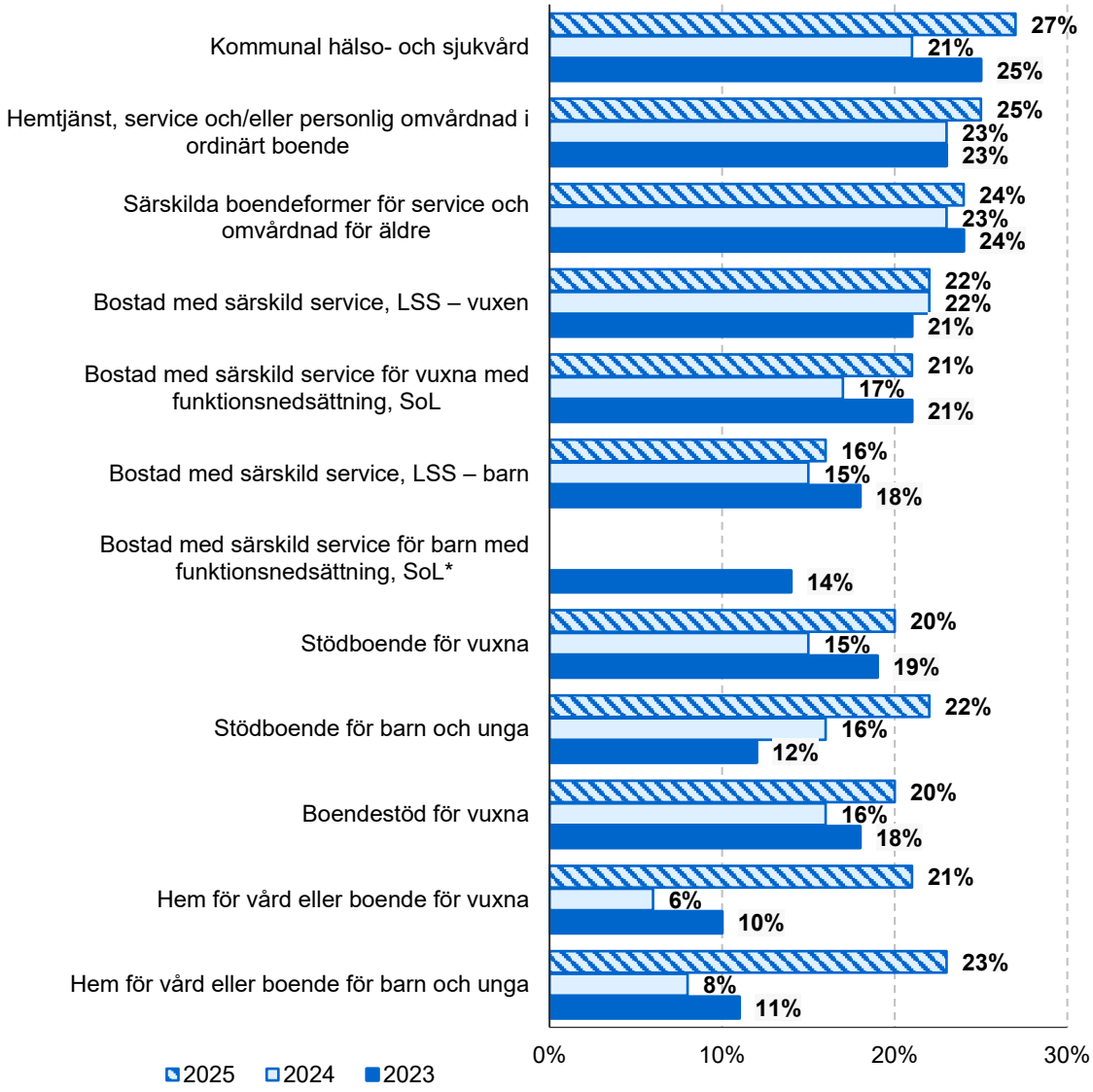

Källa: Socialstyrelsen, Öppna jämförelser – Krisberedskap. *Sedan 2024 redovisar Socialstyrelsen inte uppgifter för denna verksamhetstyp.

[499] Inför 2023 har indikatorn om aktuella och kompletta kontinuitetsplaner reviderats. Detta gör att resultaten inte går att jämföra med resultat innan 2023.

Efter att undersökningen visade på en generell minskning i förekomsten av kontinuitetsplaner mellan 2023 och 2024, syns mellan 2024 och 2025 istället en generell ökning. Det gäller framförallt HVB-hem, för såväl vuxna som barn och unga, och även stödboenden för barn och unga. År 2025 är kontinuitetsplaner vanligast förekommande inom kommunal hälsa och sjukvård. De är mer sällsynta inom bostäder med särskild service för barn enligt LSS, där endast 16 procent av kommunerna uppger att de har sådana planer.[500]

År 2025 hade endast 16 procent av kommunerna en aktuell kontinuitetsplan, med reservrutiner, återställningsrutiner, återgångsrutiner och nödvändiga kontaktuppgifter, för bostad med särskild service för barn enligt LSS.

Mindre än hälften av kommunerna ställer krav på krisberedskap vid upphandling av tjänster för sårbara grupper

Ett sätt för samhället att stärka sin övergripande förmåga att hantera kriser är att säkra krisberedskapen även för de insatser som socialtjänsten upphandlar. Det kan exempelvis innebära att se till att det finns planering av personella resurser, avtal om reservkraft och evakueringslokaler. Det är en ansvarig nämnd i kommunen som ska säkerställa att verksamheter för särskilt sårbara grupper uppfyller kraven på god kvalitet, inklusive krisberedskap. Det gäller oavsett om verksamheten bedrivs i kommunal eller enskild regi.

Andelen kommuner som ställer krav på krisberedskap vid upphandling av tjänster för särskilt sårbara grupper varierar år 2025 mellan 26 och 47 procent beroende på verksamhetstyp. Det kan jämföras med siffrorna från 2024, som varierade mellan 24 och 48 procent, och från år 2023, som varierade mellan 33 och 48 procent. (Se tabellbilagan avsnitt 12, Krisberedskap.)[501] År 2025 är det störst andel kommuner som ställer krav på krisberedskap vid upphandling av särskilt boende för äldre och vid upphandling av hemtjänst i ordinärt boende, 47 procent. Däremot ställer endast 26 procent av kommunerna krav på krisberedskap vid upphandling av boendestöd för vuxna.[502]

Att kommunerna inte ställer krav på krisberedskap går inte att likställa med att krisberedskap helt saknas. Men utan krisplaner och krav på krisberedskap vid

---

[500] Socialstyrelsen (2025). *Öppna jämförelser 2025 – Krisberedskap*. Artikelnummer:2025-9-9732.

[501] Inför 2023 har indikatorn om krav på krisberedskap vid upphandling reviderats. Detta gör att resultaten inte går att jämföra med resultat innan 2023.

[502] Socialstyrelsen (2025). *Öppna jämförelser 2025 – Krisberedskap*. Artikelnummer:2025-9-9732.

upphandling har kommunerna sämre förutsättningar att säkerställa kvaliteten i verksamheterna om en kris inträffar.

Figur 53. Andel kommuner där krisberedskap ingår som krav vid upphandling av tjänster för särskilt sårbara grupper, fördelat på verksamhetstyp. År 2023–2025.

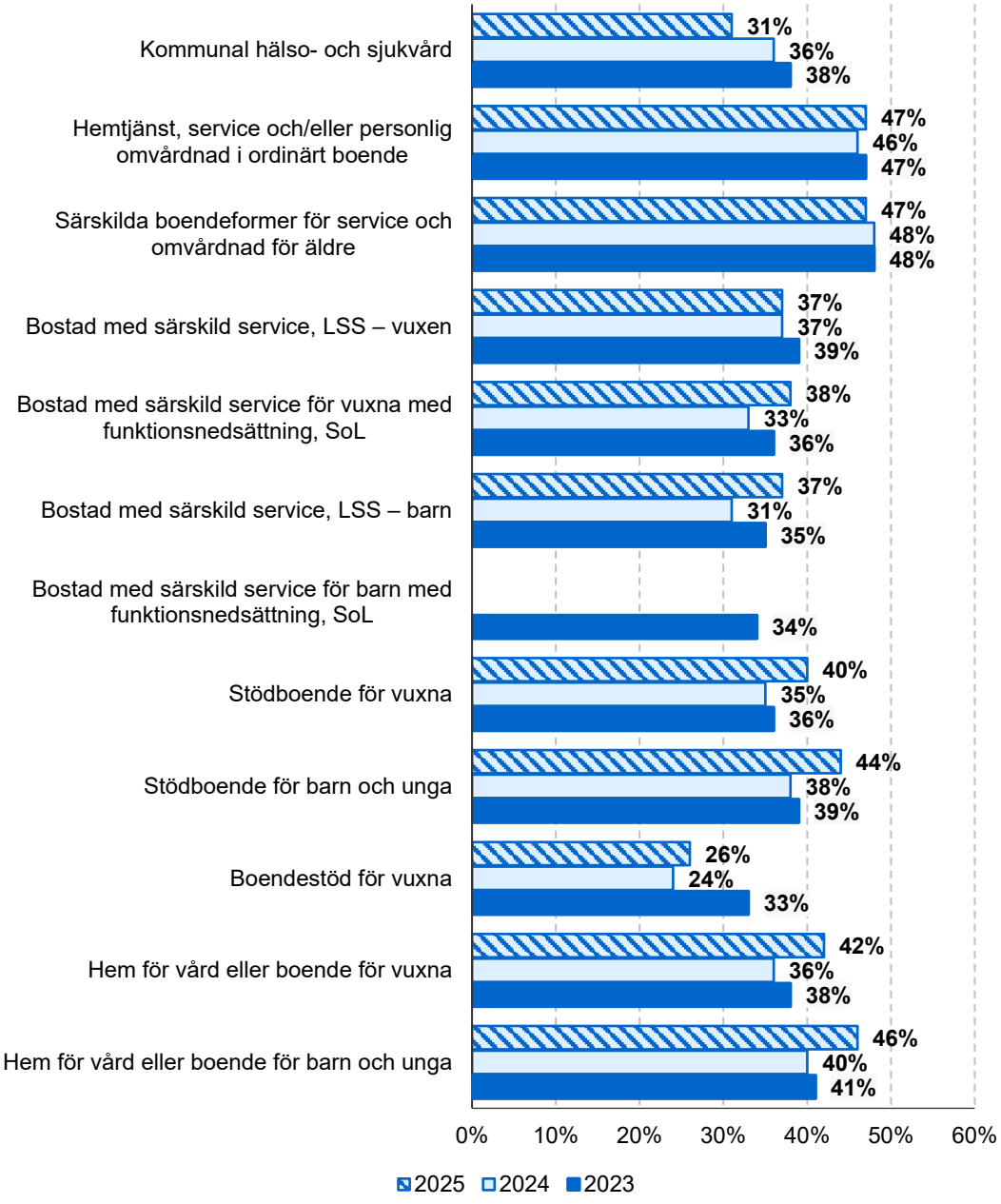

Källa: Socialstyrelsen, Öppna jämförelser 2025 – Krisberedskap. *Från 2024 redovisar Socialstyrelsen inte längre uppgifter för denna verksamhetstyp.

En jämförelse av resultaten för 2023 och 2024 visar på en generell minskning. Mellan 2024 och 2025 syns istället en generell ökning. Inom kommunal hälso- och sjukvård har andelen kommuner som ställer krav på krisberedskap vid upphandling minskat kontinuerligt mellan 2023 och 2025, från 38 till 31 procent.[503]

Förekomsten av evakueringsplaner fortsätter att minska

En evakueringsplan kan innehålla konkreta åtgärder för att trygga transport, samverkan och ansvarsfördelning när en verksamhet behöver evakueras. Den kan även innehålla konkreta åtgärder för att trygga exempelvis el och vatten i evakueringslokalen samt personlig integritet för dem som befinner sig där.

Andelen kommuner som har evakueringsplaner för verksamheter för särskilt sårbara grupper varierar år 2025 mellan 19 och 37 procent beroende på verksamhetstyp. Det kan jämföras med 2024 då siffrorna varierade mellan 22 och 43 procent, och med 2023 då siffrorna varierade mellan 25 och 44 procent. (Se även tabellbilagan avsnitt 12, Krisberedskap.)[504]

[503] Socialstyrelsen (2025). *Öppna jämförelser 2025 – Krisberedskap*. Artikelnummer:2025-9-9732.

[504] Ibid.

Figur 54. Andel kommuner som har en skriftlig, på ledningsnivå beslutad evakueringsplan för särskilt sårbara grupper i boenden som bedrivs i egen regi. Fördelat på verksamhetstyp. År 2023–2025.

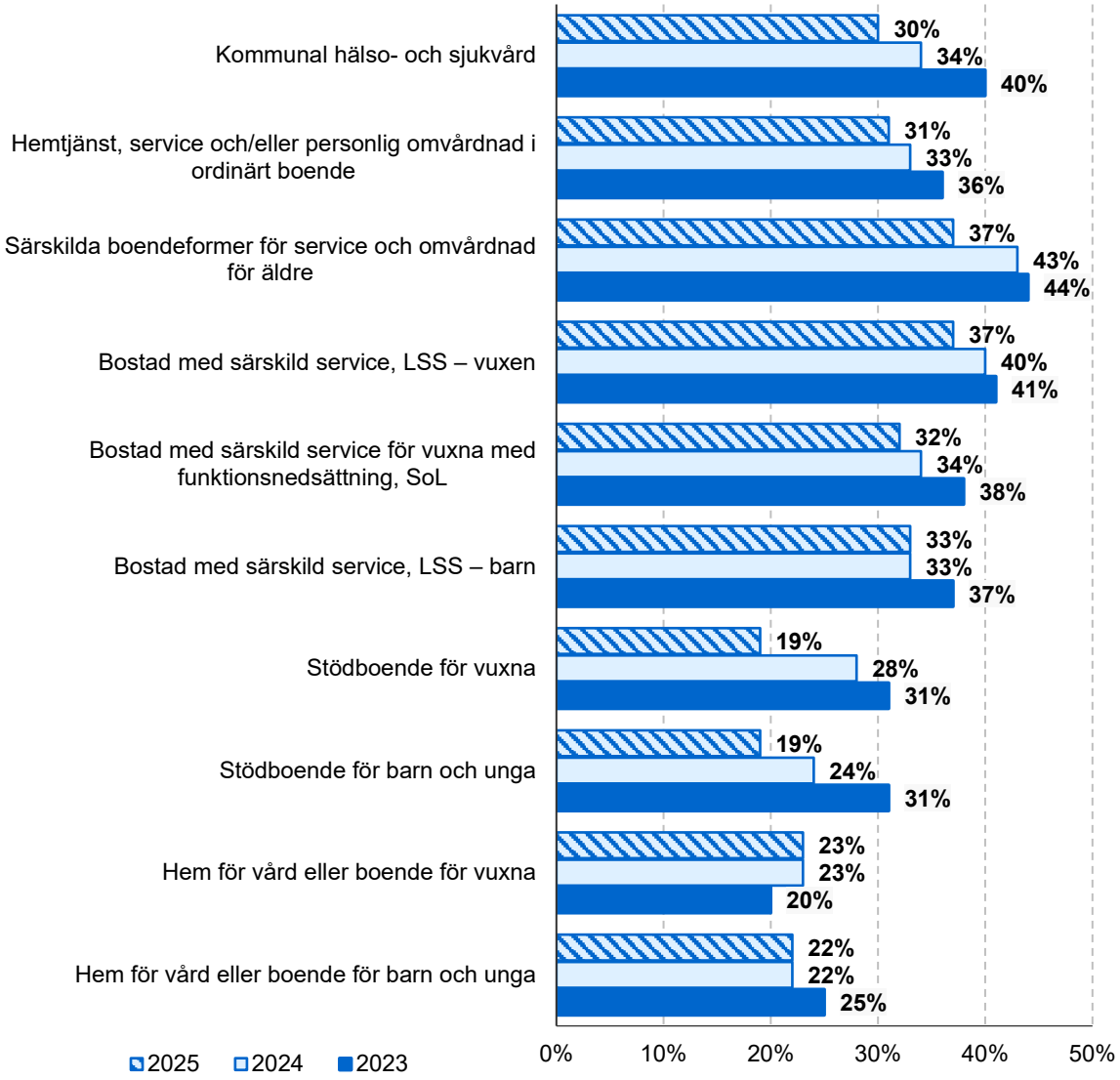

Källa: Socialstyrelsen, Öppna jämförelser – Krisberedskap. Indikatorn omfattar inte dessa verksamhetstyper: Bostad med särskild service för barn med funktionsnedsättning enligt SoL och Boendestöd för vuxna.

För majoriteten av verksamhetstyperna har andelen kommuner som har en beslutad evakueringsplan för boenden i egen regi minskat sedan 2023. Minskningen är en ihållande trend även vid jämförelser längre bakåt i tiden: efter en generell ökning mellan 2020 och 2021 har andelen kommuner med en beslutad evakueringsplan för boenden i egen regi stadigt minskat från 2021 fram till 2025.

Minskningen ligger mellan 17 och 25 procentenheter beroende på verksamhetstyp.[505] [506]

Många kommuner har beredskapsplaner för höga temperaturer

Personer som får insatser från socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården kan vara extra sårbara för höga temperaturer, på grund av sitt hälsotillstånd, sin ålder och/eller en funktionsnedsättning. En beredskapsplan för höga temperaturer kan exempelvis säkerställa att verksamheterna blir larmade vid värmevarningar från SMHI.

Andelen kommuner som 2025 uppger att de har en beredskapsplan för höga temperaturer varierar mellan 56 och 90 procent, beroende på verksamhetstyp. De verksamhetstyper som lägst andel kommuner har sådana beredskapsplaner för är Hem för vård eller boende, såväl för vuxna som för barn. Samtidigt är det inom dessa verksamhetstyper som det skett störst ökning jämfört med 2024. Den verksamhetstyp där flest kommuner har beredskapsplaner för höga temperaturer är Särskilt boende för äldre, 90 procent. (Se även tabellbilagan avsnitt 12, Krisberedskap.)[507]

[505] Ibid.

[506] En del av minskningen skulle kunna handla om att vissa kommuner över tid har ändrat sin bedömning när de besvarar Socialstyrelsens enkät. I och med att krisberedskap har aktualiserats de senaste åren kan kunskapen om vad en evakueringsplan bör innehålla ha förändrats.

[507] Socialstyrelsen (2025). *Öppna jämförelser 2025 – Krisberedskap*. Artikelnummer:2025-9-9732.

Krisberedskap: utveckling inom området

- **Förekomst av kontinuitetsplanering för särskilt sårbara grupper (indikator):** Andelen kommuner som har aktuella kontinuitetsplaner för verksamheter för särskilt sårbara grupper varierar 2025 mellan 16 och 27 procent, beroende på typ av verksamhet. Mellan 2023 och 2024 minskade förekomsten av kontinuitetsplaner för nästan samtliga verksamhetstyper. Mellan 2024 och 2025 har det istället skett en generell ökning, i flera fall från mycket låga nivåer.

- **Krav på krisberedskap vid upphandling av tjänster för särskilt sårbara grupper (indikator):** Andelen kommuner som ställer krav på att krisberedskap ska ingå när de upphandlar tjänster för särskilt sårbara grupper varierar 2025 mellan 26 och 47 procent, beroende på typ av verksamhet. Den minskning som skedde mellan 2023 och 2024 har för en del av verksamhetstyperna hämtats upp mellan 2024 och 2025.

- **Evakueringsplan för särskilt sårbara grupper (indikator):** Andelen kommuner som har beslutade evakueringsplaner för särskilt sårbara grupper i boenden i egen regi varierar 2025 mellan 19 och 37 procent, beroende på typ av verksamhet. Sedan 2021 har det skett en kontinuerlig minskning.

- **Beredskapsplan för höga temperaturer för särskilt sårbara grupper (indikator):** Andelen kommuner som har beredskapsplaner för höga temperaturer för särskilt sårbara grupper varierar 2025 mellan 56 och 90 procent, beroende på typ av verksamhet. Mellan 2023 och 2024 ökade förekomsten av beredskapsplaner för de flesta verksamhetstyper. Mellan 2024 och 2025 fortsatte den ökningen för några av verksamhetstyperna, samtidigt som andra låg kvar på samma nivå eller minskade något.

För detaljerad information se tabellbilagan, avsnitt 12, Krisberedskap.

5. Samlad analys och bedömning av offentliga aktörers arbete under 2025

I detta kapitel redovisar MFD en samlad analys och bedömning av de offentliga aktörernas arbete under 2025. Analys och bedömning baseras på de resultat som redovisas i kapitel 6 - 9 i denna rapport.

Utifrån uppföljningen för 2025 bedömer MFD att funktionshindersperspektivet ännu inte utgör en integrerad del i statliga myndigheters, kommuners och regioners verksamhet. Av resultaten framgår att aktörerna fortsatt behöver prioritera åtgärder för att integrera funktionshindersperspektivet i sin verksamhet. Behoven av stöd i arbetet med att stärka tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning är, med vissa variationer, likartade hos samtliga aktörer.

Arbetet med att identifiera utmaningar och lämna förslag på åtgärder till regeringens kommande handlingsplan för funktionshinderspolitiken bedöms ha lagt en grund för ett fortsatt utvecklingsarbete. Den särskilda satsningen på att utveckla stödet till kommuner och regioner, bland annat arbetet med modellkommuner, kommer också att kunna bidra till en sådan utveckling.

5.1. Behov av ett fortsatt aktivt och systematiskt utvecklingsarbete hos samtliga aktörer

Resultaten för 2025 visar sammantaget att samtliga offentliga aktörer; statliga myndigheter, kommuner och regioner, fortsatt behöver prioritera ett aktivt och systematiskt utvecklingsarbete med fokus på att integrera funktionshindersperspektivet i styrning och uppföljning.

Det finns samband som tyder på att ett systematiskt arbete inom specifika områden underlättar, samt bidrar till att de strategiska myndigheterna känner sig bättre rustade, och har kommit längre i arbetet inom vissa områden. De strategiska myndigheterna skattar sig generellt högre och har i större utsträckning ett systematiskt arbete inom de områden som har tydliga regelverk och lagstiftning att förhålla sig till eller där det finns etablerade rutiner. Exempel på sådana områden är extern digital tillgänglighet, fysiska lokaler, förebyggande av diskriminering, arbetsmiljö och rekrytering. Områden som är mindre reglerade, däribland intern kommunikation och interna arbetssystem, upphandling och aktiv involvering, skattas lägre av myndigheterna. Det går därmed att anta att befintliga regelverk och lagstiftning är en pådrivande faktor i de strategiska myndigheternas arbete och en förklaring till varför det interna verksamhetstödjande arbetet är ojämnt inom olika områden. Detta är ett viktigt resultat att uppmärksamma och beakta i det fortsatta genomförandet av funktionshinderspolitiken.

Brister och utvecklingsbehov inom samtliga inriktningar för funktionshinderspolitiken hos samtliga offentliga aktörer

MFD:s enkätuppföljning av de offentliga aktörerna för 2025 visar att det finns brister inom samtliga inriktningar för funktionshinderspolitiken; inom de offentliga aktörernas arbete med universell utformning, med att åtgärda befintliga brister, med individuella stöd och lösningar och med att motverka diskriminering.

Det finns till exempel betydande utvecklingsbehov i aktörernas arbete med upphandling, trots upphandlingens betydelse för universell utformning. Det saknas också rutiner hos många aktörer för att identifiera och åtgärda brister i tillgänglighet i system och lokaler. Uppföljningen visar att endast 23 procent av de statliga myndigheterna, 25 procent av kommunerna och 47 procent av regionerna har ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i alla eller de flesta upphandlingar när så har varit relevant.

Det finns också brister i de offentliga aktörernas beredskap att utifrån behov erbjuda individuella stöd och lösningar till personer med funktionsnedsättning samt brister i att förebygga och motverka diskriminering. En stor andel av statliga myndigheter, kommuner och regioner säkerställer till exempel endast i liten eller viss utsträckning att deras rekryteringsprocesser ger personer med funktionsnedsättning lika möjligheter som andra att söka och konkurrera om lediga tjänster.

Behov av ökad tydlighet och styrning i arbetet med FN-rekommendationerna

MFD bedömer att det saknas tydlighet i styrning, ansvarsfördelning och mandat för arbetet med FN-rekommendationerna. Det saknas också en samlad och enhetlig metod för analys, bedömning, prioritering och uppföljning av rekommendationerna för att de offentliga aktörerna ska komma vidare i arbetet med att genomföra rekommendationerna. Även om de offentliga aktörerna generellt är överens om att ansvaret för genomförande av rekommendationerna ska delas mellan alla offentliga aktörer så anser de samtidigt att ansvarsfördelningen mellan olika aktörer i stora delar är otydlig i praktiken. Samtliga aktörer efterfrågar tydligare styrsignaler som klargör ansvar, ambitionsnivå och hur arbetet med rekommendationerna ska följas upp. Myndigheterna efterfrågar också mer sammanhållna uppdrag med långsiktighet och tydligt mandat.

Detta speglas även i de åtgärder som de strategiska myndigheterna vidtagit med anledning av FN-rekommendationerna. Arbetet bland de strategiska myndigheterna är ojämnt och i flera fall begränsat. Att myndigheterna främst agerat på mer allmänna rekommendationer kan bero på att det är lättare för myndigheterna att själva ta ansvar för och åtgärda den typen av allmänna rekommendationer, medan ett mer systematiskt arbete och tydlig koppling till

enskilda rekommendationer kring ett specifikt sakområde eller en särskild problematik ofta kräver tydlig styrning samt tydlighet i ansvar och mandat.

Detta är också i huvudsak skälen till att över hälften av de strategiska myndigheterna inte har påbörjat ett arbete, då myndigheterna själva uppger att de inte har mandat eller rådighet att vidta åtgärder för att omhänderta givna rekommendationer. Även om de rör myndighetens uppdrag och verksamhetsområde så är flera rekommendationer av sådan karaktär att det enbart är regeringen som har handlingsutrymme och kan besluta om åtgärder.

Vilken typ av problematik som en rekommendation syftar till att avhjälpa och vilken typ av åtgärd som krävs för att den ska kunna genomföras påverkar således i stor utsträckning om det är möjligt att genomföra på myndighetsnivå eller om bedömningen är att ansvar och möjlighet att agera ligger någon annanstans. Det kan också vara så att ansvaret anses ligga hos flera aktörer och vissa fall även inom olika samhällsområden och nivåer i samhället, vilket sammantaget skapar en komplexitet som gör det svårt att agera som enskild aktör utan ett särskilt uppdrag. I synnerhet om det upplevs finnas osäkerhet kring ansvarsfördelningen i genomförandet av vissa rekommendationer.

Mot denna bakgrund bedömer MFD att det finns ett behov av en stärkt styrning och av att samlat analysera rekommendationerna för att urskilja både hur Sverige som land ställer sig till rekommendationerna och för att avgöra vilka rekommendationer som statliga myndigheter självständigt kan agera på alternativt tydliggöra vem eller vilka som bär ansvar för att komma tillrätta med rekommendationerna.

Fortsatt utveckling av stöd för aktörernas arbete med styrning och uppföljning

MFD har under 2025 genomfört flera åtgärder för att stärka stödet till aktörerna. Myndigheten har utvecklat flera kunskapsstöd, skapat forum för ökat erfarenhetsutbyte samt utvecklat stödet till kommuner och regioner. MFD bedömer sammantaget att stödet har blivit mer strukturerat, men kan konstatera att effekterna av stödet beror på hur väl aktörerna omsätter det i sin interna styrning.

MFD har under året också genomfört behovsanalyser vilket har gett myndigheten bättre förutsättningar för ett kunna ge riktade och träffsäkra stöd framöver. MFD har bland annat sett att det finns behov av att utveckla stödet för att stärka aktörernas interna organisering, styrning och systematiska arbete, vilket också kan bedömas ligga i linje med de utvecklingsbehov som de strategiska myndigheterna har redovisat. Det finns inom ramen för detta arbete skäl att, bland annat, uppmärksamma aktörernas behov av att stärka sitt systematiska arbete med långsiktiga prioriteringar, mål, uppföljning samt tydliggöra effektkedjor för att i högre utsträckning samlat kunna redovisa sitt arbete inklusive resultat och effekter.

Handlingsplan och förstärkt stöd till kommuner och regioner för ett fortsatt aktivt och systematiskt utvecklingsarbete

MFD och de strategiska myndigheterna hade en nära samverkan under 2025 i regeringsuppdraget om att identifiera utmaningar samt lämna förslag på åtgärder till regeringens kommande handlingsplan för funktionshinderspolitiken. MFD bedömer att genomförandet av regeringsuppdraget har varit till stor nytta för det fortsatta arbetet; både för regeringens kommande handlingsplan, för de strategiska myndigheternas egna arbete och för övriga aktörers, bland annat kommuners och regioners, bidrag i genomförandet av funktionshinderspolitiken. Genomförandets tydliga fokus på samverkan har också skapat värdefulla kontakt- och samarbetsytor till stöd för ett fortsatt effektivt sektorsövergripande arbete med individen i centrum. Bedömningen är att den kommande handlingsplanen kommer kunna förbättra aktörernas möjligheter att i högre grad prioritera funktionshindersfrågorna, och bedriva ett aktivt och systematiskt arbete för ökad tillgänglighet och delaktighet.

MFD bedömer vidare att även regeringsuppdraget om stöd till kommuner och regioner också kommer kunna bidra till ett fortsatt systematiskt utvecklingsarbete. Genom att modellkommunerna utvecklar metoder och arbetssätt, vilka sedan sprids till övriga kommuner och regioner, skapas förutsättningar för ett effektivt genomförande. Många behov hos statliga myndigheter, kommuner och regioner är också likartade vilket innebär att synergieffekter kan uppnås genom att utveckla stöd för samtliga dessa aktörer samlat.

5.2. De strategiska myndigheterna behöver fortsätta att utveckla en systematisk och strategisk styrning

MFD:s uppföljning visar att de myndigheter som har fått en strategisk roll i genomförandet av funktionshinderspolitiken generellt har kommit längre i arbetet med tillgänglighet och delaktighet än övriga aktörer. Samtidigt varierar de strategiska myndigheternas nuläge och förutsättningar för arbetet. En majoritet, 73 procent, uppger att de har kommit mer än halvvägs i det interna arbetet med tillgänglighet och delaktighet, medan så många som 27 procent av dessa myndigheter uppskattar att de endast nått halvvägs eller kortare i det interna arbetet med tillgänglighet och delaktighet.

De strategiska myndigheternas återrapporteringar av arbetet 2025 visar sammantaget att deras arbete främst har lett till resultat som innebär förbättringar på processnivå och strukturell nivå. Arbetet har stärkt strukturer, arbetssätt och kompetens. Resultatet skapar viktiga förutsättningar för ökad tillgänglighet och delaktighet men visar ännu inte mätbara förändringar och effekter för personer med funktionsnedsättning på samhälls- och systemnivå. Resultaten är tydligast där insatserna är målgruppsnära, långsiktiga och kopplade till tydliga mål. Där styrningen är mer övergripande är effekterna främst organisatoriska.

Samtidigt är det generellt svårt att se en samlad och tydlig struktur för hur de strategiska myndigheterna arbetar med funktionshindersfrågorna som helhet i sitt uppdrag och i sin verksamhet, såväl internt som externt. Avsaknad av mer utvecklade och fullständiga analyser gällande resultat och effekter av arbetet i sin helhet gör det svårt att samlat redovisa utveckling samt resultat och effekter av arbetet med att genomföra den nationella strategin för funktionshinderspolitiken. Avsaknad av mätbara resultat och effekter är inte detsamma som avsaknad av faktisk effekt, men det försvårar styrning och prioritering av arbetet framåt.

Många åtgärder har vidtagits men det finns fortsatt stora utvecklingsbehov

De strategiska myndigheternas återrapportering visar att många viktiga åtgärder har vidtagits, såväl internt som externt, för att utveckla det funktionshinderspolitiska arbetet. I det interna arbetet har många åtgärder vidtagits för att stärka kompetens, utveckla intern kommunikation och stödsystem samt utveckla digitala tjänster. I det externa arbetet har många åtgärder haft fokus på att sprida kunskap, utveckla arbetssätt och stärka uppföljning.

Samtliga strategiska myndigheter bedömer att det genomförda arbetet har gett resultat. De flesta redovisar resultat på organisatorisk nivå eller på processnivå, det vill säga sådana resultat som rör myndigheternas interna verksamhet, processer och rollen som arbetsgivare. Resultat beskrivs i form av förbättrad struktur, nya riktlinjer och tydligare ansvar vilket på olika sätt skapat bättre förutsättningar för delaktighet. Exempelvis bedömer myndigheterna att deras arbete har lett till:

- förbättrad fysisk och digital tillgänglighet
- mer strukturerad dialog med funktionshindersorganisationerna
- utvecklade och mer systematiska arbetssätt
- ökad intern medvetenhet och kunskap.

I vissa fall redovisas konkreta utfall och resultat. En del myndigheter beskriver resultat i form av verksamhetsnära resultat. Det vill säga resultat från sådan verksamhet som myndigheten själv bedriver, exempelvis inom arbetsmarknadsområdet. När det gäller resultat och effekter på samhällsnivå, exempelvis i form av förbättrade levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning eller minskad ojämlikhet på systemnivå, saknas i stor utsträckning redovisade resultat från de strategiska myndigheternas återrapportering.

De strategiska myndigheterna bedömer att det fortsatt finns betydande utvecklingsbehov. Myndigheterna redovisar bland annat behov av att utveckla arbetet med upphandling och inköp för tillgängliga miljöer och tjänster samt den interna styrningen för förbättrade kunskaper, kompetens och arbetssätt. MFD

bedömer, i likhet med vad som också framhålls av flera myndigheter, att det finns behov hos myndigheterna av att utveckla former för en strategisk styrning av funktionshindersfrågorna som innebär att de integreras på ett naturligt och systematiskt sätt i den löpande verksamheten.

Samråd och involvering stärker kvaliteten i arbetet men varierar bland de strategiska myndigheterna

De strategiska myndigheternas struktur för dialog med funktionshindersorganisationer är relativt väl etablerad och sker i högre utsträckning än hos övriga myndigheter. Samråden används främst för att identifiera brister och hämta in synpunkter. Myndigheter som har ett råd eller samråd bedömer att dialogen har stärkt kvaliteten i arbetet.

Samtidigt saknas ofta analys av hur dialogen påverkat beslut, resursfördelning eller faktiska utfall. Det kan mot denna bakgrund bedömas finnas en risk för att samråd redovisas och uppfattas som en prestation i sig, snarare än som ett medel för att nå konkreta förändringar. Det är svårare att veta om synpunkter påverkar beslut och prioriteringar. Det skulle därför vara önskvärt med en uppföljning som i större utsträckning kan visa hur dialogen lett till förändring.

Arbetet med jämställdhet, barnrätt och Agenda 2030 integreras i begränsad omfattning med funktionshindersfrågorna

De strategiska myndigheternas redovisning av arbetet 2025 visar att jämställdhet, barnrätt och Agenda 2030 endast i begränsad omfattning har integrerats med funktionshindersfrågorna. Redovisningen visar också att det finns stora variationer mellan myndigheterna i hur de arbetar med frågorna.

En god grund för arbetet med att beakta jämställdhet och barnrätt inom funktionshindersarbetet är att flera myndigheter har strukturer för arbete med likabehandling och förebyggande av diskriminering, vilka också används i arbetet med funktionshindersfrågor. Dessa strukturer tar dock sällan höjd för hur de olika diskrimineringsgrunderna samverkar med varandra, exempelvis hur funktionsnedsättning samverkar med kön eller barn och unga. Sammanställningen visar att de strategiska myndigheterna arbetar med perspektiven men inte alltid integrerar dem i funktionshindersarbetet. Flera myndigheter uppger dessutom att barnrättsperspektivet inte är relevant i deras verksamhet.

Det är positivt att flera myndigheter använder könsuppdelad statistik, också i funktionshindersarbetet. För att stärka arbetet behöver myndigheterna fortsätta utveckla data, analysera samverkande diskrimineringsgrunder men även styra verksamheten utifrån identifierade hinder för personer med funktionsnedsättning i relation till kön. Kunskap och statistik behöver omsättas i styrning i form av mål, indikatorer, konkreta åtgärder och uppföljning i verksamheten internt och inom samhällsområdet i stort.

Myndigheterna anger vidare att de bidrar till målen i Agenda 2030 genom sitt funktionshindersarbete, men bidraget beskrivs till stor del i breda och generella termer och på en relativt övergripande nivå. Endast ett fåtal har integrerat Agenda 2030 i strategiska mål med indikatorer och uppföljning som tydligt kopplar funktionshindersarbetet till genomförandet av agendan.

5.3. Kommuner och regioner har ett fortsatt stort behov av stöd i sitt arbete med funktionshinderspolitiken

MFD kan konstatera att det fortsatt finns betydande behov av stöd hos kommuner och regioner i arbetet med funktionshinderspolitiken, samtidigt som det kan konstateras att behoven varierar och att den nationella samordningen gällande stödet till kommuner och regioner behöver förbättras. Stödet framåt behöver fokusera på att funktionshindersperspektivet i högre grad integreras som en självklar del i kommunernas och regionernas system för styrning, ledning och uppföljning och på att stärka både grundläggande kunskap om funktionshinderspolitiken generellt och kunskapsutveckling inom specifika områden. Även uppföljningen av kommunernas och regionernas arbete behöver vidareutvecklas.

Det fortsatta stödet från MFD behöver utgå ifrån de förutsättningar som finns hos kommuner och regioner samt säkerställa träffsäkerheten utifrån de behov och den mottagarkapacitet som aktörerna ger uttryck för.

Behovet av stöd ser olika ut

Kommunernas behov av stöd varierar i både omfattning och i vilken form stödet behöver ges, bland annat beroende på om det är en mindre eller en större kommun. För mindre kommuner lyfts stödbehov på en mer övergripande nivå, till exempel stöd att skapa planer och styrdokument för funktionshinderspolitiken. För större kommuner lyfts behov av samverkan och erfarenhetsutbyten med andra större kommuner som har liknande förutsättningar.

Flera regioner uppger bristande kunskap om funktionshinderspolitiken och efterfrågar en grundutbildning som tydliggör ledningens ansvar och som konkret visar hur funktionshinderperspektivet kan integreras i verksamheten. De vill också se bättre myndighetssamordning och samlat metodstöd som förenar flera rättighetsperspektiv, eftersom dagens separata stöd försvårar hanteringen av tvärperspektiv. Politiker och högre chefer efterfrågar korta beslutsunderlag med tydligt prioriterade utvecklingsområden och handlingsinriktade riktlinjer från MFD för att säkerställa åtgärder.

Generellt uppfattas utbildningar, erfarenhetsutbyten, checklistor och spridning av goda exempel som särskilt effektiva. Ett annat behov som lyfts är stöd med att systematisera uppföljningen av mål och indikatorer för funktionshinderpolitiken.

Behov av bättre samordning av det nationella stödet

En övergripande slutsats av MFD:s uppföljning och av dialoger med kommuner och regioner är att samordningen mellan statliga myndigheter och andra nationella aktörer inte alltid fungerar ändamålsenligt. Det gäller både generellt när det handlar om kunskapsstyrning och specifikt kring funktionshinderspolitiken. Flera beståndsdelar för en ändamålsenlig kunskapsstyrning finns men kommuner och regioner uppfattar en splittrad och otydlig roll- och ansvarsfördelning mellan de nationella aktörerna.

Funktionshindersperspektivet behöver bli en integrerad del i styrning, ledning och uppföljning

Det finns ett stort utvecklingsbehov i att integrera ett funktionshindersperspektiv i kommunernas och regionernas styrnings- och ledningssystem. Perspektivet behöver bli en naturlig del av verksamheternas arbete. MFD avser att främja en utveckling med utgångspunkt i modellkommunernas arbete inom valda områden. Genom att perspektivet finns i kommunernas ordinarie mål, budget, verksamhetsplanering och uppföljning så finns förutsättningar för hållbarhet över tid.

Kunskapen behöver bli bättre

Stödet behöver även fortsättningsvis utgå ifrån de förutsättningar som finns hos kommuner och regioner samt de behov och den mottagarkapacitet som aktörerna ger uttryck för.

Det nationella stödet behöver fokusera både på kompetenshöjande insatser för att höja den grundläggande kunskapen men också på fördjupande kunskap inom olika funktionshinderspolitiska frågor. Det finns också anledning att hitta nya former för samarbete med andra myndigheter som kan ha relevans för levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning. Det kan exempelvis handla om att ta fram gemensamma utbildningar och samordna uppdrag så att kunskapsstöd inom samma område inte konkurrerar ut varandra.

En viktig funktion i MFD:s uppdrag gentemot kommuner och regioner kommer att vara att öka kännedomen om och användningen av MFD:s befintliga stöd i deras verksamheter. MFD har kunskapsstöd som är relevanta både för modellkommuner och andra kommuner och regioner, exempelvis Delaktighetsguiden, stöd för aktiv involvering och stöd för att arbeta med funktionshinderspolitik.

Vad gäller de områden som modellkommunerna har valt att arbeta inom finns det en rad befintliga stöd att tillgå. Flera stöd är också under framtagande. Det handlar exempelvis om brottsförebyggande arbete, där MFD har ett antal utbildningar om att förebygga, motverka och upptäcka våld mot personer med

funktionsnedsättning. Andra områden där MFD har stöd är att främja en aktiv fritid samt kunskapsunderlag om krisberedskap.

Uppföljningen av det lokala och regionala arbetet behöver fortsätta att utvecklas

Uppföljningen av kommuners och regioners arbete med funktionshinderspolitiken behöver både vara bred och fördjupad. MFD kommer därför att arbeta i två spår:

- I det första spåret följer MFD samtliga kommuner och regioner genom myndighetens uppföljning av offentliga aktörer, vilken ger en nationell och återkommande bild av hur arbetet med funktionshinderspolitiken utvecklas.
- I det andra spåret används modellkommuner som en utvecklingsmiljö, vilket innebär att MFD och SKR tillsammans med kommunerna testar och förfinar metoder och arbetssätt för att stärka arbetet med funktionshinderspolitiken.

MFD bedömer att det finns betydande utmaningar i uppföljningen av funktionshinderspolitiken på den kommunala och regionala nivån, där bland annat möjligheterna att redovisa levnadsvillkor utifrån regional och kommunal nivå behöver förbättras.

6. MFD:s stöd till de offentliga aktörerna

I detta kapitel redovisas de åtgärder som MFD har genomfört under 2025 för att utveckla stödet till de offentliga aktörerna. Myndigheten har utvecklat flera kunskapsstöd, bland annat för aktiv involvering, för samtliga aktörer samt skapat forum för ökat erfarenhetsutbyte och samverkan, inte minst med de strategiska myndigheterna.

MFD har också utvecklat stödet till kommuner och regioner i genomförandet av funktionshinderspolitiken inom ramen för tidigare och nytt regeringsuppdrag, vilket redovisas närmare i avsnittet om kommuners och regioners arbete med funktionshinderspolitiken.

6.1. Flera nya kunskapsstöd och utbildningar har tagits fram

Under året har MFD färdigställt stöd som riktar sig till alla offentliga aktörer om hur de kan arbeta med aktiv involvering och stöd om hur de kan integrera arbetet med de fyra inriktningarna i sin verksamhet. MFD har också tagit fram tre introducerande utbildningar om funktionshinderspolitiken: en till myndigheter, en till regioner och en till kommuner. Utvecklingsarbetet har genomförts i samverkan med kommuner, regioner och statliga myndigheter. Syftet har varit att ge ett mer enhetligt och träffsäkert stöd till myndigheter, regioner och kommuner. Framåt avser MFD att arbeta vidare med att stödja de offentliga aktörerna i deras användning och implementering av stöden i deras verksamheter.

6.2. MFD:s stöd inom ramen för den nationella strategin

Inom ramen för den nationella funktionshinderspolitiska strategin har MFD i uppdrag att stödja och ge vägledning till de statliga myndigheter som omfattas av uppdrag i enlighet med strategin. Stödet till de strategiska myndigheterna har hittills utgått från de behov som identifierades vid de individuella dialogmöten som genomfördes med de strategiska myndigheterna under 2023. Det har bland annat handlat om att samordna informations-, kunskaps- och erfarenhetsutbyte exempelvis genom det strategiska rådet och tillhörande tjänstepersonsnätverk, utveckla olika former av stöd och stärka myndigheternas kunskap, möjlighet för de strategiska myndigheterna att använda MFD:s undersökningspanel samt löpande individuella insatser och stöd vid behov och önskemål från de strategiska myndigheterna.

Stärkt fokus på kunskaps- och erfarenhetsutbyte

Ett särskilt fokus under 2025 har varit att skapa forum för kunskaps- och erfarenhetsutbyte, inte minst med de strategiska myndigheterna, bland annat genom MFD:s strategiska råd och dess tillhörande tjänstepersonsnätverk.

MFD och de strategiska myndigheterna samverkade under året i regeringsuppdraget om att identifiera utmaningar samt lämna förslag på åtgärder till regeringens kommande handlingsplan för funktonshinderspolitiken. MFD bedömer att arbetet med regeringsuppdraget har varit till stor nytta för det fortsatta arbetet: både för regeringens kommande handlingsplan och för myndigheternas egna arbete som strategiska myndigheter för funktionshinderspolitiken.

Genom arbetets tydliga fokus på samverkan bedöms också värdefulla kontakt- och samarbetsytor ha skapats till stöd för ett fortsatt effektivt myndighets- och sektorsövergripande arbete med individen i centrum. Den kommande handlingsplanen bedöms kunna förbättra myndigheternas möjligheter att i högre grad prioritera funktionshindersfrågorna samt bedriva ett aktivt och systematiskt arbete för ökad tillgänglighet och delaktighet.

Behovsanalys för att vidareutveckla stödet

I samband med att förslaget till nationell handlingsplan togs fram har MFD även genomfört en behovsanalys i syfte att analysera de strategiska myndigheternas nuläge, behov och risker i det interna verksamhetsstödjande arbetet med tillgänglighet och delaktighet. Resultatet kommer att användas som grund för MFD:s fortsatta arbete med att stödja myndigheterna under resten av strategiperioden.

Sammantaget har det gett myndigheten bättre förutsättningar för att kunna ge riktade och träffsäkra stöd framöver. MFD har bland annat sett att det finns behov av att utveckla stödet för att stärka aktörernas interna organisering, styrning och systematiska arbete, vilket också kan bedömas ligga i linje med de utvecklingsbehov som de strategiska myndigheterna har redovisat. Det finns inom ramen för detta arbete skäl att, bland annat, uppmärksamma aktörernas behov av att stärka sitt arbete med långsiktiga prioriteringar, mätbara mål, indikatorer och uppföljning samt tydliggöra effektkedjor, både i det interna och det externa arbetet, och att i högre utsträckning samlat kunna redovisa sitt arbete samt resultat och effekter.

Resultatet ligger även till grund för delar av MFD:s förslag till nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken 2026–2031. I förslaget till nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken redogör MFD för att ambitionen för det fortsatta arbetet bör vara att de strategiska myndigheternas verksamheter vid strategiperiodens slut ska vara tillgängliga och skapa förutsättningar för delaktighet samt att förbättringar även kan ses hos andra offentliga aktörer under strategiperioden. För att stärka utvecklingen och möta befintliga utmaningar inom området föreslår MFD åtgärder för att:

- stödja myndigheterna i att stärka intern organisering, styrning och systematiskt arbete
- stärka rätt kunskap och kompetens hos myndigheterna i deras interna arbete

- stärka stödet till myndigheterna inom vissa prioriterade sakområden.

MFD prioriterar arbetet med att stärka stödet till strategiska myndigheter och andra offentliga aktörer 2026–2031 samt tidsätter och planerar in det i myndighetens verksamhetsplan.

Kommunikation till stöd för strategiarbetet

MFD har genomfört flera kommunikationsinsatser kopplade till den funktionshinderspolitiska strategin. Arbetet har främst handlat om att sprida kunskap, stödja andra myndigheter och skapa dialog mellan olika aktörer.

Myndigheten har tagit fram kunskapsunderlag och stöd för statliga myndigheter, regioner och kommuner. Denna kunskap har spridits löpande genom olika kanaler. MFD har också lyft fram lärande exempel som visar hur offentliga aktörer kan arbeta med tillgänglighet och delaktighet i praktiken. Exemplen beskriver konkreta arbetssätt, lösningar och resultat från myndigheter, kommuner och andra verksamheter. Genom att samla och sprida dessa exempel gör MFD kunskapen mer användbar för aktörer som vill utveckla sitt arbete.

Myndigheten har haft en löpande dialog och nära samverkan med de myndigheter som ingår i strategin. MFD har även arrangerat dialoger och möten med funktionshindersorganisationer. Ett exempel är dialogmöten med flera organisationer i arbetet med att ta fram en ny handlingsplan.

På MFD:s webbplats publiceras löpande information om strategin. Där finns till exempel guider om tillgänglig kommunikation i webb, sociala medier, dokument, video och ljud. Syftet är att hjälpa offentliga aktörer att kommunicera mer tillgängligt.

Fyra gånger per år skickar MFD ut ett nyhetsbrev om strategin. Där informerar myndigheten om stöd och kunskap och delar lärande exempel. Nyhetsbrevet är öppet för alla, men riktar sig främst till myndigheter som omfattas av strategin och till funktionshindersorganisationer. Det är en viktig kanal för att sprida information om MFD:s stöd i strategiarbetet.

Varje år arrangerar MFD också Delaktighetsdagen, en heldagskonferens där myndigheten sprider lärande exempel om hur man kan arbeta med delaktighet och tillgänglighet. Konferensen riktar sig främst till myndigheter inom strategin, men är öppen även för andra.

7. Offentliga aktörers arbete utifrån funktionshinderspolitikens fyra inriktningar

I detta kapitel redovisas resultat från MFD:s uppföljning av de offentliga aktörernas, det vill säga statliga myndigheters, kommuners och regioners, arbete utifrån det nationella målets fyra inriktningar:

- principen om universell utformning
- befintliga brister i tillgängligheten
- individuella stöd och lösningar
- förebygga och motverka diskriminering.

Resultaten har främst hämtats från MFD:s årliga enkätuppföljning av kommuner, regioner och statliga myndigheter 2025.[508] MFD använder sedan 2023 ett antal svarsresultat från sin enkätuppföljning av offentliga aktörer som indikatorer för att beskriva aktörernas arbete med de fyra inriktningarna, vilka återges i sin helhet i rapportens tabellbilaga. Resultat hämtas även från de strategiska myndigheternas återrapportering inom ramen för genomförandet av den nationella strategin för funktionshinderspolitiken 2025[509]. Därutöver redovisas resultat från två enkäter till undersökningspanelen Rivkraft, vad gäller hur panelen uppfattar kommunernas och regionernas arbete med funktionshindersfrågor.[510]

Resultaten visar sammantaget att det finns betydande kvarstående utvecklingsbehov hos de offentliga aktörerna inom samtliga inriktningar. Funktionshindersperspektivet har inte integrerats i arbetet med upphandlingar hos många aktörer, vilket innebär att tillgänglighetsbrister varken har undanröjts genom universellt utformade lösningar eller genom att brister åtgärdas i efterhand. Uppföljningen visar också att det finns utvecklingsbehov i arbetet med att erbjuda individuella stöd och lösningar, och i arbetet med att motverka diskriminering, till exempel genom tillgängliga rekryteringsprocesser.

7.1. Arbetet med universell utformning

Uppföljningen för 2025 visar att det finns betydande brister i myndigheters, kommuners och regioners upphandlingar, liksom i rutiner och arbetssätt för att

---

[508] Myndigheten för delaktighet (2026). U*ppföljning av kommuner 2025, Uppföljning av regioner 2025, Uppföljning av statliga myndigheter 2025*.

[509] Myndigheten för delaktighet (2026). *Återrapportering av strategiska myndigheter för 2025*.

[510] Myndigheten för delaktighet (2026). Undersökningspanelen Rivkraft, enkätundersökning nummer 49 och 50.

universellt utforma informationsmaterial och myndighetsbeslut på ett tillgängligt sätt.

Universell utformning innebär att utforma produkter, tjänster, processer och miljöer så att de i största möjliga utsträckning kan användas obehindrat av alla. På så sätt ökar möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att leva självständigt och fatta beslut om sina liv på lika villkor som människor utan funktionsnedsättning. Det ställer krav på ansvariga aktörer att i planering, utformning och genomförande uppmärksamma de olika behov och förutsättningar som finns i hela befolkningen.

De indikatorer som MFD använder för att följa upp aktörernas arbete med universell utformning är om de har

- ställt krav på tillgänglighet vid upphandling
- rutiner eller arbetssätt för att kontrollera nya produkter eller tjänster
- rutiner eller arbetssätt för att utforma information för alla målgrupper på ett tillgängligt sätt
- har rutiner eller arbetssätt för att universellt utforma myndighetsbeslut.

Resultaten av samtliga indikatorer redovisas samlat i tabellbilaga.

Offentliga aktörer integrerar i liten utsträckning funktionshindersperspektivet i sina upphandlingar

Upphandling är ett viktigt verktyg för att säkerställa universell utformning av produkter, tjänster och samhällsservice som är tillgängliga och användbara för alla. Samtidigt visar MFD:s uppföljning att myndigheter, kommuner och regioner i många fall inte ställer krav på tillgänglighet vid sina upphandlingar. Som framgår av nedanstående tabell har endast 23 procent av de statliga myndigheterna och 25 procent av kommunerna ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i alla eller de flesta upphandlingar när så har varit relevant. Regionerna ställer oftare sådana krav, men det är ändå mindre än hälften, 47 procent, av regionerna som anger att de i alla eller de flesta upphandlingar ställer dessa krav.

Tabell 4. Krav på tillgänglighet vid upphandling.

Har ni under de senaste tolv månaderna ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning vid upphandling, när så varit relevant? (Andelar i procent.)

	Ja, i alla eller de flesta upphandlingar	Ja, i någon eller några upphandlingar	Har inte utfört någon upphandling de senaste 12 månaderna	Nej	Vet ej
Statliga myndigheter	23	37	13	19	9
Kommuner	25	46	7	4	18
Regioner	47	41	0	6	6

MFD:s uppföljning visar att det också finns utvecklingsbehov kring att utvärdera om upphandlade produkter eller tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet som ställts. 19 procent av regionerna, 16 procent av myndigheterna och 13 procent av kommunerna anger att de inte alls utvärderar om upphandlade produkter eller tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet som har ställts.

Det är relativt få av de offentliga aktörerna som har rutiner eller arbetssätt för att kontrollera att nya produkter eller tjänster som upphandlas är tillgängliga för olika målgrupper. En betydande andel statliga myndigheter (42 procent) och kommuner (34 procent) anger att de inte alls har rutiner eller arbetssätt för att kontrollera nya produkter eller tjänster. För regionernas del anger 6 procent detsamma.

Många offentliga aktörer saknar rutiner för att universellt utforma informationsmaterial och myndighetsbeslut

Uppföljningen visar att många aktörer saknar rutiner för att utforma informationsmaterial och myndighetsbeslut så att de blir tillgängliga för alla. Nedanstående tabell visar att det finns betydande utvecklingsbehov hos samtliga aktörer, samtidigt som de statliga myndigheterna sticker ut negativt. Endast 24 procent av de statliga myndigheterna anger till exempel att de har rutiner eller arbetssätt för att kontrollera att tryckt material även framställs i alternativa format, och endast 51 procent för att digitalt material även framställs i alternativa format.

Tabell 5: Rutiner eller arbetssätt för att universellt utforma informationsmaterial.

Har ni rutiner eller arbetssätt att kontrollera att informationsmaterial även framställs i alternativa format tillgängliga för olika målgrupper? (Andelar i procent.)

	Ja, för tryckt informations-material	Ja, för digitalt informations-material	Nej	Vi tar inte fram informations-material

Statliga myndigheter	24	51	16	31
Kommuner	35	72	24	2
Regioner	71	71	18	0

Det finns även utvecklingsbehov i aktörernas rutiner för att universellt utforma myndighetsbeslut. Av kommunerna anger 29 procent, av de statliga myndigheterna 27 procent och av regionerna 18 procent att de inte har rutiner eller arbetssätt för att universellt utforma myndighetsbeslut.

Årets återrapportering av de strategiska myndigheterna visar också att det finns kvarstående brister i verksamheterna relaterade till arbetet med universell utformning. Brister redovisas till exempel i fysisk och digital tillgänglighet samt i den generella kunskapen om perspektivet. Det redovisas också utvecklingsbehov i arbetet med att styra och följa upp verksamheter så att det kan säkerställas att tillgänglighetskraven tillämpas enhetligt och effektivt. Det framhålls också att tillgänglighetsperspektivet inte uppmärksammas i tillräcklig grad vid upphandlingar.[511]

7.2. Arbetet med att åtgärda befintliga brister i tillgänglighet

Uppföljningen för 2025 visar att det i relativt stor omfattning saknas rutiner hos statliga myndigheter, kommuner och regioner för att identifiera och åtgärda brister i tillgänglighet i system och lokaler.

Brister som skapar hinder för användning eller för delaktighet kan finnas i både fysiska och digitala produkter, miljöer, system eller tjänster. För att ta reda på vad som utgör hinder behöver ansvariga aktörer bland annat inhämta kunskap från personer med egen erfarenhet av funktionsnedsättning. Myndigheter behöver också inventera och systematiskt analysera befintliga brister i tillgängligheten hos fysiska och digitala produkter, miljöer, system och tjänster. Exempel på detta är rutiner för regelbunden översyn och inventering av tillgängligheten i lokaler, webbplatser och e-tjänster. När aktörer har identifierat brister ska de också systematiskt åtgärda dessa.

De indikatorer som MFD använder för att följa arbetet med att åtgärda bristande tillgänglighet är om aktörerna har

- rutiner för att inventera brister i digitala system och tjänster
- åtgärdat bristande tillgänglighet i digitala system och tjänster

[511] Myndigheten för delaktighet (2026). *Återrapportering av strategiska myndigheter för 2025*.

- inventerat brister i tillgängligheten i offentliga lokaler
- åtgärdat bristande tillgänglighet i offentliga lokaler.

Resultaten av samtliga indikatorer redovisas samlat i tabellbilaga.

Det saknas rutiner hos många aktörer för att identifiera och åtgärda brister i tillgänglighet i system och lokaler

Brister som skapar hinder för användning eller för delaktighet finns i både fysiska och digitala produkter, miljöer, system och tjänster.

- MFD:s uppföljning av offentliga aktörer visar att endast cirka hälften av aktörerna har rutiner för att inventera brister i tillgänglighet i interna arbets- och kommunikationsplattformar: 44 procent av de statliga myndigheterna, 52 procent av kommunerna och 53 procent av regionerna.
- Siffrorna är liknande för de digitala tjänsterna där 45 procent av de statliga myndigheterna, 45 procent av kommunerna och 53 procent av regionerna har rutiner för att inventera tillgänglighet.
- Det finns även utvecklingsbehov, om än något mindre, vad gäller rutiner för att inventera tillgängligheten i externa webbplatser.

På frågan om aktörerna har åtgärdat eventuella identifierade brister i tillgänglighet i system och tjänster är det klart vanligaste svaret, såväl bland statliga myndigheter som kommuner och regioner, att de endast har åtgärdat några av de identifierade bristerna.

En betydligt större andel av aktörerna har rutiner för att inventera brister i lokaler. Samtidigt visar nedanstående tabell ändå att så många som 29 procent av kommunerna, och 35 procent av regionerna, saknar rutiner för att inventera tillgängligheten i sina lokaler. För statliga myndigheter är andelen som saknar rutiner för inventering av brister i sina lokaler något lägre, 17 procent.

Tabell 6. Inventering av brister i tillgängligheten i offentliga lokaler.

Har ni rutiner för att inventera brister i tillgängligheten i de lokaler där kommunen/regionen/myndigheten bedriver verksamhet? (Andelar i procent.)

	Ja	Nej
Statliga myndigheter	83	17
Kommuner	71	29
Regioner	65	35

Det vanligaste svaret från aktörerna på om identifierade brister i tillgängligheten i lokaler har åtgärdats är att endast några av bristerna har åtgärdats.

I enkätsvar från undersökningspanelen Rivkraft framgår att många personer med funktionsnedsättning upplever brister i tillgänglighet i kommuner och regioners verksamheter. Respondenterna anger brister såväl i tillgänglighet i beslut, informationsmaterial, digitala tjänster, webbplatser som i kommunala och regionala arrangemang och verksamhetslokaler[512]. Exempelvis uppger så mycket som cirka en fjärdedel av de svarande att kommunernas allmänna arrangemang (till exempel festivaler, musikevent och idrottsevenemang) respektive regionernas allmänna arrangemang (till exempel länsmuseum och länsteater) inte alls är tillgängliga eller endast är tillgängliga i mindre grad.[513]

Av strategimyndigheternas återrapportering framgår också att det finns tillgänglighetsbrister både inom den digitala och fysiska miljön i myndigheternas verksamheter. De brister som ges exempel på är bland annat avsaknad av teknik för tillgänglighet i mötesrum, skyltar med punktskrift, ramper och belysning. Det redovisas även brister i tillgänglighet i ansökningsprocesser samt i interna styrdokument, mallar och innehållet i intranät. Myndigheterna lyfter också fram behov av fortsatt kompetensutveckling om tillgänglighet och systematiskt tillgänglighetsarbete, bland annat hur perspektivet kan integreras i verksamhetsprocesser och rutiner.[514]

7.3. Arbetet med individuella stöd och lösningar

Resultaten för 2025 visar att många aktörer fortfarande brister i att erbjuda individuella stöd och saknar rutiner för tillgänglighet i individärenden, samtidigt som möjligheten att få råd och stöd för individuella lösningar uppfattas som relativt god.

Alla människor ska kunna ta del av det som offentliga aktörer erbjuder. I de fall behov inte kan tillgodoses genom en universellt utformad samhällsservice, behövs individuella stöd och lösningar. Alla offentliga aktörer behöver kunna erbjuda stöd och lösningar så att alla kan ta del av myndigheternas lokaler, tjänster, beslut och service. Det kan handla om att en person behöver information eller beslut i ett särskilt format, personlig vägledning för användning av en tjänst eller att få uttrycka sig muntligt i stället för i skrift. Det kan även handla om att ha beredskap för individuella lösningar i samband med ett arrangemang eller att ha beredskap att anpassa arbetsplatsen för medarbetare med funktionsnedsättning.

---

[512] Kommunala verksamhetslokaler är till exempel skolor, äldreboenden, bibliotek och bad- och simhallar. Regionala verksamhetslokaler är till exempel primärvård, tandvård och habilitering.

[513] Myndigheten för delaktighet (2026) Undersökningspanelen Rivkraft, enkätundersökning nummer 49 och 51.

[514] Myndigheten för delaktighet (2026). *Återrapportering av strategiska myndigheter för 2025*.

De indikatorer som MFD har valt ut för att följa aktörernas arbete med individuella stöd och lösningar är om de har

- beredskap att erbjuda individuella stöd och lösningar
- har rutiner för tillgänglighet i individärenden
- kunskap om råd och stöd för individuella stöd och lösningar.

Resultaten av samtliga indikatorer redovisas samlat i tabellbilaga nedan.

Utvecklingsbehov i arbetet med att erbjuda individuella lösningar

På frågan om offentliga aktörer har beredskap att utifrån behov erbjuda individuella stöd och lösningar till personer med funktionsnedsättning svarar en betydande andel aktörer nej eller vet ej (se tabell nedan). Samtliga av de olika aktörerna, det vill säga statliga myndigheter, kommuner respektive regioner, anger att de i högre grad har möjlighet att erbjuda tolktjänst, information i alternativ text samt alternativa kontaktvägar till myndigheten. Samtidigt har de i lägre grad möjlighet att erbjuda ledsagning och material på teckenspråk. Sammantaget kan konstateras att de statliga myndigheterna i betydligt lägre grad har möjlighet att erbjuda individuella stöd och lösningar än regionerna och kommunerna.

Tabell 7. Beredskap att erbjuda individuella stöd och lösningar.

Kan myndigheten/regionen/kommunen erbjuda något/några av dessa individuella stöd och lösningar för personer med funktionsnedsättning vid behov? (Andelar i procent.)

Statliga myndigheter:

Områden	Ja	Nej	Vet ej
Tolktjänst (teckenspråk, dövblindtolkning, tecken som stöd, skrivtolkning)	72	18	10
Ledsagning	50	33	16
Ta fram information i alternativ text (ex. talad text, punktskrift, lättläst text	79	11	10
Ta fram material på teckenspråk	44	35	21
Erbjuda alternativa kontaktvägar till myndigheten	77	10	13
Annat, ange i kommentarsfält	34	28	38

Kommuner:

Områden	Ja	Nej	Vet ej
Tolktjänst (teckenspråk, dövblindtolkning, tecken som stöd, skrivtolkning)	87	3	10
Ledsagning	80	5	15
Ta fram information i alternativ text (ex. talad text, punktskrift, lättläst text	85	4	11
Ta fram material på teckenspråk	42	23	35
Erbjuda alternativa kontaktvägar till myndigheten	84	4	12
Annat, ange i kommentarsfält	30	24	46

Regioner:

Områden	Ja	Nej	Vet ej
Tolktjänst (teckenspråk, dövblindtolkning, tecken som stöd, skrivtolkning)	94	0	6
Ledsagning	69	19	13
Ta fram information i alternativ text (ex. talad text, punktskrift, lättläst text	94	0	6
Ta fram material på teckenspråk	65	6	29
Erbjuda alternativa kontaktvägar till myndigheten	88	0	12
Annat, ange i kommentarsfält	25	25	50

MFD:s undersökningspanel Rivkraft fick i två enkäter besvara hur de upplever de individuella stöden hos kommuner och regioner, och panelens svar bekräftar bilden av brister i tillgänglighet. Många personer som har efterfrågat stöd från kommunen fick inte det: material på teckenspråk (77 procent), information i alternativ text (54 procent), ledsagning (31 procent) och tolktjänst (26 procent). Även för regionerna anger många, om än mindre andelsmässigt, att de inte fick material på teckenspråk (50 procent), information i alternativ text (30 procent), ledsagning (29 procent) och tolktjänst (7 procent). I sammanhanget ska nämnas att få personer efterfrågade vissa av dessa stöd, vilket innebär att svaren bör ses som indikationer på brister snarare än generaliserbara resultat.[515]

De strategiska myndigheterna lyfter fram utvecklingsbehov inom individuella stöd och lösningar för personer med funktionsnedsättning, till exempel inom områdena arbetsmarknad och socialtjänst. Som ytterligare identifierat utvecklingsbehov

[515] Myndigheten för delaktighet (2026). Undersökningspanelen Rivkraft, enkätundersökning nummer 49 och 51.

framhåller de strategiska myndigheterna att, för att motverka digital exkludering, är det nödvändigt att utveckla arbetet med individuella stöd till marginaliserade grupper, däribland för personer med funktionsnedsättning.[516]

Betydande andelar hos aktörerna har inte etablerat rutiner för tillgängliga beslut i individärenden

MFD:s indikator om rutiner för tillgänglighet i individärenden visar att mer än hälften av regionerna (59 procent), kommuner (58 procent) och statliga myndigheter (53 procent) har rutiner för att de beslut som fattas som rör individärenden är tillgängligt utformade. Det innebär samtidigt att betydande andelar av aktörerna fortfarande inte har sådana rutiner på plats.

God tillgång till stöd i arbetet med individuella stöd

MFD:s uppföljning visar vidare att bristerna i tillgången till kunskap och stöd i arbetet med individuella stöd och lösningar är betydligt mindre. Nästan alla av de offentliga aktörerna anger att de som arbetsgivare har kunskap om var det går att få råd och stöd när de behöver erbjuda individuella stöd och lösningar för arbetstagare med funktionsnedsättning.[517]

7.4. Arbetet för att motverka och förebygga diskriminering

Uppföljningen för 2025 visar att det fortfarande finns utvecklingsbehov i arbetet med att förebygga och motverka diskriminering. Många aktörer har inte rutiner på plats för att säkerställa tillgängliga rekryteringsprocesser och genomför inte kompetenshöjande insatser om diskriminering på grund av funktionsnedsättning.

Aktörerna behöver ha god kunskap om hur de kan motverka och förebygga diskriminering genom universell utformning och genom att åtgärda befintliga brister i tillgänglighet samt erbjuda individuella stöd och lösningar. Det innebär också att myndigheterna behöver ha god kunskap om bristande tillgänglighet som en form av diskriminering och om funktionsnedsättning som diskrimineringsgrund.

Som indikatorer i aktörernas arbete med att motverka och förebygga diskriminering följer MFD:

- kompetenshöjande insatser om diskriminering

---

[516] Myndigheten för delaktighet (2026). *Återrapportering av strategiska myndigheter för 2025*.

[517] 96 procent av statliga myndigheter, 95 procent av kommuner och 94 procent av regioner.

- tillgänglighet i rekryteringsprocesser.

Resultaten av samtliga indikatorer redovisas samlat i tabellbilaga.

Betydande utvecklingsbehov i arbetet med att förebygga och motverka diskriminering

Ett exempel på hur aktörerna kan arbeta med att motverka och förebygga diskriminering är att genomföra kunskapshöjande åtgärder om det funktionshinderspolitiska målet och dess genomförande. Av tabellen nedan framgår att hälften av statliga myndigheter och mindre än hälften av kommunerna anger att kompetenshöjande insatser om diskriminering på grund av funktionsnedsättning ingår i myndighetens plan för aktiva åtgärder, medan något fler regioner anger att så är fallet.

Tabell 8. Kompetenshöjande insatser inom diskriminering.

Ingår kompetenshöjande insatser om diskriminering på grund av funktionsnedsättning i myndighetens plan för aktiva åtgärder? (Andelar i procent.)

	Ja	Nej	Vet ej
Statliga myndigheter	50	42	8
Kommuner	44	34	22
Regioner	59	23	18

Arbetet med aktiva åtgärder ställer krav på att arbetsgivare ska säkerställa att alla, oavsett diskrimineringsgrund, får lika möjligheter som andra att söka och konkurrera om tjänster. Samtidigt visar MFD:s uppföljning att en stor andel av statliga myndigheter, kommuner och regioner endast i liten eller viss utsträckning säkerställer att deras rekryteringsprocesser ger personer med funktionsnedsättning lika möjligheter som andra att söka och konkurrera om tjänster.

Tabell 9. Tillgänglighet i rekryteringsprocess.

I vilken utsträckning säkerställer ni att era rekryteringsprocesser ger personer med funktionsnedsättning lika möjligheter som andra att söka och konkurrera om tjänster hos er? (Andelar i procent.)

	I stor utsträckning	I viss utsträckning	I liten utsträckning	Inte alls
Statliga myndigheter	58	33	5	4
Kommuner	47	43	9	1
Regioner	50	50	0	0

Brister i rekryteringsprocessen framkommer även i de svar som undersökningspanelen Rivkraft lämnat om kommuners och regioners verksamhet. Av de personer med funktionsnedsättning som har sökt arbete hos kommun anger endast 30 procent att de upplevde att rekryteringen i hög utsträckning gav dem lika möjligheter som andra att söka och konkurrera om tjänsten. För de som har sökt arbete hos en region upplevde en något större andel, 34 procent, att rekryteringen i hög utsträckning gav dem lika möjligheter som andra att söka och konkurrera om tjänsten.[518]

De strategiska myndigheternas återrapportering för 2025 påvisar utvecklingsbehov i bemötandet av personer med funktionsnedsättning. Kunskapen om arbetet med att motverka och förebygga diskriminering av personer med funktionsnedsättning behöver också generellt stärkas. Myndigheterna lyfter fram behov av att arbeta med ständiga förbättringar, till exempel vid utbildningar och vid rekrytering av personal. Flera strategiska myndigheter uppger också att de har påbörjat arbete med kompetensbaserad rekrytering för att säkerställa att personer inte utestängs på grund av funktionsnedsättning.[519]

[518] Myndigheten för delaktighet (2026). Undersökningspanelen Rivkraft, enkätundersökning nummer 49 och 51.

[519] Myndigheten för delaktighet (2026). *Återrapportering av strategiska myndigheter för 2025*.

8. De strategiska myndigheternas arbete med den nationella strategin

Detta kapitel redogör för de strategiska myndigheternas återrapporteringar inom ramen för genomförandet av den nationella strategin för funktionshinderspolitiken samt det ändringsuppdrag som regeringen beslutade om 2025.[520] Uppgifterna kompletteras i vissa delar med indikatorsresultat från MFD:s enkätuppföljning av statliga myndigheter 2025[521] samt vissa resultat från den enkät som MFD ställde till de strategiska myndigheterna under 2025 för att kartlägga nuläge, utmaningar och behov hos myndigheterna i arbetet med förslag till nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken[522].

Resultaten visar att, även om de strategiska myndigheterna generellt har kommit längre än övriga aktörer i det funktionshinderspolitiska arbetet, finns det hos dessa myndigheter betydande kvarstående utvecklingsbehov. De strategiska myndigheterna har ännu inte utvecklat en strategisk styrning av funktionshinderspolitiken som säkerställer effektiva stödstrukturer och arbetssätt samt ett systematiskt utvecklingsarbete där brister och utvecklingsbehov löpande identifieras och hanteras.

8.1. De strategiska myndigheternas interna arbete

Återrapporteringarna visar att de strategiska myndigheterna genomfört viktiga insatser i sitt interna arbete för ökad tillgänglighet och delaktighet under 2025. Totalt redovisas cirka 140 åtgärder och insatser i det interna arbetet som myndigheterna bedömer är av särskild vikt för genomförandet av funktionshinderspolitiken.

Av dessa går det att utläsa att uppskattningsvis cirka:

- 70 åtgärder rör universell utformning
- 55 åtgärder rör bristande tillgänglighet
- 25 åtgärder rör individuella stöd och lösningar
- 25 åtgärder syftar till att motverka och förebygga diskriminering.

---

[520] Regeringen (2021). *Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031* (S2021/06595), Regeringen (2025). *Ändring av uppdrag att följa upp funktionshinderspolitiken 2021–2031 utifrån det nationella målet för funktionshinderspolitiken* (S2025/01367).

[521] Myndigheten för delaktighet (2026). *Uppföljning av statliga myndigheter 2025.*

[522] Myndigheten för delaktighet (2025). Behovsanalys - enkät till de strategiska myndigheterna under 2025

Vissa åtgärder kan beröra flera av inriktningarna samtidigt.

Av de åtgärder myndigheterna har genomfört kopplar flera av dem an till det interna arbetet med tillgänglighet och delaktighet. Uppskattningsvis är det cirka:

- 45 åtgärder som rör kompetensförsörjning
- 35 åtgärder som rör intern kommunikation och interna stödsystem
- 30 åtgärder som rör arbetsmiljö och förebyggande arbete med diskriminering
- 25 åtgärder som rör digital information och tjänster
- 20 åtgärder som rör lokaler
- 10 åtgärder som rör upphandling och inköp.

Därutöver har myndigheterna även vidtagit åtgärder för att stärka styrning, organisering och systematik i funktionshindersarbetet. Det är cirka:

- 45 åtgärder för att utveckla interna arbetssätt
- 30 åtgärder med fokus på att framför allt utveckla och sprida kunskap internt
- 15 åtgärder för att stärka intern uppföljning
- 15 åtgärder som rör styrning, organisering och systematiskt arbete
- 5 åtgärder som rör samverkan internt.

Vissa åtgärder kan beröra flera olika områden samtidigt.

Samtidigt bedömer myndigheterna att det finns utvecklingsbehov, bland annat vad gäller arbetet med att universellt utforma och åtgärda befintliga brister i tillgänglighet i digitala system och lokaler. Utvecklingsbehoven handlar även om att systematiskt integrera och arbeta med funktionshindersperspektivet i styrning och uppföljning.

De strategiska myndigheternas nuläge i det interna arbetet

De strategiska myndigheterna har själva fått uppskatta hur nära de anser sig vara en myndighet som kommit hela vägen fram i det interna arbetet med tillgänglighet och delaktighet (dvs. är fullt rustad och arbetar systematiskt med tillgänglighet och delaktighet). Resultatet visar ett genomsnitt på 6,1 på en tiogradig skala. Sammantaget visar resultatet att 27 procent av myndigheterna uppskattar att de har nått halvvägs eller kortare i det interna arbetet med tillgänglighet och delaktighet. Det är 73 procent som uppskattar att de har nått längre än halvvägs i arbetet.[523]

[523] Myndigheten för delaktighet (2025). *Behovsanalys - enkät till de strategiska myndigheterna under 2025.*

Varierande systematik i arbetet inom olika områden

Myndigheterna ombads att uppskatta sitt arbete och sin förmåga inom specifika områden. Alla strategiska myndigheter, förutom en, uppger att de arbetar systematiskt med tillgänglighet i sina lokaler, i sin digitala information och i sina tjänster (externt) samt i sitt arbetsmiljöarbete och förebyggande diskrimineringsarbete. Därefter är det 87 procent av myndigheterna som arbetar systematiskt med tillgänglig och inkluderande rekrytering och 80 procent arbetar systematiskt med upphandling och inköp. Det är färre myndigheter som har ett systematiskt arbete när det gäller områdena internkommunikation och interna arbetssystem (70 procent), intern kompetensförsörjning (66 procent) och aktiv involvering (64 procent).[524]

Vissa myndigheter uttrycker att det finns ett systematiskt arbete i frågorna medan andra uppger att systematik saknas och att det finns behov av att utveckla det systematiska arbetet. Det framkommer också att huruvida ett systematiskt arbete finns eller inte, kan skilja sig åt mellan olika områden inom en och samma myndighet.[525]

Myndigheterna har nått särskilt långt i arbetet med digitala tjänster

De områden som flest myndigheter anser sig ha nått särskilt långt i arbetet är:

- digital information och tjänster som riktar sig externt (63 procent)
- fysisk tillgänglighet i sina lokaler (53 procent)
- rekrytering (47 procent)
- arbetsmiljö- och förebyggande diskriminering (40 procent).

De områden där flest myndigheter har angett att de har kommit halvvägs eller kortare i arbetet är:

- intern kommunikation och interna arbetssystem (43 procent)
- aktiv involvering (37 procent)
- upphandling och inköp (30 procent)
- intern kompetensförsörjning (30 procent).

[524] Myndigheten för delaktighet (2025). *Behovsanalys - enkät till de strategiska myndigheterna under 2025*.

[525] Myndigheten för delaktighet (2025). *Behovsanalys – enkät till de strategiska myndigheterna under 2025*.

Tydlig fördelning av ansvar och fortsatt arbete med styrning och organisering av funktionshindersarbetet

Likt förra året är det 97 procent av de strategiska myndigheterna som internt har fördelat ansvaret med funktionshindersperspektivet på något av följande sätt:

- 79 procent har tjänstepersoner med ett övergripande ansvar för arbetet med funktionshinderfrågor.
- 38 procent har ansvaret integrerat i linjearbetet eller respektive chefslinje.
- 17 procent har både utsett tjänstepersoner med ett övergripande ansvar och integrerat ansvaret i linjearbetet eller respektive chefslinje.[526]

Vissa myndigheter har genomfört mer genomgripande arbeten med att utveckla styrning och organisering

Några myndigheter har under året genomfört mer genomgripande utvecklingsarbeten kopplat till styrning och organisering. Arbetsförmedlingen har genomfört en organisationsöversyn i syfte att förbättra verksamhetens förutsättningar att ge stöd till arbetsgivare och arbetssökande med omfattande stödbehov, inklusive arbetssökande med funktionsnedsättning som påverkar arbetsförmågan. Kriminalvården har tagit fram en lägesbild för kriminalvårdens pågående arbete, identifierade brister och förslag på utvecklingsområden till underlag för ett systematiskt fortsatt arbete med de funktionshinderspolitiska frågorna. Ytterligare ett exempel är MCF:

> ”Myndigheten för civilt försvar har under 2024-2025 tagit fram en ny styrmodell, vilket också inneburit möjligheter för att stärka hållbarhetsperspektivet i styrning och uppföljning. I december 2024 beslutade generaldirektören om myndighetens nya hållbarhetsstrategi, som strategiskt styr arbetet med social hållbarhet och därmed funktionsrätt. Under 2025 har arbetet internt fokuserat på att konkretisera arbetet i framför allt planeringsprocessen och verksamhetsplanen. Sakkunniga har erbjudit stöd åt samtliga avdelningar i att planera in social hållbarhet i sina förflyttningar och leveranser.”

Grundläggande strukturer för arbetet har försämrats i vissa delar

Resultatet från årets uppföljning av statliga myndigheter visar att det är 48 procent av de strategiska myndigheterna som har en särskild strategi, en plan eller ett program med målsättningar för att systematisera arbetet med funktionshindersfrågor. Det är en försämring jämfört med 2024, när 57 procent av de strategiska myndigheterna hade det. Av de strategiska myndigheterna är det 17 procent som varken har ett särskilt dokument med målsättningar för

[526] Myndigheten för delaktighet (2025). *Uppföljning av statliga myndigheter 2025.*

funktionshindersfrågorna eller som har integrerat målen i andra styrdokument. Det är en försämring jämfört med förra året.[527]

Flera viktiga insatser för att utveckla det interna arbetet

De strategiska myndigheternas rapportering visar att flera viktiga insatser har genomförts under året för att utveckla det interna arbetet. Många åtgärder har vidtagits för att stärka kompetensen, för att utveckla intern kommunikation och stödsystem samt för att utveckla digitala tjänster och arbetsmiljöarbetet.

Åtgärder för att stärka kunskap och kompetens

Myndigheternas återrapportering visar att flera interna insatser har avsett kunskaps- och kompetensutveckling. Åtgärder har bland annat genomförts för att stärka kompetensen om funktionshindersfrågor generellt i förhållande till verksamheten. Åtgärder har också genomförts för att öka kunskap och kompetens om tillgänglighet inom specifika områden som fysisk och digital tillgänglighet, kommunikation, bemötande och rekrytering. Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, har till exempel genomfört kompetensutveckling i kompetensbaserad rekrytering, vilket är ett redskap som minskar risken för diskriminering. IVO har utbildat fler medarbetare i att kunna använda olika inkluderande kommunikationsverktyg vid exempelvis tillsyn:

> ”IVO arbetar kontinuerligt med att stärka patient- och brukarperspektivet i tillsynen. Barn och unga inom LSS är en särskilt utsatt grupp som ibland inte kan föra sin egen talan som andra barn. Under 2025 har IVO utbildat fler medarbetare i att använda kommunikationsverktyget samtalsmatta för att öka möjligheten att höra de barn och unga som annars inte kan genomföra samtalsintervjuer. Myndigheten har även utbildat medarbetare i den strukturerade observationsmetoden OTIVO (observation för tillsyn i vården och omsorgen). Metoden används vid tillsyn av verksamheter för personer med funktionsnedsättningar som inte kan kommunicera verbalt. OTIVO användes vid tillsyn i 58 av 197 granskade verksamheter under 2025.”

Åtgärder för att utveckla intern kommunikation och stödsystem

Myndigheterna har genomfört åtgärder för att utveckla kommunikation och interna stödsystem. Exempelvis har åtgärder vidtagits för att utveckla projektmallar för regeringsuppdrag och projekt som inkluderar funktionshinder. Flera myndigheter har också tagit fram rutiner för att tillgängliggöra beslutsmallar, interna dokument och information, informationskanaler och utbildningar. Några myndigheter har även vidtagit åtgärder för att utveckla sina interna arbetssystem. Det är i synnerhet myndigheter som har egna IT-avdelningar

[527] Myndigheten för delaktighet (2026). *Uppföljning av statliga myndigheter 2025.*

med möjlighet till egenutveckling av olika interna system, som redogör för att de vidtagit sådana åtgärder.

Åtgärder för att utveckla digital information och tjänster

Redovisningarna visar vidare att insatser har genomförts för att utveckla digital information och tjänster ur ett tillgänglighetsperspektiv. Kulturrådet bedriver till exempel ett flerårigt myndighetsövergripande arbete med digital tillgänglighet. Syftet är att synliggöra behov, åtgärda brister samt föreslå långsiktigt hållbara arbetssätt, processer och ansvarsfördelning. Flera andra myndigheter har under året utvecklat arbetet med tillgänglighetsgranskningar av såväl interna som externa system.

Åtgärder för att förbättra arbetsmiljöarbetet

Det har under året genomförts ett flertal åtgärder för att utveckla arbetsmiljön för att motverka diskriminering och utveckla arbetet med tillgänglighet. Konsumentverket har exempelvis vidtagit åtgärder för att öka kunskapen om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och bemötande, vilket har bidragit till en ökad förståelse för hur myndigheten som arbetsgivare kan förbättra sitt stöd till medarbetare med särskilda behov. Hos Skolverket har processen gällande utredning av behov av individuella arbetshjälpmedel och arbetsanpassning tydliggjorts. Hos SPSM pågår arbete med en treårig handlingsplan som ska göra arbetsmiljön mer tillgänglig för alla medarbetare.

Åtgärder för att förbättra tillgängligheten i lokaler

Flera åtgärder har specifikt genomförts för att förbättra tillgängligheten i lokaler. Dessa åtgärder uppges framför allt av myndigheter som har påbörjat en flytt eller under året flyttat till nya lokaler eller som har renoverat befintliga lokaler. I några fall handlar det om att inventera och åtgärda befintliga brister. Boverket satte till exempel upp ett högt mål vad gäller de nya lokalernas utformning, kopplat till funktionshindermålet och målet om universell utformning, vid sin flytt till nya lokaler under 2025.

Färre åtgärder har vidtagits som rör upphandling och inköp

Ett färre antal åtgärder har genomförts för att utveckla arbetet med upphandling och inköp. Migrationsverket har till exempel utvecklat sina rutiner för att säkerställa att funktionshindersområdet beaktas vid uppstartsmötet inför en ny upphandling. Andra åtgärder som har vidtagits är att uppdatera mallar och rutiner samt säkerställa att tillgänglighetsperspektivet är inkluderat i interna utbildningar, handböcker och policys som rör upphandling och inköp.

Det finns kvarstående brister i det interna arbetet

De strategiska myndigheterna redovisar olika former av kvarstående brister och fortsatt behov av utveckling i det interna arbetet med tillgänglighet och

delaktighet. Bristerna varierar och finns inom samtliga områden[528] som myndigheterna arbetar med internt.

Myndigheterna redovisar särskilt att det finns kvarstående brister gällande

- Digital information och tjänster
- Intern kommunikation och interna arbetssystem
- Upphandling och inköp

Myndigheterna redovisar även kvarstående brister inom kompetensförsörjning och fysisk tillgänglighet i lokaler. Inom arbetsmiljö och förebyggande arbete med diskriminering är det ett färre antal kvarstående brister som redovisas.

Bristerna i det interna arbetet handlar framför allt om behov av att fortsätta utveckla och stärka systematiken inom olika områden och om att förbättra interna arbetssätt. De behov som lyfts fram är exempelvis att ta fram handlingsplaner och inriktningsdokument för arbetet med funktionshinderfrågorna, både rörande det interna och det externa arbetet. Andra behov är att arbeta med ständiga förbättringar för att på bättre sätt än i dag inkludera funktionshindersperspektivet vid interna utbildningar och vid rekrytering av personal.

Flera myndigheter redogör även att kunskapen behöver stärkas internt för att bättre kunna möta medarbetare och chefer med olika behov. Även uppföljningen av det interna arbetet behöver stärkas. Ett exempel är att det finns behov av att utveckla den systematiska uppföljningen av arbetsmiljön gällande tillgänglighet och delaktighet för medarbetare som har funktionsnedsättning. Som ytterligare exempel kan redovisas behov av att standardisera krav på efterlevnad av digital tillgänglighet vid upphandling av interna arbetssystem samt behov av att utveckla uppföljningen av att kraven i upphandlingar efterlevs.

8.2. De strategiska myndigheternas externa arbete

Återrapporteringarna visar att de strategiska myndigheterna genomfört viktiga insatser i sitt externa arbete under 2025. Totalt redovisas cirka 180 åtgärder och insatser som myndigheterna bedömer är av särskild vikt i det externa arbetet med genomförandet av funktionshinderspolitiken. Av dessa går det i återrapporteringarna att uppskattningsvis utläsa att cirka:

- 80 åtgärder rör universell utformning

[528] De områden som omfattas är intern kompetensförsörjning, arbetsmiljö och förebyggande diskriminering, upphandling och inköp, tillgänglighet i de lokaler som myndigheten bedriver verksamhet i eller ansvarar för, internkommunikation och interna arbetssystem som riktar sig till medarbetare, rekrytering, digital information och tjänster som riktar sig till individer och aktörer utanför den egna verksamheten och aktiv involvering.

- 45 åtgärder rör bristande tillgänglighet
- 40 åtgärder rör individuella stöd och lösningar
- 35 åtgärder syftar till att motverka och förebygga diskriminering.

Vissa åtgärder kan beröra flera av inriktningarna samtidigt.

Samtliga strategiska myndigheter deltog arbetet med förslag till nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken

Samtliga strategiska myndigheter deltog under 2025 i MFD:s regeringsuppdrag om att identifiera utmaningar och föreslå åtgärder till regeringens handlingsplan för funktionshinderspolitiken. De flesta myndigheterna redovisar detta som en extern åtgärd som rör samverkan.

I det uppdraget genomfördes ett systematiskt arbete i olika arbetsgrupper med att kartlägga hinder och utmaningar inom olika områden samt identifiera effektiva åtgärder för att hantera dessa. Detta innebär att samtliga strategiska myndigheter under året behövde avsätta betydande personalresurser för regeringsuppdraget. Arbetsförmedlingen, Socialstyrelsen och PTS ansvarade också för att samordna arbetet i arbetsgrupperna för de samhällsområden där de är verksamma, vilket medförde särskilda krav på personalresurser för arbetet. För övriga arbetsgrupper och samhällsområden ansvarade MFD för samordningen.

Fokus på insatser för att utveckla kunskap, arbetssätt och uppföljning

Under 2025 har de flesta åtgärder som de strategiska myndigheterna har riktat externt haft fokus på att utveckla och sprida kunskap, utveckla arbetssätt och stärka uppföljning. Genom återrapporteringen går det att fastställa att av de ungefär 180 åtgärderna som rör det externa arbetet är det, med viss överlappning, cirka:

- 85 åtgärder handlar om att utveckla och sprida kunskap
- 75 åtgärder handlar om att utveckla arbetssätt
- 30 åtgärder handlar om att stärka uppföljning
- 20 åtgärder handlar om samverkan.

Vissa åtgärder kan beröra flera områden samtidigt.

Viktiga insatser har genomförts för att utveckla och sprida kunskap i samhället

De strategiska myndigheterna har genomfört flera olika insatser under året. Det handlar bland annat om att sammanställa och förmedla kunskap genom rapporter, metodstöd och vägledningar och att utveckla information och tillgänglighet på myndigheternas externa webbplatser. Myndigheten för civilt försvar har under

året till exempel arbetat med vägledningar, metodstöd och rapporter inom krisberedskapsområdet med ett tydligt integrerat funktionshindersperspektiv.

Åtgärder har vidtagits för att utveckla arbetssätt som bidrar till ökad tillgänglighet och delaktighet

Många insatser har också genomförts för att bättre möta förutsättningar och behov hos personer med funktionsnedsättning. Transportstyrelsen har till exempel minskat hindren för körkortstillstånd för personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning genom att ändra de medicinska kraven för innehav av körkort. Folkbildningsrådet beslutade hösten 2025 om en ny fördelningsmodell till folkhögskolor för förstärkningsbidrag, det vill säga bidrag för extra pedagogisk resurs i verksamheter med deltagare med behov av stöd på grund av funktionsnedsättning. Åtgärderna bedöms öka förutsebarheten för skolorna, öka transparensen samt öka effektiviteten i systemet. Som tillsynsmyndighet har PTS, som ett ytterligare exempel, lanserat en e-tjänst för klagomål och företagsrapporteringar, vilket ger allmänheten och ekonomiska aktörer möjlighet att anmäla tillgänglighetsbrister och bidra till underlag för myndighetens arbete.

Flera genomförda insatser för att utveckla uppföljning

Ett flertal insatser har genomförts för att utveckla uppföljningen av myndigheternas olika verksamheter och samhällsuppdrag utifrån ett funktionshindersperspektiv. Skolverket redovisade under året ett förslag till regeringen på hur Socialstyrelsens patientregister kan samköras med Skolverkets individuppgifter om skolgång och skolresultat för att möjliggöra bättre uppföljning av stödåtgärder och kunskapsresultat för elever med funktionsnedsättning i samtliga skolformer. Socialstyrelsen tog också fram ett mått för att belysa utvecklingen för personer med funktionsnedsättning inom olika områden, exempelvis tandvård och hälso- och sjukvård, vilket bidrar till ökad kunskap om brister och utmaningar som behöver hanteras. Försäkringskassan har tagit fram rapporter som på olika sätt belyser situationen för personer med funktionsnedsättning och Arbetsmiljöverket har påbörjat arbete med att ta fram en rapport om arbetsmiljön för personer med funktionsnedsättning.

Det finns kvarstående brister inom det externa arbetet

De strategiska myndigheterna redovisar olika former av identifierade kvarstående brister i det externt riktade arbetet med funktionshinderspolitiken. Bristerna kopplas i stora delar till situationen för flickor och pojkar samt kvinnor och män med funktionsnedsättning inom olika samhällsområden och utifrån myndigheternas olika samhällsuppdrag.

Myndigheterna identifierar bland annat:

- **brister i tillgänglighet i den fysiska och digitala miljön i samhället**. Här framgår till exempel att gapet mellan samhällets digitala krav och människors digitala förmågor ökar för varje år, vilket innebär att digital exkludering i allt

högre grad påverkar vardagen och levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning.

- **brister i arbetssätt i olika delar av genomförandet av funktionshinderspolitiken**. Det finns behov av att utveckla systematiken i arbetssätt, till exempel genom metodstöd och arenor för löpande dialog om tillgänglighet och delaktighet, samt genom att ställa tydligare krav på och systematisk följa upp såväl interna som externa projekt.

- **bristande kunskap i samhället och hos berörda aktörer om det nationella målet och inriktningarna för funktionshinderspolitiken**. Här framgår att det finns behov av att utveckla en mer systematisk tillämpning av inriktningarna i det praktiska arbetet. Det framkommer även behov av att identifiera brister i samt utveckla arbetet med att sprida befintliga kunskapsstöd.

- **brister i uppföljning av arbetet med tillgänglighet och delaktighet likväl som av situationen för personer med funktionsnedsättning**. Dessa brister redovisas inom flera områden, till exempel inom byggd miljö, utbildning samt kultur och fritid. Exempelvis framhåller Boverket att ett särskilt uppdrag till myndigheten skulle vara motiverat för att stärka förutsättningarna för en ändamålsenlig uppföljning.

8.3. Skillnader i arbetet med samråd och andra former av aktiv involvering bland strategiska myndigheter

Det finns skillnader i hur stor utsträckning statliga myndigheter har centrala samråd eller på andra sätt arbetar med aktiv involvering av de organisationer som representerar dem eller involverar personer med funktionsnedsättning. Strategiska myndigheter har i högre grad centrala samråd och rutiner för dessa än övriga myndigheter. Syftet med samråden varierar men uppfattas i stora delar som positivt av både myndigheterna och av organisationerna.

De strategiska myndigheterna har i större utsträckning centrala samråd

De strategiska myndigheterna har i betydligt större utsträckning centrala samråd än övriga statliga myndigheter. Det är 66 procent av strategimyndigheterna som har centrala samråd medan motsvarande för övriga myndigheter enbart är 6 procent. Av strategimyndigheterna uppger 48 procent att de har verksamhetsnära samråd minst en gång per år. Bland övriga myndigheter är det endast 14 procent.

Många strategiska myndigheter har både centrala och verksamhetsnära samråd. Av de strategiska myndigheterna genomför 17 procent inte alls samråd. Bland

övriga myndigheter är det 81 procent som inte alls genomför samråd. Siffrorna är i stort sett samma som förra året. Så många som 79 procent av de strategiska myndigheterna följer upp sina samråd jämfört med 68 procent bland övriga myndigheter.[529]

Merparten av de strategiska myndigheterna har fastslagna rutiner för samråd

Av de strategiska myndigheter som genomför samråd har de flesta fastlagda rutiner och har utifrån det hållit två eller fyra samråd under året, vissa har tre och några har minst ett fastlagt samråd per år. En del myndigheter har ett gemensamt samråd där de turas om att ansvara för att organisera samrådet. Dessa samråd hålls företrädesvis en gång per år, så även under 2025. Ett fåtal myndigheter har även arbetsgrupper knutna till samråden, för att exempelvis möjliggöra djupare diskussioner i de frågor som samrådet identifierar. Det är sex strategiska myndigheter som inte har haft något formellt samråd med funktionshindersorganisationer under 2025.[530]

Det finns flera syften med samråden bland de strategiska myndigheterna

De samråd som de statliga myndigheterna genomför har flera syften. Bland samtliga svarande myndigheter uppger de flesta att syftet med samrådet är att identifiera brister för tillgänglighet och delaktighet. Andra vanliga syften är att hämta in synpunkter på verksamhetsutvecklingen eller att informera.[531]

Många av de strategiska myndigheternas samråd under 2025 handlade om arbetet med förslag till en nationell handlingsplan för funktionshinderpolitiken. Därutöver handlade samråden i stor utsträckning om informations-, kunskaps- och erfarenhetsutbyte i aktuella frågor, pågående uppdrag, nya rapporter och ny kunskap om situationen för personer med funktionsnedsättning inom myndigheternas verksamhetsområde. Exempelvis har Skolverket, Skolinspektionen och SPSM haft ett gemensamt samråd kring myndigheternas hållning och remissvar på aktuella betänkanden inom skolområdet och diskuterat funktionshinderorganisationernas oro över ökad segregering i skolan i pågående skolreformer.[532]

---

[529] Myndigheten för delaktighet (2026). *Uppföljning av statliga myndigheter 2025*.

[530] Myndigheten för delaktighet (2026). *Återrapportering av de strategiska myndigheterna för 2025*.

[531] Myndigheten för delaktighet (2025). *Uppföljning av statliga myndigheter 2025*.

[532] Myndigheten för delaktighet (2026). *Återrapportering av de strategiska myndigheterna för 2025*.

Någon enstaka myndighet uppger att mötenas utformning varierar och beslutas i samråd med representanter för funktionshinderorganisationerna utifrån såväl myndighetens som organisationernas behov och intresse.[533]

Samråden uppfattas positivt både av de strategiska myndigheterna och organisationerna

Flera strategiska myndigheter lyfter fram att samråden ses som något positivt, både i verksamheten och hos organisationerna, exempelvis Folkhälsomyndigheten:

> ”Genom att aktivt involvera funktionsrättsrörelsen får vi värdefulla inspel till våra uppdrag och vår verksamhet. Utvärdering av samrådet visar att funktionsrättsorganisationerna är positiva till formerna för våra samråd. De teman som vi har samrått kring har varit relevanta för deras organisationer och de uppskattar att de får bidra med synpunkter tidigt i processen.”

De strategiska myndigheterna använder även andra former för involvering

Utöver formaliserade samråd använder de strategiska myndigheterna flera former av involvering:

- Dialoger, workshops och erfarenhetsutbyten oftast inom ramen för särskilda regeringsuppdrag.
- Referensgrupper med funktionshindersorganisationer och experter används exempelvis vid olika former av utvecklingsarbete.
- Operativa arbetsgrupper för att möjliggöra fördjupade diskussioner och analyser.
- Användarråd och användartestning, särskilt gällande digitala frågor och framtagande/utveckling av webbsidor.
- Undersökningar och intervjuer med personer med funktionshindersfrågor i olika ämnen och sakfrågor inom olika formera av uppdrag eller uppföljning och utvärderingar.
- Bilaterala möten med funktionshindersorganisationer.[534]

---

[533] Myndigheten för delaktighet (2026). *Återrapportering av de strategiska myndigheterna för 2025*.

[534] Myndigheten för delaktighet (2026). *Återrapportering av de strategiska myndigheterna för 2025*.

Det är fyra strategiska myndigheter som uppger att de inte har arbetat med någon annan form av involvering under 2025.[535]

8.4. De strategiska myndigheternas arbete med FN-rekommendationerna präglas av variationer

Under 2024 fick Sverige rekommendationer från FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Från 2025 ska de strategiska myndigheterna också årligen redogöra för hur de har beaktat rekommendationerna i sitt arbete.[536]

Det råder en bred samsyn bland kommuner, regioner, statliga myndigheter och funktionshindersorganisationer om innehållet i rekommendationerna samt att FN-kommitténs observationer överlag speglar befintliga utmaningar av genomförandet av konventionen i Sverige. De offentliga aktörerna är också generellt överens om att ansvaret för genomförande av rekommendationerna ska delas mellan alla offentliga aktörer.[537]

Många känner till rekommendationerna, färre har påbörjat arbete

I arbetet med att ta fram förslag till nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken fick de strategiska myndigheterna frågan om de påbörjat något internt arbete med utgångspunkt i dessa rekommendationer[538]. Svaren visar att endast en mindre andel har agerat utifrån rekommendationerna:

- Sju myndigheter har påbörjat ett arbete utifrån FN:s rekommendationer.
- Några få har inte påbörjat ett arbete utifrån rekommendationerna men planerar att göra det.
- Den största gruppen, omkring hälften av myndigheterna, känner till FN:s rekommendationer men har inte påbörjat något arbete utifrån dem.
- En myndighet bedömer att rekommendationerna inte är relevanta för dem.

---

[535] Myndigheten för delaktighet (2026). *Återrapportering av de strategiska myndigheterna för 2025*.

[536] Regeringen (2025). *Ändring av uppdrag att följa upp funktionshinderspolitiken 2021–2031 utifrån det nationella målet för funktionshinderspolitiken* (S2025/01367).

[537] Myndigheten för delaktighet (2026). *Slutredovisning av uppdraget att informera och inhämta synpunkter om FN-kommitténs rekommendationer till Sverige*.

[538] Myndigheten för delaktighet (2025). *Behovsanalys – enkät till de strategiska myndigheterna under 2025*.

- Tre myndigheter uppgav att de inte alls känner till dessa FN-rekommendationer.[539]

Även i de strategiska myndigheternas återrapportering för 2025 i strategiuppdraget[540] redogör myndigheterna för hur de har beaktat FN-rekommendationerna i sin verksamhet under 2025. Flera av myndigheterna uppger att de har arbetat med FN-rekommendationerna genom att delta i arbetet med förslag till nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken och genom att delta i dialog med MFD i myndighetens regeringsuppdrag angående FN-rekommendationerna[541]. Ett fåtal myndigheter uppger att de inte har vidtagit någon åtgärd med anledning av rekommendationerna eller att deras verksamhet inte har någon beröring med rekommendationerna. De flesta myndigheterna uppger att de beaktar FN-rekommendationerna indirekt genom deras ordinarie uppdrag och pågående arbete i verksamheten. De anger också att de beaktar rekommendationerna genom att de arbetar mot det nationella målet för funktionshinderspolitiken och har formulerat mål, strategier och handlingsplaner samt vidtar olika former av åtgärder i det arbetet.

Några myndigheter uppger att de befinner sig i ett inledande skede. De har tagit del av rekommendationerna och påbörjat analyser av vad de innebär för den egna verksamheten men har ännu inte vidtagit några konkreta åtgärder.

I vissa fall har konkreta åtgärder vidtagits

Vissa myndigheter lyfter fram konkreta åtgärder kopplat till specifika rekommendationer. Det gäller framför allt rekommendationer som rör samråd och aktiv involvering, tillgänglighet, uppföljning och statistik. Det rör även kompetenshöjande insatser av olika slag för att öka kännedom och kunskap om rekommendationerna generellt, men även i relation till specifika rekommendationer som rör kompetens om bemötande, inkluderande arbetssätt och om FN-konventionen, exempelvis inom rättsväsendet. Dessa kan ses som mer allmänna rekommendationer snarare än att de kan kopplas till en specifik sakfråga. Vissa myndigheter bedömer att kunskapen om FN-rekommendationerna behöver stärkas ytterligare.

Ett par myndigheter redogör för att de kan bekräfta eller att de instämmer i vissa delar av den kritik och de rekommendationer som lämnats av kommittén till Sverige. De redogör för hur de i olika sammanhang har framfört samma kritik och

---

[539] Myndigheten för delaktighet (2025). *Behovsanalys – enkät till de strategiska myndigheterna under 2025*.

[540] Regeringen (2021). *Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031* (S2021/06595).

[541] Myndigheten för delaktighet (2026). *Slutredovisning av uppdraget att informera och inhämta synpunkter om FN-kommitténs rekommendationer till Sverige*.

lyft behov av liknande åtgärder som kommittén rekommenderar. Ett exempel är ett remissvar av Skolinspektionen:

> ”Genom möjligheten att lämna yttrande över det påföljande delbetänkandet Förbättrat stöd i skolan (SOU 2025:44) har Skolinspektionen emellertid kunnat framföra ett ställningstagande i linje med FN:s rekommendationer; i yttrandet avstyrker vi vissa av förslagen mot bakgrund av att dessa bland annat innebär avsteg från elevernas rätt till inkludering.”

Ett annat exempel kommer från Inspektionen för vård och omsorg:

> ”2024 fick Sverige skarp kritik av FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD) för brister i rättssäkerhet och självbestämmande. IVO:s tillsyn bekräftar dessa brister och myndigheten vill understryka vikten av att insatser för den enskilde ska utifrån den enskildes behov och inte verksamhetens behov. IVO är eniga med FN:s rekommendationer om behovet av kompetens inom delaktighet, bemötande, uppföljning och kvalitetssäkring, samt att tvång och begränsningar måste minska. I en nationell tillsyn av LSS-boenden för vuxna har IVO kritiserat tvångs- och begränsningsåtgärder i flera fall.”

Vissa myndigheter framhåller även att flera rekommendationer rör lagstiftning eller nationellt reformarbete, vilket ligger utanför myndighetens ansvarsområde eller att rekommendationerna har beaktats i den mån de ligger inom ramen för styrningen av myndigheten. Därutöver lyfter myndigheter även att det finns otydligheter, och vissa fall även motsägelser bland rekommendationerna vilket kräver fortsatt analys och dialog framåt.

8.5. Viss integrering av centrala perspektiv och bidrag till Agenda 2030 i funktionshindersarbetet

De strategiska myndigheterna lämnar årligen, i enlighet med sitt uppdrag, en redogörelse för vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av att det nationella målet för funktionshinderspolitiken ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas. Den särskilda redovisningen ska även innehålla en redogörelse om hur brister ur jämställdhets- och barnrättsperspektiven har beaktats i arbetet med funktionshinderfrågor.

En redovisning ska även ska av hur åtgärderna som myndigheterna vidtagit bidrar till att uppfylla målen i FN:s Agenda 2030.

Integrering av jämställdhetsperspektiv

Majoriteten av de strategiska myndigheterna uppger att jämställdhetsperspektivet liksom funktionshindersperspektivet är integrerat i ordinarie processer för styrning genom befintliga system för likabehandling, arbetsmiljö och

diskrimineringsarbete. Det framgår dock inte alltid tydligt på vilket sätt jämställdhet integreras i funktionshindersarbetet, vilket tyder på att myndigheterna även om de arbetar med båda perspektiven inte nödvändigtvis gör det i samspel med varandra. Några myndigheter uppger att de snarare utgår från ett intersektionellt angreppssätt i sitt arbete där de båda perspektiven är inkluderade, däribland Kulturrådet:

> ”Kulturrådet genomför myndighetens sex rättighetsuppdrag, inklusive sektorsansvaret för funktionsrätt, inom ramen för en horisontell styrprocess, Rättighetsprocessen. Inom processen samordnar vi intersektionell analys och verksamhetsplanering. Inom ramen för den strukturen beaktar vi ett jämställdhetsperspektiv när vi genomför insatser inom funktionsrättsområdet.”

Myndigheternas återrapportering tydliggör samtidigt att det finns strategiska myndigheter som inte integrerar ett jämställdhetsperspektiv i sitt funktionshindersarbete. Några redovisar inga särskilda insatser där de två perspektiven samverkar medan andra uttryckligen uppger att inget arbete har skett för att integrera de två perspektiven med varandra.

Det varierar mellan myndigheternas redogörelser, beroende på uppdrag och vad verksamheten omfattar, om de arbetar med att stärka samverkan mellan perspektiven. Vissa arbetar för att stärka samverkan i den egna verksamheten exempelvis i handläggning av ärenden, egen bidragsgivning, intern statistik eller annan kärnverksamhet. Andra redogör för att det sker inom det samhällsområde där myndigheten verkar, oftast då i form av att producera statistik och kunskap på området. Vissa myndigheter arbetar med båda varianterna.

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen analyserar exempelvis könsskillnader i de insatser och beslut som rör personer med funktionsnedsättning medan Kriminalvården redogör för verksamhet de själva bedriver:

> ”Kriminalvården har integrerat ett jämställdhetsperspektiv i funktionshindersarbetet genom att beakta hur kön och funktionsnedsättning samverkar i myndighetens kärnuppdrag, särskilt i bedömningar, placeringar, behandlingsprogram och sysselsättning. Arbetet har inriktats på att säkerställa att kvinnor och män med funktionsnedsättning ges likvärdiga förutsättningar inom verkställigheten, med fokus på rättssäkerhet och kvalitet.”

Mycket av det arbete som sker för att beakta jämställdhet i funktionshindersarbetet domineras av statistik, uppföljning och analyser där fokus är könsuppdelad statistik för personer med funktionsnedsättning. Få myndigheter redovisar systematiska insatser eller riktade åtgärder som specifikt adresserar könsskillnader bland personer med funktionsnedsättning.

Flera myndigheter redogör även för att de integrerar perspektiven med varandra i olika former av utbildningar de tar fram. Det handlar exempelvis om att lyfta fram den särskilda sårbarheten hos flickor och kvinnor med funktionsnedsättning, eller att synliggöra situationen särskilt för flickor och kvinnor med funktionsnedsättning bland annat genom statistik.

De strategiska myndigheterna har i flera fall, främst genom statistik, identifierat oskäliga skillnader mellan flickor och pojkar samt kvinnor och män. Några redogör för skillnader som har identifierats i den egna verksamheten och andra redogör för identifierade skillnader inom det samhällsområde som myndigheten verkar. Flera myndigheter påpekar att de inte själva kan vidta åtgärder för att komma till rätta med skillnaderna utan enbart kan synliggöra och uppmärksamma den problematik som finns. Några myndigheter har inte identifierat några sådana oskäliga skillnader. En del anger ingen anledning medan vissa anger att det är på grund av att de inte har tillgång till statistik. Andra menar att de inte har gjort sådana fördjupade analyser.

Alla myndigheter har inte statistik som kombinerar kön och funktionsnedsättning, skälen för det kan variera. Det kan också ses i ljuset av att flera myndigheter anger att inga oskäliga könsskillnader har identifierats, vilket kan tyda på såväl bristande tillgänglig statistik, kunskap och analys som på faktisk jämställdhet. Samtidigt uppger flera av de som identifierat skillnader att de saknar mandat eller uppdrag att åtgärda dem.

Integrering av barnrättsperspektiv

De flesta strategiska myndigheter anger att de arbetar aktivt och systematiskt med ett barnrättsperspektiv i verksamheten och att det är integrerat i verksamhetens styrning och ordinarie processer på olika sätt. Arbetet kopplas ofta till barnrättskonventionen och principen om barnets bästa. Vissa myndigheter redogör även för konkreta regeringsuppdrag eller andra åtgärder där ett barnrättsperspektiv är i fokus. I många fall framgår det dock inte hur arbetet utifrån ett barnrättsperspektiv integreras och beaktas i myndigheternas funktionshindersarbete. Vissa myndigheter hänvisar till att de i all verksamhet har ett intersektionellt angreppssätt.

I de fall myndigheterna mer konkret anger hur de inkluderat och beaktat ett barnrättsperspektiv i funktionshindersarbetet handlar det ofta om att myndigheten bedriver verksamhet som på olika sätt riktar sig till barn och unga, exempelvis inom skola, tillsyn och granskningar eller i sin handläggning. Det kan också handla om att myndigheten ser barn och unga med funktionsnedsättning som en särskilt prioriterad målgrupp för sin verksamhet och det uppdrag myndigheten har. I flera fall handlar det även om framtagande och genomförande av interna och externa föreläsningar och utbildningar inom olika samhällsområden där barn och unga med funktionsnedsättning är i fokus. Det kan också vara genom samverkan och aktiv involvering eller genom uppföljning i delar av den egna verksamheten.

Uppföljning av hur barn med funktionsnedsättning påverkas av insatser redovisas sällan.

Många gånger redovisar myndigheterna enskilda exempel av sådant som är aktuellt pågående arbete på myndigheten för tillfället, så som särskilda regeringsuppdrag, framtagande av regelverk, enskilda kartläggningar, analyser och uppföljningar eller andra avgränsade åtgärder.

Vissa myndigheter redovisar fysiska och organisatoriska anpassningar för barn med funktionsnedsättning. Migrationsverket redogör för ett exempel vid renovering och utbyggnad av ett av deras center:

> ”Vid utbyggnad/renovering av centret deltog samordnarna för barn- och funktionshinderområdet och gick igenom hela planeringen gällande samtliga hus ur ett funktionshinderperspektiv såväl som barnperspektiv. Även utemiljön hade samma röda tråd, att det ska kunna bo barn med föräldrar som har funktionsnedsättning likväl som barn med funktionsnedsättning och att de ska kunna ha sin tillvaro likställt med barn eller förälder utan funktionsnedsättning.”

Det är sju myndigheter som uppger att de inte har beaktat eller prioriterat att arbeta med ett barnrättsperspektiv i sitt funktionshindersarbete under 2025. Skälen varierar, vissa anger inga skäl medan andra menar att det inte har relevans för det uppdrag och den typ av verksamhet som myndigheten bedriver.

Arbetet bidrar till målen i Agenda 2030

Majoriteten av de strategiska myndigheterna redogör på en generell nivå för *att* de bidrar till Agenda 2030 och bidraget sker främst genom myndigheternas ordinarie uppdrag och verksamhet inklusive det ordinarie funktionshindersarbetet. De vidtar således inga särskilda åtgärder för att deras funktionshindersarbete ska bidra till agendans mål.

Myndigheterna redovisar i begränsad utsträckning hur deras arbete bidragit till delmål och indikatorer

En del myndigheter lyfter fram att deras arbete bidrar till flera av agendans mål medan andra uppger att de bedriver verksamhet som främst bidrar till ett av agendans mål. Det är i mycket begränsad utsträckning som myndigheterna redogör för hur deras arbete bidrar till delmål och indikatorer inom Agenda 2030.

Endast ett fåtal myndigheter redovisar strategiska mål där Agenda 2030 och funktionshindersperspektivet uttryckligen är integrerade och följs upp med indikatorer. I de flesta svar saknas tydlig uppföljning och redovisning av *hur* insatser inom funktionshindersarbetet bidrar till måluppfyllelse i Agenda 2030. Ett fåtal myndigheter uppger att de inte har något pågående uppdrag eller arbete gällande Agenda 2030.

Bidraget rör ett begränsat antal mål

De strategiska myndigheternas bidrag koncentreras framför allt till ett begränsat antal mål. Tyngdpunkten ligger på mål 10, följt av mål 8, 11 och 4. Kopplingen mellan funktionshindersarbetet och Agenda 2030 varierar i tydlighet mellan myndigheterna.

Sammantaget uppger myndigheterna att deras funktionshindersarbete bidrar till följande mål:

- **Mål 3 God hälsa och välbefinnande, nämns av cirka sex myndigheter.** Målet nämns framför allt i relation till insatser och åtgärder eller vid tillsyn och uppföljning inom vård, hälsa och omsorg.
- **Mål 4 God utbildning för alla, nämns av cirka sju myndigheter.** Målet kopplas till arbete med inkluderande utbildning, tillgång till stöd, tillgängliga lärmiljöer och uppföljning av elevers och studenters villkor. Exempel är anpassad kurslitteratur, pedagogiskt stöd och insatser för elever och studenter med funktionsnedsättning.
- **Mål 5 Jämställdhet, nämns av cirka fyra myndigheter.** Målet nämns i kombination med funktionshindersperspektivet, ofta kopplat till våld, barns rättigheter eller diskriminering.
- **Mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, nämns av cirka nio myndigheter.** Målet nämns främst i relation till arbetsmiljö, tillgängliga arbetsplatser, intern arbetsgivarpolitik och i vissa fall stöd till arbete och egen försörjning. Bidrag sker genom tillgängliga arbetsplatser, arbetsmiljöanpassningar och stöd till personer med funktionsnedsättning i övergången mellan skola och arbetsliv. Myndigheterna ser detta som en del av sitt arbetsgivaransvar och det systematiska arbetsmiljöarbetet.
- **Mål 10 Minskad ojämlikhet, nämns av cirka 18 myndigheter.** Detta är det vanligaste målet som nämns av myndigheterna. Flera myndigheter beskriver att funktionshindersarbetet i sig syftar till att minska ojämlikhet och diskriminering. Andra beskriver arbete med tillgänglighet och icke-diskriminering och kopplar detta direkt till målet. Fokus ligger på tillgänglighet, likvärdig service, anpassade insatser och jämlika levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning. Målet används ofta som en samlande ram snarare än ett styrande mål med indikatorer.
- **Mål 11 Hållbara städer och samhällen, nämns av cirka åtta myndigheter.** Kopplingen görs via fysisk tillgänglighet i lokaler, transporter, boenden och offentliga miljöer. Trafik, fastigheter och samhällsservice dominerar. Myndigheterna kopplar bidraget till fysisk tillgänglighet i lokaler, transporter och offentliga miljöer. Exempel är tillgänglighetsanpassade hållplatser, stationer och samhällsservice.
- **Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion, nämns av *en* myndighet**. Endast Konsumentverket anger detta mål explicit i relation till funktionshindersarbete.

- **Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen, nämns av cirka fem myndigheter.** Kopplas till rättssäkerhet, demokrati, tillgång till rättssystemet, tillsyn och trygghet. Polismyndigheten, Domstolsverket och Upphandlingsmyndigheten är tydliga exempel.

Inga andra mål nämns uttryckligen av myndigheterna i deras återrapportering.

8.6. Myndigheternas bedömning av resultat och effekter 2025

Samtliga strategiska myndigheter bedömer sammantaget att deras funktionshindersarbete har gett resultat och att deras arbete på olika sätt har bidragit till det nationella målet för funktionshinderspolitiken. Myndigheterna redogör för ett större antal positiva åtgärder som lett till resultat. Det handlar främst om kvalitativa bedömningar om resultatet och mindre om objektivt mätbara effekter. De flesta gör kvalitativa bedömningar av förbättrad tillgänglighet, stärkt kunskap eller utvecklade arbetssätt. Resultaten beskrivs ofta som steg i rätt riktning snarare än som uppnådda mål. Uppföljningen är dock sällan kopplad till mätbara indikatorer.

De resultat som redovisas rör främst intern verksamhet

Mycket av de resultat som redovisas har fokus på de strategiska myndigheternas interna verksamhet. Det rör bland annat:

– Myndigheter med etablerade råd eller samråd bedömer att dialogen har stärkt kvaliteten i arbetet. Effekterna beskrivs som förbättrad förankring och ökad träffsäkerhet i åtgärder och prioriteringar (exempelvis Försäkringskassan och Folkhälsomyndigheten).
– Flera myndigheter bedömer att tillgängligheten har förbättrats genom anpassade lokaler, digitala tjänster och informationsinsatser. Effekten beskrivs som ökad möjlighet för personer med funktionsnedsättning att ta del av exempelvis service, rättssystem, utbildning och kultur.
– Flera myndigheter framhåller att arbetet blivit mer systematiskt. Nya strategier, handlingsplaner och interna riktlinjer och direktiv har tagits fram och ansvar har tydliggjorts. Detta bedöms skapa bättre förutsättningar för långsiktigt arbete. Effekten beskrivs som ökad tydlighet och bättre struktur, men att det ännu inte fått fullt genomslag i verksamhetens resultat.

I vissa fall redovisas även resultat på samhällsnivå

I viss utsträckning redogör de strategiska myndigheterna även för externa resultat. Det kan bland annat handla om att arbetet haft påverkan på policy, regelverk och normer. Ett exempel är Konsumentverket som genom att lyfta brister (t.ex. telefonförsäljning, digitalt utanförskap) och föreslå lösningar påverkar utvecklingen mot ett mer inkluderande regelverk på området.

Resultat som särskilt går att påvisa är ofta kopplat till ökad kunskap och kompetens hos aktörer och de målgrupper som myndigheterna arbetar med. Exempelvis Skolverket redogör för sådana resultat.

> ”De insatser Skolverket arbetar med fokuserar främst på faktorer som ligger tidigt i en tänkt effektkedja, nämligen att stärka huvudmännens och skolpersonals förutsättningar, arbetssätt och kompetens. De effekter som är att förvänta utifrån Skolverkets funktionshinderspolitiska arbete handlar därför främst om ökad professionell kunskap och mer systematiska arbetssätt samt planerings- och uppföljningsarbete hos skolpersonal och huvudmän. […] Skolverkets bedömning är dock att de samlade insatserna har möjliggjort ökad kunskap och kompetens hos målgrupperna, vilket kan bidra till förbättrade förutsättningar för likvärdig utbildning och ökad tillgänglighet. Skolverket bedömer vidare att det finns goda möjligheter för att ytterligare utveckla området under kommande år.”

Arbetsförmedlingen redovisar ytterligare ett tydligt exempel på konkret resultat. Införandet av samstartsmodellen har haft stor betydelse för ungas övergång från skola till arbete eller studier. Samstartsmodellen har omfattat cirka 6 000 ungdomar sedan 2019. Cirka 3 400 har gått vidare till arbete eller studier. Myndigheten bedömer att arbetssättet haft stor betydelse för ungas etablering.

Flera myndigheter bedömer att ökat fokus på barnrätt och tillgänglighet har stärkt barns möjligheter att komma till tals och få stöd. Myndigheter som arbetar nära barn bedömer att barns perspektiv har stärkts i funktionshindersarbetet genom utbildning, konsekvensanalyser och anpassade arbetssätt. Vissa pekar även på bättre stöd i skola och fritid och ökad delaktighet.

Begränsningar påverkar uppnådda resultat och effekter

Ett återkommande inslag i flera av myndigheternas redovisningar är att ekonomiska ramar, minskade anslag och konkurrerande uppdrag begränsar arbetet och därmed uppnådda resultat och effekter. Vissa myndigheter anger att inga större effekter kan påvisas på grund av kort tid och att det finns svårigheter att bedöma förflyttning och resultat eller brist på indikatorer och uppföljningsdata:

> ”Myndigheten har inte haft några tydliga mätpunkter när det gäller funktionshinderarbetet. Därmed kan vi inte uttala oss om resultat och effekter. Vikten av att ta fram ett inriktningsdokument med tydliga områden och mätpunkter har blivit tydlig. De goda exempel som finns är beviljade projekt som arbetat aktivt med funktionshinderperspektivet.”

Flera myndigheter uttrycker att arbetet och konkreta insatser under året har satt ljuset på ytterligare brister, behov och utvecklingsområden framåt. De konstaterar att arbetet har lett till förbättringar men att mer behöver göras. Exempelvis Kulturrådet:

> ”Vår bedömning är att vårt kontinuerliga arbete med att integrera funktionshinderperspektivet i bidragshantering, vägledningar, tillståndsgivning, kunskapsinsatser kring skyddade områden samt olika typer av digital förmedling är viktiga delar för en förflyttning mot målet. […] Vi ser dock att mer behöver göras; med funktionshinder som ett prioriterat utvecklingsområden i myndighetens strategiska inriktning 2026–2030 har vi lagt en grund för en kraftsamling under de kommande åren.”

8.7. Myndigheternas prioriteringar inför kommande år

De strategiska myndigheternas prioriteringar för nästa år kopplas framför allt till den kommande nationella handlingsplanen för funktionshinderspolitiken 2026–2031. Därutöver ligger tyngdpunkten på att fördjupa och systematisera befintligt arbete.

Under 2026 prioriteras arbete med den kommande nationella handlingsplanen och med att systematisera befintligt arbete

Sammantaget präglas myndigheternas prioriteringar för nästa år av följande:

- Stärkt strategisk styrning, systematik och uppföljning. Flera myndigheter anger att de ska ta fram eller vidareutveckla strategier, mål och uppföljningssystem.
- Fokus på och anpassning till ny nationell handlingsplan.
- Integrering av funktionshinderperspektiv i pågående reformer och utvecklingsarbete.
- Fortsatt arbete med tillgänglighet i lokaler, verksamheter och information.
- Fortsatta kompetenshöjande insatser för personal, det gäller bemötande, universell utformning och tillämpning av funktionshinderspolitiska mål.
- Fortsatt arbete för att stärka barnrättsperspektivet.
- Utvecklad samverkan och dialog med funktionshindersorganisationer.

Vissa myndigheter anger att ekonomiska begränsningar påverkar prioriteringsutrymmet för nästa år.

9. Kommuners och regioners arbete med funktionshinderspolitiken

Detta kapitel innehåller en redovisning av regeringens uppdrag[542] till MFD att stödja kommuner och regioner i genomförandet av funktionshinderspolitiken, hur arbetet med uppdraget har organiserats samt insatser som MFD och modellkommunerna genomfört under 2025. Av redovisningen framgår, bland annat, att MFD under året har arbetat vidare med att stärka den grundläggande kunskapen i kommuner och regioner, både genom att sprida befintliga stöd och kunskap men också genom att utveckla nya stödmaterial. Genom att utveckla metoder och arbetssätt i modellkommuner skapas förutsättningar för ett generellt utvecklingsarbete som kommer alla kommuner och regioner till del.

9.1. Kommuner och regioner är centrala aktörer i genomförandet av funktionshinderspolitiken

Den svenska samhällsmodellen bygger i hög grad på att kommuner och regioner ansvarar för välfärd, tillgänglighet och delaktighet i lokalsamhället. Kommunernas och regionernas arbete är därmed även centralt för genomförandet av funktionshinderspolitiken.

Kommunerna har en viktig roll gällande bland annat skyddsinsatser, omsorg och stöd till alla kommuninvånare men även att säkerställa en hållbar och robust samhällsplanering, vilket omfattar utformning av fysiska miljöer, bostadsförsörjning samt beredskap och stöd vid kris och krig. Likaså är kommunernas insatser centrala för att stärka möjligheten för personer med funktionsnedsättning som står långt ifrån arbetsmarknaden att etablera sig i arbetslivet. De är även en nyckelaktör i att skapa trygga och utvecklande levnadsvillkor för barn och unga, inklusive tillgång till fritidsverksamhet och möjligheter till fysisk aktivitet.

Regionerna ansvarar för verksamheter utifrån stora geografiska områden. De har ett viktigt ansvar när det handlar om frågor såsom hälso- och sjukvård, regional utveckling, kollektivtrafik, hjälpmedel och habilitering.

Kommuner och regioner har en roll i den nationella strategin för funktionshinderspolitiken

I och med den nationella strategin för funktionshinderspolitiken finns strategiska myndigheter som ska följa upp och redovisa hur de arbetar med politikens genomförande inom tolv prioriterade samhällsområden, läs mer om detta i kapitel

[542] Regeringen (2025). Uppdrag till Myndigheten för delaktighet att stödja kommuner och regioner i genomförandet av funktionshinderspolitiken (S2025/00795).

1.[543] Det är de strategiska myndigheterna som är centrala aktörer i strategin men det finns samtidigt ett tydligt gränssnitt gentemot kommuner och regioner. Även om kommuner och regioner inte har en formell roll i den nationella strategin för funktionshinderspolitiken är de avgörande för att nå målet. Merparten av de strategiska myndigheternas målgrupper är yrkesverksamma som arbetar inom kommun och region. Kommuner och regioner har också centrala uppdrag och roller inom de tolv samhällsområden som är utpekade i strategin.

FN:s rekommendationer berör kommuner och regioner

Under 2024 överlämnade kommittén för FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning drygt 80 rekommendationer till Sverige.[544] Flera av rekommendationerna har direkt bäring på kommuner och regioner, exempelvis att Sverige måste förbättra samordningen mellan regionernas och kommunernas insatser.

I MFD:s slutredovisning av uppdraget att informera och inhämta synpunkter om FN-kommitténs rekommendationer till Sverige lyfts att stärkt helhetssyn och samordning är centralt för genomförandet av konventionen.[545] MFD konstaterar att bristande samordning mellan aktörer och politikområden bidrar till att styrning, ansvar och uppföljning inte håller ihop. Detta skapar glapp mellan stat, region och kommun och mellan olika verksamheter. Det finns därmed en risk att människor hamnar mellan systemen och att stödinsatser krockar eller uteblir.

9.2. MFD:s uppdrag att stödja kommuner och regioner

MFD har under åren 2018–2024 haft ett gemensamt regeringsuppdrag med länsstyrelserna om att ge stöd till kommuner och regioner i genomförandet av deras funktionshinderspolitiska planer och strategier.[546]

Under våren 2025 fattade regeringen beslut om ett nytt uppdrag till MFD om stöd till kommuner och regioner.[547] Uppdraget innefattar att stödja kommuner och regioner i deras genomförande av funktionshinderspolitiken genom samordning, kunskapsstöd, utbildningar och spridning av goda exempel. MFD ska även, efter

---

[543] Regeringen (2021). Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031 (S2021/06595).

[544] Myndigheten för delaktighet (2024). Sammanfattande kommentarer avseende Sveriges kombinerade andra och tredje periodiska rapport.

[545] Myndigheten för delaktighet (2026). Slutredovisning av uppdraget att informera och inhämta synpunkter om FN-kommitténs rekommendationer till Sverige.

[546] Regleringsbrev för budgetåren 2018 och 2021 avseende Myndigheten för delaktighet, (S2017/07302 och S2020/09593).

[547] Regeringen (2025). Uppdrag till Myndigheten för delaktighet att stödja kommuner och regioner i genomförandet av funktionshinderspolitiken (S2025/00795).

ansökan, fördela medel till kommuner som ska kunna arbeta mer riktat med funktionshinderspolitiken, så kallade modellkommuner. I uppdraget ingår också att fördela medel till en lämplig organisation som ska kunna bistå i ansökningsförfarande, i samordning av modellkommuner, med nätverk, uppföljning och andra stödjande insatser inom området för kommuner och regioner.

Regeringen avser att avsätta medel för uppdraget under åren 2026–2031. Uppdraget löper under samma tidsperiod som Strategi för funktionshinderspolitiken. MFD ska redovisa uppdraget senast den 1 april 2026 och sedan årligen.

MFD har identifierat och delat in arbetet med uppdraget i tre delar:

- Stöd till alla kommuner och regioner i genomförandet av funktionshinderspolitiken.
- Stöd till modellkommuner som erhåller statsbidrag för att arbeta mer riktat med genomförandet av funktionshinderpolitiken.
- Samarbete och gemensamt stöd till kommuner och regioner tillsammans med SKR som erhåller statsbidrag i arbetet gentemot kommuner och regioner.

9.3. Stöd till alla kommuner och regioner

Målet för uppdraget är att utveckla genomförandet av funktionshinderspolitiken i kommuner och regioner för ökad jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. I arbetet med att ge stöd till alla kommuner och regioner kommer MFD att utgå från kunskaper och erfarenheter av målgruppernas mottagarkapacitet och utifrån det utforma behovsanpassade stöd till kommuner och regioner. MFD kommer också att använda erfarenheter och resultat från arbetet med modellkommuner som underlag för arbetet med att erbjuda stöd till alla kommuner och regioner, vilket redovisas närmare i efterföljande avsnitt 9.4.

Identifierade behov för stödet till kommuner och regioner

Tidigare kunskapsunderlag visar att det finns gemensamma utmaningar och behov för kommunerna och regionerna i arbetet med funktionshinderspolitiken. De mest framträdande är följande.

- Många kommuner och regioner saknar en tydlig kedja från politiska mål till ansvar, aktiviteter, uppföljning och analys. När kopplingen till politiken brister får frågorna svagt genomslag i verksamheten.
- Samråd med målgruppen genomförs, men används ofta sent i processen. Involvering behöver ske tidigare och kopplas till beslut och utformning.

- Samverkan behöver också stärkas internt mellan förvaltningar och externt mellan kommuner, regioner och myndigheter.
- Kunskapen om funktionshinderspolitiken och FN-konventionen behöver stärkas, särskilt på politisk nivå och bland högre chefer. Kunskapshöjande insatser behöver tydligare kopplas till ansvar, styrning och praktiskt förbättringsarbete.

Målområden för arbetet med att ge stöd till samtliga kommuner och regioner

För att kunna stötta samtliga kommuner och regioner utifrån identifierade behov och utmaningar kommer MFD att utgå från följande fyra målområden:

En stärkt sammanhållen och systematisk styrning:
Funktionshindersperspektivet behöver integreras i ordinarie processer för planering, ansvarsfördelning, uppföljning och analys. Det ska finnas en tydlig koppling mellan politisk inriktning, genomförande i verksamheten och återkoppling av resultat. När styrningen är sammanhållen ökar förutsättningarna för långsiktig och hållbar utveckling.

Förbättrat arbete med aktiv involvering: Personer med funktionsnedsättning och deras företrädare behöver involveras tidigt och kontinuerligt i processer som rör dem. Involveringen ska vara strukturerad och bidra till att synpunkter påverkar innehåll, utformning och beslut. På så sätt stärks kvaliteten i arbetet och åtgärder utformas utifrån faktiska behov.

En stärkt samverkan: Genomförandet av funktionshinderspolitiken kräver stärkt intern samverkan mellan förvaltningar samt extern samverkan mellan kommuner, regioner och andra relevanta aktörer. Samverkan ska vara kopplad till konkreta uppgifter och bidra till att ansvar tydliggörs och insatser samordnas.

Ökad kunskap: Kunskapen om funktionshinderspolitiken och FN-konventionen behöver stärkas, särskilt hos politisk nivå och ledning. Kunskapen ska inte stanna vid information, utan omsättas i styrning, prioriteringar och verksamhetsutveckling. När kunskap används som grund för beslut ökar möjligheten att nå varaktig förändring.

MFD:s stöd kommer även fortsatt att utgå från kunskapsnivån hos kommuner och regioner

Under 2025 har MFD fortsatt arbetet med att stärka den grundläggande kunskapen i kommuner och regioner, både genom att sprida befintliga stöd och kunskap men också genom att utveckla nya stödmaterial. Stödet har anpassats utifrån att kommuner och regioner har olika kunskapsnivåer och prioriteringar. Kunskapshöjande aktiviteter har riktats in på dels grundläggande kunskap om

funktionshinderspolitikens mål och inriktning, dels stöd inom specifika områden där det behövs fördjupad kunskap.

Utveckling av flera olika kunskapsstöd

Under 2025 har MFD utvecklat webbutbildningen Delaktighetsguiden, så att den nu finns versioner som är riktade direkt till regioner och kommuner. Utbildningen ger en grundläggande kunskap om tillgänglighet och om hur offentliga aktörer kan bidra till ökad delaktighet.

MFD har även lanserat ett nytt stöd om de fyra inriktningarna för funktionshinderspolitiken. Syftet med stödet är att strateger och tjänstepersoner i myndigheter, regioner och kommuner ska förstå vad de behöver göra inom varje inriktning för att bidra till det funktionshinderspolitiska målet.

För att främja arbetet med aktiv involvering har MFD tagit fram ett nytt stöd för de som ska arbeta med aktiv involvering i kommun, region eller statlig myndighet. Innehållet bygger på utgångspunkter i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

MFD har också inom ramen för detta uppdrag producerat tre filmer med lärande exempel för att ge kommuner och regioner inspiration och kunskap om hur det praktiska arbetet med funktionshinderspolitiken kan genomföras.

MFD har även genomfört kompetenshöjande insatser om funktionshinderspolitiken, att utveckla handlingsplaner och strategier, samråd och dialog med civilsamhället, integrering av jämställdhet, barnrätt och funktionshinder. Insatser har även genomförts om särskilda sakområden, exempelvis FN-kommitténs rekommendationer till Sverige, krisberedskap och brottsförebyggande arbete kopplat till funktionsnedsättning. För att nå ut med kunskapen som MFD producerar har spridning skett i ett antal etablerade forum och kanaler och arbete pågår med att utveckla ytterligare sådana. Centrala forum för kunskapsspridning är följande arenor.

Kompetensforum för funktionshindersfrågor

MFD anordnar varje år ett antal digitala konferenser för att öka kunskapen om funktionshindersfrågor samt gynna utbyte av lärdomar mellan kommuner och regioner. Årets kompetensforum har handlat om rekommendationerna från FN-kommittén, aktiv involvering och krisberedskap. Forumet har under året haft närmare 1 200 deltagare, vilket är en trefaldig ökning i jämförelse med 2024. Forumet har blivit ett viktigt verktyg för att sprida information om ny kunskap som tas fram på myndigheten men även för att inhämta behov av stöd hos målgrupperna.

Samling för delaktighet

MFD genomför årligen den nationella konferensen Samling för delaktighet, som främst riktar sig till anställda och politiker i kommuner och regioner. Under 2025

hade konferensen fokus på hur kommuner och regioner kan förbättra verksamheter genom att involvera personer med funktionsnedsättning samt hur de kan arbeta mer brottsförebyggande för barn och unga. Konferensen är digital och till årets konferens anmälde sig cirka 1 100 deltagare. I utvärderingen av konferensen svarade 57 procent av 163 respondenter att konferensen i hög grad och 42 procent att den delvis var relevant för dem i deras yrkesroll.

Kunskap på agendan

Ett forum för att sprida kunskap från MFD till kommuner är webbinarieserien Kunskap på agendan för socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård, som anordnas av SKR. Det är ett nytt forum där myndigheter och SKR översiktligt presenterar aktuella och nya kunskapsstöd. MFD har under 2025 deltagit på fem av sex webbinarier och presenterat nya stöd och rapporter av relevans för kommuner.

Nätverk för regioner

Regionerna efterfrågar strukturerade nätverk för strateger för erfarenhetsutbyte. MFD har påbörjat ett arbete med att skapa ett nätverk för regionerna..

9.4. MFD:s arbete med att stödja modellkommunerna

MFD kommer under de kommande åren att arbeta aktivt med att samordna och löpande utveckla stödet till de tio utsedda modellkommunerna. Modellkommunerna utgör ett tvärsnitt av Sveriges kommuner utifrån geografi, invånarantal och mottagarkapacitet. De utmaningar och behov som finns hos alla kommuner delas också av modellkommunerna. En viktig del i uppdraget blir därför att på ett målgruppsanpassat sätt sprida erfarenheter, lärdomar och arbetssätt från modellkommunerna så att dessa kommer alla kommuner till del.

MFD har valt att dela in modellkommunsarbetet i två perioder. Den första perioden genomförs under 2026–2028 och den andra perioden under 2029–2031.

Modellkommunerna ska arbeta inom åtta områden

MFD har i dialog med SKR beslutat att modellkommunerna ska genomföra aktiviteter inom minst två av följande åtta områden:

- Aktiv fritid – att arbeta för att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till kultur-och fritidsaktiviteter.
- Arbete – att främja förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att få och behålla ett arbete.
- Brottsförebyggande arbete – att utveckla stöd och insatser för att förhindra att personer med funktionsnedsättning hamnar i kriminalitet.
- Krisberedskap och civilt försvar – att utveckla beredskapen för att ge stöd till personer med funktionsnedsättning i kris eller krig.

- Jämlik vård och hälsa – att förbättra tillgången till vård och hälsofrämjande insatser för personer med funktionsnedsättning.
- Nya socialtjänstlagen – att utveckla arbetet med omställningen till en mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst i relation till personer med funktionsnedsättning.
- Samhällsplanering – att utforma miljöer på ett sätt som inkluderar personer med funktionsnedsättning.
- Skola – att skapa en skola som är tillgänglig för alla.

Sju av dessa åtta områden sammanfaller med de prioriterade områdena inom den nationella strategin och är därmed också av betydelse för förslaget om en ny handlingsplan. Oavsett vilka områden som kommunerna har valt att arbeta med ska arbetet inkludera mål och indikatorer för systematisk och fortlöpande uppföljning.

MFD kommer att sammanställa och analysera vilka aktörer som berörs av de åtta områden som modellkommunerna har valt att arbeta i. I modellkommunverksamheten kommer MFD och SKR gemensamt kontakta relevanta myndigheter och nationella aktörer för att erbjuda en samordning av stöd. Det kan exempelvis handla om gemensamma kompetenshöjande insatser för modellkommunerna.

Fördelningen av de områden som modellkommunerna[548] har valt att arbeta med framgår av tabell 10.

Tabell 10. Antalet modellkommuner som valt respektive område

Område	Antal modell-kommuner
Aktiv fritid	9
Arbete	8
Nya socialtjänstlagen	6
Samhällsplanering	5
Jämlik vård och hälsa	4
Skola	4
Brottsförebyggande arbete	3
Krisberedskap och civilt försvar	3

[548] Modellkommunerna är: Arvika kommun, Grästorps kommun, Kalix kommun, Kramfors kommun, Lessebo kommun, Lunds kommun, Orust kommun, Stockholms kommun, Umeå kommun, Ulricehamns kommun

Modellkommuner utgör en särskild utvecklingsmiljö

Inom ramen för MFD:s regeringsuppdrag om att stödja kommuner och regioner används modellkommuner som en utvecklingsmiljö. I uppdraget testar och förfinar MFD och SKR tillsammans med kommunerna metoder och arbetssätt för att stärka arbetet med funktionshinderspolitiken, bland annat i att integrera ett funktionshindersperspektiv i styrning och ledning, utveckla arbete med aktiv involvering och samverkan samt insatser för att öka kunskapen om funktionshinderspolitiken. Arbetet följs genom fördjupad återrapportering, fysiska dialogmöten och mikrouppföljning. Det ger kunskap om vad som fungerar, under vilka förutsättningar och varför.

Lärdomarna från modellkommunerna tas vidare till övriga kommuner och regioner

Lärdomarna från modellkommunerna kommer därefter att tas vidare till stöd för utveckling av arbetssätt även hos övriga kommuner och regioner. MFD, SKR och modellkommunerna sprider metoder och arbetssätt genom nätverk, utbildningar, konferenser och utvecklade metodstöd. På så sätt når nya arbetssätt även övriga kommuner och regioner. MFD:s uppföljning av offentliga aktörer kan därefter visa om fler kommuner och regioner stärker funktionshindersperspektivet i styrning och ledning, utvecklar arbetet genom aktiv involvering, förbättrar samverkan och ökar sin kunskap om funktionshinderspolitiken och dess genomförande.

Detta parallella arbetssätt ligger i linje med MFD:s förslag i den nationella handlingsplanen om att stärka uppföljningen, utveckla indikatorer och skapa en mer systematisk och samordnad uppföljning av funktionshinderspolitiken. Genom att kombinera nationell bredd med riktad metodutveckling skapas förutsättningar för stegvisa och mätbara förflyttningar i kommuners och regioners arbete.

Tvärperspektiv ingår i modellkommunernas arbete

Arbetet i modellkommunerna ska också beakta jämställdhet mellan kvinnor och män samt rättigheter för barn och unga, aktiv involvering av och dialog med personer med funktionsnedsättning och de organisationer som företräder dem. Modellkommunerna bör också väga in FN:s rekommendationer till Sverige utifrån de områden de har valt arbeta i.

Modellkommunernas arbete under 2025

Inom ramen för sitt uppdrag har modellkommunerna rapporterat till MFD hur de har använt sitt bidrag under 2025. En sammanfattning av modellkommunernas återrapporteringar redovisas nedan.

Samtliga modellkommuner har genomfört en nulägesanalys och har tagit fram en plan för det fortsatta arbetet 2026–2028. Kommunerna har lagt mycket tid under

hösten 2025 på att kartlägga, analysera och ta fram dessa dokument. Aktiviteter har därför inte påbörjats i någon större omfattning ännu, utan kommer att genomföras i kommunerna under detta och kommande år.

Resultat och insikter av nulägesanalyserna

Modellkommunernas nulägesanalyser visar att det finns goda förutsättningar att utveckla arbetet med funktionshinderspolitiken i kommunerna. Flera kommuner framhåller att det finns engagerade verksamheter och pågående initiativ för att bättre stödja personer med funktionsnedsättning. Samtidigt visar nulägesanalyserna att det i många kommuner finns bristande samsyn och samverkan mellan olika aktörer, både internt och externt. I dialogen med brukare, anhöriga, personal och intresseföreningar framkommer ofta att tillgänglighet, delaktighet och inkludering behöver stärkas mer systematiskt.

Nulägesanalyserna har resulterat i flera viktiga insikter i modellkommunerna. Vikten av samverkan är en genomgående insikt bland kommunerna. En annan insikt som flera kommuner har fått är att kunskap saknas om personer med funktionsnedsättning som inte har kontakt med kommunens verksamheter. Kommunerna ser därför behov av mer strukturerade och tillgängliga former för uppsökande arbete. Ytterligare en insikt är att avsaknaden av strukturer för aktiv involvering av målgruppen begränsar möjligheterna till delaktighet och träffsäkra insatser. Tidig och kontinuerlig involvering av personer med funktionsnedsättning och deras anhöriga ser kommunerna därför som avgörande för att förstå behov och skapa hållbara lösningar.

Integrering av funktionshindersperspektivet i kommunens styrning och ledning

I vilken mån modellkommunerna har integrerat funktionshindersperspektivet i kommunens styrning och ledning ser i nuläget olika ut. I några kommuner är funktionshindersfrågorna väl förankrade i kommunledningen och funktionshindersperspektivet är integrerat i olika styrdokument och på olika nivåer. Andra kommuner har nyligen påbörjat arbetet med att integrera funktionshindersperspektivet i den ordinarie styrning på ett strukturerat och långsiktigt sätt.

Barnrätts- och jämställdhetsperspektiv

Barnrätts- och jämställdhetsperspektivet har på olika sätt beaktats av alla modellkommuner i arbetet med nulägesanalys och plan för det fortsatta arbetet. Analys av insatser i förhållande till barnkonventionens artiklar har genomförts i några kommuner, medan andra har haft dialoger med eller genomfört enkäter riktade till barn och unga med funktionsnedsättning. Flera kommuner har ett pågående jämställdhetsarbete och har genomfört analyser av hur olika insatser påverkar olika kön. Några kommuner uppmärksammar att både barnrätts- och jämställdhetsperspektiven behöver bli tydligare integrerade i styrning och arbetssätt.

Aktiv involvering

Samtliga modellkommuner har involverat målgruppen i framtagandet av nulägesanalys och plan för det fortsatta arbetet. Det har bland annat skett genom dialog, workshops och enkäter riktade till framför allt personer med funktionsnedsättning, deras anhöriga eller olika intresseorganisationer. Flera kommuner lyfter att involveringen av berörda målgrupper har bidragit med värdefulla insikter om behov, hinder och utvecklingsområden

Beaktande av FN:s rekommendationer

Kunskapen om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och de rekommendationer som FN:s kommitté har lämnat till Sverige i genomförandet av konventionen varierar i modellkommunerna. Kommunerna har därmed beaktat rekommendationerna på olika sätt utifrån sina förutsättningar i arbetet med nulägesanalys och plan. Några kommuner har använt FN-kommitténs rekommendationer som vägledning i planering och förankring av insatser under kommande år, medan andra kommuner har påbörjat ett arbete med att höja kunskapen om FN-konventionen på olika nivåer.

Lärande exempel

En del av uppdraget handlar om att via modellkommunerna identifiera och sprida lärande exempel. Under 2025 har modellkommunerna framför allt arbetat med att göra en nulägesanalys och en plan för det fortsatta arbetet. Därför har få lärande exempel tagits fram för spridning under året. Utifrån kommunernas ansökningar och i dialog med dem har MFD ändå kunnat lyfta några modellkommuners arbete som goda exempel. Ulricehamns kommun har deltagit i filmer om styrning och ledning. Stockholms stad, deltog i konferensen Samling för delaktighet och berättade om deras brottsförebyggande arbete. Lunds kommun deltog också på samma konferens där de berättade om sitt funktionhinderspolitiska arbete och tankar om att ha blivit en modellkommun.

Uppföljning av modellkommunernas arbete

Uppföljningen av modellkommunernas arbete består av olika delar:

- Årlig återrapportering från modellkommunerna, med enkätfrågor kopplade till respektive mål och de områden respektive kommun har valt att arbeta inom.
- MFD:s uppföljningsenkät till offentliga aktörer, som används som baslinje och jämförelsematerial för att följa progression över tid.

För att kunna följa kommunernas arbete och identifiera utmaningar, förändringar, lärande och behov av stöd kommer MFD även, bland annat, att genomföra fysiska och digitala uppföljningsträffar och progressdialoger.

Modellkommunerna behöver ansöka om statsbidrag årligen under hela perioden. De ska också vid varje årsskifte redovisa använda medel samt återbetala ej använda medel.

9.5. Samarbete med SKR för ett gemensamt stöd

MFD har fördelat medel till Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, för att stötta genomförandet av uppdraget. En central del i uppdraget är att samarbeta och ta till vara på den erfarenhet och kunskap om kommuner och regioner som SKR har.

En gemensam struktur i samarbetet med SKR

MFD och SKR har gemensamt tagit fram en struktur för hur samarbetet i uppdraget ska fungera. Det innebär exempelvis samarbete kring utformning av ansökan om statsbidrag till modellkommuner, informationsinsatser till kommuner, digitala informationsmöten samt genomgång och bedömning av inkomna ansökningar.

Utöver samarbetet i modellkommunverksamheten identifierar och arbetar MFD och SKR i flera andra aktiviteter riktade till alla kommuner och regioner. SKR och MFD samarbetar exempelvis i omställningen till ny socialtjänstlagstiftning, jämställhetsarbete och utveckling av nyckeltal för uppföljning. De aktiviteter som sker i samverkan kommer förändras och utökas, det finns en kontinuerlig dialog om hur MFD och SKR ska stärka upp varandras arbete för att gemensamt stödja samtliga kommuner och regioner samt mer specifikt även modellkommuner.

I uppdraget finns en styrgrupp bestående av avdelningschef och uppdragsansvarig från MFD samt sektionschef och projektledare från SKR. Styrgruppen fattar centrala beslut för uppdraget och planering samt genomförande sker i arbetsgruppen. Under hösten har MFD tillsammans med SKR haft veckovisa avstämningar, planeringsdagar samt genomfört digitala och fysiska träffar med modellkommunerna. MFD och SKR har även gemensamt spridit information i nätverk och på konferenser och webbinarier.

SKR behöver liksom modellkommunerna ansöka om statsbidrag årligen under hela perioden. De ska också vid varje årsskifte redovisa använda medel samt återbetala ej använda medel.

SKR har gett stöd till kommuner för att nå det funktionshinderspolitiska målet

En viktig del i arbetet är också att SKR kommer att genomföra aktiviteter för kommuner och regioner. SKR anger i sin i återrapportering till MFD att de har genomfört följande aktiviteter utifrån statsbidraget för 2025.

Under 2025 så har SKR bland annat påbörjat arbetet med en webbutbildning som ska öka kunskapen om kognitiva funktionsnedsättningar och hur socialtjänsten kan anpassas efter olika behov.

SKR har också tagit fram checklistor för chefer och medarbetare, som stöd för att integrera jämställdhets-, barnrätts- och funktionsrättsperspektiv i beslut och material.

Därutöver har SKR vidareutvecklat ett webbstöd om samordning av mänskliga rättigheter, som nu omfattar funktionshinderskonventionen och verktyget Prisma. Prisma är ett digitalt verktyg som kopplar samman mänskliga rättigheter, Barnkonventionen, Agenda 2030 och jämställdhetsmål. Det används för att visa hur olika rättighetsbaserade sakområden hänger ihop och förstärker varandra i kommunalt och regionalt arbete.

SKR har även inlett ett arbete med ett ta fram ett kunskapsstöd tillsammans med Rådet för främjande av kommunala analyser. Kunskapsstödet ska ge kommuner bättre statistik och jämförelsemöjligheter kring individinriktat stöd till personer med funktionsnedsättning.

Omställning till ny socialtjänstlag och nationell uppföljning av socialtjänstens omställning (NUSO)

SKR har integrerat ett funktionshinderperspektiv i Lärprocess Framtidens socialtjänst i omställningen till ny socialtjänstlag. Medarbetare från SKR deltar i flera arbetsgrupper som startade hösten 2025. Arbetets syfte är att stärka jämlikhet och jämställdhet inom socialtjänsten. Särskilt fokus ligger på jämlikhet kopplat till funktionshinderområdet.

År 2023 startade NUSO för att undersöka nuläget och förstå hur socialtjänstens arbete förändras över tid, följa resultat av omställningen till ny socialtjänstlag samt för att öka kunskapen om vägen till och resultatet av insatser. NUSO är ett nationellt forsknings- och utvecklingsprojekt vid Karlstads universitet, med stöd av SKR och Föreningen Sveriges socialchefer.

Hösten 2025 finansierade SKR, utöver barn och unga som funnits med från starten, en breddning av NUSO till hela socialtjänsten. Breddningen omfattar skadligt bruk och beroende, ekonomiskt bistånd, våld i nära relation, socialpsykiatri samt funktionshinder för barn och vuxna enligt SoL och LSS. Syftet med breddningen av NUSO är att få bättre kunskap om var personer med funktionsnedsättning finns inom socialtjänsten och vilket stöd de får eller inte får. Breddningen kan också ge viktig kunskap om i vilken omfattning invånare tar del av icke behovsprövade insatser. Projektet ska även belysa skillnader mellan kvinnor, män, flickor och pojkar med funktionsnedsättning. Det är 166 kommuner och stadsdelar som har anmält sig till den nya omgången av NUSO vuxen och funktionshinder. Totalt representerar de deltagande kommunerna 20 av landets 21 län och utgör 7,5 miljoner i invånarantal.

Studien kommer att pågå till hösten 2029 och den första datainsamlingen kommer att ske hösten 2026, genomförandet av studien, inklusive breddningen, är därmed fortfarande under planering.

Barnrätts-, jämställdhetsperspektiv och aktiv involvering

Barnrätts- och jämställdhetsperspektiv har funnits med genom hela SKR:s uppdrag. Perspektiven har integrerats i material som Prisma och checklistor för jämställdhet och jämlikhet. Perspektiven har även stärkts i Lärprocessen och i arbetet med ny socialtjänstlag.

SKR har arbetat med aktiv involvering genom dialog och samverkan med funktionshindersorganisationer och enskilda brukarorganisationer, bland annat med har de inlett dialog med Funktionsrätt Sverige, FUB och Attention.

9.6. Vidareutvecklad uppföljning av verksamhet och resultat

MFD:s har utformat en systematik för den fortsatta uppföljningen av kommunernas och regionernas arbete med funktionshindersperspektivet där myndighetens uppföljning av offentliga aktörer kompletteras med en särskild uppföljning av modellkommunernas arbete till stöd för ett fortsatt effektivt utvecklingsarbete. Myndighetens analyser visar att det finns betydande utmaningar i uppföljningen på den kommunala och regionala nivån, där bland annat arbetet med att följa upp levnadsvillkor utifrån regional och kommunal nivå behöver förbättras.

Genom MFD:s uppföljning av offentliga aktörer analyseras utvecklingen av arbetet med funktionshinderpolitiken i kommuner

I den senaste undersökningen inom ramen för MFD:s uppföljning av offentliga aktörer svarade 184 kommuner, vilket inkluderade samtliga modellkommuner, och 18 regioner. Genom undersökningen följer MFD bland annat förekomst av styrdokument och mål, om målen följs upp, om kunskapshöjande insatser genomförs samt hur aktiv involvering och samverkan används. Uppföljningen fungerar som en basplatta för att mäta progression över tid och ger en samlad lägesbild. MFD har också ett pågående arbete som handlar om att utveckla uppföljning om levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning i kommuner och regioner.

Olika utmaningar i arbetet med uppföljning och indikatorer

MFD:s uppföljning visar att kommuner och regioner har mycket olika förutsättningar och har kommit olika långt i arbetet med att följa upp funktionshinderspolitiken. Det är viktigt att kunna följa arbetet med funktionshinderspolitiken på flera nivåer. Det innebär att följa utvecklingen, dels

på övergripande nivå i förhållande till målsättningar för funktionshinderspolitiken, dels på verksamhetsnivå i förhållande till de insatser som varje kommun och region ansvarar för.

Det finns olika utmaningar för både kommuner och regioner. Det finns utmaningar med att bryta ned målsättningarna till tydliga indikatorer och det finns ofta osäkerheter kring vilka indikatorer som bör användas för att följa upp arbetet. Kommunerna och regionerna upplever att det är svårt att identifiera relevanta indikatorer för att dokumentera framsteg i arbetet. I vissa fall kan det också finnas bristande kapacitet för uppföljning.[549]

En utmaning enligt flera kommuner är att fånga upp det arbete som görs på operativ nivå i kommunerna. Inom verksamheterna bedrivs många gånger ett gediget arbete som inte följs upp på strategisk nivå, vilket leder till att arbetssätt och förhållningssätt tenderar att bli personbundna.

En annan utmaning kopplat till uppföljningen är att funktionshinderpolitiken utgör ett brett och komplext område. Målgruppernas behov sträcker sig ofta över flera förvaltningar inom en kommun. Det innebär för vissa kommuner svårigheter att veta var man ska börja och hur arbetet ska systematiseras, utvecklas och följas upp.[550]

Funktionshinderpolitiska frågor är breda till sin karaktär och det finns inte alltid ett tydligt ägande av frågorna i vissa kommuner och regioner, vilket i sin tur leder till otydlighet gällande såväl styrning som uppföljning av arbetet. Utifrån detta finns en stor efterfrågan från kommunerna om stöd för att systematisera uppföljningsarbetet, i form av vägledning, utbildning och goda exempel.[551]

Även regionerna uppger generellt att de saknar indikatorer och en tydlig modell för att följa upp funktionshinderspolitiken. Det saknas också samsyn om vad den regionala uppföljningen ska omfatta och var och hur resultaten kan användas inom organisationen. Många regioner anger också att de saknar analyskapacitet för funktionshindersperspektivet och det råder osäkerhet om hur resultatet av en uppföljning konkret kan användas för verksamhetsutveckling som kommer medborgare till del. Ett uttryckt och återkommande behov från regionernas sida gäller stöd för erfarenhetsutbyte kring uppföljning och analys. Flera regioner har

---

[549] Länsstyrelserna och Sweco (2023). *Funktionshinderspolitiken – Så arbetar kommuner och regioner 2023*.

[550] Länsstyrelserna och Sweco (2023). Funktionshinderspolitiken – Så arbetar kommuner och regioner 2023.

[551] Länsstyrelserna och Sweco (2023). Funktionshinderspolitiken – Så arbetar kommuner och regioner 2023.

också önskat att få stöd i att utarbeta uppföljningsmodeller och stöd kring analys, användning och återkoppling av resultat.

Möjligheterna att redovisa levnadsvillkor utifrån regional och kommunal nivå behöver förbättras

MFD ser också att det generellt finns behov av att stärka arbetet med att följa utvecklingen i kommuner och regioner för att på ett bättre sätt än idag kunna redogöra för och följa utvecklingen av levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning. Utifrån detta avser MFD att initiera ett utvecklingsarbete under handlingsplansperioden för att stärka uppföljningen av levnadsvillkor. Arbetet kan bland annat innebära att se över hur kommuners och regioners statistik bättre kan användas i den nationella uppföljningen, utveckla analys av effekterna ytterligare i förhållande till funktionshinderspolitiken och att utveckla kvalitativa delar av uppföljningen.

Referenslista

Altinget. Debatt. *Regeringen måste säkra att hjälpmedel och rehabilitering blir en del av beredskapen.* https://www.altinget.se/artikel/regeringen-maaste-sakra-att-hjalpmedel-och-rehabilitering-blir-del-av-beredskapen (Hämtad 2026-01-29).

Arbetsförmedlingen (2024). *Identifiering och bedömning av arbetssökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga*. Återrapport år 2024. Af-2024/0070 9698.

Autism Sverige (2024). *Hälso- och sjukvårdsrapport 2024.*

Autism Sverige (2025). *En trygg och meningsfull skola för alla.* Skolrapport 2025.

Arbetsmarknadsdepartementet (2022). *Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige.* Regeringsbeslut (2022-12-22), diarienummer: A2022/01642.

Barnombudsmannen (2025). *Ni måste hinna före. Barn och ungas berättelser om att vara frihetsberövad.*

Beauchaine, T. P., Ben-David, I., & Bos, M. (2020). *ADHD, financial distress, and suicide in adulthood: A population study.* Science Advances, 6(40), eaba1551.

Begripsam (2024). *Svenskarna med funktionsnedsättning och internet 2023.* SMOFI.

Begripsam (2024). *Trygghet och säkerhet på internet.* Specialrapport.

Betänkande 2017/18: SoU5. *Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken.* Socialdepartementet.

Boverket. *Boendeformer för personer med funktionsnedsättning.* https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/bostadsmarknaden/bostadsmarknadsenkaten/olika-grupper/funktionsnedsattning/boendeformer/ (Hämtad 2025-10-16).

Boverket. *Iakttagelser BME.* https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/bostadsmarknaden/bostadsmarknadsenkaten/iakttagelser-bme/ (Hämtad 2025-11-05).

Boverket. *Kommunal planering.* https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/kommunal-planering/ (Hämtad 2025-10-31).

Boverket. *Personer med funktionsnedsättning.* https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/bostadsmarknaden

/bostadsmarknadsenkaten/olika-grupper/funktionsnedsattning/ (Hämtad 2025-10-16).

Boverket. *Tillgänglighet.* https://www.boverket.se/sv/byggande/tillganglighet--bostadsutformning/tillganglighet/ (Hämtad 2025-11-07).

Boverket. *Tillgänglighetsinventeringar.* https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/bostadsmarknaden/bostadsmarknadsenkaten/olika-grupper/funktionsnedsattning/inventering-tillganglighet/ (Hämtad 2025-10-16).

Boverket (2025). *Bostadsanpassningsbidragen 2024.* Rapport 2024:16.

Centrum för idrottsforskning (2025). *Idrott för personer med funktionsnedsättning. Uppföljning av funktionshinderspolitiken inom idrottsområdet 2024.*

Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet (2025). *Vi kan bidra när det krisar. Enkätundersökning om krisberedskap bland personer med nedsatt rörelseförmåga.*

Diskrimineringsombudsmannen. *Diskriminering inom varor, tjänster och bostäder.* https://www.do.se/jobbet-skolan-samhallet/diskriminering-inom-fler-samhallsomraden/diskriminering-varor-tjanster-bostader (Hämtad 2025-12-13).

Diskrimineringsombudsmannen (2025). *Statistik över anmälningar som inkom till Diskrimineringsombudsmannen 2015–2024.* Rapport 2025:1.

Ecpat Sverige (2025). *Det känns som om jag redan förstört mitt liv på grund av en bild. En rapport om barns utsatthet för sexualbrott i digitala miljöer.*

Ecpat Sverige (2025). *Ett hemskt men också ett underbart ställe. En rapport om sexuell utsatthet på nätet bland barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.*

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1183 av den 11 april 2024 om ändring av förordning (EU) nr 910/2014 vad gäller inrättandet av ett europeiskt ramverk för digital identitet.

Finansdepartementet (2025). *Sveriges digitaliseringsstrategi 2025–2030.*

Folkbildningsrådet. *Nytt system för stödinsatser ska öka likvärdigheten i folkhögskolan.* https://folkbildningsradet.se/aktuellt-och-projekt/nyheter/nyhetsarkiv-2025/nytt-system-for-stodinsatser-ska-oka-likvardigheten-i-folkhogskolan/ (Hämtad 2026-01-15).

Folkbildningsrådet (2025). *Folkbildningens betydelse för samhället 2024.* Stockholm.

Folkbildningsrådet, Studieförbunden, Svensk biblioteksförening (2025). *Vid vägs ände. Hur nedskärningar för folkbibliotek och studieförbund påverkar kulturens infrastruktur.*

Folkhälsomyndigheten. *Fysisk aktivitet för personer med intellektuell funktionsnedsättning.*https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/dd566eefa2b6406d8412ab31d3581aa1/fysisk-aktivitet-personer-intellektuell-funktionsnedsattning.pdf (Hämtad 2026-01-13).

Folkhälsomyndigheten (2020). *Nationella Folkhälsoenkäten 2020: Hälsa på lika villkor.*

Folkhälsomyndigheten (2022). *Nationella Folkhälsoenkäten 2022: Hälsa på lika villkor.*

Folkhälsomyndigheten (2023). *Barn med funktionsnedsättning – livsvillkor, levnadsvanor och hälsa. Resultat från studien Skolbarns hälsovanor 2021/22.*

Folkhälsomyndigheten (2024). *Nationella Folkhälsoenkäten 2024: Hälsa på lika villkor.*

Folkhälsomyndigheten (2025). *Underlag till nationell strategi för att förebygga och motverka ofrivillig ensamhet. Slutredovisning av regeringsuppdrag.*

Forte (2024). *”Vi vill alla samma sak, men gör saker på olika sätt”. Kunskapsöversikt om insatser för unga med psykisk ohälsa och funktionsnedsättning som varken arbetar eller studerar.*

Funktionsrätt Sverige. *Funktionsrättsriksdagen om fritid och hälsa: ”Otydliga regler stoppar ideellt engagemang* https://funktionsratt.se/nyheter/funktionsrattsriksdagen-om-fritid-och-halsa-otydliga-regler-stoppar-ideellt-engagemang/ (Hämtad 2025-12-16).

Funktionsrätt Sverige. *Kritik när Fritidskortet införs: "Barn med funktionsnedsättning har sämre förutsättningar att vara med"* https://funktionsratt.se/nyheter/kritik-nar-fritidskortet-infors-barn-med-funktionsnedsattning-har-samre-forutsattningar-att-vara-med/ (Hämtad 2025-12-16).

Funktionsrätt Sverige (2019). *Respekt för rättigheter?*
Funktionsrätt Sverige (2025). *Remissvar: Digital delaktighet på lika villkor – En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS (SOU 2025:39).*

Funktionsrätt Sverige (2025). *Respekt för funktionsrätt. Uppföljning av rekommendationer från FN:s funktionsrättskommitté om genomförande av konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2025.*

Försvarsdepartementet. *Starkare skydd för Sveriges befolkning.* https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2026/01/starkare-skydd-for-sveriges-befolkning/ (Hämtad 2026-01-29).

Försvarsdepartementet (2026). *Ett starkare skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap.* Lagrådsremiss. Regeringen.

Försäkringskassan. *Antal personer som har fått bilstöd.* https://www.forsakringskassan.se/statistik-och-analys/statistikdatabas#!/fn/bil-mottagare-lan/BILAntalMottagareBeloppAld (Hämtad 2025-12-02).

Försäkringskassan. *Köpa eller anpassa bil för vuxen.* https://www.forsakringskassan.se/privatperson/vuxen-med-funktionsnedsattning/kopa-eller-anpassa-bil-for-vuxen (Hämtad 2025-12-08).

Försäkringskassan (2025). *Indikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättningen.*

Generation PEP (2025). *Hälsohinder för barn med intellektuell funktionsnedsättning.*

Göteborgs-Posten. *Sveriges beredskap vid krig måste inkludera även funktionshindrade.* https://www.gp.se/debatt/sveriges-beredskap-vid-krig-maste-inkludera-aven-funktionshindrade.7c4ee198-83c2-4b6c-ab55-0ad0aa5481fe (Hämtad 2026-01-29).

Göteborgs universitet (2025). Åsa Borgström. *Uppkopplad mot omvärlden. Om unga med intellektuell funktionsnedsättning och deras erfarenheter av sociala aktiviteter på internet.*

Handikapporganisationernas Nordiska Råd (2025). *Bristande inkludering i den nordiska krisberedskapen.*

HejaOlika.se *Chockbesked om nya lagen: Inga tillgänglighetskrav för skyddsrum.* https://hejaolika.se/artikel/ny-lag-1-juni-inga-tillganglighetskrav-for-skyddsrum/ (Hämtad 2026-01-29).

HejaOlika.se *Föreskrifter för LSS-boenden kan skärpas – översyn pågår.* https://hejaolika.se/artikel/foreskrifter-for-lss-boenden-revideras-kan-skarpas/ (Hämtad 2025-12-04).

HejaOlika.se *Ministern försvarar ny skyddsrumslag: Vi säkerställer skydd på olika sätt.* https://hejaolika.se/artikel/ministern-forsvarar-skyddsrumslag-vi-sakerstaller-skydd-pa-olika-satt/ (Hämtad 2026-01-29).

Inspektionen för socialförsäkringen (2022). *Utvecklingen av socialförsäkringsförmånen under de senaste 30 åren.* Rapport 2022:2.

Institutet för mänskliga rättigheter (2024). *Kompletterande information till FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning.*

Institutet för mänskliga rättigheter (2025). *Låsta statliga ungdomshem – vår tids institutioner för barn och unga med funktionsnedsättning?*

Internetstiftelsen (2025). *Svenskarna och internet 2025.*

Jämställdhetsmyndigheten (2025). *Ett inneboende jämställdhetsproblem. Om ekonomisk jämställdhet på bostadsmarknaden.* 2025:17.

Kolada (2025). Brukarbedömning funktionsnedsättning. https://www.kolada.se/verktyg/jamforaren/?focus=2328&report=93286&row=gender (Hämtad 2025-12-10).

Kommittédirektiv 2025:40. *Effektivare åtgärder mot välfärdsbrott och ökad förutsebarhet inom personlig assistans.* Socialdepartementet.

Kommittédirektiv 2025:93. *Nya utbildningsvägar och fler möjligheter till behörighet att undervisa inom det specialpedagogiska området*. Utbildningsdepartementet.

Kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning (2024). *Sammanfattande kommentarer avseende Sveriges kombinerade andra och tredje periodiska rapport*. Svensk översättning av Myndigheten för delaktighet. Artikelnummer 2024:17.

Konsumentverket (2025). *Konsumentstöd med utmaningar.*

Konsumentverket (2025). *Telefonförsäljning – en oönskad, olämplig och djupt problematisk affärsmetod.*

Konsumentverket (2025). *Telefonförsäljning. Interna data och resultat från kvantitativa undersökningar.*

Konsumentverket (2026). *Faktablad om adhd och privatekonomi. Kommande publicering.*

Kulturrådet. *Bidrag till kulturskolorna för Fritidskortet* https://www.kulturradet.se/nyheter/2025/bidrag-till-kulturskolorna-for-fritidskortet/ (Hämtad 2025-12-16).

Kulturrådet. *Kulturinstitutioner.* https://www.kulturradet.se/i-fokus/tillgangligt-kulturliv/vart-uppdrag/kulturinstitutioner/ (Hämtad 2025-12-15).

Kulturrådet. *Kulturskolecentrum*. https://www.kulturradet.se/i-fokus/barn-och-unga/kulturskolecentrum/ (Hämtad 2025-12-15).

Kulturrådet. *Tillgängligt kulturliv*. https://www.kulturradet.se/i-fokus/tillgangligt-kulturliv/ (Hämtad 2025-12-15).

Kulturrådet (2025). *Statistik kulturskolan 2021–2024: Deltagare i kulturskolan.*

Kungliga biblioteket (2025). *Bibliotek 2024. Sveriges offentligt finansierade bibliotek.*

Länsstyrelserna och Sweco (2023). *Funktionshinderspolitiken – Så arbetar kommuner och regioner 2023.*

Länsstyrelserna (2025). *Bevakning av grundläggande betaltjänster 2025.* Diarienummer:10447–2025

Lunds tekniska högskola. *Ny licentiatuppsats: Allas perspektiv viktiga i krisberedskapen.* https://www.design.lth.se/article/ny-licentiatuppsats-allas-perspektiv-viktiga-i-krisberedskapen/ (Hämtad 2026-01-29).

Marie Cederschiöld Högskola (2025). *Leder individuella stöd till delaktighet? Om process- och resultatdelaktighet för personer med omfattande funktionsnedsättningar med LSS-insatser.*

Mediemyndigheten (2024). *Mellan gemenskap och utsatthet.* Diarienummer: 24/00269.

Mediemyndigheten (2025). *Årsredovisning 2024.*

MGS Väst (2025). *Bolag som brottsverktyg i assistansbranschen.*

Myndigheten för arbetsmiljökunskap (2025). *Funktionsnedsättning och arbetsmiljö.* Kunskapssammanställning 2025:1.

Myndigheten för civilt försvar. *Det civila beredskapssystemet.* https://www.mcf.se/sv/amnesomraden/beredskap-for-kris-och-krig/beredskapssystemet/det-civila-beredskapssystemet/ (Hämtad 2026-01-29).

Myndigheten för civilt försvar. *The PreparEU Pilot Project. Recommendations for coordinated and inclusive actions to enhance population resilience across the EU.*

Myndigheten för civilt försvar. *Vi bidrar till en stärkt beredskapskultur inom EU.* https://www.mcf.se/sv/aktuellt/nyheter/2025/oktober/msb-bidrar-till-en-starkt-beredskapskultur-inom-eu/ (Hämtad 2026-01-29).

Myndigheten för delaktighet. *Minnesanteckningar från möte med funktionshindersrådet i mars 2025* https://www.mfd.se/contentassets/ed1666f6fd2e4f6c8e21d9ad820bab08/funktionshindersradet_ma__250306.pdf (Hämtad 2025-12-12).

Myndigheten för delaktighet. *Aktiv fritid – varför och hur?* https://www.mfd.se/samhallsomraden/kultur-och-fritid/aktiv-fritid-varfor-och-hur/ (Hämtad 2015-12-15).

Myndigheten för delaktighet (2020). *Aktiv fritid.*

Myndigheten för delaktighet (2023). Undersökningspanelen Rivkraft, enkätundersökning nummer 40.

Myndigheten för delaktighet (2023). Undersökningspanelen Rivkraft, enkätundersökning nummer 42.

Myndigheten för delaktighet (2023). *Våld mot personer med funktionsnedsättning. Om utsatthet och förekomst av våld.*

Myndigheten för delaktighet (2023). *Yttrande över betänkandet Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap (SOU 2022:57).*

Myndigheten för delaktighet (2024). *Sammanfattande kommentarer avseende Sveriges kombinerade andra och tredje periodiska rapport.*

Myndigheten för delaktighet (2024). Undersökningspanelen Rivkraft, enkätundersökning nummer 44.

Myndigheten för delaktighet (2024). Undersökningspanelen Rivkraft, enkätundersökning nummer 46.

Myndigheten för delaktighet (2024). Undersökningspanelen Rivkraft, enkätundersökning nummer 47.

Myndigheten för delaktighet (2025). Behovsanalys - enkät till de strategiska myndigheterna under 2025.

Myndigheten för delaktighet (2025) *Brottsförebyggande arbete för barn och unga med funktionsnedsättning.*

Myndigheten för delaktighet (2025). *Hedersrelaterat våld och förtryck mot personer med funktionsnedsättning.*

Myndigheten för delaktighet (2025). *Hälsa hos elever på komvux som anpassad utbildning. En intervjustudie i klarspråk.* Stockholm. Artikelnummer 2025:14.

Myndigheten för delaktighet (2025). *Krisberedskap för alla. Om kommunal krisberedskap för personer med funktionsnedsättning.*

Myndigheten för delaktighet (2025). *När delaktighet blir verklighet – Förslag till nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken 2026–2031*. Rapport 2025:24. Stockholm.

Myndigheten för delaktighet (2025). *När elever med funktionsnedsättning utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.*

Myndigheten för delaktighet (2025). *När elever med funktionsnedsättning utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Erfarenheter och arbetssätt inom skolan.* Rapport 2025:20.

Myndigheten för delaktighet (2025) *Om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) och funktionsnedsättning.*

Myndigheten för delaktighet (2025). Remissvar: *Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig. (SOU 2024:65).*

Myndigheten för delaktighet (2025). *Skyddad på egna villkor. En intervjustudie om kvalitet i skyddat boende för våldsutsatta personer med funktionsnedsättning.*

Myndigheten för delaktighet (2025). *Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024*. Artikelnummer 2025:12

Myndigheten för delaktighet (2025). Undersökningspanelen Rivkraft med bildstöd, enkätundersökning nummer 01.

Myndigheten för delaktighet (2025). *Yttrande över betänkandet Digital teknik på lika villkor – En reglering för socialtjänsten och verksamheter enligt LSS (SOU 2025:39).*

Myndigheten för delaktighet (2026). *Resultat från uppföljning av kommuner 2025.*

Myndigheten för delaktighet (2026). *Resultat från uppföljning av regioner 2025.*

Myndigheten för delaktighet (2026). *Resultat från uppföljning av myndigheter 2025.*

Myndigheten för delaktighet (2026). *Slutredovisning av uppdraget att informera och inhämta synpunkter om FN-kommitténs rekommendationer till Sverige.*

Myndigheten för delaktighet (2026). *Återrapportering av strategiska myndigheter för 2025.*

Myndigheten för delaktighet (2026). Undersökningspanelen Rivkraft, enkätundersökning nummer 49.

Myndigheten för delaktighet (2026). Undersökningspanelen Rivkraft, enkätundersökning nummer 51.

Myndigheten för digital förvaltning (2024-10-16). *Webbtillgänglighetsdirektivet* https://www.digg.se/kunskap-och-stod/eu-rattsakter/webbtillganglighetsdirektivet (Hämtad 2025-12-15).

Myndigheten för digital förvaltning (2025). *Övervakning av digital offentlig service i Sverige 2022-2024.*

Myndigheten för tillgängliga medier. *Forskare om inkluderande beredskap.* https://www.mtm.se/nyheter/forskaren-om-inkluderande-krisberedskap/ (Hämtad 2026-01-29).

Myndigheten för tillgängliga medier (2025). *Robust, rättssäkert och likvärdigt - Återrapportering av regeringsuppdrag om studenters tillgång till anpassad kurslitteratur.* Rapport 2025/91. Malmö.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor *Öppen fritidsverksamhet* https://www.mucf.se/oppen-fritidsverksamhet (Hämtad 2025-11-16).

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2025). *En fördjupad bild av ungas bostadssituation i Sverige*. 2025:2.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2025). *Kartläggning av den öppna fritidsverksamheten.*

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2025). *Pojkar och unga män i utanförskap – ett samhällsansvar Särskild analys om pojkar och unga män som varken arbetar eller studerar.* Diarienummer 0772/25.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2025). *Skolval i samband med val till Europaparlamentet 2024.*

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2025). *Så tycker unga 2025-Arbete och utbildning.* Ängelholm.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2025). *Unga med funktionsnedsättning – en lägesbeskrivning av deltagande och förutsättningar inom områdena kultur och fritid samt demokratisk delaktighet.*

Myndigheten för yrkeshögskolan. *Särskilt pedagogiskt stöd (SPS).* https://fragor.myh.se/guide/ua-admin-sps (Hämtad 2025-12-12.)

Myndigheten för yrkeshögskolan (2025). *Årsredovisning 2024.* Diarienummer: MYH 2024:2361. Västerås.

Müller, L. (2023). *Bridging the Gaps: Realising Human Diversity in the Built Environment through Universal Design*. Certec, Lund University.

M. Molin (2025) *Recension, Sociologisk Forskning 2025, R. Tiefenbacher.*

Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället. *Dokumentation: Förslag till åtgärder i en handlingsplan för funktionshinderspolitiken.* https://www.nodsverige.se/wp-content/uploads/2025/07/pdf_slutgiltig_dokumentation-dialog-maj-2025.pdf (Hämtad 2025-12-05).

Novus. *Upplevelser av förpackningar för dagligvaror.* https://www.mynewsdesk.com/se/reumatikerforbundet/documents/novusundersoekning-foerpackningar-dot-pdf-448822 (Hämtad 2026-01-29).

Osvalder, A., Stark. E och Aryana, B., Borell, J., Stjernholm, L., Magnusson, C., Rassmus-Grön, K. (2025). *Från passiv mottagare till aktiv resurs i krishanteringssystemet. Att inkludera kunskap och erfarenheter från personer med funktionsnedsättningar i förebyggande och hantering av kriser.*

O. Segnestam Larsson, M. Tideman (2024). *Kommunala riktlinjer för LSS-insatser – en uppföljning.* Arbetsrapportserie Nr 105. Marie Cederschiöld Högskola.

Polismyndigheten. *Hälften av granskade assistansbolag kopplas till organiserad brottslighet* https://polisen.se/aktuellt/nyheter/nationell/2025/december/ny-sidahalften-av-granskade-assistansbolag-kopplas-till-organiserad-brottslighet/ (Hämtad 2025-12-09).

Post- och telestyrelsen. *Lagen om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet* | *https://pts.se/digital-inkludering/lagen-om-vissa-produkters-och-tjansters-tillganglighet/* (Hämtad 2025-01-27.)

Post- och telestyrelsen (2024). *Insatser för ökad digital inkludering och användande av digitala tjänster.* Rapportnummer PTS-ER-2024:32.

Post- och telestyrelsen (2025). *Ansvarsfull digital omställning. PTS bidrag inför ny handlingsplan för den nationella funktionshinderspolitiken.*

Post- och telestyrelsen (2025). *Lägesbild för digital inkludering. En uppföljning av arbetet med digital inkludering.* Rapportnummer PTS-ER-2025:18.

Proposition 1999/2000:79. *Från patient till medborgare - en nationell handlingsplan för handikappolitiken.* Socialdepartementet.

Proposition 2016/17:188. *Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken.* Socialdepartementet.

Proposition 2025/26:1. Utgiftsområde 10. *Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.*

Regeringen. *Färdplan för de offentliga affärerna 2025–2030.* https://www.regeringen.se/contentassets/7ef58f17c4a14a6eb2ccd9b0ea5e4e84/fardplan-for-de-offentliga-affarerna-20252030.pdf (Hämtad 2026-01-28).

Regeringen. *Kriminellas utnyttjande av personer med stöd enligt LSS ska kartläggas.* https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/06/kriminellas-utnyttjande-av-personer-med-stod-enligt-lss-ska-kartlaggas/ (Hämtad 2025-12-09).

Regeringen. *Regeringens mål för konsumentpolitiken.* *https://www.regeringen.se/regeringens-politik/konsumentpolitik/mal-for-konsumentpolitiken/* (Hämtad 2026-01-28.)

Regeringen. *Uppdrag att analysera rätten till sjuk- och aktivitetsersättning vid ideella åtaganden. Uppdrag att analysera rätten till sjuk- och aktivitetsersättning vid ideella åtaganden* https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/07/uppdrag-att-analysera-ratten-till-sjuk--och-aktivitetsersattning-vid-ideella-ataganden/ (Hämtad 2025-12-16).

Regeringen (2021). *Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031* (S2021/06595).

Regeringen (2025). *Lagrådsremiss: Ett ställföreträdarskap att lita på.*

Regeringen (2025). *Nu blir det enklare för personer med ADHD att få körkortstillstånd.* Pressmeddelande 2025-09-30.

Regeringen (2025). *Skolbarns hälsovanor i anpassad skola*. Pressmeddelande 2025-12-18.

Regeringen (2025). *Uppdrag till Myndigheten för delaktighet att stödja kommuner och regioner i genomförandet av funktionshinderspolitiken* (S2025/00795).

Regeringen (2025). *Ändring av uppdrag att följa upp funktionshinderspolitiken 2021–2031 utifrån det nationella målet för funktionshinderspolitiken* S2025/01367.

Regeringen (2025-12-19). *Uppdrag till Socialstyrelsen och Statens skolverk att fortsatt stödja, kartlägga och följa upp skolsociala team.* Diarienummer: S2025/02169. Socialdepartementet.

Regleringsbrev för budgetåren 2018 och 2021 avseende Myndigheten för delaktighet, (S2017/07302 och S2020/09593).

Reumatikerförbundet. *Behovet av lättöppnade förpackningar*. https://reumatiker.se/easy-to-use/behovet-av-lattoppnade-forpackningar (Hämtad 2025-06-30).

Reumatikerförbundet (2024). *Förpackningar kan innebära akut fara*. https://reumatiker.se/blogg/forpackningar-kan-innebara-akut-fara (Hämtad 2025-06-30).

Reumatikerförbundet (2024). *Öppen medlemsenkät.* https://www.mynewsdesk.com/se/reumatikerforbundet/pressreleases/ny-enkaet-visar-att-maanga-har-svaart-att-oeppna-laekemedelsfoerpackningar-3350488 (Hämtad 2026-01-28).

Reumatikerförbundet (2025). *Reumatikerförbundet lanserar märkning för lätthanterliga produkter.* https://reumatiker.se/blogg/reumatikerforbundet-lanserar-markning-for-latthanterliga-produkter (Hämtad 2026-01-26).

Riksförbundet Attention (2025). *Arbetsmarknadsenkät 2024.*

Riksförbundet Attention (2025). *”Jag försöker att bara överleva skoldagen”.* Skolrapport 2025.

Riksförbundet Attention (2025). *”Jag orkar inte”. En rapport om social samvaro och ofrivillig ensamhet hos vuxna personer med NPF.*

Riksförbundet DHB (2025). *Mellan två världar.* Utgiven med stöd från Allmänna Arvsfonden (2025).

Riksförbundet FUB (2025) *Brister och möjligheter i LSS-bostad. Resultatet av en enkät till anhöriga och ställföreträdare om bostad enligt LSS.*

Riksrevisionen (2024). *SiS särskilda ungdomshem – brister i statens tvångsvård av barn och unga.*

Riksrevisionen (2025). *Arbetsförmedlingens stöd till personer med funktionsnedsättning.* Diarienummer: 2023/1311.

Riksrevisionen (2026) *LSS – ett kommunalt uppdrag under statens styrning och kontroll.*

R. Tiefenbacher (2025). *A space away from the ableist gaze? Linköpings universitet.*

Skolverket. *Extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram*. https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/extra-anpassningar-sarskilt-stod-och-atgardsprogram (Hämtad 2025-12-12).

Skolverket (2024). *Pedagogisk personal i skola och vuxenutbildning läsåret 2023/24.* Diarienummer: 2025:185. Solna.

Skolverket (2025). *Elever i anpassade grundskolan – läsåret 2024/25.* Diarienummer: 2024:1522. Solna.

Skolverket (2025). *Grundskolors arbete för en tillgänglig lärmiljö för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Enkätstudie till rektorer och huvudmän*. Solna. Rapport 2025:1.

Skolverket (2025). *Statistik om särskilt stöd i grundskolan 2024/25.* Stockholm. (Hämtad 2025-12-12.)

Skolverket (2025). *Uppföljning av elever med funktionsnedsättning - Förslag på samkörning av Socialstyrelsens patientregister med Skolverkets individregister.* Diarienummer: 2025:477. Stockholm.

Socialdepartementet (2021). *Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031*. Regeringsbeslut (2021-09-23), diarienummer: S2019/02213 och S2021/06595.

Socialdepartementet (2021). *Uppdrag att ge stöd vid uppföljning av funktionshinderspolitiken.* Regeringsbeslut (2021-09-23), diarienummer: S2021/06596.

Socialstyrelsen. *Nya regler från 2026: Hälso- och sjukvårdens beredskap stärks vid kris och krig.* https://www.socialstyrelsen.se/aktuellt/nya-regler-fran-2026-halso--och-sjukvardens-beredskap-starks-vid-kris-och-krig/ (Hämtad 2026-01-29).

Socialstyrelsen (2025). *E-hälsa och väldfärdsteknik i kommunerna 2025.* Artikelnummer: 2025-5-9625.

Socialstyrelsen (2025). *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning*. Lägesrapport 2025. Artikelnummer: 2025-4-9527.

Socialstyrelsen (2025). *Stora skillnader i kommunernas avgifter för äldreomsorg - Socialstyrelsen* https://www.socialstyrelsen.se/om-socialstyrelsen/pressrum/press/stora-skillnader-i-kommunernas-avgifter-for-aldreomsorg/ (Hämtad 2026-02-09).

Socialstyrelsen (2025). *Öppna jämförelser 2025 – Krisberedskap. Artikelnummer:2025-9-9732.*

SOU 2021:36. *Gode män och förvaltare – en översyn.*

SOU 2023:95. *Uppföljning för utveckling– ett hållbart system för samlad kunskap om villkoren för barn och elever med funktionsnedsättning i förskola och skola.* Utbildningsdepartementet.

SOU 2025:39. *Digital teknik på lika villkor. En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS.* Socialdepartementet.

SOU 2025:44. *Förbättrat stöd i skolan. Delbetänkande av Utredningen om en förbättrad elevhälsa.* Utbildningsdepartementet. Stockholm.

SOU 2025:113. *En förbättrad elevhälsa. Slutbetänkande av Utredningen om en förbättrad elevhälsa.* Utbildningsdepartementet. Stockholm.

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (2024). *Vård för personer som utsatts för sexuellt våld.*

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (2025). *Beteendeinriktade insatser inom vård, omsorg och socialtjänst för att öka fysisk aktivitet. En kartläggning och förslag till nya kunskapsunderlag.*

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (2025). *Olycksrisk och körförmåga i trafik hos personer med adhd, autismspektrumtillstånd och likartade tillstånd.* Underlag till Transportstyrelsen.

Statens institutionsstyrelse. *Sluten ungdomsvård – LSU*. https://www.stat-inst.se/var-verksamhet/sluten-ungdomsvard-lsu/ (Hämtad 2026-01-09).

Statens institutionsstyrelse (2025). *Psykiatriska vårdbehov bland barn och ungdomar inom SiS.*

Statistiska centralbyrån. *Deltagare med behörighet till eftergymnasiala studier från folkhögskolans allmänna kurser, varav andel som läst vidare på högskolan efter kön, ålder, nationell bakgrund och funktionsnedsättning. Behörighetsår 2013–2023.* https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__UF__UF0601__UF0601B/UF0601T07/ (Hämtad 2026-01-29).

Statistiska centralbyrån (2023). *Deltagandet i de allmänna valen 2022.*

Statistiska centralbyrån (2023). *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2022*.

Statistiska centralbyrån (2024). *Ny design för Undersökningarna av barns levnadsförhållanden 2023. Metodförändringar, statistiska resultat m.m.*

Statistiska centralbyrån (2024). *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2023*.

Statistiska centralbyrån (2024). *Undersökningarna av barns levnadsförhållanden 2023.*

Statistiska centralbyrån (2025). *Analys om ej sysselsatta personer med funktionsnedsättning 2023*.

Statistiska centralbyrån (2025). *Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2024*.

Statistiska centralbyrån (2025). *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) 2024*.

Stiftelsen Allmänna Barnahuset (2025). *Unga, utsatta, osynliga. En pilotstudie om våld mot barn och unga med intellektuell funktionsnedsättning.*

Stjernholm, L. (2024). *Inclusive preparedness. Intellectual disability and disaster risk reduction. Licentiatuppsats vid Certec – Rehabiliteringsteknik och Design*. Lunds Universitet/Lunds tekniska högskola.

Stockholms universitet (2025). *Studentstatistik, Riktat pedagogiskt stöd.* https://www.su.se/download/18.7e68021a19a0f6db348175e2/1762509985328/F%C3%B6r%20webben,%20Studentstatistik%20RPS%20t.o.m.%202024.pdf (Hämtad 2025-12-11).

Svenska Downföreningen (2025-11-25). *Debatt: Ta ett beslut som förbättrar livet för oss med Downs syndrom* https://www.svenskadownforeningen.se/debattta-ett-beslut-som-forbattrar-livet-for-oss-med-downs-syndrom/ (Hämtad 2025-12-16).

Svenska institutet för standarder. *Vad är en standard?* https://www.sis.se/standarder/vad-ar-en-standard/ (Hämtad 2025-09-23.)

Svensk biblioteksförening. *Fakta om bibliotek.* https://biblioteksforeningen.se/fakta-om-bibliotek/ (Hämtad 2025-12-15).

Svensk författningssamling (SFS 2000:1383). *Bostadsförsörjningslagen.*

Svensk författningssamling (SFS 2010:800). *Skollag.*

Svensk författningssamling (SFS 2013:801) *Bibliotekslag.*

Svensk författningssamling (SFS 2016:1146). *Lag om upphandling inom försörjningssektorerna.*

Svensk författningssamling (SFS 2017:563) *Museilag*.

Svensk författningssamling (SFS 2023:254). *Lag om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet.*

Svensk författningssamling (SFS 2026:142). *Lag om ändring i vallagen.*

Svensk kollektivtrafik (2025). *ANBARO Årsrapport 2024. Barometer för anropsstyrd trafik.*

Sveriges Kommuner och Regioner (2024). *Nulägesrapport om elevhälsan 2024.*

Sveriges konsumenter (2025). *Konsumenträtt för alla – eller bara för några? En granskning av tillgängligheten inom konsumentvägledningen för personer med funktionsnedsättning.*

Sveriges Radio (2025). *Public service-redovisningen 2024.*

Sveriges Television (2025). *Sveriges Televisions public service-redovisning 2024.*

Sveriges Utbildningsradio (2025). *Public service-redovisningen 2024.*

Trafikanalys (2024). *Uppföljning av de transportpolitiska målen 2024.* Rapport 2024:4.

Trafikanalys (2025). Den nationella resvaneundersökningen. Onlineresurs: Resvanor

Trafikanalys (2025). *Färdtjänst och riksfärdtjänst 2024.* Onlineresurs: Färdtjänst

Trafikanalys (2025). *Uppföljning av de transportpolitiska målen 2025.* Rapport 2025:2.

Transportstyrelsen. *Krav på digital tillgänglighet inom persontransporter.* https://www.transportstyrelsen.se/sv/om-oss/det-har-ar-transportstyrelsen/vart-uppdrag-och-arbetssatt/tillsyn/krav-pa-digital-tillganglighet-inom-persontransporter/ (Hämtad 2025-12-17).

Transportstyrelsen (2025). *Översyn av medicinska krav för körkort vid neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.* Diarienummer TSG 2024-7465.

TV4 nyheterna (2024). *Synskadade Katja nekas färdtjänst ”En slags husarrest”.* https://www.tv4.se/artikel/5PGFAP0DvprtCEqtAvooX/katja-aer-naestan-blind-nekas-faerdtjaenst-ett-slags-husarrest (Hämtad 2025-12-01).

Universitetskanslersämbetet (2024). *Stöd till studenter med funktionsnedsättning. En kartläggning av det riktade pedagogiska stödet vid universitet och högskolor.* Rapport 2025:5.

Universitetskanslersämbetet (2025). *Att studera i högskolan med funktionsnedsättning. Resultat från Studentspegeln.* Rapport 2025:20.

Universitetskanslersämbetet (2025). *Studentspegeln 2025.* Rapportnummer: 2025:15

Upphandlingsmyndigheten. *Krav om social hänsyn i 8 procent av upphandlingarna* https://www.upphandlingsmyndigheten.se/statistik/upphandlingsstatistik/statistik-om-annonserade-upphandlingar-2023/krav-om-social-hansyn-i-8-procent-av-upphandlingarna/ (Hämtad 2026-01-29).

Upphandlingsmyndigheten. *Krav om social hänsyn i 11 procent av upphandlingarna* *https://www.upphandlingsmyndigheten.se/statistik/upphandlingsstatistik/statistik-om-annonserade-upphandlingar-2024/krav-om-social-hansyn-i-11-procent-av-upphandlingarna-2024/* (hämtad 2026-02-11).

Upphandlingsmyndigheten. *Ställa krav på social hållbarhet vid offentlig upphandling* https://www.upphandlingsmyndigheten.se/om-hallbar-upphandling/socialt-hallbar-upphandling/ (Hämtad 2026-01-29).

Upphandlingsmyndigheten. *Upphandlingspliktiga inköp för 1 009 miljarder kronor*. https://www.upphandlingsmyndigheten.se/statistik/annan-statistik/upphandlingspliktiga-inkop-for-1009-miljarder-kronor/ (Hämtad 2026-01-28.)

Upphandlingsmyndigheten (2023). *Nationella upphandlingsrapporten 2023*. Rapport 2023:1.

Upphandlingsmyndigheten (2023). *Upphandlingsmyndighetens regeringsuppdrag om systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031.* Dnr UHM-2021-0197.

Uppsala universitet (2024) *Forskning om funktionshinder pågår nr 4/2024*

Uppsala universitet (2025). *Forskning om funktionshinder pågår, nr 2/2025.*

Utbildningsdepartementet (2025). *Folkhögskolorna får ökat stöd för språk, integration och inkludering.* Pressmeddelande 2025-12-30. Stockholm.

Västerås stad. *Sveriges första digitala fritidsgård inom LSS har öppnat i Västerås.* https://www.vasteras.se/nyheter/nyheter/2025-02-12-sveriges-forsta-digitala-fritidsgard-inom-lss-har-oppnat-i-vasteras.html (Hämtad 2026-01-19).

Tabellbilaga: Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2025

Indikatorer och nyckeltal för levnadsförhållanden

Tabellbilagan innehåller de senast tillgängliga uppgifterna för indikatorerna. Notera att vissa av indikatorer inte uppdateras årligen, varför några tabeller är motsvarande som i förra årets rapport.

Flera av indikatorerna utgörs av statistik från SCB. MFD använder sig av definition 2 i SCB:s statistik för personer med funktionsnedsättning. Gruppen personer med funktionsnedsättning enligt definition 2 är de personer som svarat ”stora svårigheter” eller ”kan inte alls” på minst en av frågorna i WG:s Short set, dvs frågorna:

1. *Har du svårt att se, även om du använder glasögon eller linser?*
2. *Har du svårt att höra, även om du använder hörapparat?*
3. *Har du svårt att gå eller att gå i trappor?*
4. *Har du svårt att komma ihåg eller att koncentrera dig? Räkna inte med tillfälliga svårigheter du har på grund av t.ex. stress.*
5. *Har du svårt att ta hand om dig, t.ex. att tvätta dig eller klä dig?*
6. *Har du svårt att kommunicera, t.ex. med att förstå andra eller att själv bli förstådd?*

och/eller har svarat ja på den nationella frågan ”*Har du någon funktionsnedsättning? Det kan till exempel vara en fysisk, psykisk, kognitiv, intellektuell eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning*.”

1. Arbete och försörjning

Tabell 1: Svårt eller mycket svårt att få ekonomin att gå ihop.

Andel personer som har svarat att det är svårt eller mycket svårt på frågan: Om du tänker på hela hushållets ekonomi överlag, hur lätt eller svårt tycker du det är att få ekonomin att gå ihop? År 2022–2024. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

	Personer med funktionsnedsättning			Övriga befolkningen		
År	**2022**	**2023**	**2024**	**2022**	**2023**	**2024**
Samtliga 16+ år	13,9 (± 2,2)	16,2 (± 2,2)	17,7 (±2,3)	5,2 (± 0,6)	7,0 (± 0,7)	7,5 (± 0,7)
Kvinnor 16+ år	15,6 (± 3,3)	16,5 (± 3,0)	15,9 (±2,8)	5,4 (± 0,9)	6,7 (± 0,9)	8,1 (± 1,0)
Män 16+ år	12,0 (± 3,1)	15,8 (± 3,3)	19,8 (±3,7)	5,0 (± 0,9)	7,2 (± 1,0)	6,9 (± 0,9)
16–29 år	11,2 (± 4,9)	11,7 (± 4,8)	14,4 (±5,1)	5,5 (± 1,7)	7,3 (± 1,8)	8,4 (± 1,8)
30–64 år	20,9 (± 4,0)	24,0 (± 3,8)	25,0 (±3,7)	6,0 (± 0,9)	8,7 (± 1,0)	9,2 (± 1,0)
65 år och äldre	6,5 (± 2,5)	8,6 (± 2,9)	8,9 (± 3,0)	2,7 (± 0,8)	2,2 (± 0,7)	2,7 (± 0,8)
Svensk bakgrund	9,5 (± 2,0)	12,3 (± 2,2)	11,3 (±2,1)	2,5 (± 0,5)	3,0 (± 0,5)	3,8 (± 0,5)
Utländsk bakgrund	28,2 (± 6,6)	28,6 (± 5,9)	37,0 (±6,0)	12,6 (± 2,0)	17,6 (± 2,1)	17,7 (± 2,1)

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Tabell 2: Disponibel inkomst per konsumtionsenhet.

Median i tusental. År 2022–2024. Den disponibla inkomsten avser inkomst efter skatt dividerad med den konsumtionsvikt, så kallade konsumtionsenheter (ke), som gäller för hushållet. Konsumtionsvikterna som används baseras på hur mycket en hushållsmedlem antas konsumera i form av mat, kläder och andra varor som ett hushåll införskaffar. Konsumtionsvikter baseras på den definition som används i SILC (*Statistics on Income and Living Conditions*). Skattat medianvärde i tusental samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

	Personer med funktionsnedsättning			**Övriga befolkningen**		
År	**2022**	**2023**	**2024**	**2022**	**2023**	**2024**
Samtliga 16+ år	220 (± 9)	237 (± 8)	248 (± 9)	290 (± 4)	306 (± 3)	331 (± 3)
Kvinnor 16+ år	214 (± 12)	226 (± 11)	239 (± 10)	279 (± 6)	294 (± 5)	324 (± 6)
Män 16+ år	225 (± 13)	245 (± 11)	255 (± 14)	300 (± 6)	315 (± 5)	337 (± 6)
16–29 år	216 (± 28)	252 (± 19)	275 (± 23)	265 (± 10)	271 (± 10)	290 (± 11)
30–64 år	242 (± 13)	254 (± 15)	262 (± 15)	317 (± 5)	339 (± 4)	361 (± 5)
65 år och äldre	201 (± 9)	215 (± 8)	226 (± 6)	243 (± 6)	256 (± 5)	289 (± 6)
Svensk bakgrund	225 (± 10)	246 (± 9)	258 (± 11)	309 (± 4)	326 (± 4)	351 (± 4)
Utländsk bakgrund	205 (± 18)	207 (±16)	214 (± 15)	237 (± 8)	249 (± 9)	274 (± 8)

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Tabell 3: Lever i risk för fattigdom.

Andel med en disponibel inkomst per konsumtionsenhet som understiger 60 procent av medianinkomsten för hela befolkningen. Låg ekonomisk standard. År 2022–2024. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

	Personer med funktionsnedsättning			Övriga befolkningen		
År	**2022**	**2023**	**2024**	**2022**	**2023**	**2024**
Samtliga 16+ år	24,8 (± 2,6)	24,7 (±2,4)	24,7 (± 2,3)	14,1 (± 0,8)	14,1 (± 0,7)	12,4 (± 0,7)
Kvinnor 16+ år	24,3 (± 3,7)	24,6 (±3,3)	22,3 (± 3,1)	14,3 (± 1,4)	15,1 (± 1,2)	12,4 (± 1,1)
Män 16+ år	25,5 (± 3,9)	24,8 (± 3,7)	27,5 (± 3,9)	14,0 (± 1,3)	13,3 (± 1,2)	12,4 (± 1,1)
16–29 år	34,8 (± 7,3)	25, 2 (± 6,0)	24,7 (± 5,9)	22,7 (± 2,7)	23,7 (± 2,6)	20,4 (± 2,4)
30–64 år	24,0 (± 3,9)	27,9 (± 3,9)	29,4 (±3,7)	10,9 (± 1,1)	11,3 (± 1,0)	10,8 (± 1,0)
65 år och äldre	19,8 (± 3,8)	20,4 (± 3,8)	18,2 (± 3,8)	15,1 (± 2,0)	13,1 (± 1,7)	9,4 (± 1,4)
Svensk bakgrund	22,6 (± 2,8)	21,5 (± 2,6)	20,6 (± 2,5)	9,4 (± 0,9)	9,3 (± 0,8)	8,1 (± 0,7)
Utländsk bakgrund	32,3 (± 6,5)	34,9 (± 6,0)	36,5 (± 5,7)	27,1 (± 2,5)	26,9 (± 2,2)	23,5 (± 2,0)

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Tabell 4: Andel sysselsatta.

Andel personer med funktionsnedsättning, med och utan nedsatt arbetsförmåga, övriga befolkningen totalt. Kvinnor och män. År 2022 – 2024. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

År	**2022**	**2023**	**2024**	**2022**	**2023**	**2024**	**2022**	**2023**	**2024**
Kön	Kvinnor	Kvinnor	Kvinnor	Män	Män	Män	Samtliga	Samtliga	Samtliga
Med funktions-nedsättning (total)	48,4 (± 5,0)	52 (± 3,4)	54,9 (±3,4)	55,4 (±5,4)	52,3 (± 3,7)	51,5 (±3,5)	51,7 (±3,6)	52,2 (± 2,4)	53,2 (±2,4)
Med nedsatt arbetsförmåga	39,9 (± 5,8)	44,5 (± 4,0)	47,9 (±4,0)	48,7 (±6,8)	45,1 (± 4,5)	43,3 (±4,2)	43,8 (±4,3)	44,8 (± 2,9)	45,7 (±2,8)
Utan nedsatt arbetsförmåga	75,5 (± 8,7)	80 (± 5,6)	77,2 (±5,6)	70,8 (±8,7)	70,5 (± 5,9)	73,0 (±5,8)	73,0 (±6,2)	74,8 (± 4,1)	75,1 (±4,0)
Övriga befolkningen	79,1 (± 1,3)	79,4 (± 0,9)	78,6 (±0,9)	82,8 (±1,1)	83,3 (± 0,8)	81,7 (±0,8)	81,0 (±0,8)	81,4 (± 0,5)	80,2 (±0,5)
Befolkningen totalt	75,7 (± 1,3)	76,2 (± 0,9)	75,6 (±0,9)	80,2 (±1,1)	80,2 (± 0,8)	78,4 (±0,8)	78,0 (±0,7)	78,2 (± 0,5)	77,0 (±0,5)

Källa: SCB, Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.

Tabell 5: Andel i arbetskraften.

Andel personer med funktionsnedsättning, med och utan nedsatt arbetsförmåga, övriga befolkningen och befolkningen totalt. År 2024. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall). *De som inte ingår i arbetskraften omfattar personer som varken är sysselsatta eller arbetslösa, bland annat personer som är studerande, pensionärer eller långvarigt sjuka*.

	I arbetskraften
Personer med funktionsnedsättning (total)	64,9 (± 2,3)
Med nedsatt arbetsförmåga	58,1 (±2,9)
Utan nedsatt arbetsförmåga	84,1 (±3,4)
Övriga befolkningen	87,6 (±0,5)
Befolkningen totalt	84,9 (±0,5)

Källa: SCB, Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.

Tabell 6: Sysselsatta efter heltid och deltid.

Andel personer med funktionsnedsättning, med och utan nedsatt arbetsförmåga, övriga befolkningen samt befolkningen totalt. År 2023–2024. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

	Personer med funktions-nedsättning (total)	Med nedsatt arbets-förmåga	Utan nedsatt arbets-förmåga	Övrig befolkning	Befolkningen totalt
Heltid, 35 tim. (2023)	63,5 (±3,2)	55,8 (±4,2)	76,3 (±4,7)	82,6 (±0,7)	81,2 (±0,7)
Heltid, 35 tim. (2024)	62,2 (±3,1)	55,2 (±4,0)	73,6 (±4,7)	82,5 (±0,7)	80,9 (±0,7)
Deltid, 20–35 tim. (2023)	26,1 (±2,9)	32,1 (±4,0)	15,8 (±4,1)	10,5 (±0,5)	11,6 (±0,6)
Deltid, 20–35 tim. (2024)	26,0 (±2,8)	32,5 (±3,8)	15,9 (±4,0)	10,5 (±0,6)	11,7 (±0,6)
Deltid, 1–19 tim. (2023)	8,0 (±1,9)	9,0 (±2,6)	6,5 (±2,7)	4,2 (±0,4)	4,5 (±0,4)
Deltid, 1–19 tim. (2024)	7,7 (±1,8)	8,5 (±2,4)	5,8 (±2,4)	3,8 (±0,3)	4,1 (±0,3)

Källa: SCB, Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.

Tabell 7: Andel personer med funktionsnedsättning efter typ av diskriminering eller kränkande särbehandling de har blivit utsatt för.

Kvinnor och män med funktionsnedsättning. År 2023–2024. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

	Kvinnor 2023	Kvinnor 2024	Män 2023	Män 2024	Samtliga 2023	Samtliga 2024
Tillsättning av jobb	15,1 (±3,7)	13,6 (±2,4)	14,9 (±3,8)	18,6 (±2,8)	15,0 (±2,6)	16,0 (±1,8)
Mobbning eller trakasserier	13,8 (±3,5)	15,1 (±2,5)	10,8 (±3,4)	9,8 (±2,2)	12,4 (±2,5)	12,6 (±1,7)
Uppsagd eller avskedad	11,0 (±3,3)	14,2 (±2,5)	9,3 (±3,3)	12,5 (±2,4)	10,2 (±2,3)	13,4 (±1,7)
Avancemang	7,8 (±2,7)	6,7 (±1,8)	7,6 (±2,8)	9,1 (±2,1)	7,7 (±2,0)	7,8 (±1,4)
Någon typ av diskriminering	34,9 (±5,0)	32,2 (±3,3)	29,2 (±5,0)	33,3 (±3,4)	32,2 (±3,6)	32,7 (±2,4)

Källa: SCB, Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.

Tabell 8: Antal och andel anmälningar om diskriminering inom arbetslivet år 2020–2024.

År	Antal anmälningar funktionsnedsättning	Antal anmälningar totalt	Andel anmälningar funktionsnedsättning
2020	148	988	15
2021	187	849	22
2022	267	922	29
2023	343	1144	30
2024	452	1329	34

Källa: Diskrimineringsombudsmannen, Statistik över anmälningar som inkom till Diskrimineringsombudsmannen 2015–2024.

Tabell 9: Särskilda insatser vid nedsatt arbetsförmåga.

Genomsnittligt antal och andel per år, kvinnor och män, totalt. År 2021–2025.

	2021	2022	2023	2024	2025
Antal kvinnor	27 001	26 638	26 135	25 620	25 091
Kvinnor i procent	40 %	40 %	40 %	40 %	40 %
Antal män	40 131	39 320	38 484	37 705	36 983
Män i procent	60 %	60 %	60 %	60 %	60 %
Total	67 132	65 958	64 618	63 325	62 073

Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik, Särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

2. Utbildning och livslångt lärande

Tabell 10. Utbildningsnivå

Utbildningsnivåer, fördelat på personer med och utan funktionsnedsättning, kvinnor och män. År 2022–2024. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall). Personer 30 år och äldre.

	Personer med funktionsnedsättning			Övriga befolkningen		
År	**2022**	**2023**	**2024**	**2022**	**2023**	**2024**
Förgymnasial nivå	24,5 (± 2,7)	24,0 (± 2,4)	21,8 (± 2,3)	13,4 (± 0,7)	13,0 (± 0,6)	13,2 (± 0,6)
Män	26,9 (± 4,3)	25,5 (± 3,9)	23,5 (± 3,8)	14,2 (± 1,3)	14,5 (± 1,2)	15,3 (± 1,2)
Kvinnor	22,6 (± 3,7)	22,7 (± 3,5)	20,4 (± 3,2)	12,7 (± 1,3)	11,5 (± 1,2)	11,0 (± 1,1)
Gymnasial nivå	45,4 (± 3,0)	45,1 (± 2,8)	46,1 (± 2,7)	42,0 (± 0,9)	41,6 (± 0,8)	40,8 (± 0,8)
Män	46,1 (± 4,8)	47,7 (± 4,3)	49,2 (± 4,3)	45,0 (± 1,7)	44,9 (± 1,5)	43,7 (± 1,5)
Kvinnor	44,7 (± 4,3)	42,8 (± 3,9)	43,5 (± 3,7)	39,1 (± 1,7)	38,3 (± 1,5)	37,9 (± 1,5)
Eftergymnasial nivå	27,7 (± 2,6)	27,2 (± 2,3)	29,1 (± 2,3)	42,5 (± 0,8)	43,2 (± 0,7)	44,0 (± 0,7)
Män	23,8 (± 3,9)	22,6 (± 3,4)	24,1 (± 3,4)	38,7 (± 1,6)	38,4 (± 1,5)	39,3 (± 1,4)
Kvinnor	30,9 (± 3,7)	31,3 (± 3,4)	33,4 (± 3,3)	46,5 (± 1,7)	48,2 (± 1,5)	48,8 (± 1,5)

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Tabell 11. Påbörjad men ej avslutad gymnasial utbildning, studier ej huvudsaklig sysselsättning.

Andel personer 20–38 år, med funktionsnedsättning och övriga i befolkningen, kvinnor och män. År 2022–2024. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

	Personer med funktionsnedsättning			Övriga i befolkningen		
År	**2022**	**2023**	**2024**	**2022**	**2023**	**2024**
Samtliga	11,4 (± 4,4)	11,4 (± 3,8)	10,4 (± 3,7)	3,8 (± 1,0)	3,3 (± 0,9)	3,6 (± 1,0)
Kvinnor	13,2 (± 7,4)	10,1 (± 5,3)	6,7 (± 4,2)	3,0 (± 1,4)	4,0 (± 1,5)	3,0 (± 1,3)
Män	9,9 (± 5,3)	12,6 (± 5,5)	13,7 (± 5,9)	4,5 (± 1,6)	2,6 (± 1,2)	4,2 (± 1,4)

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Tabell 12. Påbörjad men ej avslutad eftergymnasial utbildning, studier ej huvudsaklig sysselsättning.

Andel personer 30–64 år, med funktionsnedsättning och övriga i befolkningen, män och kvinnor. År 2022 och 2024*. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

	Personer med funktionsnedsättning		Övriga i befolkningen	
År	**2022**	**2024**	**2022**	**2024**
Samtliga	4,8 (± 1,9)	6,0 (± 1,8)	4,5 (± 0,7)	4,3 (± 0,6)
Kvinnor	3,8 (± 2,2)	6,5 (± 2,6)	4,1 (± 1,0)	3,9 (± 0,8)
Män	6,1 (± 3,2)	5,5 (± 2,6)	5,0 (± 1,1)	4,6 (± 1,0)

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF). *Uppgift saknas för år 2023.

Tabell 13. Antal deltagare som fått behörighet till eftergymnasiala studier från folkhögskolans allmänna kurser 2018–2023.

År	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kvinnor med funktionsnedsättning	385	490	550	675	725	620
Kvinnor utan funktionsnedsättning	780	670	710	760	790	730
Män med funktionsnedsättning	355	465	455	515	505	515
Män utan funktionsnedsättning	740	615	615	650	595	565

Källa: SCB, Uppföljning av allmän kurs på folkhögskolan.

Tabell 14. Andel elever med åtgärdsprogram.

Läsår 2020/21–2024/25, fördelat på flickor och pojkar. Andelar i procent.

	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Samtliga	5,8	5,8	5,9	6,2	6,7
Flickor	4,1	4,2	4,4	4,8	5,1
Pojkar	7,4	7,3	7,3	7,6	8,1

Källa: Skolverket, Särskilt stöd i grundskolan.

Tabell 15a. Antal och andel anmälningar om diskriminering som rör funktionsnedsättning inom samhällsområdet utbildning, 2021–2024.

År	Antal utbildning totalt	Antal som rör funktionsnedsättning	Andel som rör funktionsnedsättning
2021	624	313	50%
2022	757	362	48%
2023	856	505	59%
2024	916	562	61%

Källa: Diskrimineringsombudsmannen, Statistik över anmälningar som inkom till Diskrimineringsombudsmannen 2015–2024.

Tabell 15b. Antal och andel anmälningar om bristande tillgänglighet inom samhällsområdet utbildning, 2021–2024.

År	Antal anmälningar totalt	Antal inom området utbildning	Andel som rör utbildning
2021	437	195	45%
2022	456	214	47%
2023	690	334	48%
2024	889	428	48%

Källa: Diskrimineringsombudsmannen, Statistik över anmälningar som inkom till Diskrimineringsombudsmannen 2021–2024.

3. Transport

Tabell 16a. Andel personer som företog en resa en vanlig dag.

Andel personer 16-84 år med funktionsnedsättning och övriga i befolkningen. Fördelat utifrån funktionsnedsättning. År 2022-2024. Andel i procent.

År	Hörsel-nedsättning	Syn-nedsättning	Rörelse-nedsättning	Personer med funktions-nedsättning	Övriga befolkningen
2024	56	60	42	51	70
2023	53	41	37	46	71
2022	49	30	38	45	67

Källa: Trafikanalys, Resvaneundersökningen, RVU.

Tabell 16b. Genomsnittlig reseträcka i antal kilometer en vanlig dag.

Antal kilometrar, inklusive felmarginal i kilometer. Fördelat på personer med funktionsnedsättning och övriga i befolkningen, 16-84 år.

År	Hörsel-nedsättning	Syn-nedsättning	Rörelse-nedsättning	Personer med funktions-nedsättning	Övriga befolkningen
2024	32,4 (± 9,8)	37,5 (± 31,6)	22,2 (± 9,1)	26,5 (± 6,6)	44,3 (± 8,5)
2023	29,3(±10,3)	18,9 (±9,8)	12,6 (±5,1)	22,2 (± 5,9)	40,4 (±6,6)
2022	24,3 (± 8,4)	9,9 (± 5,8)	17,4 (± 6,1)	20,6 (± 4,7)	48,4 (± 14,3)

Källa: Trafikanalys, Resvaneundersökningen, RVU.

Tabell 17a. Antal personer med tillstånd för färdtjänst.

Antal personer med tillstånd för färdtjänst i riket samt per 1 000 invånare. Fördelat på kön. År 2022–2024.

	I riket			Per 1 000 invånare		
År	**Kvinnor**	**Män**	**Samtliga**	**Kvinnor**	**Män**	**Samtliga**
2024	199 280	122 355	321 635	38	23	30,4
2023	199 597	122 050	321 647	38,2	23	30,5
2022	175 723	115 189	290 912	33,7	21,8	27,7
2021	172 947	113 255	286 202	33,4	21,6	27,5

Källa: Trafikanalys, Statistik om färdtjänst och riksfärdtjänst.

Tabell 17b. Antal resor med färdtjänst.

Antal resor med färdtjänst fördelat på antal i riket samt per person med tillstånd för färdtjänst. Fördelat på kön. År 2021–2024.

	I riket			Per person med tillstånd		
År	**Kvinnor**	**Män**	**Samtliga**	**Kvinnor**	**Män**	**Samtliga**
2024	5 870 289	4 466 913	10 337 202	29,5	36,5	32,1
2023	5 534 790	4 208 278	9 743 068	27,7	34,5	30,3
2022	4 921 980	4 108 522	9 030 502	28	35,7	31
2021	4 062 046	3 454 037	7 516 083	23,5	30,5	26,3

Källa: Trafikanalys, Statistik om färdtjänst och riksfärdtjänst

Tabell 18. Antal mottagare av bilstöd från Försäkringskassan.

Samtliga mottagare samt kvinnor och män, samt andel kvinnor och män i procent. År 2021–2024.

	Antal mottagare			Andel mottagare	
	Samtliga	**Kvinnor**	**Män**	**Kvinnor**	**Män**
2024	1 046	490	556	46,8%	53,2%
2023	1 024	443	581	43,3%	56,7%
2022	1 100	481	619	43,7%	56,3%
2021	1 123	505	618	45,0%	55,0%

Källa: Försäkringskassan. Statistik inom området funktionsnedsättning – bilstöd.

4. Byggd miljö och samhällsplanering

Tabell 19: Bor i en- eller tvåfamiljshus.

Andel personer som har svarat att de bor i villa/småhus eller radhus/kedjehus. År 2022–2024. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

	Personer med funktionsnedsättning			Övriga i befolkningen		
År	**2022**	**2023**	**2024**	**2022**	**2023**	**2024**
Samtliga 16+ år	43,1 (± 3,0)	39,1 (± 2,6)	39,3 (± 2,5)	52,2 (± 1,2)	52,1 (± 1,1)	52,0 (± 1,1)
Kvinnor 16+ år	42,1 (± 4,1)	38,8 (± 3,5)	39,4 (± 3,4)	50,8 (± 1,8)	51,0 (± 1,6)	51,6 (± 1,6)
Män 16+ år	44,2 (± 4,4)	39,4 (± 4,0)	39,2 (± 3,9	53,5 (± 1,8)	53,2 (± 1,6)	52,4 (± 1,6)
Samtliga 16–29 år	35,7 (± 6,9)	34,5 (± 6,3)	32,8 (± 6,1)	36,2 (± 3,1)	34,6 (± 2,7)	35,7 (± 2,7)
Samtliga 30–64 år	44,9 (± 4,5)	38,7 (± 3,9)	42,4 (± 3,8)	54,7 (± 1,7)	55,4 (± 1,5)	54,7 (± 1,5)
Samtliga 65 år och äldre	45,5 (± 4,9)	42,3 (± 4,2)	38,9 ± 4,1	59,4 (± 2,6)	58,7 (± 2,3)	59,5 (± 2,2)
Samtliga svensk bakgrund	48,2 (± 3,3)	44,7 (± 3,0)	44,4 (± 2,9)	59,8 (± 1,4)	60,4 (± 1,2)	60,3 (± 1,2)
Samtliga utländsk bakgrund	26,7 (± 6,0)	21,2 (± 4,9)	24,6 (± 4,8)	31,2 (± 2,6)	30,5 (± 2,3)	30,1 (± 2,3)

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Tabell 21: Bor i flerfamiljshus.

Andel personer som har svarat att de bor i flerfamiljshus. År 2022–2024. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

	Personer med funktionsnedsättning			Övriga i befolkningen		
År	**2022**	**2023**	**2024**	**2022**	**2023**	**2024**
Samtliga 16+ år	55,8 (± 3,0)	59,1 (± 2,6)	59,8 (± 2,5)	47,4 (± 1,2)	47,4 (± 1,2)	47,6 (± 1,1)
Kvinnor 16+ år	56,7 (± 4,1)	59,6 (± 3,6)	59,5 (± 3,4)	48,9 (± 1,8)	48,9 (± 1,8)	48,0 (± 1,6)
Män 16+ år	54,7 (± 4,4)	58,6 (± 4,0)	60,1 (± 3,9)	46,0 (± 1,8)	46,0 (± 1,8)	47,2 (± 1,6)
Samtliga 16–29 år	62,4 (± 7,0)	63,8 (± 6,4)	66,3 (± 6,1)	62,8 (± 3,1)	62,8 (± 3,1)	63,2 (± 2,7)
Samtliga 30–64 år	54,3 (± 4,5)	60,1 (± 4,0)	57,1 (± 3,8)	45,0 (± 1,7)	45,0 (± 1,7)	45,1 (± 1,5)
Samtliga 65 år och äldre	53,4 (± 4,9)	55,1 (± 4,3)	59,6 (± 4,2)	40,4 (± 2,6)	40,4 (± 2,6)	40,3 (± 2,2)
Samtliga svensk bakgrund	50,4 (± 3,4)	53,3 (± 3,0)	54,4 (± 3,0)	39,7 (± 1,4)	39,7 (± 1,4)	39,4 (± 1,2)
Samtliga utländsk bakgrund	73,3 (± 6,0)	77,5 (± 5,1)	75,4 (± 4,8)	68,5 (± 2,6)	68,5 (± 2,6)	69,5 (± 2,3)

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Tabell 22: Boverkets bostadsmarknadsenkät 2024, kommuner med underskott på servicebostäder och förväntat byggande.

Tabellen visar förväntat byggande av bostäder under 2024–2025 för personer med funktionsnedsättning per 1 000 invånare och andelen kommuner som uppger underskott på gruppbostäder, servicebostäder och särskilt anpassad bostad.

Kommungrupper	Antal invånare 2024	Förväntat byggande 2024 per 1000 invånare	Kommuner med underskott, procent 2024
Storstockholm	2 454 821	0,06	32
Storgöteborg	1 080 980	0,11	77
Stormalmö	773 630	0,10	67
Högskolekommuner > 75 000	2 275 326	0,13	67
Högskolekommuner < 75 000	691 334	0,18	83
Övriga kommuner > 25 000	1 243 407	0,11	68
Övriga kommuner < 25 000	2 032 209	0,14	35
Riket totalt	10 551 707	-	-

Källa: Boverket, Bostadsmarknadsenkät.

Tabell 23: Beviljade bidrag och sammanlagda årliga kostnader för bostadsanpassningsbidrag och reparationsbidrag.

Antal bidrag mellan 2019–2024 utifrån löpande priser och efter 1990 års penningvärde i miljoner kronor.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Antal bidrag	55 765	53 413	51 105	50 885	53 943	53 637
Löpande priser, Mkr.	856	836	809	872	951	997
1990 års penningvärde, Mkr.	532	517	490	487	490	499

Källa: Boverket, Boverkets enkät om bostadsanpassningsbidrag, reparationsbidrag och återställningsbidrag.

Tabell 24: Bostadsanpassnings- och reparationsbidrag kommungruppvis.

Belopp per invånare, antal bidrag per tusentals invånare och genomsnittligt bidragsbelopp fördelat över kommungrupper. År 2024.

Kommungrupp	Belopp per inv. 2024, Kr	Antal bidrag per tusen inv. 2024	Genomsnittligt bidragsbelopp 2024, Kr
Storstockholm	86	5,1	17 213
Storgöteborg	87	4,1	21 644
Stormalmö	55	3,0	19 209
Större högskoleorter	101	5,0	22 742
Mindre högskoleorter	113	6,3	18 183
Övriga med fler än 25 000 invånare	90	4,6	21 364
Övriga med färre än 25 000 invånare	120	5,2	24 678
Hela landet	95	5,1	18 588

Källa*:* Boverket, Boverkets enkät om bostadsanpassningsbidrag, reparationsbidrag och återställningsbidrag 2025.

Tabell 25: Antal anmälningar om diskriminering med diskrimineringsgrund funktionsnedsättning inom bostadsområdet, år 2020–2024.

År	Antal anmälningar funktions-nedsättning	Antal anmälningar totalt bostad	Andel anmälningar funktionsnedsättning och bostad %
2020	27	67	40
2021	40	96	42
2022	33	77	43
2023	63	114	55
2024	59	118	50

Källa: Diskrimineringsombudsmannen, Statistik över anmälningar som inkom till Diskrimineringsombudsmannen 2015–2024.

5. Digitalisering

Tabell 26: Har inte råd med dator

Personer som har svarat att de inte har råd med dator. År 2022–2024. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

	Personer med funktionsnedsättning			Övriga i befolkningen		
År	**2022**	**2023**	**2024**	**2022**	**2023**	**2024**
Samtliga 16+ år	2,5 (± 0,9)	3,7 (± 1,1)	4,6 (± 1,3)	1,5 (± 0,4)	1,7 (± 0,4)	1,8 (± 0,4)
Kvinnor 16+ år	3,5 (± 1,5)	4,1 (± 1,6)	4,2 (± 1,5)	1,6 (± 0,6)	1,7 (± 0,5)	2,0 (± 0,5)
Män 16+ år	1,5 (± 1,0)	3,2 (± 1,6)	5,0 (± 2,1)	1,5 (± 0,5)	1,6 (± 0,5)	1,6 (± 0,5)
Samtliga 30–64 år	3,8 (± 1,7)	6,0 (± 2,1)	7,0 (± 2,2)	1,7 (± 0,5)	1,9 (± 0,5)	2,2 (± 0,5)
Kvinnor 30–64 år	4,4 (± 2,6)	6,8 (± 3,0)	7,1 (± 2,9)	2,2 (± 0,9)	1,9 (± 0,7)	2,4 (± 0,8)
Män 30–64 år	3,1 (± 2,2)	5,1 (± 2,9)	7,0 (± 3,2)	1,3 (± 0,6)	1,9 (± 0,7)	1,9 (± 0,7)

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Tabell 27: Tillgång till internet i bostaden

Personer som har svarat att de har tillgång till internet i bostaden. År 2022–2024. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

	Personer med funktionsnedsättning			Övriga i befolkningen		
År	**2022**	**2023**	**2024**	**2022**	**2023**	**2024**
Samtliga 16+ år	91,8 (± 1,6)	91,3 (± 1,6)	92,5 (± 1,5)	97,2 (± 0,5)	97,6 (± 0,4)	97,7 (± 0,4)
Kvinnor 16+ år	89,6 (± 2,4)	89,2 (± 2,4)	90,3 (± 2,2)	96,8 (± 0,7)	97,4 (± 0,6)	97,6 (± 0,6)
Män16+ år	94,4 (± 2,1)	93,6 (± 2,1)	95,1 (± 1,9)	97,6 (± 0,6)	97,8 (± 0,5)	97,8 (± 0,5)

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Tabell 28: I vilken utsträckning har ni utformat era digitala system och tjänster på ett tillgängligt sätt? – Andel kommuner

Svarsalternativ	I stor	I viss	I liten	Inte alls	Vet ej	Ej relevant
Interna arbets- och kommunikationsplattformar	28	49	12	2	7	1
Externa webbplatser	64	25	4	1	6	1
Digitala tjänster	32	49	6	0	12	1

Källa: MFD, Resultat från uppföljning av kommuner 2025.

Tabell 29: I vilken utsträckning har ni utformat era digitala system och tjänster på ett tillgängligt sätt? – Andel regioner

Svarsalternativ	I stor	I viss	I liten	Inte alls	Vet ej
Interna arbets- och kommunikationsplattformar	35	53	12	0	0
Externa webbplatser	65	35	0	0	0
Digitala tjänster	41	53	6	0	0

Källa: MFD, Resultat från uppföljning av regioner 2025.

Tabell 30: I vilken utsträckning har ni utformat era digitala system och tjänster på ett tillgängligt sätt? – Andel myndigheter

Svarsalternativ	I stor	I viss	I liten	Inte alls	Vet ej	Ej relevant
Interna arbets- och kommunikationsplattformar	27	44	12	3	6	9
Externa webbplatser	62	27	1	0	3	7
Digitala tjänster	36	32	5	2	10	15

Källa: MFD, Resultat från uppföljning av myndigheter 2025.

Tabell 31: Andel statliga myndigheter som regelbundet följer upp resultatet av digital verksamhetsutveckling genom att följa upp digitala lösningars användbarhet/tillgänglighet

2022	2023	2024
26,8	31,1	Inga uppgifter*

Källa: Digg, Uppföljning av statliga myndigheters digitalisering 2023. Bilaga 3.
* År 2024 genomförde Digg en uppföljning om AI och datadriven utveckling som inte omfattade frågan om digital verksamhetsutveckling.

6. Offentlig upphandling

Tabell 32. Analyserar tillgänglighetsaspekter vid upphandling.

Andel upphandlande aktörer som analyserar tillgänglighetsaspekter, ställer krav på tillgänglighet, respektive följer upp krav, vid upphandling. År 2022.

	Analyserar tillgänglighetsaspekter	Ställer krav på tillgänglighet	Följer upp krav på tillgänglighet
Statliga myndigheter	71	72	40
Kommuner	45	59	36
Regioner	69	88	63
Offentliga bolag	63	67	60

Källa: Upphandlingsmyndigheten, Den nationella upphandlingsenkäten 2022.

Tabell 33. Svårigheter att kontrollera uppnådda krav på tillgänglighet.

Andel som uppskattar hur lätt eller svårt de upplever det är att kontrollera att upphandlade varor, tjänster och produkter uppfyller kraven på tillgänglighet vid leverans. År 2025

	Statliga myndigheter	Kommuner	Regioner
Mycket lätt	3	1	0
Lätt	21	17	23
Svårt	28	29	18
Mycket svårt	4	7	6
Vet ej	40	43	53
Köper in kompetensen externt	3	3	0

Källa: MFD, Resultat från uppföljning av kommuner 2025, Resultat från uppföljning av regioner 2025, Resultat från uppföljning av statliga myndigheter 2025.

7. Hälsa, folkhälsa och social välfärd

Tabell 34: Självskattad hälsa.

Andel personer som svarat bra eller mycket bra på frågan: Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd? År 2020, 2022 och 2024.

	Personer med funktionsnedsättning			Personer utan funktionsnedsättning		
År	**2020**	**2022**	**2024**	**2020**	**2022**	**2024**
Samtliga +16	44,58	42,64	43,80	81,22	79,69	76,38
Kvinnor 16+ år	40,76	36,18	41,18	80,03	78,37	74,72
Män 16+ år	48,87	49,86	46,79	82,34	80,95	77,95
16–29 år	-	62,88	55,61		80,17	79,74
30–44 år	-	59,13	57,82	-	83,24	77,78
45–64 år	-	41,64	43,23	-	80,25	75,27
65–84 år	-	34,60	34,53	-	74,55	73,39
85 år och äldre	-	25,60	32,21	-	64,28	66,89

Källa: Folkhälsomyndigheten, Nationella Folkhälsoenkäten.

Tabell 35: Självskattad hälsa bland skolbarn 2021/2022.

Redovisar andelen skolbarn som svarat att de har en mycket bra hälsa 2021/2022. I enkäten ställs frågan ”Hur tycker du din hälsa är?” med svarsalternativen mycket bra, bra, ganska dålig och dålig. Andelen som har en mycket bra hälsa är mindre bland barn med funktionsnedsättning än dem utan. Observera att enkäten skickas endast ut till elever som går i grundskola, och inte till elever på anpassad skola eller specialskolan.

	Barn med funktionsnedsättning	Barn utan funktionsnedsättning
Flickor 11 år	38	44
Pojkar 11 år	42	54
Flickor 13 år	22	29
Pojkar 13 år	36	47
Flickor 15 år	16	24
Pojkar 15 år	34	45
Alla (andel)	30	40
Totalen (antal)	3 453	11 848

Källa: Folkhälsomyndigheten, Skolbarns hälsovanor 2021/2022.

Tabell 36: Ej tillfredsställt vårdbehov.

Andel personer som har svarat ja på följande fråga: Har det, under de senaste 12 månaderna, hänt att du för egen del verkligen behövt en läkarundersökning eller läkarvård? Räknar inte med tandläkarvård. Och har svarat nej på följdfrågan: Har du då blivit undersökt eller fått vård vid varje tillfälle som du verkligen behövde det under de senaste 12 månaderna? År 2023–2024. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

	Personer med funktionsnedsättning		Befolkningen i övrigt	
År	**2023**	**2024**	**2023**	**2024**
Samtliga 16+ år	11,6 (±1,8)	11,8 (±1,8)	4,2 (± 0,5)	4,4 (± 0,5)
Kvinnor 16+ år	11,4 (±2,4)	12,1 (±2,4)	4,7 (± 0,8	4,8 (± 0,8)
Män 16+ år	11,8 (±2,8)	11,3 (±2,7)	3,8 (± 0,7)	4,0 (± 0,7)
16–29 år	14,5 (±4,9)	12,7 (±4,5)	5,4 (± 1,5)	5,2 (± 1,4)
30–64 år	15,6 (±4,9)	14,5 (±2,9)	4,4 (± 0,7)	4,6 (± 0,7)
65 år och äldre	8,0 (± 2,4)	7,4 (± 2,2)	2,8 (± 0,8)	3,2 (± 0,8)
Svensk bakgrund	11,3 (± 2,0)	11,9 (± 2,0)	3,6 (± 0,5)	3,7 (± 0,5)
Utländsk bakgrund	12,3 (± 4,1)	11,2 (± 3,8)	6,0 (± 1,3)	6,4 (± 1,3)

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Tabell 37: Ej tillfredsställt tandvårdsbehov.

Andel personer som har svarat ja på följande fråga: Har det, under de senaste 12 månaderna, hänt att du för egen del verkligen behövt en tandläkarundersökning eller tandvård? Och har svarat nej på följdfrågan: Har du då blivit undersökt eller fått tandvård vid varje tillfälle som du verkligen behövde det under de senaste 12 månaderna? År 2023–2024. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

	Personer med funktionsnedsättning		Befolkningen i övrigt	
År	**2023**	**2024**	**2023**	**2024**
Samtliga 16+ år	9,1 (±1,7)	9,6 (±1,7)	3,5 (±0,5)	3,4 (±0,5)
Kvinnor 16+ år	9,1 (±2,2)	7,9 (±2,0)	3,3 (±0,7)	3,4 (±0,7)
Män 16+ år	9,0 (±2,5)	11,6 (±2,8)	3,7 (±0,7)	3,4 (±0,6)
16–29 år	8,2 (±4,0)	4,3 (±2,6)	3,5 (±1,2)	2,5 (±1,1)
30–64 år	11,0 (±3,3)	13,6 (±2,9)	3,7, (±0,6)	4,1, (±0,7)
65 år och äldre	6,5 (±2,5)	7,1 (±2,4)	2,8 (±0,8)	2,4 (±0,7)
Svensk bakgrund	7,9 (±1,8)	8,5 (±1,8)	2,1 (±0,4)	2,4 (±0,4)
Utländsk bakgrund	12,8 (±4,3)	12,8 (±4,2)	7,3 (±1,4)	5,8 (±1,3)

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Tabell 38: Genomsnittlig livsnöjdhet/livstillfredställelse bland skolbarn.

Redovisar skolbarns genomsnittliga livsnöjdhet 2021/2022. För att mäta tillfredsställelse med livet används Cantrils stege. Instrumentet skattar tillfredsställelse med livet på en 11-gradig skala, där 0 står för det sämst tänkbara och 10 för det bäst tänkbara livet. Frågan lyder: ”Om du tänker på ditt liv i största allmänhet, var tycker du att du står just nu?”. Här redovisas den genomsnittliga livstillfredsställelsen. Observera att enkäten skickas endast ut till elever som går i grundskola, och inte till elever på anpassad skola eller specialskolan.

	Barn med funktionsnedsättning	Barn utan funktionsnedsättning
Flickor 11 år	7,3	7,8
Pojkar 11 år	7,8	8,3
Flickor 13 år	6,2	6,7
Pojkar 13 år	7,2	7,7
Flickor 15 år	6,0	6,5
Pojkar 15 år	7,0	7,3
Samtliga	6,8	7,3

Källa: Folkhälsomyndigheten, Skolbarns hälsovanor 2021/2022.

Tabell 39: Nöjd med livet, i låg grad.

Andel som skattat sin nöjdhet med livet på skala 0–10. Baseras på följande fråga: På en skala från 0 till 10, hur nöjd är du på det hela taget med ditt liv nuförtiden? 0 betyder att du inte alls är nöjd och 10 att du är helt och hållet nöjd. De som svarat 0, 1, 2, 3, 4 eller 5 bedöms vara nöjda med livet i låg grad. År 2023–2024. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

	Personer med funktionsnedsättning		Befolkningen i övrigt	
År	**2023**	**2024**	**2023**	**2024**
Samtliga 16+ år	32,5 (±2,7)	32,3 (±2,7)	9,9 (±0,8)	10,0 (±0,7)
Kvinnor 16+ år	33,2 (±3,7)	32,0 (±3,5)	9,3 (±0,8)	9,2 (±1,0)
Män 16+ år	31,7 (±4,1)	32,7 (±4,1)	10,5 (±1,1)	10,7 (±1,1)
16–29 år	30,5 (±6,6)	25,9 (±6,2)	11,1 (±2,0)	11,9 (±2,0)
30–64 år	35,8 (±4,2)	36,0 (±4,2)	9,9 (±1,0)	10,4 (±1,0)
65 år och äldre	29,3 (±4,2)	30,7 (±4,4)	8,9 (±1,4)	7,1 (±1,2)
Svensk bakgrund	31,5 (±3,0)	30,3 (±2,9)	7,8 (±0,7)	8,4 (±0,8)
Utländsk bakgrund	35,8 (±6,3)	38,1 (±6,0)	15,5 (±2,0)	14,0 (±1,9)

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Tabell 40: Övervägt att ta sitt liv.

Andel som svarat ja, under de senaste 12 månaderna på frågan: Har du någon gång kommit i den situationen att du allvarligt övervägt att ta ditt liv? Svarsalternativen är: 1. Nej, aldrig 2. Ja, för mer än 12 månader sedan 3. Ja, under de senaste 12 månaderna. År 2020, 2022 och 2024.

	Personer med funktionsnedsättning			Personer utan funktionsnedsättning		
År	**2020**	**2022**	**2024**	**2020**	**2022**	**2024**
Samtliga 16+ år	6,16	5,83	6,29	2,41	2,64	3.03
Kvinnor 16+ år	6,46	6,22	5,99	2,7	2,81	3
Män 16+ år	5,83	5,39	6,62	2,13	2,49	3,06
16–29 år	-	15,37	15,57	-	6,98	6,63
30–44 år	-	10,26	9,83	-	2,81	3,93
45–64 år	-	5,69	5,59	-	0,88	1,53
65–84 år	-	2,02	2,76	-	0,6	0,57
85 år och äldre	-	1,44	1,34	-	0,7	0,32

Källa: Folkhälsomyndigheten, Nationella Folkhälsoenkäten.

Tabell 41: Antal personer som beviljats assistenttimmar och genomsnittligt antal timmar per vecka.

Assistansberättigade och genomsnittligt antal timmar per vecka. Uppdelat mellan samtliga, kvinnor och män. År 2018–2024.

	Assistansberättigade			Genomsnittligt antal timmar per vecka		
År	**Samtliga**	**Kvinnor**	**Män**	**Samtliga**	**Kvinnor**	**Män**
2023	13 343	5 885	7 458	136,2	133,4	138,4
2023	13 282	5 915	7 367	133,9	131,1	136,2
2022	13 380	6 023	7 357	132,5	129,8	134,7
2021	13 683	6 181	7 502	131,2	128,5	133,5
2020	13 867	6 279	7 588	130	127,2	132,3
2019	14 159	6 432	7 727	128,9	126,3	131,2
2018	14 508	6 606	7 902	128,9	126,3	131,1

Källa: Försäkringskassan, Statistikdatabasen: antal personer som fått assistansersättning från och med 1994.

Tabell 42: Brukarundersökning inom LSS och SoL.

Brukarundersökning i gruppbostad, servicebostad, daglig verksamhet (LSS), assistans, boende med särskild service, boendestöd, sysselsättning (SoL). Nyckeltal är rätt stöd, kommunikation, trygghet och trivsel. År 2023, 2024 och 2025. Nyckeltalen kommer från en brukarundersökning där alla enheter i kommunen inte nödvändigtvis deltagit, och en delmängd på de deltagande enheterna kan ha svarat. Detta innebär osäkerhet i resultaten och jämförelser över tid bör göras med försiktighet.

Rätt stöd	**2023**	**2024**	**2025**
Brukarbedömning gruppbostad LSS - Brukaren får den hjälp hen vill ha, andel (%)	82	83	82
Brukarbedömning servicebostad LSS - Brukaren får den hjälp hen vill ha, andel (%)	77	75	78
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får den hjälp hen vill ha, andel (%)	86	87	87
Brukarbedömning Personlig assistans - Brukaren får den hjälp hen vill ha av assistenterna, andel (%)	84	87	86
Brukarbedömning boende särskild service SoL - Brukaren får den hjälp hen vill ha, andel (%)	77	78	78
Brukarbedömning boendestöd SoL - Brukaren får den hjälp hen vill ha, andel (%)	87	86	87
Brukarbedömning sysselsättning SoL - Brukaren får den hjälp hen vill ha, andel (%)	89	88	88
Kommunikation	**2023**	**2024**	**2025**
Brukarbedömning gruppbostad LSS - Personalen pratar så brukaren förstår, andel (%)	71	70	72
Brukarbedömning servicebostad LSS - Personalen pratar så brukaren förstår, andel (%)	69	67	69
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Personalen pratar så brukaren förstår, andel (%)	79	79	79
Brukarbedömning Personlig assistans - Alla assistenter pratar så brukaren förstår, andel (%)	81	77	80
Brukarbedömning boende särskild service SoL - Personalen pratar så brukaren förstår, andel (%)	71	69	72
Brukarbedömning boendestöd SoL - Personalen pratar så brukaren förstår, andel (%)	88	89	88
Brukarbedömning sysselsättning SoL - Personalen pratar så brukaren förstår, andel (%)	85	87	87
Trygghet	**2023**	**2024**	**2025**
Brukarbedömning gruppbostad LSS - Brukaren är aldrig rädd för något hemma, andel (%)	67	67	68
Brukarbedömning servicebostad LSS - Brukaren är aldrig rädd för något hemma, andel (%)	67	66	68

Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren är aldrig rädd för något på sin dagliga verksamhet, andel (%)	75	76	77
Brukarbedömning Personlig assistans - Brukaren känner sig trygg med alla sina assistenter, andel (%)	78	-	-
Brukarbedömning boende särskild service SoL - Brukaren är aldrig rädd för något hemma, andel (%)	64	66	64
Brukarbedömning sysselsättning SoL - Brukaren är aldrig rädd för något på sin sysselsättning, andel (%)	80	79	78
Trivsel	**2023**	**2024**	**2025**
Brukarbedömning gruppbostad LSS - Brukaren trivs alltid hemma, andel (%)	83	82	83
Brukarbedömning servicebostad LSS - Brukaren trivs med alla i boendepersonalen, andel (%)	77	77	77
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren trivs alltid på sin dagliga verksamhet, andel (%)	85	85	85
Brukarbedömning Personlig assistans - Brukaren trivs med sina assistenter, andel (%)	81	81	85
Brukarbedömning boende särskild service SoL - Brukaren trivs alltid hemma, andel (%)	71	75	75
Brukarbedömning boendestöd SoL - Brukaren trivs med sina boendestödjare, andel (%)	89,7	90,0	90,8
Brukarbedömning sysselsättning SoL - Brukaren trivs på verksamheten, andel (%)	88	85	87

Källa: Kolada, Brukarbedömning funktionsnedsättning.

8. Kultur och fritid

Tabell 43: Andel som inte har råd att delta i fritidsaktivitet.

Andel personer som har svarat att de inte har råd med att delta i fritidsaktiviteter. År 2022–2024. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

	Personer med funktionsnedsättning			Övriga i befolkningen		
År	**2022**	**2023**	**2024**	**2022**	**2023**	**2024**
Samtliga 16+ år	13,0 (± 2,1)	13,5 (± 2,0)	16,7 (± 2,1)	5,3 (± 0,7)	6,7 (± 0,6)	6,9 (± 0,6)
Kvinnor 16+ år	15,7 (± 3,0)	15,2 (± 2,7)	16,8 (± 2,7)	6,5 (± 1,1)	8,3 (± 1,0)	8,0 (± 1,0)
Män 16+ år	10,0 (± 2,8)	11,7 (± 2,9)	16,6 (± 3,3)	4,2 (± 0,9)	5,2 (± 0,8)	5,9 (± 0,9)
Samtliga 30–64 år	20,9 (± 3,9)	21,5 (± 3,6)	24,6 (± 3,5)	6,3 (± 1,0)	8,5 (± 1,0)	8,5 (± 0,9)
Kvinnor 30–64 år	25,2 (± 5,5)	25,1 (± 5,0)	28,6 (± 5,0)	8,0 (± 1,5)	10,8 (±1,5)	10,1 (± 1,4)
Män 30–64 år	16,0 (± 5,4)	17,7 (± 5,2)	20,4 (± 5,0)	4,7 (± 1,2)	6,3 (± 1,2)	7,1 (± 1,3)
Svensk bakgrund*	9,6 (± 1,9)	11,0 (± 2,0)	12,2 (± 2,0)	2,4 (± 0,5)	3,2 (± 0,5)	3,5 (± 0,5)
Utländsk bakgrund*	24,4 (± 6,1)	21,9 (± 5,3)	30,0 (± 5,6)	13,5 (±2,1)	16,3 (±2,0)	16,2 (± 2,0)

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Tabell 44: Andel som regelbundet ägnar sig åt en fritidsaktivitet utanför hemmet som kostar pengar.

Andel personer som har svarat att de regelbundet ägnar sig åt en fritidsaktivitet utanför hemmet som kostar pengar. År 2022–2024. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

	Personer med funktionsnedsättning			Övriga i befolkningen		
År	**2022**	**2023**	**2024**	**2022**	**2023**	**2024**
Samtliga 16+ år	41,4 (± 3,0)	42,5 (± 2,7)	44,4 (± 2,7)	63,2 (± 1,3)	66,0 (± 1,1)	67,6 (± 1,1)
Kvinnor 16+ år	37,6 (± 4,0)	39,9 (± 3,6)	42,1(± 3,5)	60,1 (± 1,9)	62,5 (± 1,6)	65,0 (± 1,6)
Män 16+ år	45,7 (± 4,5)	45,4 (± 4,1)	47,0 (± 4,1)	66,2 (± 1,8)	69,3 (± 1,6)	70,1 (± 1,6)

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Tabell 45: Andel som idrottat eller motionerat varje vecka, senaste 12 månaderna.

Andel personer som har svarat att de idrottar eller motionerat varje vecka. År 2022–2024. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

	Personer med funktionsnedsättning			Övriga i befolkningen		
År	**2022**	**2023**	**2024**	**2022**	**2023**	**2024**
Samtliga 16+ år	34,3 (±2,9)	31,8 (±2,6)	32,8 (±2,5)	52,0 (±1,3)	52,3 (±1,2)	50,0 (±1,2)
Kvinnor 16+ år	31,1 (±3,9)	30,4 (±3,4)	29,7 (±3,2)	49,0 (±1,9)	50,7 (±1,7)	47,9 (±1,7)
Män 16+ år	38,1 (±4,3)	33,3 (±3,9)	36,5 (±4,0)	54,9 (±1,9)	53,8 (±1,7)	52,0 (±1,7)

Källa: SCB, Undersökning av levnadsförhållanden (ULF).

Tabell 46: Andel skolbarn som tränar minst fyra gånger i veckan.

Redovisar andelen skolbarn som svarat att de tränar minst fyra gånger i veckan 2021/2022.[552] 28,2 procent av de elever som deltog i undersökningen anger att de har en långvarig sjukdom, funktionsnedsättning eller annat långvarigt hälsoproblem. Svarsandel anges i procent.

	Barn med funktionsnedsättning	Barn utan funktionsnedsättning
År	**2021/22**	**2021/22**
Flickor 11 år	32	30
Pojkar 11 år	38	40
Flickor 13 år	33	32
Pojkar 13 år	41	48
Flickor 15 år	31	29
Pojkar 15 år	49	55
Samtliga	37	39

Källa: Skolbarns hälsovanor 2021/2022.

[552] Skolbarns hälsovanor genomförs vart fjärde år. Här presenteras de senast tillgängliga siffrorna.

9. Demokratisk delaktighet

Tabell 47. Medlem i ett politiskt parti.

Andel personer med funktionsnedsättning som är medlem i ett politiskt parti och övriga befolkningen. Fördelat utifrån kön, ålder, svensk och utländsk bakgrund. År 2023–2024. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

	Personer med funktionsnedsättning		Personer utan funktionsnedsättning	
År	**2023**	**2024**	**2023**	**2024**
Samtliga 16+ år	7,1 (± 1,3)	6,5 (± 1,3)	4,6 (± 0,5)	4,3 (± 0,5)
Män 16+ år	5,0 (± 1,6)	7,3 (± 2,1)	5,4 (± 0,8)	4,6 (± 0,7)
Kvinnor 16+ år	8,9 (± 2,0)	5,8 (± 1,6)	3,8 (± 0,6)	4,0 (± 0,6)
Samtliga 16–29 år	8,4 (± 3,4)	4,4 (± 2,8)	4,2 (± 1,3)	3,9 (± 1,2)
Samtliga 30–64 år	5,7 (± 1,8)	7,1 (± 2,0)	3,7 (± 0,6)	3,5 (± 0,6)
Samtliga 65 år och äldre	8,0 (± 2,2)	7,0 (± 2,1)	7,3 (± 1,1)	6,7 (± 1,1)
Svensk bakgrund	8,2 (±1,6)	6,8 (±1,5)	5,0 (±0,6)	4,7 (±0,5)
Utländsk bakgrund	3,4 (±2,0)	5,5 (±2,6)	3,5 (±1,0)	3,4 (±1,0)

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Tabell 48. Valdeltagande nationella val 2022.

Andel personer med och utan funktionsnedsättning som röstat i valet 2022 utifrån kön, ålder, utrikes- och inrikes född och ensamstående eller sammanboende. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

	Personer med funktionsnedsättning	Övriga befolkningen
År	**2022**	**2022**
18–29 år	72,7 (±4,2)	80,5 (±1,8)
30–49 år	78,5 (±3,3)	86,6 (±0,9)
50–64 år	83,7 (±3,1)	91,5 (±0,9)
65+ år	72,9 (±2,3)	88,6 (±1,0)
Män	79,1 (±2,2)	86,2 (±0,7)
Kvinnor	74,2 (±2,0)	88,5 (±0,7)
Utrikes född	60,5 (±4,5)	66,2 (±1,8)
Inrikes född	79,5 (±1,4)	91,9 (±0,4)
Ensamstående	70,0 (±2,4)	82,3 (±1,1)
Sammanboende	84,2 (±2,0)	91,8 (±0,5)

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Tabell 49. Brukarbedömning LSS inflytande.

Andel som svarat ja på frågan om de får bestämma om saker som är viktiga hemma, respektive andel som svarat ja på frågan om de får bestämma om saker som är viktiga i daglig verksamhet, år 2023–2025. Nyckeltalen kommer från en brukarundersökning där alla enheter i kommunen inte nödvändigtvis deltagit, och en delmängd på de deltagande enheterna kan ha svarat. Detta innebär osäkerhet i resultaten och jämförelser över tid bör göras med försiktighet.

Gruppbostad LSS	Andel
2023	79
2024	80
2025	79
Daglig verksamhet	**Andel**
2023	75
2024	78
2025	79

Källa: Brukarbedömning funktionsnedsättning.

Tabell 50. Indikatorer som belyser individens delaktighet och inflytande.

Bostad med särskild service och daglig verksamhet. Andel enheter i procent. År 2019 och 2022.

Brukarinflytande	Bostad med särskild service 2019	Bostad med särskild service 2022	Daglig verksamhet 2019	Daglig verksamhet 2022
Samtliga personer på enheten har en aktuell genomförandeplan	83	81	71	63
Samtliga personer på enheten har en aktuell genomförandeplan som innehåller dokumentation om delaktighet	72	69	63	58
Samtliga personer på enheten har en som innehåller individuellt utformade mål	77	73	67	61
Gemensamma möten genomförs minst en gång i månaden	48	38	64	59
Enheten har genomfört en undersökning om enskildas uppfattning av verksamhetens kvalitet och använt resultaten för att utveckla verksamheten	64	60	67	63

Källa: Socialstyrelsen, Enkät Enhetsundersökning LSS.

10. Rättsväsende

Tabell 51. Utsatt för fysiskt våld.

Andel fördelat på kvinnor och män med och utan funktionsnedsättning och ålder. År 2020, 2022 och 2024.

	2020	2022	2024
Män med funktionsnedsättning			
16–29 år	11,13	-	6,85
30–44 år	4,12	3,01	4,53
45–64 år	4,19	3,81	3,27
65–84 år	2,67	1	1,89
85 år och äldre	-	0,68	0,43
Män utan funktionsnedsättning			
16–29 år	3,71	4,69	4,19
30–44 år	3,14	1,87	2,21
45–64 år	2,08	1,4	1,75
65–84 år	1,93	0,85	0,85
85 år och äldre	-	0	0,93
Kvinnor med funktionsnedsättning			
16–29 år	5,38	9,41	8,42
30–44 år	4,59	4,02	1,63
45–64 år	4,32	1,85	2,67
65–84 år	1,36	0,65	0,98
85 år och äldre	-	0,79	1,31
Kvinnor utan funktionsnedsättning			
16–29 år	4,53	3,54	3,3
30–44 år	2,61	1,5	1,54
45–64 år	2,39	1,32	0,86
65–84 år	1,04	0,19	0,66
85 år och äldre	-	0	0

Källa: Folkhälsomyndigheten, Nationella Folkhälsoenkäten.

Tabell 52. Utsatt för hot om våld.

Andel fördelat på kvinnor och män med och utan funktionsnedsättning och ålder. År 2020, 2022 och 2024.

	2020	2022	2024
Män med funktionsnedsättning			
16–29 år	14,6	-	9,08
30–44 år	8,7	4,84	5,7
45–64 år	7,4	7,16	5,04
65–84 år	4,34	0,87	1,84
85 år och äldre	-	0,71	2,25
Män utan funktionsnedsättning			
16–29 år	6,03	5,86	5,77
30–44 år	4,53	3,74	5,37
45–64 år	3,63	2,58	2,81
65–84 år	2,89	1,77	1,82
85 år och äldre	-	0	3,62
Kvinnor med funktionsnedsättning			
16–29 år	8,58	16,77	12,66
30–44 år	5,11	7,84	7,17
45–64 år	7,77	6,84	4,74
65–84 år	1,86	1,72	1,61
85 år och äldre	-	1,51	1,9
Kvinnor utan funktionsnedsättning			
16–29 år	7,63	5,39	6,18
30–44 år	4,23	2,77	4,09
45–64 år	4,25	2,46	3,08
65–84 år	1,77	1,38	1,69
85 år och äldre	-	0	0

Källa: Folkhälsomyndigheten, Nationella Folkhälsoenkäten

Tabell 53. Avstått från att gå ut på kvällen på grund av oro.

Andel som avstått från att gå ut på kvällen på grund av oro utifrån kön, ålder, svensk och utländsk bakgrund för personer med funktionsnedsättning och övriga i befolkningen. År 2023–2024.

	Personer med funktionsnedsättning		Personer utan funktionsnedsättning	
År	**2023**	**2024**	**2023**	**2024**
Samtliga 16+ år	25,7 (± 2,5)	27,5 (± 2,5)	16,0(±0,9)	15,9(±0,9)
Män 16+ år	16,1 (± 3,3)	16,2 (± 3,2)	8,3 (± 1,0)	8,1 (± 0,9)
Kvinnor 16+ år	34,2 (± 3,7)	37,2 (± 3,6)	24,1 (± 1,5)	24,1 (± 1,5)
Samtliga 16–29 år	28,3 (± 6,3)	31,6 (± 6,3)	19,2 (± 2,4)	17,3 (± 2,3)
Samtliga 30–64 år	24,6 (± 3,6)	26,4 (± 3,6)	13,7 (± 1,1)	14,3 (± 1,1)
Samtliga 65 år och äldre	25,5 (± 4,0)	26,8 (± 4,2)	19,3 (±1,9)	18,4 (±1,8)
Svensk bakgrund	26,1 (± 2,8)	26,9 (± 2,8)	16,1 (±1,0)	15,9 (±1,0)
Utländsk bakgrund	24,3 (± 5,6)	29,4 (± 5,5)	15,8 (± 1,9)	15,8 (± 1,9)

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

11. Konsumentpolitik

Tabell 54. Har hamnat efter med betalningar under de senaste 12 månaderna.

Andel personer, 16 år och äldre, med funktionsnedsättning och övriga i befolkningen, som har hamnat efter med betalningar under de senaste 12 månaderna. Fördelat på kön. År 2022–2024. Skattade andelar i procent samt felmarginal (95-procentigt konfidensintervall).

	Personer med funktionsnedsättning			Övriga i befolkningen		
År	**2022**	**2023**	**2024**	**2022**	**2023**	**2024**
Samtliga 16+ år	12,6 (± 2,2)	11,1 (± 1,9)	15,1 (± 2,1)	5,0 (± 0,6)	5,1 (± 0,6)	5,3 (± 0,6)
Kvinnor 16+ år	12,2 (± 3,0)	10,4 (± 2,4)	12,2 (± 2,4)	4,7 (± 0,9)	4,5 (± 0,8)	4,9 (± 0,8)
Män 16+ år	13,0 (± 3,2)	12,0 (± 3,0)	18,4 (± 3,4)	5,2 (± 0,9)	5,7 (± 0,9)	5,7 (± 0,9)

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Tabell 55a. Antal och andel anmälningar om diskriminering som rör funktionsnedsättning inom området varor och tjänster, 2021–2024.

År	Alla anmälningar inom varor och tjänster	Antal som rör funktionsnedsättning	Andel som rör funktionsnedsättning
2021	490	209	43%
2022	754	266	35%
2023	679	320	47%
2024	779	374	48%

Källa: Diskrimineringsombudsmannen, Statistik över anmälningar som inkom till Diskrimineringsombudsmannen 2021–2024.

Tabell 55b. Antal och andel anmälningar om bristande tillgänglighet, inom området varor och tjänster, år 2021–2024.

År	Alla anmälningar om bristande tillgänglighet	Antal inom varor & tjänster	Andel inom varor och tjänster
2021	437	94	22%
2022	456	89	20%
2023	690	156	23%
2024	889	177	20%

Källa: Diskrimineringsombudsmannen, Statistik över anmälningar som inkom till Diskrimineringsombudsmannen 2021–2024.

12. Krisberedskap

Tabell 56. Aktuell och komplett kontinuitetsplan

Andel med aktuell och komplett kontinuitetsplan med reservrutin, återställningsrutin, återgångsrutin och nödvändiga kontaktuppgifter för de verksamheter för särskilt sårbara grupper som verksamheten bedriver i egen regi. År 2023–2025*.

Boendetyp	2023	2024	2025
Hem för vård eller boende för barn och unga	11 %	8 %	23 %
Hem för vård eller boende för vuxna	10 %	6 %	21 %
Boendestöd för vuxna	18 %	16 %	20 %
Stödboende för barn och unga	12 %	16 %	22 %
Stödboende för vuxna	19 %	15 %	20 %
Bostad med särskild service för barn med funktionsnedsättning, SoL	14 %	x**	x**
Bostad med särskild service, LSS-barn	18 %	15 %	16 %
Bostad med särskild service för vuxna med funktionsnedsättning, SoL	21 %	17 %	21 %
Bostad med särskild service, LSS-vuxen	21 %	22 %	22 %
Särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre	24 %	23 %	24 %
Hemtjänst, service och/eller personlig omvårdnad i ordinärt boende	23 %	23 %	25 %
Kommunal hälso- och sjukvård	25 %	21 %	27 %

Källa: Socialstyrelsen, Krisberedskap inom socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård. *Socialstyrelsen förnyade indikatorn 2023. Resultaten är därför inte jämförbara med tidigare år. ** Från 2024 redovisar Socialstyrelsen inte längre uppgifter för denna verksamhet.

Tabell 57. Krav på krisberedskap vid upphandling

Andel med krav på krisberedskap ingår vid upphandling av tjänster som utförs för särskilt sårbara grupper. År 2023–2025*.

Boendetyp	2023	2024	2025
Hem för vård eller boende för barn och unga	41 %	40 %	46 %
Hem för vård eller boende för vuxna	38 %	36 %	42 %
Boendestöd för vuxna	33 %	24 %	26 %
Stödboende för barn och unga	39 %	38 %	44 %
Stödboende för vuxna	36 %	35 %	40 %
Bostad med särskild service för barn med funktionsnedsättning, SoL	34 %	x**	x**
Bostad med särskild service, LSS-barn	35 %	31 %	37 %
Bostad med särskild service för vuxna med funktionsnedsättning, SoL	36 %	33 %	38 %
Bostad med särskild service, LSS-vuxen	39 %	37 %	37 %
Särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre	48 %	48 %	47 %
Hemtjänst, service och/eller personlig omvårdnad i ordinärt boende	47 %	46 %	47 %
Kommunal hälso- och sjukvård	38 %	36 %	31 %

Källa: Socialstyrelsen, Krisberedskap inom socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård. * Socialstyrelsen förnyade indikatorn 2023. Resultaten är därför inte jämförbara med tidigare år. **Från 2024 redovisar Socialstyrelsen inte lägre uppgifter för denna verksamhet.

Tabell 58. Aktuell evakueringsplan för särskilt sårbara grupper

Andel med evakueringsplan för evakuering av särskilt sårbara grupper i boenden som bedrivs i egen regi. År 2021–2025.

Boendetyp	2021	2022	2023	2024	2025
Hem för vård eller boende för barn och unga	42 %	27 %	25 %	22 %	22 %
Hem för vård eller boende för vuxna	40 %	31 %	20 %	23 %	23 %
Boendestöd för vuxna	x*	x*	x*	x*	x*
Stödboende för barn och unga	39 %	33 %	31 %	24 %	19 %
Stödboende för vuxna	46 %	38 %	31 %	28 %	19 %
Bostad med särskild service för barn med funktionsnedsättning, SoL	x*	x*	x*	x*	x*
Bostad med särskild service, LSS-barn	50 %	41 %	37 %	33 %	33 %
Bostad med särskild service för vuxna med funktionsnedsättning, SoL	54 %	45 %	38 %	34 %	32 %
Bostad med särskild service, LSS-vuxen	55 %	50 %	41 %	40 %	37 %
Särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre	59 %	53 %	44 %	43 %	37 %
Hemtjänst, service och/eller personlig omvårdnad i ordinärt boende	51 %	44 %	36 %	33 %	31 %
Kommunal hälso- och sjukvård	55 %	46 %	40 %	34 %	30 %

Källa: Socialstyrelsen, Krisberedskap inom socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård. *Socialstyrelsen redovisar inte uppgifter från dessa verksamheter.

Tabell 59. Beredskapsplan för höga temperaturer

Andel med beredskapsplan för höga temperaturer för särskilt sårbara grupper som inkluderar rutiner om att larma verksamheter som bedrivs i egen regi. År 2021–2025.

Boendetyp	2021	2022	2023	2024	2025
Hem för vård eller boende för barn och unga	52 %	50 %	48 %	48 %	56 %
Hem för vård eller boende för vuxna	61 %	60 %	56 %	54 %	64 %
Boendestöd för vuxna	x*	x*	x*	x*	x*
Stödboende för barn och unga	x*	x*	x*	x*	x*
Stödboende för vuxna	x*	x*	x*	x*	x*
Bostad med särskild service för barn med funktionsnedsättning, SoL	x*	x*	x*	x**	x**
Bostad med särskild service, LSS-barn	79 %	72 %	79 %	83 %	81 %
Bostad med särskild service för vuxna med funktionsnedsättning, SoL	84 %	81 %	81 %	86 %	85 %
Bostad med särskild service, LSS-vuxen	86 %	84 %	82 %	88 %	88 %
Särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre	89 %	86 %	85 %	90 %	90 %
Hemtjänst, service och/eller personlig omvårdnad i ordinärt boende	86 %	83 %	82 %	86 %	86 %
Kommunal hälso- och sjukvård	87 %	83 %	83 %	88 %	89 %

Källa: Socialstyrelsen, Krisberedskap inom socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård. * Socialstyrelsen redovisar inte uppgifter från dessa verksamheter.

13. Indikatorer för uppföljning av offentliga aktörers arbete med funktionshinderpolitiken

Dataunderlaget är hämtat från Myndighetens för delaktighets (MFD) årliga enkätuppföljning av kommuner, regioner och statliga myndigheter. Deltagandet varierar från år till år, och bygger på en självskattning från respektive myndigheter. Resultaten bör därmed tolkas med försiktighet. Samtliga tabeller redovisar svarsandel i procent för statliga myndigheter, kommuner respektive regioner. På flera av frågorna kan de svarande fylla i flera alternativ. Det gör att totalen kan bli över 100. Siffrorna är avrundade till närmaste heltal. För närmare information om bortfall, svarsfrekvens och frågor hänvisas till: MFD, *Resultat från uppföljning av kommuner 2025*, *Resultat från uppföljning av regioner 2025*, *Resultat från uppföljning av statliga myndigheter 2025*.

Universell utformning

Tabell 60. Ställt krav på tillgänglighet vid upphandling.

Har ni under de senaste tolv månaderna ställt krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning vid upphandling, när så varit relevant?

	Ja, i alla eller de flesta upphandlingar	Ja, i någon eller några upphandlingar	Har inte utfört någon upphandling de senaste 12 månaderna	Nej	Vet ej
Statliga myndigheter	23	37	13	19	9
Kommuner	25	46	7	4	18
Regioner	47	41	0	6	6

Tabell 61. Utvärdering av upphandlade produkter och tjänster

I vilken utsträckning utvärderar ni om upphandlade produkter eller tjänster uppfyller de krav på tillgänglighet som ni ställt, när så har varit relevant?

	I stor utsträckning	I viss utsträckning	I liten utsträckning	Inte alls
Statliga myndigheter	35	35	14	16
Kommuner	25	39	24	13
Regioner	38	25	19	19

Tabell 62. Rutiner eller arbetssätt för att kontrollera nya produkter eller tjänster.

Har ni rutiner eller arbetssätt för att kontrollera att nya produkter eller tjänster som myndigheten/regionen/kommunen upphandlar är tillgängliga för olika målgrupper?

	Ja användartest	Ja efterkontroll	Nej	Vet ej
Statliga myndigheter	12	24	42	28
Kommuner	12	22	34	39
Regioner	24	12	6	65

Tabell 63. Rutiner eller arbetssätt för att universellt utforma myndighetsbeslut (Indikator även relevant för individuella stöd och lösningar).

Har ni rutiner för att de beslut som kommunen/regionen/myndigheten fattar, både individärenden och övergripande beslut, är tillgängligt utformade?

	Ja, vi har rutiner för att utforma beslut som rör individärenden	Ja, vi har rutiner för att utforma övergripande myndighetsbeslut	Nej
Statliga myndigheter	53	58	28
Kommuner	59	54	29
Regioner	59	71	18

Tabell 64: Rutiner eller arbetssätt för att universellt utforma tryckt informationsmaterial.

Har ni rutiner eller arbetssätt att kontrollera att informationsmaterial även framställs i alternativa format tillgängliga för olika målgrupper?

	Ja, för tryckt informations-material	Ja, för digitalt informations-material	Nej	Vi tar inte fram informations-material
Statliga myndigheter	24	51	16	31
Kommuner	35	72	24	2
Regioner	71	71	18	0

Åtgärda bristande tillgänglighet

Tabell 65: Rutiner för inventering av tillgänglighet i digitala system och tjänster.

Har ni rutiner för att inventera brister i tillgänglighet i era digitala system och tjänster?

Statliga myndigheter

Alternativ	Ja	Nej	Vet ej	Ej relevant
Interna arbets- och kommunikationsplattformar	44	28	15	13
Externa webbplatser	70	9	9	12
Digitala tjänster	45	15	19	21

Kommuner

Alternativ	Ja	Nej	Vet ej	Ej relevant
Interna arbets- och kommunikationsplattformar	52	20	27	1
Externa webbplatser	73	10	17	1
Digitala tjänster	45	19	35	2

Regioner

Alternativ	Ja	Nej	Vet ej
Interna arbets- och kommunikationsplattformar	53	24	24
Externa webbplatser	88	6	6
Digitala tjänster	53	18	29

Tabell 66. Åtgärdande av bristande tillgänglighet i digitala system och tjänster.

Har ni åtgärdat eventuella identifierade brister i tillgängligheten i era digitala system och tjänster under de senaste tolv månaderna?

Statliga myndigheter

Alternativ	Inga brister	Ja, åtgärdat alla	Ja, åtgärdat några	Nej, inte åtgärdat	Vet ej	Ej relevant
Interna arbets- och kommunikations-plattformar	10	3	42	7	21	18
Externa webbplatser	13	13	42	2	14	16
Digitala tjänster	8	3	34	3	26	25

Kommuner

Alternativ	Inga brister	Ja, åtgärdat alla	Ja, åtgärdat några	Nej, inte åtgärdat	Vet ej	Ej relevant
Interna arbets- och kommunikations-plattformar	4	8	46	9	30	3
Externa webbplatser	4	20	51	3	20	1
Digitala tjänster	4	6	46	6	37	2

Regioner

Alternativ	Inga brister	Ja, åtgärdat alla	Ja, åtgärdat några	Nej, inte åtgärdat	Vet ej
Interna arbets- och kommunikations-plattformar	6	6	53	0	35
Externa webbplatser	6	18	65	0	12
Digitala tjänster	6	0	53	6	35

Tabell 67. Inventering av brister i tillgängligheten i offentliga lokaler.

Har ni rutiner för att inventera brister i tillgängligheten i de lokaler där kommunen/regionen/myndigheten bedriver verksamhet?

	Ja	Nej
Statliga myndigheter	83	17
Kommuner	71	29
Regioner	65	35

Tabell 68. Åtgärdande av bristande tillgänglighet i lokaler.

Har ni åtgärdat eventuellt identifierade brister i tillgängligheten i myndighetens/regionens/kommunens arbetslokaler under de senaste tolv månaderna?

	Inte identifierat några brister	Åtgärdat alla identifierade brister	Åtgärdat några av de identifierade bristerna	Identifierat brister men ej åtgärdat dem	Vet ej
Statliga myndigheter	30	22	38	6	4
Kommuner	9	16	58	1	18
Regioner	0	18	65	0	18

Individuella stöd och lösningar

Tabell 69. Beredskap att erbjuda individuella stöd och lösningar.

Kan myndigheten/regionen/kommunen erbjuda något/några av dessa individuella stöd och lösningar för personer med funktionsnedsättning vid behov?

Statliga myndigheter

Områden	Ja	Nej	Vet ej
Tolktjänst (teckenspråk, dövblindtolkning, tecken som stöd, skrivtolkning)	72	18	10
Ledsagning	50	33	16
Ta fram information i alternativ text (ex. talad text, punktskrift, lättläst text	79	12	10
Ta fram material på teckenspråk	43	35	21
Erbjuda alternativa kontaktvägar till myndigheten	78	10	13
Annat, ange i kommentarsfält	34	28	38

Kommuner

Områden	Ja	Nej	Vet ej
Tolktjänst (teckenspråk, dövblindtolkning, tecken som stöd, skrivtolkning)	87	3	10
Ledsagning	80	5	15
Ta fram information i alternativ text (ex. talad text, punktskrift, lättläst text	85	4	10
Ta fram material på teckenspråk	41	23	35
Erbjuda alternativa kontaktvägar till myndigheten	84	4	12
Annat, ange i kommentarsfält	30	24	46

Regioner

Områden	Ja	Nej	Vet ej
Tolktjänst (teckenspråk, dövblindtolkning, tecken som stöd, skrivtolkning)	94	0	6
Ledsagning	69	19	13
Ta fram information i alternativ text (ex. talad text, punktskrift, lättläst text	94	0	6
Ta fram material på teckenspråk	65	6	29
Erbjuda alternativa kontaktvägar till myndigheten	88	0	12
Annat, ange i kommentarsfält	25	25	50

Tabell 70. Rutiner för tillgänglighet i individärenden (Indikator även relevant för universell utformning).

Har ni rutiner för att de beslut som kommunen/regionen/myndigheten fattar, både individärenden och övergripande beslut, är tillgängligt utformade?

	Ja, vi har rutiner för att utforma beslut som rör individärenden	Ja, vi har rutiner för att utforma övergripande myndighetsbeslut	Nej
Statliga myndigheter	53	58	28
Kommuner	58	54	29
Regioner	59	71	18

Tabell 71. Kunskap om råd och stöd för individuella stöd och lösningar

Har ni som arbetsgivare kunskap om var ni kan få råd och stöd när ni behöver erbjuda individuella stöd och lösningar för arbetstagare med funktionsnedsättning?

	Ja	Nej
Statliga myndigheter	96	4
Kommuner	95	5
Regioner	94	6

Förebygga och motverka diskriminering

Tabell 72. Kompetenshöjande insatser inom diskriminering.

Ingår kompetenshöjande insatser om diskriminering på grund av funktionsnedsättning i myndighetens plan för aktiva åtgärder?

	Ja	Nej	Vet ej
Statliga myndigheter	49	42	8
Kommuner	44	34	22
Regioner	59	24	18

Tabell 73. Tillgänglighet i rekryteringsprocess.

I vilken utsträckning säkerställer ni att era rekryteringsprocesser ger personer med funktionsnedsättning lika möjligheter som andra att söka och konkurrera om tjänster hos er?

	I stor utsträckning	I viss utsträckning	I liten utsträckning	Inte alls
Statliga myndigheter	58	32	5	4
Kommuner	48	43	9	1
Regioner	50	50	0	0

Jämställdhet och barnrätt

Tabell 74. Funktionshinderperspektivet ingår i övrigt mångfaldsarbete.

Ingår ett funktionshinderperspektiv i ert arbete med mångfaldsfrågor, exempelvis barnrätt och jämställdhet?

Statliga myndigheter

	Ja	Nej	Ej relevant
Barnrättsarbete	21	35	44
Jämställdhetsarbete	81	16	2

Kommuner

	Ja	Nej	Ej relevant
Barnrättsarbete	71	26	3
Jämställdhetsarbete	67	30	3

Regioner

	Ja	Nej	Ej relevant
Barnrättsarbete	69	25	6
Jämställdhetsarbete	69	25	6

Aktiv involvering

Tabell 75. Förekomst av samråd med funktionshindersorganisationer.

Genomför ni samråd med funktionshinderorganisationer (minst en gång per år)?

	Ja, vi har ett centralt samråd	Ja, vi har verksamhetsnära samråd	Nej
Statliga myndigheter	13	18	74
Kommuner	85	35	5
Regioner	94	59	0

Tabell 76. Syfte med samråd.

I vilket/vilka syften genomför ni samråd med funktionshinderorganisationer?

	Informera	Inhämta synpunkter på kommande beslut	Inhämta synpunkter på verksamhets-utveckling	Följa upp vår verksamhet	Identifiera brister	Annat
Statliga myndigheter	61	50	74	35	76	11
Kommuner	91	85	80	51	81	9
Regioner	94	94	82	65	88	18

Tabell 77. Utvärdering av centrala samråd.

Följer ni upp de centrala samråd som genomförs tillsammans med funktionshinderorganisationerna?

	Ja	Nej
Statliga myndigheter	72	28
Kommuner	81	19
Regioner	100	0

Tabell 78. Inhämtning av kunskap från personer med funktionsnedsättning.

I vilken utsträckning har ni anordnat dialoger eller fokusgrupper som riktat sig mot enskilda medborgare med funktionsnedsättningar, för att få kunskap och synpunkter?

	I stor utsträckning	I viss utsträckning	I liten utsträckning	Inte alls
Statliga myndigheter	4	13	18	65
Kommuner	4	34	31	31
Regioner	0	75	19	6